RADU TEODORESCU

HRISTOFANIA: ARĂTĂRI ALE DOMNULUI ȘI MÂNTUITORULUI IISUS HRISTOS ÎN VIEȚILE SFINȚILOR CREȘTIN ORTODOCȘI

Cugir 2022

CUPRINS

INTRODUCERE

Cartea de față este o invitație. Este vorba de o invitație de a vedea cum S-a arătat Domnul și Mântuitorul Iisus Hristos sfinților creștin ortodocși de-a lungul timpurilor și al secolelor. Faptul că Mântuitorul Iisus Hristos a înviat a treia zi după ce a fost răstignit este unul ce nu poate să fie negat. Dovadă sunt arătările Sale de după înviere care sunt consemnate în Noul Testament. Totuși în ceea ce privește arătările lui Iisus după înviere trebuie să știm că există un hiatus. Despre ce hiatus este vorba? Noul Testament vorbește cât se poate de clar de mai multe arătării ale lui Hristos înviat după înviere dintre care ultimele au fost:

- Sfântului Arhidiacon Ștefan înainte de martiriul lui
- Sfântului apostol Pavel pe drumul Damascului
- și Sfântului Ioan Teologul în Apocalipsa lui pe insula Patmos din Grecia.

Ei bine după aceste arătări sunt mulți care cred că Iisus nu S-a mai arătat nimănui și s-a retras cumva în cer. Adevărul este altul. Dacă vom citii mai cu luare aminte viețile sfinților vom vedea că arătările lui Iisus sunt o constantă. La o citire atentă a Vieților sfinților creștin ortodocși am găsit că Mântuitorul Hristos s-a arătat nu mai puțin de 86 de ori diferiților sfinți în epoci diferite. Sfântului Paisie cel Mare se poate spune că a ajuns să îl vadă de cele mai multe ori pe Hristos cel înviat fiindcă lui Hristos i S-a arătat de 8 ori. Prin urmare această carte va vorbii mai pe larg despre cele 86 de arătări ale Domnului Iisus Hristos din viețile sfinților.[1]

Pentru a fi mai exacți vom enunța aici din nou care au fost arătările Mântuitorului Hristos după înviere menționate de Noul Testament:

"- Arătarea către Maria Magdalena (Ioan 20:11-18; Marcu 16:12-13)
- Arătarea către femeile mironosițe (Matei 28:9-10; Luca 24:10-11)
- Către apostolul Său, Simon Petru (Luca 24:34; cf. Corinteni 25:5)
- La doi ucenici în drum spre Emaus (Luca 24:13-35; Marcu 16:12-13)
- Apostolilor și unor ucenici la Ierusalim, în seara Învierii (Ioan 20:19-23; Luca 24:36-43)
- Apostolilor după opt zile, împreună cu Toma, la Ierusalim (Ioan 20:26-29)
- La șapte Apostoli, în Galileea, lângă Marea Tiberiadei (Ioan 21:1-14)
- Tuturor Apostolilor pe un munte din Galileea (Matei 28:16-20)
- Arătarea la mai mult de cinci sute de ucenici (I Cor. 15, 6) și Arătarea către Apostolul Iacov (I Cor. 15, 7)
- Apostolilor, în ziua Înălțării Domnului în Ceruri (Luca 24:44-53; Marcu 16:15-20)."[2]

Este evident că aceste 9 arătări ale lui Iisus după înviere sunt cumva completate de arătările lui în Noul Testament. Ceea ce am putut remarca este că în spiritualitatea și teologia creștin ortodoxă nu există nici un fel de studiu sau carte care să analizeze cele 86 de arătări ale lui Iisus în viețile sfinților. Acest lucru nu înseamnă că trebuie să credem că sfinții care nu L-au văzut pe Hristos:

- sunt mai puțin sfinți,
- sunt sfinți inferiori
- sau sunt sfinți de calibru mai mic.

Este bine să știm că nu trebuie să ajungi să în vezi pe Hristos pentru a ajunge să fi sfânt. Nici un canon și nici o dogmă creștin ortodoxă nu menționează acest lucru. Totuși trebuie să fim conștienți că au fost mai mulți sfinți care s-au învrednicit să Îl vadă pe Hristos înviat. Este adevărat că Hristos cel înviat se poate arăta și unei persoane care nu este sfântă și care eventual nu va ajunge la sfințenie. Aceasta fiindcă trebuie să știm că nu există:

- o rețetă,
- o formulă
- sau o regulă

după care Hristos se arătat cuiva sau unei persoane.

---

[1]Viețile sfinților creștin ortodocși în forma pe care o avem astăzi au fost scrise de Simeon Metafrastul. Sunt mai multe voci între catolici mai ales care sunt de părere că aceste Vieți ale sfinților trebuie să fie aduse la zi sau mai bine spus că au nevoie de o ediție critică. Opinia noastră de creștin ortodocși este că viețile Sfinților creștin ortodocși în cele 12 volume sunt autentice și surse de încredere. Ele au stat la baza la mai multe studii și cărți teologice.

[2]https://altmarius.ning.com/profiles/blogs/aratarile-domnului-dupa-inviere (consultat pe 03.01.2022).

Prin urmare cartea noastră se poate spune că ajunge să facă un lucru în premieră. Ea este una care analizează modul în care Hristos s-a arătat diferiților sfinți creștin ortodocși și mai ales care au fost consecințele și învățăturile care au urmat din aceste arătări. Cartea noastră este de:

- aghiografie
- și hristologie.

Teologic am putea spune că cititorul citește o carte de aghiografie hristologică. Voim prin urmare să spunem că Hristos cel înviat a continuat să Se arate pe Sine și după epoca apostolică. Aceasta fiindcă din rațiuni numai de El știute mai mulți sfinți creștin ortodocși s-au învrednicit să Îl vadă pe Hristos cel înviat. În acest sens una dintre ultimele arătări a lui Iisus a fost în cazul Sfântului Siluan Atonitul. În vârstă de 26 de ani Sfântul Siluan se retrage la Muntele Athos. Aici el este atacat de mai multe ori de demoni. Sfântul Siluan ajunge să deznădăjduiască de iubirea și bunătatea lui Dumnezeu și în mintea lui se înfiripă un gând rău: Dumnezeu este nemilos. După ce i-a venit acest gând el s-a dus la vecernie la Paraclisul Sfântului Ilie.[3] Aici Sfântul Siluan a putut să Îl vadă pe Hristos cum iasă din icoana din partea dreaptă a inconostasului. Înfățișarea lui Hristos ne spune Sfântul Siluan că era extrem de frumoasă. Sfântul Siluan se va umple de o bucurie pascală și dintr-o dată toate gândurile lui negre dispar. Sufletul lui este umplut de har. Sfântul s-a plecat la pământ în fața lui Hristos și când s-a ridicat Hristos deja a dispărut.[4]

Prin urmare din această arătare putem să deducem că:

- a avut loc într-un moment critic,
- a venit în mod cu totul neașteptat,
- a adus mângâiere
- și a fost spontană.

Este de remarcat aici că Sfântul Siluan înainte de a Îl vedea pe Mântuitorul Hristos a văzut demoni. Înțelegem de aici că sunt mai multe persoane care pot vedea îngeri și demoni sau poate chiar pe Mântuitorul Hristos. Se crede că anul în care Sfântul Siluan l-a văzut pe Mântuitorul Hristos a fost 1902 sau 1903. Aceasta este eventual una dintre ultimele arătări ale lui Hristos mai aproape de timpul nostru. Totuși trebuie să știm că Sfântul Siluan s-a mai învrednicit încă o dată de prezența lui Hristos. La mai mulți ani după ce L-a văzut pe Hristos Sfântul Siluan a fost din nou atacat de demoni. Unii demoni îi spuneau:

- Nu te vei mântuii!

Alți demoni îi spuneau:

- Ești un sfânt!

Sfântul Siluan i-a întrebat:

- De ce vă contraziceți?

Demonii i-au răspuns:

- Nu ne contrazicem. Noi nu spunem adevărul niciodată.

Sfântului Siluan a început să se roage lui Hristos.

- Doamne Iisus ajută-mă.
- Sunt aici cu tine.
- De ce mă atacă demonii?
- Pe cei mândrii demonii pururea îi atacă.
- Și ce trebuie să fac?
- Ține-ți mintea ta în iad și nu deznădăjduii.[5]

Cuvintele lui Hristos au fost unele care au ajuns să îi readucă echilibrul Sfântului Siluan care a reușit să treacă cu bine peste minciunile și înfricoșările diavolilor. Totuși este bine să știm că a doua oară Sfântul Siluan nu a mai apucat să Îl vadă pe Hristos ci numai L-a auzit sau mai bine spus i-a auzit vocea.

Faptul că Sfântul Siluan a ajuns să îl vadă și mai apoi să Îl asculte pe Hristos este unul care evident că ne spune despre sfințenia lui și ne face conștienți că sunt mai mulți sfinți care pentru viața lor curată au ajuns să se

---

[3]Cu privire la locul unde s-a arătat Iisus Sfântului Siluan sunt mai multe versiuni. Știm că a fost vorba de Paraclisul Sfântului Ilie din Muntele Athos. Acest paraclis nu credem că este tot una cu Schitul Sfântului Ilie care și el este tot în Athos. Cel mai probabil Mănăstirea Sfântului Pantelimon (Russikon) avea un paraclis al Sfântului Ilie. De fapt sunt mai multe surse care ne spune că exista în timpul Sfântului Siluan un paraclis al Sfântului Ilie lângă moara Mănăstirii Sfântului Pantelimon din Athos.

[4]Arhimadritul Ioanikios, *Patericul atonit*https://sfantulmunteathos.wordpress.com/category/patericul-athonit/page/2/ (accesat pe 02.01.2022)

[5]A se vedea Sfântul Siluan Atonitul, *Între iadul deznădejdii și iadul smereniei* (Alba Iulia, 1994).

învrednicească de vederea lui Hristos. Oricine dintre noi poate să ajung să îl vadă pe Hristos în această viață. Ceea ce ne spune eshatologia creștin ortodoxă este că oricum pe Hristos vom ajunge să Îl vedem: dacă nu în această viață în viața de apoi. Ceea ce trebuie să remarcat din apariția lui Hristos în cazul Sfântului Siluan este că Hristos nu este discriminatoriu. Aceasta fiindcă El s-a arătat unui om necunoscut și aproape neștiut de nimeni. Sfântul Siluan a avut nevoie de ajutorul lui Hristos fiindcă după cum am putut vedea demonii îl atacau și îl înfricoșau. Se poate remarca de aici faptul că Hristos poate să se arate în momente critice și extreme.[6]

Din viața Sfântului Andrei cel Nebun pentru Hristos știm că el a avut mai multe experiențe ale harului și s-a învrednicit să Îl vadă pe Hristos.

Sfântul Andrei avea un prieten care fiindcă afară era iarnă era foarte îngrijorat fiindcă Sfântul Andrei nu avea o casă ci dormea afară. Era o iarnă cu ger mare și prietenul Sfântului Andrei era îngrijorat.

- Dacă o fi murit Andrei? Își spunea el.

A putut să audă în ușă că bate cineva.

- Cine o fi? Și-a spus el.

Când a deschis a putut să îl vadă pe Sfântul Andrei.

- Intră, intră.

- Mulțumesc.

- Nu iți este frig.

- Nu.

- Dar este ger afară.

- Acolo unde există harul lui Dumnezeu nu poate să fie nici un frig.

- Cred că numai harul lui Dumnezeu te-a ținut în viață.

- Asta așa este.

- Și cum ai petrecut?

- Bine.

- Mă bucur.

- Să știi că și eu am crezut că mor.

- Pe frigul acesta cum să nu.

- Am cerut ajutor la mai multă lume dar nu am primit.

- Te cred.

- Am văzut un câine culcat afară și m-am pus lângă el cu gândul că ne vom încălzii unul pe altul.

- Și?

- Câinele a plecat.

- Vai de mine.

- Și atunci dintr-o dată ce să vezi.

- Ce?

- Am început să simt o căldură.

- Căldură?

- Da. Și am văzut o lumină mare din care a ieșit un tânăr care strălucea mai mult decât soarele și care ținea în mână o ramură de aur și m-a întrebat?

- Andreie unde ai fost?

- În umbra și latura morții.

- El m-a lovit cu ramura peste față și mi-a spus:

- Ia putere în trup și viață nebiruită.

- Și ce a urmat?

- Am stat acolo într-un somn 2 săptămâni.

- Și apoi?

- M-am trezit în raiul lui Dumnezeu. Deși știam că cu trupul sunt în Constantinopol cu sufletul eram în rai.

- Și cum a fost?

- Raiul era în întregime lumină. O lumină foarte puternică.

---

[6]A se vedea *Spiritualitatea Sfântului Siluan Atonitul. Tâlcuiri teologice* (Sibiu, 2000).

- Da?
- Da. Eu aveam în picioare pantofi de aur și aveam o îmbrăcăminte strălucitoare.
- Frumos.
- Erau mulți pomi în rai și peste ei un curcubeu strălucitor.
- Deci ai ajuns în rai.
- Da. Mi s-a părut că văd îngeri cu tămâiază înaintea tronului lui Iisus.
- Bine.
- Și în aer era o mireasmă de nedescris.
- Cred.
- Apoi a venit din nou acel înger tânăr și mai ridicat mai sus.
- Și ce ai văzut acolo?
- Am văzut pe niște îngeri care stăteau în jurul crucii. Ochii lor scoteau raze de foc.
- Minunat.
- Și tânărul înger m-a luat și m-a dus mai sus.
- Unde?
- Îngerul mi-a spus să nu mă tem că mergem mai sus.
- Și unde ați mers?
- Am ajuns într-un loc unde erau două cruci. Din ele ieșea o mireasmă ce nu poate să fie spusă.
- Și apoi?
- Îngerul m-a dus și am urcat în al treilea cer.
- Formidabil.
- Era și mai multă lumină și mireasmă. Acolo am putut să văd ca într-un foc trei cruci.
- Și ce ați făcut?
- Eu cu îngerul am intrat în foc și ne-am închinat la cruce.
- Și?
- Apoi am văzut ca o catapeteasmă. O mână a dat la o parte catapeteasma și dincolo de ea am putut să văd mulți îngeri care cântau lui Dumnezeu.
- Minunat.
- Apoi am mai trecut de o catapeteasmă și îngerul mi-a spus că vom merge să ne închinăm lui Iisus.
- Și ați mers?
- Da. Iisus stătea pe un tron înalt care stătea în aer. Avea veșminte roșu închis și albe.
- Și te-ai închinat lui Iisus?
- Da. De trei ori. Apoi am putut să îi aud pe îngeri cântând: Sfânt, Sfânt Sfânt.
- Și ce a urmat?
- Mai apoi am coborât la fel cum m-am urcat la rai.
- Și unde te-a trezit?
- În locul în care am fost mai înainte.
- Înțeleg.
- Atunci m-am întrebat: oare a mai văzut și altul raiul și ce am văzut eu?
- Și?
- Dintr-o dată m-am aflat într-o câmpie frumoasă și verde. În fața mea a apărut un înger care ținea în mâna lui o cruce.
- Și ce ți-a spus?
- Harul Domnului nostru Celui Răstignit să fie cu tine. Fericiți sunt cei nebuni,pentru că au mare înțelepciune. Dumnezeu te-a rânduit aici. Mergi însă mai întâi în cuptorul lumii, acolo unde se află buruienile şi viperele, şerpii şi balaurii. Şi să ştii că prezenţa ta în acest loc este ceva neobişnuit şi preaslăvit. nimeni nu a venit aici, decât numai acela care s-a ostenit mai mult decât toţi pentru Evanghelia lui Hristos.
- După ce a spus aceste cuvinte și altele mi s-a părut că am căzut într-un somn dulce.
- Mulțumesc că mi-ai spus toate aceste lucruri.[7]

[7] *Viața Sfântului Andrei cel Nebun pentru Hristos* (Editura Evanghelismos, 2005) pp. 43-49.

La fel ca în cazul Sfântului Siluan Atonitul se poate vedea și aici că Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos a ajuns să îl vadă pe Hristos într-un moment extrem sau mai bine spus limită. Siluan era atacat de demoni și Andrei cel Nebun pentru Hristos urma să moară de frig. Este evident că ambii sfinți au ajuns să simtă prezența mângâietoare a lui Hristos. După cum vom vedea cele mai multe arătări ale lui Hristos din viețile sfinților au venit în momente critice și dificile și de ce nu momente de cumpănă. Ținem să precizăm că această carte nu va urma un fel de cronologie a arătărilor lui Hristos către sfinții creștin ortodocși ci mai multe va urma un curs după cum este el dat de viețile sfinților.[8] Oricum este bine să spunem că cele mai multe arătări ale lui Hristos au avut loc mai ales în cazul martirilor și mucenicilor creștin ortodocși. Acesta fiindcă ei au ajuns să jertfească totul pentru Hristos și evident că aveau nevoie de ajutorul Lui. În cele din urmă nădejdea autorului este că a pus în fața cititorului o carte de interes care să ne întărească în credință și facerea virtuților creștin ortodoxe.[9]

CAPITOLUL 1

IISUS HRISTOS ALĂTURI DE SFINȚII CREȘTIN ORTODOCȘI ȘI PRIN EI ALĂTURI DE NOI

Adevărul este că cei mai mulți dintre noi suntem slabi în credință. Este destul să facem o comparație dintre noi și sfinții din vechime pentru a ne da seama de acest lucru. Totuși, lipsa unei credințe puternice nu trebuie să ne ducă să deznădăjduim de bunătatea și mila lui Dumnezeu. Trebuie să avem acest fapt în vedere mai ales în timpurile noastre care sunt încărcate cu:

- sminteli,
- ispite,
- tentații
- și greutăți.

Ei bine deși suntem slabi în credință și nu ne prea putem asemăna cu sfinții creștin ortodocși ceea ce trebuie să știm este că sfinții ajung să fie pentru noi:

- modele,
- repere
- și exemple.

Aceasta fiindcă ei sunt cei care au renunțat la tot și la toate și au urmat lui Hristos. Sunt însă și mulți care îi admiră pe sfinți fără să facă mai nimic în acest sens. Despre ce fel de admirație este vorba? Este vorba de admirația pe care regele Irod Antipa o avea față de Sfântul Ioan Botezătorul. Noul Testament este cât se poate de concludent în acest sens: Irod îl admira pe Ioan Botezătorul:

- Ioan postea,
- Ioan se ruga,
- Ioan trăia în pustie
- și Ioan era un om al dreptății.

Totul însă s-a schimbat cât Sfântul Ioan Botezătorul a început să îl critice pe Irod fiindcă trăia cu soția fratelui său, frate care nu era mort. Știm că Irod îl închide în temniță pe Ioan și când ocazia s-a dat în cele din urmă va da ordin să fie decapitat.

Ei bine, din exemplul lui Irod trebuie să știm că nu trebuie să îi admirăm pe sfinți numai:

- exterior,
- formal
- și de ochii lumii.

Sfinții sunt persoane care se dedică total și deplin lui Hristos lucru pe care cei mai mulți dintre noi nu îl facem.[10]

---

[8]A se vedea cele 12 volume ale Vieților sfinților scrise Cuviosul Simeon Metafrastul.
[9]Fiindcă este totuși o carte de teologie creștin ortodoxă vom încerca să păstrăm rigorile științifice și academice demne de o astfel de carte.
[10]A se vedea Petru Rezuș, *Aghiologie ortodoxă* (Caransebeș, 1940).

După cum am spus nu toți sfinții au ajuns să aibă arătări ale lui Hristos. Totuși, acest fapt nu înseamnă că noi trebuie să îi cinstim mai puțin. Sunt și unii care cred că de fapt Hristos este total inaccesibil pentru noi fiindcă El este unul care poate să fie văzut numai de sfinți. Acest lucru nu este adevărat. Au fost mai mulți care nu au ajuns la sfințenie și care au ajuns să îl vadă pe Hristos fie în:

- vedenii,
- arătări
- sau vise.

Iată de ce nu trebuie să considerăm că Hristos este cumva total inaccesibil nouă. El ne este accesibil și mai ales El este alături de noi prin sfinții Lui. Sfântul Grigorie de Nyssa a fost cât se poate de sensibil cu privire la faptul că există pentru unii riscul de a ajunge să Îl treacă pe Hristos undeva într-un plan total inaccesibil. Iată ce spunea el: „iar spunând *Hristos,* nu dăm acest nume eternității dumnezeiești, ci trupului purtător de dumnezeire, Celui ce S-a arătat pe pământ și a petrecut cu oamenii, Celui odrăslit din feciorie, întru Care a locuit toată plinătatea dumnezeirii trupește, făcându-se pârga noii frământături, prin care Cuvântul a îmbrăcat firea noastră făcând-o neîntinată, curățită de toate patimile concrescute în ea."[11]

A ajunsă să credem că Hristos este cu totul inaccesibil și imposibil de a fi contactat este cât se poate de neadevărat. Un profesor de teologie creștin ortodoxă spunea la un moment dat că a crede că Dumnezeu stă:

- impasibil
- și detașat

atunci când un copil de clasa I-a face bastonașe când învață să scrie, este cu totul neadevărat și fals. Când copilul învață să scrie Dumnezeu este alături de el și spui spune:

- Haide, mai încearcă. Poți să o faci. Nu te lăsa bătut.

Faptul că omul de azi este materialist și este unul care tinde să vadă mai toate lucrurile trupește ajunge să îl facă opac lumii duhovnicești. Trăim într-o epocă în care trupul este mult mai important decât sufletul. Din nefericire epoca noastră nu este una care știe să facă o balanță dintre:

- trup
- și suflet.

Deși știm că avem suflet, cei mai mulți ajungem să ne trăim viața pe un plan strict trupesc. Fiindcă ignorăm sufletul ajungem să ignorăm viața duhovnicească și așa ne facem noi unii care nu mai știm de Dumnezeu.[12]

Iisus este alături de noi și ajunge să ne umple de prezența și de harul său pe măsură ce ne despărțim. S-a spus de mai multe lume că faptul că Hristos ne iubește este demonstrat cel mai bine de:

- întruparea
- și patima Sa.

Iisus și-a asumat natura umană pentru a ajunge să ne facă să fim unii care să ne dăm seama că El vrea să fie în comuniune nu noi. Însă comuniunea cu Hristos nu este una care este făcut în termenii noștri. Aceasta fiindcă noi suntem de multe ori:

- egoiști,
- egocentrici
- și plini de sine.

Noul Testament este unul care ne pune în față faptul că pentru a ajunge să Îl urmam lui Hristos trebuie să facem:

- practica,
- exercițiul
- și deprinderea

de a ne golii eul de mândrie și a lăsa loc lui Hristos să locuiască în el. "Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să Mă urmeze" (Matei 16, 24). Ei bine sfinții tocmai acest lucru l-au făcut: s-au lepădat pe sine pentru ca în ei să încapă Hristos.[13]

---

[11] Sf. Grigorie de Nyssa,*Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor,* omilia a XIII-a, în *PSB,* voi. 29, p. 295.

[12]Accentul pe care o îl pune pe trup îmn epoca noastră a devenit și subiectul unei teze de doctorat în teologie: Gabriel Noje, *Aspecte ale corporalității în societatea contemporană: o evaluare ortodoxă* (Cluj Napoca, 2021).

[13]Este bine să știm că în sens creștin ortodox Hristos nu are cum să încapă într-o persoană care este plină de sine. Aceasta fiindcă acolo unde există mândrie și orgoliu nu poate exista și Hristos.

Au fost sfinții părinți cei care ne-au spus că trebuie să Hristos cuprinde în Sine toate atributele lui Dumnezeu și în același timp El este accesibil pentru noi și poate să fie cunoscut de noi. Trebuie să avem acest lucru în vedere în zilele noastre când se poate vedea că există un cult exacerbat al individualismului. Este acest cult al individualismului care ne face să credem că tot ceea ce contează este:

- succesul propriu,
- reușita personală,
- individualitatea proprie
- și interesul egoist.

Uităm mult prea ușor că Hristos este alături de noi și El este suma la toate atributele dumnezeiești. Sfântul Grigorie de Nyssa era cât se poate de concludent în acest sens: „întrucât demnitatea împărătească stă mai presus de orice alt merit și de orice altă putere sau stăpânire, iar numele Hristos înseamnă în primul rând și mai cu seamă puterea împărătească (fiindcă Hristos se tâlcuiește uns, iar din istorie aflăm că mai înainte a fi cineva împărat trebuia să fie uns) (...), deoarece în demnitatea împărătească se cuprinde toată puterea celorlalte demnități."[14]

Faptul că Sfântul Grigorie de Nyssa îl denumește pe Hristos ca fiind Unul care are demnitate împărătească ne spune că trebuie să fim conștienți că El este Unul care trebuie:

- să ne conducă,
- să ne fie stăpân,
- să ne îndrume
- și să ne ghideze.

Dacă este să privim la lumea de azi trebuie să știm că sunt din ce în ce mai puțini cei care Îl văd pe Hristos ca fiind împăratul lor. Nu întâmplător la fiecare liturghie cântăm: "ca pe Împăratul tuturor primim. Primim pe Cel nevăzut înconjurat de cetele îngerești. Aliluia, aliluia, aliluia."

Nu trebuie să credem că Hristos este ca un fel de împărat pământesc, după cum este cazul cu împărații Japoniei din zilele noastre. Trebuie să credem că Hristos este împăratul nostru în sensul că el are:

- putere
- și stăpânire pentru noi.

Că omul de azi de mai multe ori trăiește cu surogate ale libertății. Sunt mulți care cred că adevărata libertate stă în:

- plăcerile păcătoase,
- dezmăț,
- libertinaj,
- huzur
- violență
- și vicii.

Ei bine lucrurile nu sunt chiar așa. Trebuie să știm că adevărata libertate este un lucru care poate să fie găsit numai în Hristos.[15]

Este evident că trebuie să fim persoane care să ajungem să ne dăm seama de toate implicațiile vieții în Hristos și să știm că atunci când Hristos s-a arătat unui anumit sfânt El ne-a avut în vedere indirect și pe noi. Cum să ne aibă în vedere indirect și pe noi? Ne-a avut în vedere prin faptul că a ajuns să ne spune că cu adevărat El:

- a înviat,
- S-a înălțat la ceruri
- și șede de-a dreapta Tatălui.

Arătările lui Hristos în viețile sfinților sunt prin urmare cu mai multe valențe:

- soteriologice,
- eshatologice,
- duhovnicești
- și teologice.

---

[14] Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre desăvârșire, către monahul Olimpiu*, în PSB, voi. 30, p. 457.

[15]A se vedea Radu Teodorescu, *Libertatea: un vechi ideal creștin ortodox* (Cugir, 2019).

Toate aceste lucruri sunt fapte la care trebuie să medităm. Sfinții sunt cei care au în comun cu noi umanitatea. Fiindcă umanitatea este un lucru comun trebuie să știm că ei pot să ajungă să ne împărtășească și nouă din harul pe care l-au primit de la Hristos. Acesta este unul dintre motivele pentru care în Biserica Creştin Ortodoxă avem un puternic cult al sfinților și al moaştelor sfinților. Am putut vedea că atunci când în anul 1902 sau 1903 Sfântul Siluan Atonitul s-a învrednicit să Îl vadă pe Hristos la Muntele Athos el a putut să simtă mult har. Și nu orice har: un har pascal. Acest har pascal mai aproape toți creştinii ortodocşi am ajuns să îl simțim la un moment dat în viața noastră. Este acest har care ne aduce mângâiere și ne facă să cântăm: Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le.[16]

Se spune că pe când se afla pe insula Creta Sfântul Dionisie Areopagitul stătea la prietenul său Cuviosul Carp.

- Vrei să ştii ceva despre mine? A început Carp.
- Da, de ce nu? A răspuns Sfântul Dionisie.
- Eu niciodată nu încep liturghia până ce nu am o vedenie de la Duhul Sfânt.
- De ce?
- Fiindcă așa sunt încredințat de sus de la Duhul Sfânt că a venit momentul să slujesc lui Dumnezeu.
- Și alte vedenii ai mai avut?
- Da, am mai avut.
- Ce vedenii?
- Am avut o vedenie care a fost extrem de pedagogică.
- Te ascult.
- Uite odată un necredincios m-a întristat foarte mult.
- Pe toți oamenii duhovnicești ne întristează necredincioșii.
- Așa este numai că acest necredincios a ajuns de a dus la necredință și pe un creștin.
- Și ce ai făcut?
- Am zis că ar fi bine să mă rog pentru amândoi să se reîntoarcă la credință.
- O decizie foarte înțeleaptă.
- Să vezi ce s-a întâmplat însă.
- Continuă, te ascult.
- Am început să mă rog pentru ei doar că într-o seară mi-am schimbat decizia. Am început să mă rog ca Dumnezeu să îi fulgere pe amândoi. Și atunci să vezi ce s-a întâmplat...
- Ce s-a întâmplat?
- Dintr-o dată camera unde eram s-a deschis în două și am putut să Îl văd pe Iisus.
- O vedenie binecuvântată.
- Când am privit în jos am putut vedea iadul deschis și pe mulți oameni care erau târâți în iad de șerpi înfricoșători.
- Deci ai văzut și iadul.
- Da l-am văzut. Mai mult am putut să îi văd pe cei doi necredincioşi de care ți-am spus cum erau trași în iad de șerpi mari și draci sălbatici.
- Se pare că rugăciunea ți-a fost ascultată.
- Stai vedenia nu s-a încheiat aici.
- Ce altceva ai mai văzut?
- Evident că atunci când i-am văzut pe cei doi în iad m-am bucurat.
- Ai simțit un fel de răzbunare nu?
- Da așa ceva.
- Și Iisus ce făcea în acest timp?
- Iisus privea cu milă la cei doi care erau duși în iad.
- Da, pare că este cu adevărat Iisus cel pe care L-ai văzut.
- Iisus s-a ridicat de pe tronul Lui și a mers și le-a întins mâna celor doi.
- Ce faci Doamne Iisuse? L-am întrebat eu pe Iisus.
- Lovește-mă pe Mine, eu sunt gata să pătimesc din nou pentru mântuirea oamenilor! mi-a spus Iisus

[16]A se vedea *Slujba învierii* (Bucureşti, 2000).

Carp s-a ruşinat de atitudinea lui şi la puţin timp după această vedenie cei doi s-au reîntors la credinţa creştină.[17]

Avem mai sus o vedenie pe care Cuviosul Carp a avut-o în care protagonist a fost Domnul Iisus Hristos. Este o vedenie care evident că are nevoie de mai multe comentarii. Nu se poate să nu vedem în primul rând două trăsături ale acestei vedenii:

1. O trăsătură eshatologică
2. Și o trăsătură pedagogică.

Ce este trăsătura eshatologică?

Este vorba de faptul că de mai multe ori sfinții în vedeniile lor au ajuns să Îl vadă pe Iisus în rai sau în iad în funcție de situație. Acest lucru ne spune că trebuie să ne dăm seama că Hristos se poate arăta nu numai între elementele acestei lumi ci la fel de bine și în elementele lumii nevăzute, a lumii duhovnicești. Prin urmare o vedenie cu Hristos poate să fie profund eshatologică. De fapt după cum am putut vedea din vedenia Sfântului Andrei cel Nebun pentru Hristos a fost văzut de Sfântul Andrei ca:

- transcendent,
- dincolo
- și mai presus de această lume.

Și vedenia Cuviosului Carp vine să ne spune că de multe ori Hristos are cu totul altă judecată decât o avem noi. Aceasta fiindcă Cuviosul Carp a voit să îi vadă în flăcările iadului pe cei doi păgâni dar Hristos le-a aşteptat pocăinţa.[18]

Prin urmare este bine să ştim că orice arătare a lui Hristos cu unul dintre sfinţii creştin ortodocşi are două valenţe:

- cu sfântul respectiv
- și mai apoi și cu noi.

Cum și cu noi? Evident că noi ajungem să ne bucurăm de Hristos prin descoperirile pe care El le face sfinților. Nu trebuie să uităm acest lucru și trebuie să îl reținem mai ales în zilele noastre când oamenii cred că trebuie să îi intereseze numai ceea ce are loc cu propria lor persoană. Ei bine Hristos și-a ales 12 apostoli și prin ei de fapt el ne-a ales pe noi toți creștinii ortodocși. Nu trebuie să fim atât de pretențioși să ajungem să credem că dacă Hristos nu ni s-a arătat expres nouă ei bine nimic din ceea ce a descoperit El sfinților nu este important. Cu privire la acest lucru Sfântul Chiril al Alexandriei era cât se poate de concludent: „nu se numeşte Hristos pentru Sine, sau ca fiind aceasta în mod fiinţial, cum este Fiu, ci ca Unul în mod excepţional faţă de altul. Căci nimeni nu este între hristoşi ca El. Totuşi, El se numeşte Hristos prin asemănarea cu noi. Căci numele Lui propriu şi excepţional şi care constituie realitatea specială este acela de Fiu, iar cel de Hristos îl are comun cu noi. Căci este Hristos fiindcă a fost uns, întrucât S-a făcut om. Deci, dacă faptul că a fost uns îl vom vedea răspunzând trebuinţei omeneşti, numele Hristos se înţelege prin asemănare cu noi, însă nu cum se înţelege numele de Fiu".[19]

A fost voința lui Hristos care El să se descopere nouă așa cum ni se spune în Noul Testament. Evident că pe parcursul timpului au fost mai mulți care au găsit această descoperire a lui Hristos ca fiind:

- nepotrivită,
- anacronică,
- deficitară
- și învechită.

Aceste obiecții sunt unele care ajung să creeze mai multe erezii și mai multe secte. Aceasta fiindcă oamenii în loc să se lase în voia lui Hristos ajung să prețuiască voia lor mult mai mult. Prin urmare este posibil să ajungem să ne prețuim propria voie și propria opinia mai mult decât pe cea a lui Hristos. Cum este posibil acest

---

[17]Din *Întâmplări cutremurătoare, întâmplări de folos* (Galați, 2004).

[18]Este bine să ne ferim să ajungem să luăm
- decizii,
- hotărâri
- și ultimatumuri

în numele lui Hristos. Aceasta fiindcă ele ar putea să ne ducă departe de Hristos sau după cum spunea Sfântului apostol Pavel departe de "mintea lui Hristos." Trebuie să fim atenți la voia lui Hristos mai mult decât la voia noastră. Ajungem să ne deschidem spre voia lui Hristos prin rugăciune. Trebuie să fim în orice moment gata să facem voia lui Hristos.

[19] Sf. Chiril al Alexandriei,*Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Cartea a IV-a, cap. 4, în *PSB,* voi. 41, p. 446.

lucru? Este posibil fiindcă Hristos ne-a înzestrat cu libertate și la fel de bine El ne respectă libertatea. Cuviosul Carp am putut vedea că și el era pe punctul de a prețui mai mult propria opinie care era una de răzbunare mai mult decât pe cea a lui Hristos. Ei bine trebuie să evităm astfel de situații fiindcă ele nu ne sunt folositoare și nici nu ne ajută. Nu ne ajută ci ne fac să fim cât se poate de deficitari să vedem:

- obiectiv,
- în perspectivă
- deplin
- și total

anumită situație duhovnicească.

După cum știm Hristos s-a identificat pe Sine ca fiind Adevărul. El este Adevărul și orice adevăr ajungem să cunoaștem este unul care ne vine prin Hristos. Trebuie să știm acest lucru fiindcă așa vom ajungem să nu trăim în:

- înșelare
- și minciună.[20]

În nici un caz nu trebuie să credem că arătările Domnului Hristos din viețile sfinților ne prezintă un alt Hristos. Lumea de azi este cumva obișnuită să vadă mai mulți hristoși. Cum așa? Suntem obișnuiți să credem că există un:

- hristos catolic,
- un hristos luteran,
- un hristos calvin,
- un hristos anglican,
- un hristos baptist,
- un hristos penticostal
- sau un hristos adevnist.

Auzim teorii din ce în ce mai ciudate și sincretice care ne spun că de fapt toate sectele creștine dețin o parte din Hristos și că în realitate trebuie să vedem imaginea din ansamblu pe care ne-o propovăduiesc sectele creștine. Arătările lui Hristos din viețile sfinților însă ne spun un cu totul alt lucru. Hristos este o realitate

- unitară,
- compactă.
- deplină
- și unică.

A crede că Hristos se divide și să El este parte din aceste diviziuni este evident o mare greșeală. Sunt mulți care consideră că de fapt Hristosul din Noul Testament nu este deloc identic cu Hristosul din viețile sfinților. După cum am enunțat mai mult se vorbește din ce în ce mai mult o de redactare critică a Vieților sfinților creștin după "exigențele lumii de azi." Nimic mai eronat decât acest mod de gândire. Aceasta fiindcă Viețile sfinților sunt a V-a evanghelie. Este vorba de o evanghelie trăită a sfinților.[21]

Protestanții au fost cei care au început să vorbească de o așa numită *demitologizare* a Bibliei și mai ales Noului Testament (între ei s-a remarcat Rudolf Bultman). În acest sens protestații au ajuns la concluzia că Biblia este mai mult un mit și în ea este cuprinsă un fel de mitologie iudeo-creștină. Dacă spunem că Noul Testament conține un mitologie la fel cum erau vechile mituri ale păgânilor cum se mai poate vorbii de Iisus ca o realitate a istoriei? Fără doar și poate că o astfel de judecată este contradictorie. Iisus nu a fost un:

- mit,
- o fantasmă
- și o himeră

ci o realitate istorică concretă. Mai mult, în sens creștin ortodox Iisus și-a asumat toată istoria și a devenit Domn la istoriei. Sunt mai mulți istorici care ajung să lege istoria de mai multe mari personalități ale istoriei:

- Alexandru Macedon,

---

[20]A se vedea Fericitul Augustin, *Despre minciună* (București, 2016).

[21]Ceea ce este demn de remarcat în acest context este că viețile sfinților sunt dovezi că sfințenia și viața în Hristos pot să fie atinse și experimentate de fiecare dintre noi. Sfințenia este un lucru pe care fiecare dintre noi poate să îl dobândească. Prin urmare sfințenia nu este un mit care ține mai mult de imaginație și fantezie. Trebuie să știm acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt mulți care evident că au un fel de admirație externă a sfințeniei dar care nu îi atinge cu nimic în viața de zi cu zi. Sfințenia este un lucru care poate să fie atins în viața de zi cu zi și este bine să nu desconsiderăm această oportunitate pe care Dumnezeu Tatăl a pus-o în fața noastră.

- Platon,
- Aristotel,
- Gutenberg
- Carol cel Mare
- sau Einstein.

Toate aceste persoane au creat istorie şi se consideră că ele sunt definitorii pentru istoria umană. Totuşi, Iisus este Domn al istoriei. În El trebuie să ştim că trebuie să ajungă şi să conveargă sensul final şi ultim al istoriei. Fără de Hristos istoria nu este nimic mai mult decât o înşiruire de evenimente haotice care vin de nicăieri și mers spre nicăieri. Viețile sfinților sunt pline de momente în care Iisus reintră în istoria umană. Sunt sfinții creştin ortodocşi cei care ajung să facă posibilă venirea lui Hristos în tragica istorie umană. Și mai mult decât atât acolo unde este Hristos dracii sunt puşi pe fugă. De acest lucru ne asigura Sfântul Atanasie cel Mare: „căci unde este numit Hristos şi există credinţa în El se smulge toată cinstirea idolilor, se dă pe faţă toată amăgirea dracilor; niciun demon nu poate suferi nici măcar numele Lui, ci numai la auzul Lui o ia la fugă."[22]

Viețile sfinților sunt cele care ne fac conştienți că demonii sunt ființe reale și nu simple imaginații. Nu îi vedem pe demoni dar ei văd pe noi şi aşteaptă momentul potrivit pentru a ne face rău. Sfinții au ajuns să vadă demonii. Am putut vedea în cazul Sfântului Siluan Atonitul că el îi vedea aievea pe demoni și că demonii de mai multe ori l-au atacat. Despre Cuviosul Iosif Isihastul care a trăit în secolul XX la Muntele Athos se ştie o întâmplare mai puțin cunoscută. Se ştie că el la un moment dat a primit un oaspete. Oaspetele a fost profit de cuvios să doarmă în patul din chilia cuviosului. Ei bine noaptea oaspetele a fost trezit de nişte zgomote ciudate. A putut vedea mai apoi nişte ființe negricioase care au venit şi l-au bătut rău de tot. Speriat oaspetele s-a dus la Cuviosul Iosif Isihastul și i-a spus:

- Ce mi s-a întâmplat?
- Ce anume? L-a întrebat cuviosul.
- Au venit nişte ființe negricioase şi m-au bătut.
- Vai am uitat.
- Ce ați uitat?
- De ei
- De ei?
- Da.
- Care ei?
- De demoni.
- Vreți să spuneți că cei care m-au bătut erau demoni?
- Da.
- Păi şi ce au cu mine?
- Nu au cu tine nimic.
- Păi și de ce m-au bătut?
- Au venit după mine dar te-au confundat.
- Și vi s-a mai întâmplat aşa ceva?
- Da. Vin la mine în fiecare seară.

Din întâmplarea de mai sus putem să deducem că istoria nu este numai spațiul și teritoriul omului ci la fel de bine și a demonilor și a îngerilor lui Dumnezeu.[23]

Din cele spune mai sus putem să ne dăm seama că Iisus poate să devină:

1. Un mit, adică o simplă ficțiune
2. Sau o personalitate strict istorică.

Că Iisus a fost o personalitate istorică este adevărat dar trebuie să ştim că El este:

- sensul,
- esența,

---

[22] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului şi despre arătarea Lui nouă, prin trup*, cap. IV, XXX, în PSB, voi. 15, pp. 125-126.

[23]A crede că istoria umană este un artefact strict uman este o mare amăgire. Acesta fiindcă în istorie toate se întâmplă din îngăduința lui Dumnezeu fie bune sau fie rele. Trebuie să ştim acest lucru şi să îl avem în vedere fiindcă sunt mulți care evident că cred numai ceea ce văd. Aşa se face că există o opinie cu profunde implicații istorice care face din Iisus nimic mai mult decât un personaj istoric despre care nici nu se ştie singur că a înviat. Această idee a fost chiar şi tema la mai multe producții de cinema. Ni se spune de mai mulți că Iisus nu a fost nimic mai mult decât un mare inițiat ca: Buda, Confucius, Lao Tze, Zoroastru, Moise sau Mohamed.

- și finalitatea
istoriei.

Viețile sfinților sunt cele care ne fac cert că pe lângă planul istoric al vieților noastre mai există un plan hristologic care merge paralel cu istoria. De mai multe ori se poate vedea că Hristos s-a intersectat cu istoria și i-a schimbat sensul și menirea. Acest lucru însă nu poate să fie determinat de om ci numai de Hristos fiindcă este Hristos cel care ajunge să confere sens istoriei după cum consideră el. Sunt mai mulți care evident că se întreabă:

- unde a fost Dumnezeu în primul și al doilea război mondial?
- unde a fost Dumnezeu la Auschwitz?
- unde a fost Dumnezeu de 11 septembrie 2001?
- unde este Dumnezeu în pandemia mondială de Covid?

Sunt întrebări legitime la care sfinții părinți ne dau răspunsuri mai mult decât satisfăcătoare.[24] Trebuie să citim scrierile sfinților părinți și vom vedea de acolo că nu Dumnezeu este autorul răului. Răul este o realitate creată fie de om sau fie de diavol. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă dacă o facem poate să ne fie fatal. Totuşi Dumnezeu are puterea mai mare decât răul diavolului. Sfântul Atanasie cel Mare era cât se poate de concludent în acest sens: „iar noi, pomenind numele lui Hristos cel răstignit, punem pe fugă pe toţi dracii."[25]

Istoria umană este un timp în care noi oamenii trebuie să ne câştigăm mântuirea. Mai toate marile religii ale lumii ne promit într-un fel sau altul mântuirea. Ele ne spun că va veni un timp în care:

- răul,
- suferința,
- durerea,
- boala,
- chinurile
- și lacrimile
nu vor mai exista.

Totuşi la o analiză mai detaliată se poate vedea că nici una dintre aceste religii nu ne oferă un garant sau mai bine spus nu se oferă o dovadă că aceste lucruri se vor realiza. Buda a promis scăparea de suferință dar ne-a damnat la neantizarea prin nirvana. Zoroastru ne-a promis o eliberare de demonicul Ahriman dar aceasta nu era sigur în cele din urmă dacă avea să fie o eliberare eternă sau numai una temporală fiindcă Ahriman cel rău este la fel de veşnic ca bunul Ahuramazda. Mohamed a promis raiul adepților săi dar când a fost vorba să demonstreze că spusele sale sunt adevărate s-a împotmolit. Aceasta fiindcă zicea el că deşi Coranul este al său, i-a fost dictat cuvânt cu cuvânt de Sfântul Arhanghel Gavriil. Atunci a cui era religia lui: a Arhanghelului Gavriil sau al lui Mohamed? Mohamed în cele din urmă a decis că religia este a lui și azi avem cuvântul de mohomedanism fără de nici o referire la Sfântul Arhanghel Gavriil.

Lucrurile au fost diferite cu Iisus. Iisus a propovăduit 3 ani și la final ca o pecete la tot ceea ce a propovăduit El a înviat. Învierea lui Hristos este dovadă că tot ceea ce a propovăduit el este adevărat. Trebuie să vedem toate aceste lucruri așa cum sunt ele și să luăm aminte fiindcă în religie poate să existe:

- minciună,
- înșelare,
- neadevăr
- și falsitate.

Arătările lui Iisus din viețile sfinților ne spune că Iisus este solidar cu sfinții Săi și prin ei cu noi toți care îi cinstim pe sfinți.[26]

---

[24]A se vedea David Bentley Hart, *Where was God in the tzunami?* (Edermans, 2011).

[25] Sf. Atanasie cel Mare**,** *Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie,* LXXVII, m *TSB,* vol. 16, p. 236.

[26]Adevărul este că avem toate motivele să îi cinstim pe sfinți. Aceasta fiindcă sfinții:
- s-au nevoit,
- au făcut asceză,
- s-au despătimit
- și s-au dedicat trup și suflet
lui Hristos. Parțial și noi creştinii ortodocși simplii facem aceste lucruri însă trebuie să ştim că nu la nivelul sfinților. Iată de ce din cele mai vechi timpuri Biserica Creştin Ortodoxă a propovăduit cultul sfinților. Prin cultul sfinților după cum am spus harul lui Hristos se împărtăşeşte și nouă.

Sunt mai mulți care ne spun că de fapt Viețile sfinților sunt mai mult un fel de mituri care au ieșit din superstițiile populare. Expresia populară la români "până la Dumnezeu te mănâncă sfinții" credem că este cât se poate de concludentă în acest sens. Aceasta fiindcă sunt mulți care nu îi văd pe sfinții creștin ortodocși ca:

- ajutor,
- mijlocitori
- și mediatori

ai noștri ci mai mult ca unii care ne împiedică să ajungem la Hristos. Nu este de mirare în acest sens de ce Bisericile Protestante și Neo-protestante resping cultul sfinților. Am putea noi să respingem faptul că Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos nu L-a văzut pe Hristos ci a fost totul o imaginație a sa? În nici un caz. Sfinții nu ne mint fiindcă el sunt slujitori ai adevărului. Un sfânt mincinos nu mai are cum să fie sfânt.

Totuși trebuie să știm că oamenii de azi raportat la păgânii din vechime sunt mult mai sensibili la mesajul creștin: scriitorul bisericesc Eusebiu de Cezareea era cât se poate de concludent în acest sens: „La întrebarea de ce oare n-a fost propovăduit altădată printre neamuri și la mai ți oamenii, aşa cum se face astăzi, iată ce lămurire s-ar putea aduce: viața pe care o trăiau oamenii de altădată nu le îngăduia să cuprindă cu mintea învățătura atât de înțeleaptă și de desăvârșită adusă de Hristos."[27] Prin urmare este bine să vedem și lucrurile bune care există în zilele noastre cu privire la Hristos.

Se spune că pe vremea Sfântului Constantin cel Mare trăia un om pe nume Ioan care își ducea viața în nepăsare de Dumnezeu. Într-o noapte el a avut un vis ciudat: a avut de făcut un lucru pentru împăratul Constantin și mai a putut să îl vadă pe împăratul Constantin cu o sabie îndreptată spre el care i-a spus:

- Când sabia îți va tăia tot părul tău atunci grumazul tău va fi scăldat de sânge.

Ioan s-a trezit brusc din coșmar.

- Vai ce bine că a fost numai un vis, și-a zis el.

El a continuat să trăiască în nepăsare de Dumnezeu. Într-o zi s-a îmbolnăvit. A început să se roage lui Dumnezeu pentru ajutor. Într-o zi în timp ce se ruga a căzut în extaz. A văzut un împărat strălucitor și în spatele lui o groapă care ducea la iad.

- Cine ești tu? L-a întrebat Ioan pe împărat.
- Eu sunt Iisus.
- Doamne Iisuse ce mă bucur că te pot vedea.
- Ai uitat de amenințarea lui Constantin?
- Ce amenințare Iisuse?
- Nu l-ai visat pe împăratul Constantin cu o sabie întinsă pe tine?
- Da, am visat.
- Și au uitat?
- Nu am uitat visul Iisuse. A fost numai un vis.
- Nu a fost un vis ca toate visele.
- De ce?
- A fost un vis care a venit de la Mine.
- Eu nu cred în vise.

Atunci Iisus a dat o poruncă la niște îngeri ca Ioan să fie aruncat în groapa iadului.

- Doamne Iisuse te rog ai milă de mine!

Iisus s-a făcut nevăzut. Tot ceea ce vedea Ioan erau flăcările iadului. Ioan a început să se roage Sfintei Maria.

- Sfântă Maria te rog să ai milă de mine!

Dintr-o dată i-a apărut Iisus din nou în lumină.

- Văd că te-ai schimbat.
- Da, Iisuse m-am schimbat.
- Te-ai rugat maicii Mele Maria.
- Te rog Iisuse ai milă de mine.

În acel moment s-a trezit din extaz.

- Ce voi face acum?

Ioan a aflat de un pustnic vestit și s-a dus și i-a spus extazul lui.

---

[27]Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească,* Cartea întâi, II, 17, în *PSB,* voi. 13, p. 34.

- Cred că acum știi ce ai de făcut.
- Ce am de făcut?
- A venit vremea să te pocăiești.
- Asta așa este.
- De aici înainte vei devenii un bun creștin dacă nu vrei să îți fie mai rău.
- Așa am să fac.
- Să știi că nu ești singurul care ai avut o vedenie de acest fel.
- Nu?
- Da. Odată a venit la mine un om care a spus că a avut o vedenie în care a spus că l-a văzut pe Gheorghe care era mai mare peste visteria împăratului cum este dus într-o groapă înfricoșătoare unde urma să fie aruncat. Cineva a avenit și i-a alungat pe cei care vroiau să îl arunce în iad și i-a alungat spunându-le celor care vroiau să îl arunce pe Gheorghe în iad să îl mai lase 20 de zile să se pocăiască.
- Și ce s-a întâmplat? A întrebat Ioan.
- Omul s-a dus la Gheorghe și i-a spus vedenia.
- Ce a spus Gheorghe?
- A spus că este o prostie.
- Așa și?
- După 20 de zile Gheorghe a murit nepocăit.[28]

Avem aici o arătare a lui Iisus care s-a făcut cât se poate de spontan și neașteptat. Aceasta fiindcă trebuie să știm că Iisus de multe ori nu se anunță pe Sine când se arată unei persoane. După cum ne spune întâmplarea această arătare a lui Iisus a avut loc în secolul al IV-lea deci la mai bine de 300 de ani de la înălțarea lui la cer. Din motive pe care noi nu le știm Iisus a ales să se arate unui om care trăia în nepăsare de Dumnezeu și de cele sfinte. Ei bine trebuie să știm că astfel de oameni nu au existat numai în secolul al IV-lea ci ei există și în zilele noastre. Aceasta fiindcă oamenii sunt de multe ori:
- delăsători,
- neglijenți,
- neatenți
- și superficiali

cu viața creștin ortodoxă. Ceea ce se poate vedea din arătarea de mai sus a lui Hristos este că ea a fost cumva graduală. Aceasta fiindcă Hristos i s-a arătat mai întâi în vis omului sub chipul împăratului Constantin cel Mare. Împăratul îl amenință pe Ioan că îi va fi tăiat capul dar Ioan consideră că acesta este numai un vis și nu trebuie să fie luat în considerare. Totuși, visul se reperă și de această dată totul era mult mai real. Iisus se descoperă pe sine ca fiind cel care a luat chipul împăratului Constantin cel Mare și imediat omul era aruncat în iad.

Dacă este să vedem vedenia numai până în acest moment evident că nu putem da seama că ea este una înfricoșătoare. Ea ne prezintă imaginea unui Hristos crunt care trimite la iadul veșnic pe cei care nu îi fac voia și nu ascultă de El. Omul crede că totul este pierdut dar cu ultimele puteri face o rugăciune către Maica Domnului Sfânta Maria. Iisus în cele din urmă este de acord să îi mai dea omului timp de pocăință. Ioan devine denumit și ajunge să ceară ajutorul unui pustnic care să îi explice ce a avut loc cu el. Pustnicul îl asigură că vedenia din vis a fost adevărată și nu o simplă nălucire. Ca dovadă pustnicul îi spune cazul unui om care a avut o vedenie cu Gheorghe vistiernicul împăratului care era un om nedrept și păcătos și cum că Gheorghe era aruncat în iad, la fel cum s-a întâmplat și cu Ioan, protagonistul nostru. Îngerii mai cer timp de pocăință pentru vistiernicul Gheorghe. Gheorghe este anunțat de vedenie dar nu o crede. Paradoxal după 20 de zile de la momentul vedeniei vistiernicul Gheorghe a murit fără să se pocăiască.[29]

Întâmplarea de mai sus ne spune că trebuie să ne fie frică de iad fiindcă dacă ne este frică de iad vom ajunge să ne pocăim nu numai formal ci din toată inima. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă sunt mulți care nu prea cred în puterea pocăinței. Am văzut din întâmplarea de mai sus că sunt mulți care deși au toate motivele

---

[28]Din *Întâmplări cutremurătoare. Întâmplări de folos* (Galați, 2004).

[29]Putem să vedem aici accentul pe care tradiția ortodoxă îl pune pe puterea pocăinței. Sunt mai mulți sfinți părinți care ne spun că de fapt pocăința trebuie să fie continuă sau permanentă. De ce? Fiindcă deși un om care s-a întors la Dumnezeu nu mai face păcate mari, el totuși face păcate mici. Păcatele mici dacă se tot adună și nu sunt spovedite ei bine ajung să ne facă mult rău și sunt la fel de periculoase cu păcatele mari. Iată de ce mari sfinți cum a fost Sfântul Sisoe cel Mare se pocăiau chiar și în ultimele momente din viața deși o viață întreagă au trăit în pustie.

să se pocăiască nu o fac. Vistiernicul Gheorghe care era un om nedrept a fost avertizat să se pocăiască dar nu a făcut-o. Înțelegem că pocăința cu forța este o imposibilitate. Omul trebuie să se pocăiască din proprie inițiativă și evident că pocăința lui trebuie să fie una autentică. Dacă ne pocăim:

- sincer,
- din toată inima,
- onest
- și deplin

evident că și Hristos ne va ierta. Întâmplarea de mai sus este cât se poate de concludentă în acest sens: Ioan era un om care trăia în nepăsare de Dumnezeu dar care avertizat ajunge să se pocăiască. Este vorba aici de un caz fericit pe care trebuie și noi să îl avem în vedere.

Sunt mulți care obiectează că de fapt ei nu au nevoie să se pocăiască fiindcă demonii sunt cei care au ajuns să îi ducă în păcat. Demonii este adevărat că ne duc în păcat dar lor nu le este îngăduit să ne ducă în păcat fără acordul nostru. La fel de bine sfinții părinți ne spun că demonii nu au putere peste Hristos. Scriitorul bisericesc Eusebiu de Cezereea spunea cât se poate de concludent în acest sens că: „or, în clipa când -- sătui să tot fie purtaţi încolo şi încoace şi să se lase sfâşiaţi fără milă (dar nu de lupi sau de cine ştie ce sălbăticiuni, ci de demonii cei răi şi cruzi şi de duhurile cele silnice şi pierzătoare de suflete) - au început oamenii să simtă lipsa unui ajutor mai puternic decât tot ajutorul ce le putea veni de la oameni, a sosit printre noi de bunăvoie însuşi Cuvântul lui Dumnezeu, dând ascultare îndemnului primit de la preabunul Său Tată."[30]

CAPITOLUL 2

IISUS HRISTOS ALĂTURI DE MARTIRII ȘI MUCENICII CREȘTIN ORTODOCȘI

După cum am spus în introducerea acestei cărți cele mai multe arătări ale lui Iisus înviat au avut loc în cazul mucenicilor creștin ortodocși. Este cumva și firesc să fie așa din moment ce aceștia aveau să părăsească viața pământească odată pentru totdeauna. Ceea ce trebuie să știm este că mucenicia creștin ortodoxă a fost mai mult decât toate o confruntare directă dintre păgânism și creștinism în cadrul Imperiului Roman.[31] A fost acest imperiu care nu suporta idea creștină. Începând cu Nero și sfârșind cu Sfântul Constantin cel Mare care a dat libertate creștinilor, creștinii aveau să fie persecutați sistematic. Unii ar putea să spună că nu este nici un fel de logică din moment ce Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu ca adepții lui să fie:

- persecutați,
- martirizați
- și chinuiți.

Cum se face că Fiul lui Dumnezeu Domnul Iisus Hristos nu a intervenit în persoană în ajutorul mucenicilor? Ei bine o astfel de obiecție este deplin nejustificată. Aceasta fiindcă după cum vom vedea Iisus a intervenit personal în cazul la mai mulți martiri creștin ortodocși.

Un caz de mucenicie spontană avem în cazul Sfântului Polieuct. Acesta a suferit moartea martirică în jurul anului 250 în timpul împăratului Deciu. Ceea ce știm consemnat din viețile sfinților este că Mucenicul Polieuct nu era creștin dar avea un prieten creștin în persoana lui Nearh. Ambii erau soldați în armata romană. Ei erau din cetetea Metelina din Armenia. Ei bine Nearh era creștin și Polieuct era păgân. Totuși, viața lui Polieuct era cât se poate de curată. Se poate spune că el "aspira" să fie creștin sau mai bine spus dorea să ajungă creștin. El avea mai multe conversații cu prietenul lui creștin Nearh și în acest mod a aflat mai multe despre Hristos.

Totul a decurs în liniște între Polieuct și Nearh până într-o zi când împăratul Deciu a dat poruncă împotriva creștinilor. Nearh a devenit foarte neliniștit mai ales pentru prietenul său Polieuct.

- De ce ești neliniștit? L-a întrebat Polieuct.
- Sunt neliniștit pentru tine.
- De ce?
- Fiindcă îmi este teamă că interesul tău pnetru creștinism va scade.
- Din pricina poruncii împăratului?

[30] Eusebiu de Cezareea, *Viața lui Constantin cel Mare, „Despre Sfântul Mormânt"*, 13.15, în PSB, voi. 14, pp. 232-233.
[31] A se vedea Nicolae Corneanu, *Origen și Celsius. Confruntarea creștinismului cu păgânismul* (București, 1999).

- Da.
- Să nu îți faci griji pentru mine.
- De ce?
- Fiindcă am să îți mărturisesc un lucru extraordinar.
- Care anume?
- Fiindcă azi noapte s-a întâmplat ceva uimitor.
- Ce?
- L-am văzut pe Hristos.
- Da?
- Da.
- Și ce s-a întâmplat.
- Eu eram îmbrăcat cu o haină murdară și Hristos a venit, m-a dezbrăcat și m-a îmbrăcat cu o haină luminoasă.
- Da. Înseamnă că Hristos te-a primit să fi creștin.
- Așa este.
- Și mai apoi?
- Hristos m-a suit pe un cal înaripat și mi-a spus:
- Vino și urmează Mie.
- Da. Hristos vrea ca tu să fi creștin.

Din acest moment după apariția lui Hristos Sfântul Polieuct a simțit că vrea să moară pentru Hristos. Așa că Polieuct le-a spus soldaților romană că scuipă peste porunca împăratului de a nu fi creștin. Cu toții și mai ales Nearh au rămas uimiți de ce a fost sfântul.

Felix socrul lui Polieuct era cel care trebuia să ducă la îndeplinire porunca împăratului Deciu de a îi pedepsii pe creștini. Felix a căutat prin toate metodele să îl determine pe Sfântul Polieuct să renunțe la creștinism dar fără de nici un rezultat. Atunci Felix a trimis pe fiica sa și soția lui Polieuct să îl înduplece să renunțe la creștinism. Sfântul Polieuct a rămas neclintit în decizia sa. Acest lucru a făcut ca mai mulți păgâni să se convertească la creștinism. Atunci Felix nu a avut nimic altceva de făcut decât să dea ordin ca Sfântului Polieuct să îi fie tăiat capul.[32]

Avem aici o arătare a Domnului Iisus Hristos în secolul al III-lea în cazul unui aspirant care dorea să fie creștin. Vedem că mai înainte de arătarea lui Hristos Sfântul Polieuct pendula cumva între creștinism și păgânism. Acest lucru se poate spune că a fost un simptom al lumii antice romane. Aceasta fiindcă erau mulți păgâni care:

- admirau,
- apreciau
- și prețuiau

creștinismul.

Era cumva și firesc să fie așa din moment ce păgânismul era o religie care nu avea multe de oferit. Nu avea multe de oferit fiindcă în esența lui păgânismul rămânea o minciună.[33]

Un alt caz de mucenic creștin care a ajuns să Îl vadă pe Mântuitorul Hristos a fost Sfântul Mucenic Carterie. Sfântul Carterie a trăit pe vremea împăratului Dioclețian și a trăit în Cezarea Capadochiei care la acel timp se afla sub conducerea lui Urban. Sfântul Cartenie a zidit o biserică în Cezarea unde îl propovăduia pe Hristos. Ei bine Sfântul Carterie a fost pârât dregătorului Urban că nu se închină zeilor și că îl propovăduiește pe Hristos. Sfântul Carterie atunci s-a ascuns. Fiind ascuns dintr-o dată i s-a arătat Hristos care i-a spus:

- Carterie, du-te și te arată la cei ce te caută și Eu voi fi cu tine, că trebuie sa pătimești mult pentru numele Meu și mulți au să creadă și să se mântuiască prin tine.
- Bine Doamne, așa am să fac, a răspuns sfântul.

[32]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/ianuarie/ianuarie09.htm (accesat pe 09.08.2021)

[33]Despre păgânism se știe că nu avea o morală și mai ales le cerea adepților un lucru cât se poate de nenatural. Le cerea să se închine la mai mulți dumnezei. Acest lucru nu avea cum să treacă neobservat de mulțimile mari de oameni care instinctiv știau că există numai un singur Dumnezeu. La fel de bine păgânismul nu era capabil să mântuiască și acest lucru a devenit din ce în ce mai bine cunoscut de antici mai ales în Imperiul Roman.

Ei bine din acel moment Sfântul Carterie nu s-a mai ascuns și a spus pe față că este creștin și că nu există alt Dumnezeu afară de Hristos.

- Închină-te în fața marelui zeu Serafis, i-a spus dregătorul Urban.

- Nu mă închin decât în fața lui Hristos.

Apoi Sfântul Carterie s-a rugat și idolul Serafis s-a surpat.

- Bine tu au vrut-o.

Urban s-a întors către soldați după care a spus:

- Luați-l și torturați-l.

Sfântul a fost chinuit dar a reușit să treacă cu bine peste chinuri fiindcă un înger din cer s-a pogorât și îl întărea. Apoi fiindcă s-a înserat Sfântul Carterie a fost dus în temniță. Aici Domnul Iisus Hristos i s-a arătat a doua oară. Hristos s-a atins de rănile sale și sfântul s-a vindecat. Mai apoi Domnul Iisus l-a scos afară din închisoare.

Văzându-l vindecat mai mulți păgâni au cerut să fie botezați. În cele din urmă în timpul chinurilor Sfântul Carterie și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos.[34]

Din relatarea de mai sus putem să ne dăm seama că Hristos s-a arătat de două ori Sfântului Carterie:

1. prima dată pentru a îl încuraja să mărturisească credința creștină în fața păgânilor

2. și a doua oară pentru a îi vindeca rănile după ce a fost torturat.

Este evident că avem de a face aici cu încă o minune vindecătoare a lui Hristos. Aceasta fiindcă Hristos este alături de mucenicii Săi din toate timpurile. Arătările lui Hristos în cazul Sfântului Mucenic Carterie sunt cât se poate de speciale și ne spun de faptul că Hristos nu rămâne indiferent cu ceea ce are loc pe pământ. Sfântul Carterie este un sfânt care este aproape necunoscut în zilele noastre însă noi trebuie să știm despre el fiindcă el a ajuns să se învrednicească de două arătări ale lui Hristos. Studiindu-l pe Sfântul Carterie înțelegem mai bine martiriul creștin și ne dăm seama că el a fost unul care a adus cu sine foarte multă lumină cu privire la motivația finală a mucenicilor: mucenicii nu credeau într-un Hristos abstract și raționalizat ci mai mult în Hristos înviat și viu.[35]

Un alt caz de arătare a lui Hristos în cazul unor mucenici o avem în mucenicia sfinților Pevsiv, Elapis, Mesip și a bunicii lor Neonila. Acești trei mucenici erau din Capadocia și erau foarte pricepuți în călărirea cailor. Totul a decurs bine în viața lor până într-o noapte când cu toții fiind creștini au avut câte o vedenie. Sfântul Pevisp a putut să o viseze pe bunica lor de la care sugea lapte și care i-a spus:

- Pevsipe, bea Mântuitorul lapte, ca, întărindu-te cu acesta, să poți sta asupra potrivnicilor și să câștigi slăvita biruință.

Sfântul Elasip a spus:

- Eu am văzut pe cineva şezând pe un scaun în cer, strălucind cu negrăită slavă, de a Cărui strălucire mi s-au întunecat ochii, apoi spaimă și frică au căzut asupra mea; însă Cel cu fața luminoasă, chemându-mă îmi zicea: "Nu te teme, căci te vei învrednici a lua cununa biruinței".

Sfântul Mesip a spus:

- "Am văzut şi eu, nu ştiu pe care împărat mare, ţinând sceptrul şi care pe noi, aceştia trei împreună, ne rânduia în a sa ostăşire încingându-ne cu brâu ostăşesc; apoi cu mare preţ răscumpărându-ne din legăturile robiei, ne scria cu litere de aur veşnică libertate şi zicea către mine: "Mesipe, pe voi aceşti trei fraţi am gândit ca să vă pun în palatul Meu şi cu veşnice răsplătiri de asemenea să vă încununez; căci bunica voastră neîncetat, ziua şi noaptea, se roagă Mie pentru mântuirea voastră, ca să fiţi povăţuiţi la calea cea dreaptă; şi izbăvindu-vă de întunericul cel diavolesc, să puteți vedea lumina cea adevărată și să treceți din moarte la viață".

În cele din urmă a doua zi a avut loc în Capadocia o sărbătoare a zeiței Nemesis. Bunica celor trei a defăimat pe zei. Mai cei trei nepoți ai ei au zdrobit idolii aruncându-i la pământ și au mărturisit pe Hristos de față cu toată lumea. Pentru aceasta au fost prinși și aruncați în temniță după care au fost uciși.[36]

Ei bine din cele relatate mai sus se poate vedea că dacă Sfântul Pevsip nu l-a văzut pe Hristos direct în vedenia de mai înainte de a fi arestați, ei bine cei doi frați ai lui L-au văzut pe Hristos care i-a întărit în fața martirului lor. Lui Elasip Hristos i S-a arătat şezând pe un tron cu mărire multă și i-a spus că nu trebuie să își

[34]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/ianuarie/ianuarie08.htm (accesat pe 09.08.2021).

[35]A se vedea Pavel Chirilă, *Principiile cercetării martirologice* (Editura Christiana, 2010).

[36]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-16-sf_pevsip_elasip.html (accesat pe 09.08.2021).

facă nici o problemă fiindcă fără doar și poate va ajunge să ia cununa biruinței. Ceea ce este paradoxal aici este că Hristos nu consideră moartea martirică o pierdere ci un câștig. Trebuie să remarcăm acest lucru mai ales în contextul unei lumi care a ajuns să fie definită după cum spunea Martin Heidegger ca fiindcă viața spre moarte (das zein zum tode). Pentru Hristos moartea este un drum spre viață. Este bine să știm atunci că Hristos se arăta unui mucenic dată cu această arătare venea:

- curaj,
- încredere
- și tărie.

Iată prin urmare care a fost principala cauză pentru care mucenicii lui Hristos au reușit să depășească frica de moarte.[37]

Un grup de pelerini creștin ortodocși s-au dus la Meteora în Grecia să se închina la moaștele Sfântului Haralambie. Acolo l-au întrebat pe un duhovnic:

- Părinte aveți puțin timp?
- Da cum să nu.
- Am avea nevoie de un mic ajutor.
- Ce anume?
- Știți noi am venit să ne închinăm la moaștele Sfântului Haralambie.
- Bun lucru ați făcut.
- Vă mulțumim.
- Așa și?
- Ați putea să ne spuneți ceva din viața lui.
- Da. Cum să nu.
- Vai ce bine.
- Deci ascultați.
- Vă ascultăm.
- Sfântul Haralmbie a trăit în vechime în Asia Mică.
- Pe vremea Imperiului Roman?
- Da.
- Și?
- El a fost ales episcop al unei cetăți care se numea Magnezia.
- Pare cunoscut numele.
- Este un nume antic.
- Și ce s-a întâmplat?
- Ei bine Sfântul Haralambie propovăduia pe Hristos și a făcut acest lucru cu mult succes.
- Ne dăm seama.
- Vestea despre el a ajuns la urechile ighemonului Lucian și a comandantului de armată Luchie.
- Care erau păgâni nu?
- Da.
- Ne dăm seama de ce avea să se întâmple.
- Este ușor de dedus. Aceștia doi l-au adus pe Haralambie la judecată.
- Să se lepede de Hristos?
- Da. Deci sfântul a fost întrebat:
- Tu ești Haralambie creștinul?
- Da.
- Ai fost adus aici ca să te lepezi de Hristos și să te închini zeilor.
- Asta nu o voi face.
- Dacă nu te lepezi de Hristos vei fi chinuit.
- Sunt gata să sufăr orice pentru Hristosul meu.

Pelerinii erau ochi și urechi:

- Și ce a urmat?

---

[37]A se vedea Michel Quenot, *Icoanele martirilor: martori ai împărăției ce va să vie* (Iași, 2021).

- Sfântul Haralambie a fost supus la chinuri cumplite: s-a rupt carnea cu cârligele și a fost jupuit de piele.
- Vai nu se poate.
- După ce chinuitorii s-au oprit sfântul le-a spus:
- Vă mulțumesc, fraților, că mi-ați reînnoit sufletul care dorește să se unească cu veșnicia!
- Incredibil.
- Așa este.
- Și ce a urmat?
- Doi soldați de acolo Porfirie și Vaptos când au văzut acest lucru s-au convertit la Hristos.
- Minunat.
- Fiindcă au crezut în Hristos au fost executați imediat.
- Vai ce păcat.
- Da. La fel de bine și alte trei femei au crezut în Hristos și au fost martirizate pe loc.
- Câtă cruzime.
- Ei bine comandantul de armată Luchie a început chiar el să îl tortureze pe sfânt dar dintr-o dată ce să vezi?
- Ce?
- Mâinile i-au căzut jos ca secerate.
- O minune.
- Da. Guvernatorul l-a scuipat în față pe sfânt și în acel moment gura i s-a întors în ceafă.
- Pedeapsa lui Dumnezeu.
- Da. Luchia a cerut să fie vindecat spunând că dacă va fi vindecat se va boteza.
- Foarte bine.
- Sfântul s-a rugat și cei doi au fost vindecați.
- Minunat.
- Ei bine Luchie s-a dus și i-a spus împăratului Seprimiu Sever (193-211).
- Vai, nu se poate.
- Sfântul a fost adus în Antiohia unde a fost chinuit cumplit. Septimiu a dat ordin ca sfântul să fie ars cu foc.
- Vai, nu se poate.
- Sfântul nu a pățit nimic. Sfântul Haralambie s-a rugat și a înviat din morți un tânăr și a izgonit un diavol dintr-un om posedat de 35 de ani.
- Remarcabil.
- Auzind acestea Galina fiica împăratului a trecut la creştinism. Ea s-a dus de două ori în templu unde a zdrobit statuile idolilor.
- Pare logic.
- Spetimiu a dar ordin ca barba sfântului să fie arsă dar prin rugăciune focul s-a îndreptat asupra lor. Apoi împăratul Septimiu dimpreună cu un eparh pe nume Crisip l-au provocat pe sfânt:
- Haralambie, te închini la Hristos. Te provocăm să Îl chemi pe Hristos să vină pe pământ și să se înfrunte cu noi.
- Dintr-o dată minune.
- Ce anume?
- S-a făcut un cutremurul și cei doi tirani au fost ridicați în aer. Mai apoi când sfânt nu s-a mai rugat au căzut jos. Sfântul a fost torturat din noi și împăratul a dat dispoziția finală:
- Mâine să fie decapitat.
- Aflat în temniță înainte de moarte sfântul s-a rugat pentru curaj și tărie și dintr-o dată cerurile s-au deschis și sfântul a putut să îl vadă pe Hristos în mărire înconjurat de sfinții îngeri. Sfântul i-a cerut lui Hristos să vegheze asupra moaștelor sale și locul unde vor fi ele. Hristos a fost de acord și înainte a luat sufletul lui Haralambie la cer.
- Deci sfântul nu a murit executat.
- Nu. Galina fiica împăratului a îngropat trupul sfântului cu mare cinste.[38]

[38]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/februarie/februarie10.htm (accesat pe 10.08.2021).

Avem aici relatat pe scurt și dialogic viața Sfântului Haralambie. Se poate vedea că el a ajuns să Îl vadă pe Hristos în mărire la finalul vieții sale de 118 ani ca un fel de încununare pentru toate eforturile și nevoințele sale. Trebuie să știm că acest fel de vedenie a lui Hristos de multe ori vine ca un fel de răsplată a unui anumit nevoitor sau mucenic care a ajuns să se jertfească pentru Hristos. Se poate vedea prin urmare caracterul de:

- răsplată,
- de recompensă
- și de mulțumire

pe care Hristos l-a arătat în faptul că a ajuns să Se arate la finalul vieții Sfântului Haralambie. Aceasta fiindcă sfântul s-a dovedit tare în credință și a ajuns să de-a mărturie vrednică în fața lui Hristos despre El. La fel de bine se poate vedea din această arătare caracterul:

- intim,
- personal
- cordial
- și cald

a legăturii care există între Hristos și sfinții Săi.[39]

Un teolog creștin ortodox spunea că Hristos s-a născut în întuneric într-un staul de animale fiindcă acest lucru reprezenta starea la care se afla atunci umanitatea. Umanitatea de la vremea lui Hristos nu era într-un întuneric fizic ci într-un întuneric:

- moral
- și spiritual.

Aceasta fiindcă după cum știm cu excepția evreilor la vremea lui Hristos mai toate popoarele se închinau la idoli. Este cu adevărat un lucru de mare întuneric să ajungi să îți întorci spatele lui Dumnezeu și să te închini idolilor.

Ei bine în acest întuneric al lumii a venit Hristos. Sfântul Grigorie de Nyssa este cât se poate de concludent în acest sens: "(...) când, însă, răutatea a atins culmea și când nu mai exista nici o perversitate pe care să n-o fi încercat omenirea, abia atunci a venit Dumnezeu, în clipa când boala era mai progresată, iar nu de la început, pentru ca vindecarea ce a adus-o să treacă la întreg cuprinsul bolii."[40] Este evident că acest întuneric pe care demonii au ajuns să îl instaleze în lume prin idolatrie trebuia mai de vreme sau mai târziu să fie eradicat. Ei bine venirea lui Hristos în lume a urmat ca acest întuneric să fie schimbat în lumină. De la întruparea lui Hristos se poate vedea cum progresiv idolii lumii antice au început să cadă. De ce? Fiindcă demonii nu au putut să suporte lumina învierii lui Hristos. Sfântul Chiril al Alexandriei spunea cât se poate de inspirat că: „firea dumnezeiască (...) a luat mai degrabă chipul potrivit timpului."[41]

Mucenicia este un lucru foarte ușor teoretic însă practic trebuie să știm că ea este foarte greu de realizat. Aceasta fiindcă una este să vorbești sau să gândești de a îți da viața pentru Hristos și cu totul alta este să ajungi să îți dai viața la modul propriu pentru Hristos. Ei bine mucenicii creștin ortodocși au ales să moară decât să se închine idolilor. De ce? Fiindcă ei au știu un lucru pe care mai puțin dintre noi îl știu: că idolii erau de fapt demoni deghizați. Cum se poate ca idolii să fie demoni? Lumea antică vorbea de zei ca Zeus, Jupiter, Afrodita, Aremis, Juno, Ra, Isis sau Osiris. Cum se poate ca toți aceștia să fi fost demoni? Ei bine cu privire la acest lucru Sfântul psalmist David a fost cât se poate de explicit când a spus că: "toți idolii neamurilor sunt demoni." Este bine să știm că în ceea ce îi privește pe păgâni lucrurile erau cât se poate de separate. Mai în toate religiile păgâne avem două categorii de păgâni:

1. Mai inițiați păgâni și preoți păgâni
2. Și păgâni simpli sau obișnuiți.

Știm că au fost mai multe culte de mistere păgâne și trebuie să știm că acest culte aveau mari inițiați care se spunea că primeau ordinele lor direct de la zei. Cei mai mulți păgâni nu îi vedeau pe zei. Vedeau doar statuile lor pe care trebuiau să le adore ca pe zeii înșiși. Ei bine devine clar că marii inițiați păgâni nu se închinau la zei ci la demoni. Ei știau că zeii sunt demoni dar ascundeau acest lucru fiindcă dacă ar fi spus pe față mulțimilor că ei se închină la demon nimeni nu i-ar mai fi urmat. Nu este de mirare în acest sens că mai mulți sfinți au numit idolatria păgână demonolatrie: adică închinare la demoni. Mucenicii lui Hristos care aveau harul lui Dumnezeu în

[39]A se vedea Sfântul Nectarie din Eghina, *Despre Maica Domnului și sfinți* (București, 2021).
[40] Sf. Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic,* cap. 29, în PSB, voi. 30, p. 327.
[41] Sf. Chiril al Alexandriei,*Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Cartea a IX-a, Introducere, în *PSB,* voi. 41, p. 846.

ei ştiau că a te închina zeilor însemna să te închini demonilor. Odată ce te închinai demonilor te uneai cu ei și mântuirea devenea imposibilă. Așa se face că mai mulți mucenici au preferat moartea decât:

- să slujească,
- să cinstească
- și să adore

pe demoni.

Faptul că zeii erau demoni era un lucru pe care Hristos îl știa și iată de ce în mai multe cazuri de martiriu Hristos a ales să se arate în persoană sfinților mucenici. Hristos este în opoziție cu demonii și în antichitate demoni au ajuns să ia chipul idolatriei. Nu este de mirare de ce

- împărați,
- dregători
- și preoți

păgâni au ajuns să se manifeste atât de violent cu privire la Hristos. Ei știau că propovăduiesc mulțimilor o minciună (minciuna păgânismului) și pentru ca să rezolve această problemă trebuiau să recurgă la violență.[42]

O altă arătate a Domnului Iisus Hristos în cazul Sfântului Mucenic Menign. Acesta se spune că a trăit pe vremea împăratului roman Deciu (249-251). Ei bine creştinii din Asia au început să fie aprig prigoniți. Mai marele Asiei mici a chemat pe soldații săi și le-a spus:

- V-am chemat aici ca să vă spun poruncile împăratului Deciu.

- Ce porunci?

- O să mergeți prin toate orașele, satele și străzile și o să prindeți pe creștinii și o să îi duceți duce în temniță.

- Așa vom face.

Se spune că într-un loc unde ai mulți creştini au fost adunați noaptea în temniță ei au început să se roage:

- Stăpâne, Doamne, Cel ce pe ucenicul Tău Petru altădată prin înger l-ai dezlegat din lanțuri şi din temniță l-ai scos fără zgomot, trimite şi acum la noi ajutorul Tău şi ne scoate din această temniţă întunecată, ca să cunoască şi aceştia, care leapădă numele Tău cel sfânt, că Tu eşti singur Dumnezeu şi Împărat veşnic

Dintr-o dată Iisus s-a arătat în mijlocul lor. Iisus era învăluit într-o mare lumină. Acea lumină a făcut ca întunericul din temniță să dispară. Apoi Iisus le-a spus:

- Îndrăzniţi şi nu vă temeţi că Eu sânt cu voi.

Dintr-o dată lanțurilor lor s-au dezlegat şi încuietorile temniţei s-au deschis. Iisus le-a spus:

- Duceţi-vă de aici şi propovăduiţi pretutindeni puterea Mea!

După acestea Iisus s-a suit la ceruri și creștinii au ieșit din închisoare. A doua zi au venit stăpânii închisorii care s-au înfricoșat fiindcă nu mai era nimeni în închisoare.

- O, ce silnicie! Hristos Nazarineanul, venind noaptea, a furat pe cei legaţi!

Creștinii au început să râdă de străjeri.

Toate aceste lucruri au fost auzite de Menign care s-a umplut și el de credință ș dragoste. Menign era de meserie spălător de haine. În timp ce spăla hainele la râu a putut să aud un glas care i-a spus:

- Vino, Menigne, şi-ţi voi da mare dar

Menign s-a uitat în stânga și în dreapta dar nu a văzut pe nimeni. El s-a tulburat.

- Ce glas oi fi auzit și eu?

Din nou glasul s-a auzit din nou:

- Menigne, vino la Mine, ca să vezi bunătăţile cele nenumărate pentru cei ce iubesc numele Meu.

Atunci Mengin s-a luminat:

- Știu, este glasul lui Iisus.

El s-a dus și a mărturisit în fața igemonilor (persecutorilor păgâni) că este creștin și în cele din urmă a fost martirizat.[43]

Avem aici în cazul mucenicului lui Menign mai mult auzirea glasului lui Iisus. Se pare că Iisus nu s-a arătat înviat lui dar totuși am văzut că S-a arătat la mai mulți creștini care erau în temniță și pe care i-a eliberat din lanțuri.

[42]A se vedea Spiridon Bilalis, *Martirii ortodoxiei. Teologia martiriului* (Editura Christiana, 2016).

[43]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-15-sf_menign.html (accesat pe 11.08.2021).

Ne putem da seama că Iisus este un eliberator. Aceasta fiindcă El este Cel care a eliberat toate sufletele drepților din Vechiul Testament ce erau ținute în robia iadului. Ei bine aici în cazul acestor creștini se pare că avem de a face cu o eliberare la propriu a lui Hristos la mai mulți creștini care erau prigoniți pentru credința lor. Despre astfel de arătări ale lui Iisus vom vorbii mai mult în paginile care vor urma. La fel de bine această intervenție minunată a lui Iisus ne spune că Iisus nu este:

- indiferent,
- nepăsător
- și fără luare aminte

la rugăciunile și cererilor creștinilor ortodocși. Am putea să spunem că în nici un fel un martiriu nu este posibil dacă Hristos nu ar fi Cel care să îl întărească pe mucenic. Hristos a fost alături de mucenicii Săi în primele secole ale creștinismului ortodox și este posibil ca mai multe arătări ale lui Hristos în cazul mucenicilor să nu fie prezente sau mai bine spus menționate în Viețile sfinților. Totuşi, după cum am spus trebuie să remarcăm din viețile sfinților că cele mai multe arătări ale lui Hristos au avut loc în cazul mucenicilor Lui.[44]

Ar putea să se ridice întrebarea de ce în cazul mucenicilor a fost numai Hristos cel care S-a arătat? A fost numai Hristos cel care S-a arătat și nu Tatăl sau Duhul Sfânt din Sfânta Treime fiindcă trebuie să știm că a fost numai Hristos cel care S-a întrupat. Sfântul Chiril al Alexandriei este cât se poate de concludent în acest sens: „însă din faptul că Sfânta şi închinata Treime este de o fiinţă, nu urmează că poate atribui cineva oricărei Persoane a ei, căreia ar voi, raţiunea întrupării. Căci nu S-a făcut om însuşi Tatăl, nici Duhul Sfânt, ci numai Fiul. Aşa ne-au învăţat dumnezeieştile Scripturi."[45]

Iisus a fost aproape de mucenici Săi fiindcă ei au fost cei care au ajuns să îi desăvârșească lucrarea Lui în această lume. După cum am spus Iisus a venit nu numai să îl mântuiască pe om ci și pentru:

- izgonii,
- distruge
- și anihila demonii

din lume. După cum am spus la vremea lui Hristos demonii erau prezenți prin idoli (zei). Mucenicii au fost unii care au primit Duhul lui Hristos și au ajuns să îi vadă pe demoni. De mai multe ori acest lucru reiese din paginile Vieților sfinților mucenici. Se poate spune în acest sens că a existat între mucenici și demoni un conflict pe două planuri:

- un plan istoric
- și un plan spiritual.

Planul istoric a fost timpul Imperiului Roman care a fost un timp în care idolatria era în floare. Toată lumea știa acest lucru și eventual au fost din ce în ce mai mulți cei care au devenit conștienți de nocivitatea spirituală a idolilor care îi țineau pe oameni într-un întuneric:

- moral
- și sufletesc.

Ei bine, trebuie să avem în vedere că Pilat din Pont cel care a condus răstignirea lui Iisus pe cruce era păgân. Nu înseamnă că Pilat L-a ucis pe Hristos fiindcă a fost primul creștin sau mai bine spus Întemeietorul creștinismului. Pilat a crezut că face un lucru bun că îl ucide pe Hristos fiindcă Hristos s-a făcut pe sine regele iudeilor și acest lucru nu era pe placul Romei.[46]

Este foarte clar că lupta sau bătălia împotriva demonilor a fost începută de Hristos pe cruce. Mucenicii nu au făcut nimic decât să continue această luptă care va urma să se încununeze de biruință. Iată de ce după cum am spus cei mai mulți mucenici au simțit puterea lui Hristos de partea lor fiindcă au ajuns să își dea viața pentru Hristos. Câți dintre noi cei de azi am fi gata să ne dăm viața pentru Hristos? Adevărul este că foarte puțini. Cum se face că mucenicii deși unii nu L-au văzut pe Hristos Cel înviat deloc în viața lor au ales să moară pentru Hristos? Au ales să moară fiindcă ei s-au unit prin credință cu Hristos. Prin urmare unirea cu Hristos este posibilă și trebuie să știm că ea este:

- sigură,
- eficientă,

---

[44]A se vedea Angeliki G. Gatzarou, *Copii și tineri mucenici* (Galați, 2021).
[45]A se vedea Sf. Chiril al Alexandriei, ***Glafire la Facere,*** Cartea a Il-a, 7, în *PSB,* voi. 39, p. 65.
[46]A se vedea Georgiu Agambem, Adam Kotsko, *Pilate and Jesus*, (Stanford, 2015).

- deplină
- şi funcţională.

A venit vremea să ne dăm seama că din iubire Hristos şi-a dat viaţa Sa pe cruce pentru noi. Ei bine mucenicii au răspuns acestei iubiri imense a lui Hristos fiindcă şi ei şi-au dat viaţa pentru Hristos. Există aici o reciprocitate perfectă pe care nu se poate să nu o remarcăm. Părintele apostolic Barnaba spunea cât se poate de frumos: „dacă n-ar fi venit în trup, cum ar fi putut oamenii rămâne vii uitându-se la El, odată ce nu pot să se uite cu ochii liberi la razele soarelui, care este lucrul mâinilor Lui şi care are să înceteze de a fi? Aşadar, Fiul lui Dumnezeu pentru aceasta a venit în trup ca să umple măsura păcatelor celor care au prigonit de moarte pe prorocii Lui. Deci pentru aceasta a suferit. Că zice Dumnezeu că de la ei vine rana trupului Lui: *Când vor bate pe Păstorul lor, atunci vor pieri oile turmei.* El însuşi a voit să pătimească aşa; că trebuia să pătimească pe lemn. Profetul, care a prorocit despre El, spune: *Izbăveşte sufletul meu de sabie; şi: Pironitu-mi-au trupul, că adunările celor răi s-au ridicat asupra mea.* Şi iarăşi spune: *Iată am dat spatele Meu spre biciuiri şi obrajii Mei spre pălmuiri, iar faţa Mea am pus-o ca o piatră tare"*.[47]

*S*e spune că un grup de pelerini creştini ortodocşi au ajuns pe locul vechii localităţi Pontine Amaseea din Asia Mică.

- Ne aflăm pe un loc sfânt, a spus ghidul.
- De ce?
- Fiindcă în acest loc au trăit mai mulţi mucenici.
- Despre ce mucenici vorbiţi?
- Nu ştiţi?
- Nu.
- Sunt sfinţi mucenici Eutropiu, Celonic şi Vasilisc.
- Nu am auzit de ei.
- Ei bine auziţi acum.
- Ne bucurăm.
- Foarte bine.
- Şi ce ne puteţi spune despre ei?
- O sunt multe lucruri frumoase despre ei.
- Care sunt?
- Voiţi să aflaţi?
- Cum să nu.
- Ei, Eutropiu şi Cleonic erau fraţi de sânge şi camarazi cu Vasilic care a fost nepotul Sfântului Teodor Tiron.
- Da de Sfântul Teodor Tiron ştim.
- Ei bine Sfântul Teodor Tiron a mărturisit că este creştin şi acest lucru nu a rămas fără de nici o reacţie din partea celor trei mucenici ai noştri.
- De ce?
- Fiindcă ei şi-au spus:
- Sfântul Teodor Tiron şi-a dat viaţa pentru Hristos.
- Aşa este.
- Şi noi ce mai aşteptăm?
- Ce să aşteptăm?
- Şi noi suntem creştini. De ce să nu îl mărturisim şi noi pe Hristos.
- Bine Îl vom mărturisii.

Între pelerini s-a făcut linişte. Una a ridicat glasul:

- Şi ce s-a întâmplat?
- Sfinţii s-au dus şi au mărturisit că sunt creştini.
- Foarte frumos.
- Acum ei au fost întăriţi să facă acest lucru şi de un eveniment din timpul lor.
- Ce eveniment?

[47]Barnaba, *Epistola,* cap. V, 10-14, în *PSB,* voi. l,pp. 141-142.

- Cel care l-a martirizat pe Sfântul Teodor Tiron, Publius mai marele oraşului Pontine Amaseea a fost lovit de o moarte năpraznică.

- Și-a meritat soarta.

- Aşa este.

- Și ce a urmat?

- În locul lui a venit la conducerea oraşului un tiran pe nume Asclepiodot.

- De ce era tiran?

- Fiindcă acesta s-a dovedit a fi un şi mai mare persecutor.

- Și ce a urmat?

- Ascelepiodot ştia că cei trei camarazi erau în închisoare. A dat ordin să fie chinuiți.

- Nu se poate.

În timpul chinurilor Sfântul Eutropiu se ruga:

- Ajută-ne, Doamne să putem îndura aceste răni pentru cununa muceniciei, aşa cum L-ai ajutat pe slujitorul Tău, Teodor.

- Și ce s-a întâmplat?

- Ei bine mucenicii au primit răspuns de la Hristos.

- Cum?

- Iisus li s-a arătat celor ce mucenici dimpreună cu îngerii şi Sfântul Teodor Tiron.

- Și ce le-a spus Iisus?

- Priviți, a venit Mântuitorul să vă ajute, ca să aveți viață veşnică.

- Minunat, au spus pelerinii.

- Aşa este.

- Și ce a urmat?

- Pe Iisus nu L-au văzut numai mucenicii ci şi unii soldați care erau acolo.

- Da?

- Aceştia l-au rugat pe Asclepiodor să renunțe să îi mai chinuie pe mucenici.

- Nu, în nici un caz! A răspuns el.

- Asclepiodor l-a chemat pe Sfântul Eutropiu mai apoi şi i-a spus:

- Ca să vezi că sunt milostiv îți ofer un târg.

- Nu primesc nimic.

- Stai să îți spun. Uită, închină-te numai formal zeilor dar în inima ta poți să rămâi creştin.

- Nu.

- Prost şi neghiob ce eşti. Duceți-l înapoi în închisoare.

- Apoi sfinții mucenici au fost duşi în templu să se închine idolilor dar Sfântul Eutropiu s-a rugat cu voce mare:

- Doamne, fii cu noi şi alungă mânia păgânilor. Primeşte în acest loc sacrificiul nesângeros al creştinilor, în numele Tău, adevăratul Dumnezeu.

- Templul zeiței Artemis a început să se prăbuşească şi toți au fugit din el să nu moară. În rumoarea cutremurului s-a auzit o voce de sus:

- Rugăciunea ta a fost ascultată şi în acest loc se va înălța un lăcaş de rugăciune al creştinilor.

- Deşi înfricoşat Ascepiodor a dat ordin ca mucenicii să fie arşi cu smoală clocotind.

- Și ce s-a întâmplat?

- Ei bine mucenicii s-au rugat şi smoală a curs ca apa pe lângă ei.

- Minune.

- În cele din urmă s-a dat ordin ca mucenicii să fie executați.

- Și?

- Înainte cu o noapte ca ei să moară s-au rugat şi Domnul Iisus din cer s-a pogorât din noi şi i-a mângâiat şi i-a îmbărbătat.

- Extraordinar.

- Mai apoi Sfinții Eutropiu şi Cleonic au fost răstigniți şi Sfântului Vasilisc i s-a tăiat capul.[48]

[48]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/martie/martie03.htm (accesat pe 11.08.2022).

Avem aici din nou o diblă arătate a lui Hristos (o hristofanie sau o teofanie) a lui Hristos care a demonstrat că acești trei mucenici au fost alături de Hristos și să ei s-au sacrificat pentru Hristos. Trebuie să știm că acest lucru ne spune că Hristos este cu noi în cee mai grele momente ale vieții noastre. Sfinții mucenici au ajuns:

- să se bucure
- și să se învrednicească

de vederea lui Hristos. Nu trebuie să uităm acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt destui care consideră că dacă o greutate vine peste tine ei bine înseamnă că Dumnezeu și Hristos te-au părăsit. Vedem cum în momente cumplite sfinții mucenici s-au rugat lui Hristos și Acesta le-a răspuns rugăciunilor lor. Mucenicii lui Hristos au fost unii care trebuie:

- să ne inspire,
- să ne fie un exemplu
- să ne însuflețească
- și să ne fie un reper

în cele mai grele momente din viața noastră.[49]

CAPITOLUL 3

MISTICA ARĂTĂRILOR LUI IISUS

Când vorbim de mistică este bine să știm că acest termen este la origine unul păgân. Dacă acest termen este păgân cum se face că a ajuns să fie folosit și de creștini? Mistică este un termen grecesc la origini și înseamnă ceva ascuns, ceva tainic. În acest sens trebuie să știm că vechiul păgânism antic avea două modalități de manifestare:

1. o manifestare ezoterică sau închisă
2. și o manifestare exoterică sau deschisă.

S-au scris multe rânduri cu privire la diferența dintre ezoteric și exoteric dar ceea ce este esențial este faptul că acest termen a fost împrumutat și de creștinismul ortodox. Religiile de mistere antice cum erau Misterele de la Eleusis din Grecia se poate spune că și-au pus amprenta peste creștinismul ortodox. Aceasta fiindcă și în creștinism se poate spune că există un fel de mistică. Sunt mai multe lucruri pe care nu le vedem în creștinism și ele au ajuns să fie denumite tainice. Faptul că Dumnezeu este nevăzut este un element mistic în cele din urmă. Nu Îl vedem pe Dumnezeu deși rațional deducem existența Lui. Prin urmare este bine să știm că în creștinism mistica nu este un element:

- irațional,
- ilogic
- și incomprehensibil.

Din contră. Prin viață de nevoință și de rugăciune marii mistici au ajuns să scrie chiar o mistică creștin ortodoxă. Iisus este centrul acestei mistici fiindcă El este Mântuitorul desemnat de Dumnezeu Tatăl să ne elibereze din robia diavolului.[50]

Prin urmare unul dintre postulatele esențiale ale misticii creștine este că:

- într-un anume fel Dumnezeu se manifestă cu creștinii ortodocși
- și în alt fel Dumnezeu se manifestă cu necreștinii.

Aceasta fiindcă este de la sine înțeles că deși sunt mai mulți care cred în Dumnezeu ei bine totuși ei resping creștinismul ortodox. Trebuie să avem în acest sens lucrurile bine definite. Nu trebuie să le confundăm fiindcă dacă o facem ne vom amăgii pe noi înșine.

---

[49]A se vedea Radu Teodorescu, *Fără nici un relativism și compromis moral: martirii și martirul creștin ortodox pentru zilele noastre* (Cugir, 2020).

[50]La fel cum păgânismul antic a ajuns să contrafacă mistica și să o devieze de la matca sa iudeo-creștină, la fel de bine și în zilele noastre sunt mai multe mistici care sunt separate de mistica creștin ortodoxă. Fie că vorbim de

- mistică ocultă,
- mistica New Age,
- mistică sincretică
- sau mistică orientală

trebuie să știm că omul contemporan s-a dovedit extrem de creativ în privința misticii.

La fel de bine în sens mistic se poate spune că dintre creştinii ortodocşi Dumnezeu şi-a ales pe cei mai râvnitori și i-a făcut sfinții Săi. Sfinții fără doar și poate că au un raport mistic cu Dumnezeu. Mistica este cea care ne pune că există o lume nevăzută. Acest lucru de fapt creştinii ortodocşi îl afirmă în fiecare duminică atunci când spun Crezul: "cred într-Unul Dumnezeu Tatăl făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute." Înțelegem din această afirmație că lumea nevăzută ține de mistică. Adică ea se descoperă tainic sfinţilor şi aleşilor lui Dumnezeu. În lumea nevăzută ştim că există:

- îngeri
- și demoni.

Ei sunt cei care îşi dispută supremaţia asupra acestei lumi. Îngerii sunt prietenii noştri şi vor şi lucrează la mântuirea noastră, în timp ce demonii sunt duşmanii noştri care lucrează la damnarea noastră. Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful era cât se poate de concludent în acest sens: „Hristos S-a făcut om, născându-Se, după voinţa lui Dumnezeu şi Tatăl, pentru oamenii care vor crede în El şi pentru nimicirea demonilor."[51]

De un caz de arătare mistică a lui Hristos trebuie să știm că avem în viața Sfântului Constantin cel Mare. Știm că Sfântul Constantin a fost cel care a recunoscut ca religie oficială creştinismul în noul Imperiu Bizantin (fostul imperiu roman). Ei bine istoria ne spune că la un moment dat Sfântul Constantin avea de dat o bătălie decisivă pentru soarta imperiului său. Aşa se face că ziua în amiaza mare i s-a arătat pe cer o cruce sub care era scris: în acest semn vei învinge.[52] Este de amintit că această vedenie nu a fost văzută numai de Sfântul Constantin. La fel de bine istoria ne sune că și soldații Sfântului Constantin au văzut vedenia. Ceea ce mai puțini știu este că la scurt timp după această vedenie minunată Sfântul Constantin a ajuns să îl viseze pe Hristos. Hristos i-a spus să pună acest semn (crucea) pe stindardele soldaților săi. Acest lucru a fost făcut a doua zi. Ei bine în cele din urmă Sfântul Constantin cel Mare a ieșit biruitor împotriva rivalului său Maxențiu.[53]

Ceea ce se poate vedea este că în creştinismul ortodox statutului social nu este un impediment în privința experineței mistice. Un împărat a ajuns chiar să:

- ai aibă,
- să vadă
- și să experimenteze

Mistic pe Hristos.

Acest lucru ne spune fără doar și poate că Hristos nu discriminează pe nimeni și orice om bogat sau sărac poate să aibă experiențe mistice. Totuși ceea ce trebuie să știm este că de multe ori experiențele mistice pot să fie înşelăciuni. Au fost mai mulți nevoitori și mistici creştini ortodocşi care au fost înşelaţi de diavoli fiindcă diavolii au luat chipul lui Hristos. Iată de ce trebuie să știm că nu:

- orice,
- totul
- și oricum

vine din mistică trebuie să fie crezut. Aceasta fiindcă după cum am spus, în lumea mistică nu avem de a face numai cu Dumnezeu şi îngerii cu la fel de bine şi cu diavolii. Înşelările din lumea misticii pot să fie fatale.[54]

Deşi la origine un concept păgân, trebuie să ştim că lumea misticii creştin ortodoxe este extrem de fascinantă şi ea exercită asupra noastră mult interes.

- Sfânta Treime,
- îngerii,
- demonii,
- sfinții
- raiul
- și iadul

sunt cu toate elemente ale misticii. Mistica creștin ortodoxă ne descoperă că există un univers nevăzut care există paralel cu al nostru și care cu mai multe ocazii ajunge să interfereze cu lumea noastră. Dovezii în acest sens sunt covârșitoare. Biblia face referințe la îngeri și demoni mai bine de câteva sute de ori. La fel de bine se poate spune

[51] Sf. Iustin Martirul şi Filosoful, *Apologia a doua în favoarea creştinilor*, VI, în PSB, voi. 2, p. 107.
[52] *Viața lui Constantin cel Mare*, în: PSB, vol. 14, p. 77.
[53] https://basilica.ro/viziunile-imparatului-constantin-cel-mare/ (accesat pe 08.08.2021).
[54] A se vedea Sfântul Igantie Briancianinov, *Despre înșelare* (Apologeticum, 2005).

că este și cu Viețile sfinților. Viețile sfinților au mai multe elemente de mistică. Aceste elemente ne spun că trebuie să învățăm foarte bine tradiția creștin ortodoxă pentru a ne da seama de ce trebuie să discernem din lumea mistică. Aceasta fiindcă trebuie să știm că discernământul este un lucru foarte important în mistica creștin ortodoxă. Discernământul este fără doar și poate important fiindcă el ne ajută să:

- gândim,
- să raționalizăm,
- să facem diferențe
- și să ne găsim echilibrul.

Totuși sunt mulți sceptici în lumea noastră cu privire la mistică și mai ales la mistica creștin ortodoxă. Ei își spun:

- de ce trebuie să fie o lume nevăzută?
- de unde știm că există îngeri?
- de unde știm că există demoni?
- de unde știm că există rai?
- de unde știm că există iad? Etc.

Ei bine cea mai mare dovadă a faptului că mistica creștin ortodoxă nu este o fantastă sau o himeră este persoana Domnului Iisus Hristos. Clement Alexandrinul spunea cât se poate de bine în acest sens: „Cuvântul lui Dumnezeu s-a făcut om, ca și tu să afli de la om, că omul poate ajunge Dumnezeu."[55]

Iisus a demonstrat că lumea misticii nu este:

- iluzorie,
- himerică
- și fantasmagorică

ci că ea este o realitate cât se poate de:

- concretă
- și palpabilă.

Cum a făcut El asta? Știm că după înviere atunci când Iisus înviat s-a arătat pentru prima dată apostolilor ei bine Sfântul Toma lipsea. Toma a fost înștiințat de colegii săi că Iisus a înviat. El a spus că nu crede decât numai dacă va pune mâna sa în locul unde au fost piroanele lui Iisus. Ei bine Iisus s-a arătat și lui Toma și el chiar a pipăit locul piroanelor și al coastei străpunse a lui Hristos. Apoi avea să spună: Domnul și Dumnezeul meu.

Când vine vorba de mistică trebuie să știm că noi toții creștinii ortodocși suntem mai mult sau mai puțin ca Toma necredinciosul. Aceasta fiindcă fiind oameni materiali ne vine greu să acceptăm că există o lume

- spirituală,
- nevăzută
- și metafizică.

Totuși, învierea și înălțarea lui Iisus la cer nu pot să fie trecute cu vederea și ele sunt momente în care se poate spune că lumea nevăzută a ajuns să se intersecteze cu lumea văzută. Tot Clement Alexandrinul spunea destul de inspirat în acest sens că: „Cuvântul S-a făcut trup, pentru ca să poată fi și contemplat (Ioan 1, 14)".[56]

Ceea ce învățăm noi de la sfinții creștin ortodocși este că lumea mistică are:

- reguli,
- rânduieli,
- criterii
- și manifestări

proprii. Aceste manifestări trebuie să știm că sunt unele care trebuie să fie bine înțelese și acceptate. Aceasta fiindcă ele sunt lucruri care nu țin de lumea noastră. Deși este nevăzută de cele mai multe ori lumea mistică a sfinților creștin ortodox trebuie să știm că este mult mai:

- reală
- și mai adevărată decât lumea noastră.

Aceasta fiindcă această lume trebuie să știm că este antecedentă lumii noastre. Mai întâi a fost creat raiul și îngerii lui Dumnezeu. Mai apoi a fost creată lumea aceasta materială. Prin urmare se poate spune că lumea

[55] Clement Alexandrinul, *Cuvânt de îndemn către eleni (Protrepticul)*, cap. I, 8.4, în PSB, voi. 4, p. 75.
[56] Clement Alexandrinul, *Stromatele*, cap. III, 16.5, în PSB, voi. 5, p. 320.

materială este cumva inferioară lumii duhovnicești. Noi oamenii, fiindcă prin păcatul protopărinților Adam și Eva am ajuns de am căzut în păcat am ajuns:

- să ne îngroșăm material,
- să devenim opaci
- și să fim extrem de trupești

că pur și simplu că nu mai suntem conștienți de lumea duhovnicească. Sfinţii creștin ortodocși prin viața lor de nevoință și asceză au ajuns să unească această verigă ruptă dintre lumea materială și lumea duhovnicească. Clement Alexandrinul spunea că Hristos: „a luat trup sensibil şi a venit pe pământ ca să arate oamenilor că le este cu putinţă să se supună poruncilor."[57]

Se spune că într-o mănăstire un ucenic discuta cu părintele lui duhovnicesc.

- Și cu mai sunteți părintele meu?
- Cu mila Domnului bine.
- Mă bucur.
- Dar de ce întrebi?
- Din curiozitate.
- Înțeleg.
- Știți ce părinte?
- Ce?
- M-am tot gândit zilele astea la Sfântul Vasile cel Mare.
- Frumos.
- Ce credeți să este remarcabil despre Sfântul Vasile cel Mare?
- Mai toate lucrurile pe care le-a făcut el au fost remarcabile?
- Adică?
- De Vasiliade ai auzit?
- Vag.
- Sfântul Vasile cel Mare a fost unul dintre cei mai mari filantropi creștin ortodocși.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Fiindcă el a înființat mai multe orfelinate și azile de bătrâni.
- O înțeleg.
- Și ce mai este excepțional despre Sfântul Vasile .
- A fost primul creștin care a înființat mai multe spitale.
- Nu știam.
- Știi acum.
- A fost Sfântul Vasile un înțelept?
- Se poate spune că da.
- Cum?
- Fiindcă în tinerețe a studiat mult filosofia.
- Nu știam.
- Da la un moment dat Sfântul Vasile a început să îi ceară lui Dumnezeu să îi dea înțelepciune.
- De ce?
- Era un timp în care dacă nu știi în Biserică circulau mai multe liturghii.
- Asta o știu.
- Ei bine Sfântul Vasile i-a cerut lui Dumnezeu să îl înțelepțească să ajungă să scrie o liturghie pe planul lui Dumnezeu.
- Da. Asta știu. Știu că în Biserica Creștin Ortodoxă există o liturghie a Sfântului Vasile cel Mare.
- Da, dar Sfântul Vasile a voit să știe că ea este scrisă sub inspirația lui Dumnezeu.
- Și cum poți să fi conștient de această inspirație?
- Devii conștient de ea dacă ai experiența Duhului Sfânt.

[57] Clement Alexandrinul, *Stromatele*, VII, 2, 8.6, în PSB, voi. 5, p. 480.

- Grele lucruri în spuneți.
- Poate.
- Dar uite aș vrea să vă întreb un lucru.
- Ce anume?
- A ajuns Sfântul Vasile cel Mare să îl vadă pe Domnul Iisus Hristos?
- Da.
- Cum?
- Într-o noapte în perioada în care Sfântul Vasile scria liturghia dormea.
- Și?
- Dintr-o dată s-a făcut o lumină mare și din ea au ieșit Iisus cu apostolii.
- Și Sfântul Vasile ce făcea?
- Dormea.
- Înțeleg.
- Iisus cu apostolii au pus pe o masă pâine și vin.
- Și ce a urmat?
- Apoi Iisus l-a trezit din somn pe Sfântul Vasile și i-a spus:
- După a ta cerere, să se umple gura ta de laudă, ca adică, cu ale tale curate cuvinte, să aduci slujba cea fără de sânge.
- Și cum a reacționat Sfântul Vasile cel Mare?
- Știm că a început să tremure.
- Este de înțeles.
- Da.
- Și apoi?
- Apoi Iisus și apostolii au dispărut.
- Și ce a urmat?
- Sfântul Vasile s-a dus în Biserică și a început să scrie: *Să se umple gura mea de laudă, ca să cânt slava Ta, Doamne, Dumnezeul nostru,* Cel ce ne-ai zidit pe noi și ne-ai adus în viața aceasta.
- Părinte să știți că nu știam despre aceste lucruri.
- Le știi acum.
- Nu știam că Sfântul Vasile cel Mare s-a învrednicit să Îl vadă pe Hristos cel înviat.
- Nu numai pe Hristos ci și pe sfinții apostoli.
- Este un lucru mare să ajungi să îl vezi pe Hristos.
- Cum să nu.
- Dar de ce Hristos se arată mai ales sfinților?
- Fiindcă ei sunt vrednici.
- Asta așa este.
- Trebuie să faci multă nevoință să ajungi să primești harul lui Hristos.
- Îmi dau seama.
- Ceea ce ne spune arătarea lui Hristos în viața Sfântului Vasile este că ea a venit în momentul în care Sfântul Vasile scria liturghia.
- Deci a făcut un lucru pe placul lui Hristos.
- Evident, altfel Hristos nu s-ar fi arătat chiar atunci.
- Azi am aflat un lucru pe care nu îl știam.
- Că Hristos înviat s-a arătat Sfântului Vasile?
- Da.
- Acum știi.
- Vă mulțumesc pentru cuvinte părinte.
- Pentru nimic fiul meu.[58]

---

[58]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-01-sf_vasile_cel_mare.html (accesat pe 09.08.2021)

Sunt mulți creștin ortodocși care știu despre Sfântul Vasile cel Mare dar totuși ei nu știm că Sfântul Vasile cel Mare face parte dintre sfinții care s-au învrednicit să îl vadă pe Domnul Iisus Hristos. Este un fapt pe care trebuie să îl știm și care certifică faptul că Sfântul Vasile cel Mare este un sfânt autentic creștin ortodox. Fără doar și poate că în sens creștin ortodox se poate spune că experiența vederii lui Hristos de către Sfântul Vasile cel Mare a fost:

- mistică,
- tainică,
- extraordinară
- și unică.

Aceasta fiindcă Hristos l-a iubit pe Sfântul Vasile cel Mare și a voit să i se facă cunoscut. Se poate vedea că în cazul sfinților distanța dintre:

- lumea nevăzută
- și lumea văzută

devine de multe ori inexistentă. Aceasta fiindcă ei ajung să intre în legătură cu lumea nevăzută și să îi

- cunoască,
- deslușească
- și experimenteze

tainele.[59]

Ceea ce ne spune teologia creștin ortodoxă este că Iisus este punctul de legătură sau veriga ce unește două lumi:

- lumea materială
- și lumea cerească.

Acest lucru Hristos l-a făcut fiindcă a ajuns să își asume natura umană. Era ca nevoie ca Hristos să intervină în haosul istoriei umane fiindcă fără de acest lucru omul nu și-ar mai fi putut câștiga mântuirea. La fel de bine trebuie să știm că de mai multe ori în istoria se poate vedea cum diavolul a ajuns:

- să îl oprime,
- să în suprime
- să îl tortureze
- și să îl terorizeze

pe om.

De-a lungul istoriei au fost mai mulți cei care au putut să simtă o putere malefică ce din timp în timp a reușit să iese la suprafață și care a ajuns să îi facă rău omului. Această putere malefică a primit mai multe nume în religiile și filosofiile lumii, dar mai toate au rămas neputincioase cu privire la ea. Ei bine Hristos ne spune Sfântul Ioan Teologul, a venit să strice lucrările sau mai bine spus să suprime puterea diavolului în această lume. Metodiu de Olimp spunea cât se poate de inspirat că: "cel viclean trebuia învins tocmai de cel supus de el prin viclenie, şi nu de altcineva. Era imposibil să fie desfiinţată de altcineva sentinţa de condamnare şi moartea, afară de omul căruia i s-a zis: pământ eşti şi în pământ vei merge; acesta, reintrând în luptă, trebuia să desfiinţeze sentinţa care, din cauza lui, plana asupra tuturor oamenilor, aşa încât, după cum mai înainte toţi mureau în Adam, la fel iarăşi toţi să fie vii în Hristos, care s-a îmbrăcat cu firea lui Adam (1 Corinteni 15,22)".[60]

Prin urmare ceea ce ceea ce învățăm din mistica creștin ortodoxă este că în lumea nevăzută sau mai bine spus în lumea mistică există:

- un conflict,
- o opoziție,
- un război
- și o luptă

în care omul și lumea lui sunt prinsă la mijloc. Este vorba de conflictul dintre Dumnezeu și diavol. Mistica creștin ortodoxă ne spune că acest conflict este antecedent lumii noastre și a apărut în momentul în care diavolul a voit să ia locul lui Dumnezeu în ceruri.[61]

---

[59]A se vedea Stelioanos Papadopulos, *Viața Sfântului Vasile cel Mare* (București, 2003).
[60]Metodiu de Olimp, *Banchetul sau despre castitate*, Discursul al III-lea (al Thaliei), VI, în PSB, voi. 10, p. 61.
[61]A se vedea Daniel de la Rarău, *Războiul creștinilor cu diavolii* (Editura Agaton, 2013).

Domnul Iisus Hristos este protectorul şi cel care apără viaţa umană fiindcă El este creatorul ei. În acest sens trebuie să ştim că Iisus nu se bucură de moartea omului şi nu este El cel care a creat şi a reuşit să introducă moartea în lume. Mistica creştin ortodoxă este cât se poate de:

- clară,
- specifică
- și elaborată

în acest sens. Diavolul este o ființă de natură spirituală care din mândrie a ales să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu fiindcă s-a crezut pe sine mai bun decât Dumnezeu. Acesta a fost motivul pentru care el a fost aruncat de Sfântul Arhanghel Mihail în iad. Mistica creştin ortodoxă prin urmare este o încercare de a îl scoate pe om de sub influența diavolului și a în trece în sfera de influență a lui Dumnezeu.[62]

O altă arătare a Domnului Iisus Hristos o avem în cazul Sfântului Serafim de Sarov. Sunt mai mulți creştin ortodocşi care au auzit de Sfântul Serafim dar care eventual nu sunt conştienţi că el a ajuns să îi vadă pe Domnul Iisus Hristos înviat. Cum a avut loc această arătare a lui Hristos către Sfântul Serafim? Sfântul Serafim era la liturghie și slujea. Când diaconul a spus cuvintele: Doamne mântuieşte pe cei ce se tem de Tine şi auzi-ne, ei bine cerurile s-au deschis în fața Sfântului Serafim. El a putut să vadă pe Hristos cum intră în biserică pe partea de vest fiind înconjurat de îngeri. Iisus a ajuns la amvon de unde a binecuvântat pe toți cei din biserică și a intrat în icoana sa din dreapta ușilor altarului. În acel moment se spune că Sfântul Serafim a amuțit și nu a mai putut spune nici un cuvânt. Mai mult nu a mai putut să se miște din loc. Ceilalți l-au dus în altar unde a rămas nemişcat timp de 3 ore. Ei au putut să vadă că avea culoarea feței schimbată și că ea iradia a lumină.[63]

Se poate spune că și această arătare a lui Iisus în cazul Sfântului Serafim de Sarov este una care evident că este mistică. De ce spunem că este mistică? Deşi erau mai mulți oameni în biserică în momentul arătării lui Hristos, numai Sfântul Serafim a ajuns să îl vadă pe Hristos. Acest lucru ne spune că există:

- o lume mistică,
- o lume tainică
- o lume nevăzută
- și o lume de dincolo de noi

ce poate să fie văzută și experimentată de sfinții lui Dumnezeu. Că sunt mai mulți care nu dau crezare acestei lumi nu este nici o îndoială. În lumea noastră sunt mai mulți:

- atei,
- necredincioși,
- sceptici,
- agnostici
- și nihiliști

care ne învață că fiindcă Dumnezeu nu poate să fie văzut și pipăit ei bine atunci el nici un există.

Ce să spunem atunci de experiența Sfântului Serafim de Sarov care a ajuns să Îl vadă pe Hristos? Fără doar și poate că necredincioșii ne vor spune că Sfântul Serafim a avut o halucinație și în nici un fel nu a ajuns să îl vadă pe Hristos ci cea ce a văzut a fost eventual produsul minții sale bolnave. Să nu cădem în astfel de judecăți fiindcă nu facem decât să ne învinovățim în fața lui Dumnezeu. Iisus a venit în această lume ca persiană istorică dar ordin credință El vine la fiecare dintre noi ca persoană mistică. Metodiu de Olimp spunea cât se poate de inspirat: „Ceea ce fusese imposibil pentru legea naturală din noi a binelui - pentru că era fără putere, copleșită de poftele cuibărite în trup - a fost realizat de Dumnezeu prin trimiterea Fiului Său care a luat un trup asemănător trupului nostru (întruparea a fost reală și nu aparentă). El a venit ca păcatul să fie condamnat pierzării, ca legea păcatului să nu mai rodească în trup, ci cea naturală a binelui, ca oamenii să nu mai dea ascultare poftei trupului, ci poruncii Duhului (*Romani* 8, 3, 7; 5, 8, 4)"[64]

Este evident că avându-L pe Hristos ca ajutorul nostru în cele din urmă ne vom elibera de păcat și de povara lui. Aceasta fiindcă trebuie să știm că păcatul este cel care:

- ne separă,
- ne rupe

---

[62]A se vedea Nicolae Mladin, *Prelegeri de mistică creştin ortodoxă* (Târgu Mureş, 1996).
[63]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/ianuarie/ianuarie02.htm (accesat pe 09.08.2021)
[64]Metodiu de Olimp,*Aglaofon sau Despre înviere,* Discursul al II-lea, VI-VIII, *PSB,* voi. 10, p. 175.

- și de duce departe de Dumnezeu.

De ce face păcatul toate aceste lucruri? Fiindcă păcatul este o încălcare a voii lui Dumnezeu. Știm că pentru a ajunge să cunoaștem adevărata libertate trebuie să facem voia lui Dumnezeu. Unii ar putea să spună: cum să fie libertate acolo unde faci voia altuia, adică a lui Dumnezeu? Ei bine adevărul este că trebuie să știm că în această lume există două libertăți:

- o libertate adevărată
- și o libertate iluzorie.

Libertatea adevărată poate să vină numai din acordul voinței noastre cu Dumnezeu. Aceasta fiindcă numai în Dumnezeu libertatea prinde sens. Diavolul și el se poate spune că pretinde că oferă o libertatea. Numai că libertatea oferită de el este un iluzorie. Este vorba de o libertate:

- păcătoasă,
- pătimașă,
- haotică
- și egoistă.

Libetarea demonică de cele mai multe ori sfârșește în sclavie. De ce? Fiindcă atunci când omul ascultă de voia diavolului el devine în cele din urmă rob al lui.[65]

Mistica creștin ortodoxă nu poate să existe fără de Hristos fiindcă este Hristos cea care o face:

- funcțională,
- eficentă,
- efectivă
- și deplină.

Se vorbește în zilele noastre de mai mulți de un fel de unire transcendentală a tuturor misticilor fiindcă se consideră că în sine nu poate să existe decât o singură mistică. În acest sens se poate spune că există la nivel global un fel de mișcare “unionistă” a misticii. New Age-ul ne propune o astfel de mistică în care fiecare poate avea mistica lui atâta vreme cât le recunoaște valide și pe misticile altor religii. Ei bine după cum am putut vedea mai sus în cazul Sfântului Serafim de Sarov, în nici un caz el nu a fost unul care a susținut o mistică unionistă. Aceasta fiindcă el a ajuns să trăiască vederea lui Hristos în cazul tradiției creștin ortodoxe. Trebuie să fim cât se poate de bine înțeleși: afară de Hristos nu există nici o altă mistică. Sunt

- experiențele,
- trăirile
- viziunile
- și vedeniile

sfinților creștin ortodocși care vin

- să certifice,
- să întărească
- și să susțină

adevărul unic și fundamental al misticii creștin ortodoxe.[66]

Am ajuns să trăim într-un veac în care omul are nevoie de mai multe:

- încredințări,
- asigurări,
- și dovezi

că mistica lui sau mai bine spus că mistica creștin ortodoxă este mistica adevărată. Ei bine știm că mistica creștin ortodoxă este adevărată fiindcă nu a fost numai Domnul Iisus Hristos cel care ne-a certificat acest lucru ci o mulțime de experiențe ale sfinților. Sfinții sunt cei care:

- au actualizat
- și au certificat

sensul experienței mistice creștin ortodoxe.[67]

---

[65]A se vedea Radu Teodorescu, *De la tirania patimilor la libertatea nepătimirii* (Cugir, 2021).
[66]A se vedea Nicolae Mladin, *Asceza și mistica paulină* (Sibiu, 1996).
[67]I. G. Savin, *Mistica și ascetica ortodoxă* (Editura Nemira, 2013).

Evident că obiecții împotriva misticii creștin ortodoxe se vor găsii mai în toate timpurile istoriei. Aceste obiecții pot să fie:

- științifice,
- filosofice,
- sociale,
- instituționale
- sau religioase.

Totuși sunt sfinții creștin ortodocși care ne demonstrează că mistica creștin ortodoxă nu este o superstiție sau un basm ci mai mult o realitate concretă cu realizăre concrete. De ce spunem că mistica este o realitate cu rezultate concrete? Fiindcă sfinții au ajuns:

- să Îl vadă,
- să Îl experimenteze
- și să Îl simtă

pe Hristos deplin și total. Iată de ce mistica creștin ortodoxă poate să fie crezută și susținută de noi.[68]

O întâmplare mai puțin cunoscută o avem de pe vremea Împăratului bizantin Nicolae. În vremea cestui împărat a trăit și Cuviosul Nicolae. În acea perioadă de timp împăratul Nicolae a intrat în război cu bulgarii. Cuviosul Nicolae l-a urmat pe împărat în acest război. Se spune că într-o noapte era în călătorie. A ajuns la un han.

- Mă voi oprii la acest han.

Cuviosul intrat în han și i-a spus hangiului:

- Bună seara.

- Bună seara!

- Aș vrea o cameră.

- Cu un singur pat?

- Da dacă se poate.

- Nici o problemă.

Cuviosul Nicolae a luat camera și s-a dus în ea. Fata hangiului însă s-a pornit cu patimă spre împreunare cu Cuviosul Nicolae. Cuviosul Nicolae a respins-o de trei ori.

- Acum ar fi bine să închid ușa cu cheia și să mă culc ca să nu mai fiu ispitit de această femeie, și-a spus Cuviosul Nicolae.

A adormit. În timp ce dormea a avut un vis ciudat. A putut să vadă un împărat mare care avea piciorul drept așezat sus și în fața lui armata bizantinilor și a bulgarilor. În acest moment a putut să vadă cum bizantinii îi măcelăreau pe bulgari. Mai apoi împăratul a schimbat picioarele și bulgarii au început să îi măcelărească pe bizantini.

- Cine ești tu? A întrebat Cuviosul Nicolae pe împărat.

- Sunt Iisus.

- Vai Doamne Iisuse Hristoase îți mulțumesc că mi te-ai arătat!

- Vino cu mine.

Cuviosul Nicolae s-a dus cu Împăratul.

- Acum uită-te cu atenție pe câmpul de luptă

- Mă uit cum să nu mă uit.

- Ce vezi?

- Văd un loc cât un om de lung care este gol.

- Acela era destinat să fie locul tău.

- Am să mor în război?

- Nu ai să mori.

- Îți mulțumesc Iisuse.

- Acel loc îți era destinat ție dar fiindcă în această noapte ai alungat de trei ori pe drac prin fata hangiului ai fost salvat.

- Doamne Iisuse îți mulțumesc pentru cele care mi le-ai arătat.

---

[68]A se vedea Nil Dorobanțu, *Mistica* (Editura Floare de april, 2017).

- Nu îmi mulțumi Mie, a fost lupta ta cu dracul desfrânării care te-a salvat.

După aceasta Iisus s-a făcut nevăzut.

- Ce voi face acum? Se întreba Cuviosul Nicolae care acum s-a trezit din somn.

- Știu ce voi face: mă voi ruga pentru bizantini.

Cuviosul a început să se roage. În câteva zile a început războiul dintre bizantini şi bulgari. La început bizantinii i-au măcelărit pe bulgari dar bizantinii au început să se mândrească. Bulgarii au atacat din nou şi i-au măcelărit pe bizantini. Ca prin minune Cuviosul Nicolae a scăpat viu şi nevătămat din război.

- Acum ştiu ce voi face, şi-a zis cuviosul Nicolae.

- Voi merge şi mă voi călugării.

După război Cuviosul Nicolae s-a călugărit.[69]

Întâmplarea de mai sus este una cu iz bizantin şi ne spune că de fapt în ceea ce priveşte mistica creştin ortodoxă totul este:

- logic,
- rânduit,
- cu sens
- și cu noimă.

De ce? Se poate vedea că acest Cuvios Ioan merge la război. Soarta lui era decisă: el trebuia să moară în acest război fiindcă eventual el avea mai multe păcate. Trebuie să ştim că faptele noastre sunt unele care ajung să ne definească o soartă sau alta pe care Dumnezeu Tatăl prin Domnul Iisus Hristos în Duhul Sfânt ajunge să o lase peste noi. Prin urmare Ioan trebuia să moară pe câmpul de luptă în războiul dintre bizantini şi bulgari. Totuşi soarta lui este schimbată fiindcă în timp ce stătea cazat la un han fata hangiului se porneşte cu patimă asupra lui şi el o respinge de trei ori. În somn i se arată Iisus care sub chipul unui împărat bizantin şi care în cele din urmă se descoperă ca fiind Hristos. Hristos îi arată câmpul de bătălie dintre bulgari şi bizantini şi îi arată un loc gol care era destinat lui Ioan dar care acum este gol fiindcă el s-a dovedit vrednic şi a respins pe dracul desfrânării.

Hristos se poate spune că în ceea ce îl priveşte pe Cuviosul Ioan are două caracteristici în arătarea Lui:

1. Mistagogică
2. Și teo-pedagogică.

Arătarea lui Hristos este mistagogică fiindcă el vine într-un moment crucial pentru Cuviosul Ioan care mergea la război. De mai multe ori trebuie să ştim că în vieţile sfinţilor Hristos s-a dovedit a fi un mistagog. Aceasta fiindcă El este Unul care ajunge să descopere sensuri:

- ascunse,
- mistice,
- neştiute
- și nevăzute

de cei mai mulţi dintre noi. Hristos mistagogul este Cel care ne demonstrează că există un fel de consonanţă dintre lumea văzută şi lumea nevăzută. Ce să înţelegem prin această consonanţă? Că tot ceea ce are loc în lumea noastră văzută ajunge:

- să influenţeze,
- să schimbe
- și să modifice

cumva lumea nevăzută.[70]

Teo-pedagogia[71] lui Hristos trebuie să ştim că este una care ajunge să facă din noi să vedem lucrurile ala cum el vede Dumnezeu. Se poate să ajungem să vedem lucrurile aşa cum le vede Dumnezeu. Misticii creştin ortodocşi şi până şi moraliştii creştin ortodocşi sunt de părere că da, ajungem să vedem lucrurile aşa cum le vede Dumnezeu Tatăl dacă ascultăm de glasul conştiinţei din noi.

Prin urmare trebuie să ştim că Hristos nu este o prezenţă:

---

[69]*Întâmplări cutremurătoare. Întâmplări de folos* (Galați, 2004).

[70] A se vedea Constantin Bălăceanu Stolnici, *Dialoguri despre cele văzute și nevăzute* (Editura Harisma, 1995).

[71]Teo-pedagogia este fără doar şi poate un termen care ne spune că Dumnezeu este de mai multe ori un fel de pedagog sau mai bine spus un îndrumător al nostru. Trebuie să ştim că Dumnezeu este totuşi un pedagog discret care ajunge să ne îndrume şi să ne ghideze numai dacă îl lăsăm. Că sunt mulţi care nu Îl lasă să îi îndrume ne-o demonstrează multitudinea de tragedii şi drame personale care există în jurul nostru.

- vagă,
- insipidă
- și iluzorie

a misticii creștin ortodoxe după cum cred foarte mulți în zilele noastre ci prin sfinții Lui mistica se demonstrează a fi una cu puternice rezonanțe spirituale. Totuși, trebuie să ști că temperamentele oamenilor diferă: unii sunt mai predispuși la o viață mistică și alții nu. S-a vorbit în zilele noastre de o "vocație mistică" pe care mai mulți dintre noi o simțim. Simțim că vrem să fim cu Hristos și ne rugăm. De multe ori rugăciunea ne poate aduce stări de har. Ajungem să simțim harul lui Dumnezeu ca o prezență care:

- ne liniștește,
- ne pacifică,
- ne iluminează
- și ne unifică sufletele.

Viețile sfinților creștin ortodocși sunt plini de experiențe mistice ce Îl au în centrul pe Domnul Iisus Hristos. Ei bine această carte este numai o mică prezentare a experiențelor sfinților cu privire la persoane lui Hristos.[72]

CAPITOLUL 4

IISUS HRISTOS NĂDEJDEA NOASTRĂ FINALĂ DE MÂNTUIRE

Un studiu mai atent al istoriei umane poate să ne arară că în umanitatea a existat pe parcursul timpului mai multă:

- tristețe,
- disperare,
- incertitudine,
- angoasă
- și deznădejde.

Sunt mai multe tipuri de deznădejde dar poate una dintre cele mai cumplită forme de deznădejde este deznădejdea religioasă. Trebuie să știm că din punctul de vedere al cărții noastre deznădejdea poate să fie de mai multe feluri:

- istorică,
- socială,
- psihologică
- și religioasă

în cele din urmă.

Este bine să știm că omul poate suporta mai multe feluri de deznădejde dar deznădejdea provocată de părăsirea lui Dumnezeu este cea mai cumplită. Adevărul este că omul foarte ușor ajunge la o astfel de deznădejde fiindcă atunci când în viața lui trece prin greutăți trebuie să știm că el crede că este părăsit total de Dumnezeu. Să ne părăsească Dumnezeu în momentele grele din viața noastră? Adevărul este că nu. Dumnezeu nu ne părăsește la greu ci El ne părăsește numai când păcătuim. Din contră, Dumnezeu vrea să fim uniți cu El. Istoricul bisericesc Eusebiu de Cezareea spunea cât se poate de inspirat: „pricina arătării Sale aici în mijlocul nostru a stat în cele învederate: ele toate L-au făcut să vrea unirea cu toți oamenii."[73]

Prin urmare trebuie să fim conștienți că în sens creștin ortodox a deznădăjduii de bunătatea și ajutorul lui Dumnezeu este un mare păcat. Este un mare păcat fiindcă Dumnezeu nu este Unul care:

- ne abandonează,
- ne lasă de izbeliște
- și ne părăsește

cu una cu două. Cei care cred acest lucru se înșeală amarnic. Dumnezeu este alături de noi în momentele cele mai grele și vrea ca noi:

- să ne maturizăm,

---

[72]A se vedea Nicholas Afanasiev, *Mistica și Biserica Ortodoxă* (Editura Iri, 1994).
[73]Eusebiu de Cezareea,*Viața lui Constantin cel Mare,* „Despre Sfântul Mormânt", 13.16, în *PSB,* voi. 14, p. 233.

- să creștem duhovnicește
- și să învățăm

din greutăți.

Sentimentul părăsirii de Dumnezeu trebuie să știm că poate aduce în sufletul omului o stare de iad fiindcă ce este iadul decât numai părăsirea totală de Dumnezeu? Trebuie să știm aceasta fiindcă în zilele noastre sunt mai mulți care cred că sunt părăsiți de Dumnezeu. Atâta vreme cât nu suntem în iad ei bine trebuie să știm că Dumnezeu nu ne-a părăsit ci este alături de noi și ne vede lupta. Tot istoricul bisericesc Eusebiu de Cezareea spunea destul de inspirat: "la urma urmei este firesc ca un creator să se îngrijească de creația lui."[74]

O altă arătare a Domnului Iisus Hristos o avem de această dată din viața Sfântului Maxim Kavsokalivitul. Ei bine acest sfânt știm că a trăit în Muntele Athos și avea obiceiul să se mute din loc în loc prin Muntele Athos unde își făcea câte o colibă. Imediat ce mulțimile aflau de el îl asaltau și el își pierderea liniștea isihastă. Așa că pentru a i se pierde urma Sfântul Maxim își ardea coliba în care stătea și mergea în alt loc neștiut de nimeni și își făcea o altă colibă. Ei bine fiindcă Sfântul Maxim Kavsokalivitul a făcut multă nevoință într-o zi i s-a arătat Maica Domnului cu pruncul Iisus în brațe și i-a spus:

- Urmează-mi, prea credinciosule Maxime, și suie-te deasupra Athonului, să iei darul Sfântului Duh, după cum dorești.

Ei bine trebuie să știm că Sfântul Maxim nu a dat crezare acestei vedenii din prima ci a mai așteptat ca vedenia să se arate de mai multe ori. După ce vedenia s-a repetat de 2 sau de 3 ori sfântul a fost încredințat că este de la Dumnezeu. Așa că el s-a suit pe Muntele Athos. Acolo pe vârful Athosului a stat 3 zile și 3 nopți în rugăciune.[75]

Din această arătare a lui Hristos cu Maica Domnului se poate vedea că ea nu se înscrie în registrul arătărilor lui Iisus de până acum. Aceasta fiindcă Iisus i se arată Sfântului Maxim Kavsokalivitul ca prunc. Ceea ce știm este că Iisus când a înviat din morți și când S-a înălțat cu trupul la cer avea peste 30 de ani; după cei mai mulți teologi creștin ortodocși Iisus avea 33 de ani la învierea Lui. Ei bine, cum se face că el i se arată Sfântului Maxim Kavsokalivitul sub chip de prunc? Explicația teologică și duhovnicească a acestei arătări este că Iisus nu este constrâns de:

- spațiu,
- timp
- istorie

în ceea ce am putea denumii ca histofaniile Sale. Credem că Iisus a preferat să i se arate Sfântului Maxim ca prunc fiindcă în cele din urmă trebuie să știm că El a fost și prunc. Mai nimeni nu L-a văzut pe Iisus în pruncie fiindcă cei care au trăit în acele vremuri nu erau creștini. Iisus a fost prunc și a voit să îi spună Sfântului Maxim Kavsokalivitul că El știe ce înseamnă:

- să fi om,
- să fi uman
- și să simți și să gândești omenește.

Prin urmare Iisus se poate arăta și ca prunc deși acest lucru nu îl găsim de multe ori în viețile sfinților. Tot scriitorul bisericesc Eusebiu de Cezareea spunea cât se poate de inspirat: „aceasta a devenit adevărata cauză a coborârii - mai bine spus: ea a făcut necesară coborârea - pe pământ a Mântuitorului, Care veghează în pronia Sa asupra tuturor: căci nu putea fi găsit nimeni, niciun tămăduitor în stare să scoată cu adevărat lumea de sub puterea unor rele atât de mari și a unei asemenea grozăvii!" („Cuvântarea lui Constantin cel Mare către adunarea Sfinților."[76]

Este totuși cumva bine să înțelegem că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, deci Dumnezeu adevărat și El poate luat orice formă pentru a se descoperii sfinților Săi și nouă. La fel de bine mai trebuie să știm că Iisus se arată în funcție de

- vrednicia
- și de starea duhovnicească

Celui care i se arată pe sine. Acesta poate să fie unul dintre motivele pentru care Hristos a preferat să se arată ca prunc Sfântului Maxim Kavsokalivitul. El este un lucru care după cum am spus variază. Sunt mai mulți sfinți și

---

[74] Eusebiu de Cezareea, *Viața lui Constantin cel Mare*, Cartea a V-a, 11.9, în PSB, voi. 14, p. 268.

[75]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-13-cv_maxim_cavsocalivitul.html (accesat pe 09.08.2021).

[76]Eusebiu de Cezareea, *Viața lui Constantin cel Mare*, Cartea a V-a, 11.14, în PSB, voi. 14, p. 269.

părinți duhovnicești care ajung să îl vadă pe Hristos ca prunc. Astfel în timpul sfintei liturghii mai mulți sfinți au ajuns să Îl vadă pe Hristos ca bebeluș pe sfânta masă care a fost jertfit în locul pâinii și vinului. Fără doar și poate că toate aceste:

- arătări,
- hristofanii
- și teofanii

în cele din urmă sunt văzute de cei care sunt extrem de avansați în viața duhovnicească. Nu trebuie să credem că Hristos poate să fie văzut:

- de orice
- și oricum.

Prin urmare am putut să vedem că Iisus se poate arăta ca un prunc. De fapt dintr-o istorisire pe care am spus-o mai sus am putut vedea că într-un vis vedenie Iisus s-a arătat ca Sfântul Constantin cel Mare. Evident că mai apoi el și-a descoperit identitatea. Este la fel ca ucenicii pe drumul Emausului de multe ori ochii noștri sunt ținuți să nu Îl vadă pe Iisus. Oricum toate arătările lui Hristos de după înviere sunt în concordanță cu scopul întrupării lui: mântuirea omului.

Eusebiu de Cezareea era cât se poate de concludent în acest sens: „(...) rostul luării asupră-Şi a trupului era limpede: fiindcă prin ea (prin întrupare şi patimă - n.n.), El avea să nimicească vlăstarele nedreptăţii şi desfrâului, care aduceau stricăciunea în dreptele lucrări şi năravuri omeneşti, şi pentru ca întreg pământul să încapă sub stăpânirea raţiunii şi a cumpătării. În acest scop era nevoie ca în mai toate sufletele să domnească legea dată lumii de Mântuitorul şi să se întărească credinţa în Dumnezeu, să piară credinţa în idoli, care a dus nu numai la adevărate măceluri în rândurile vieţuitoarelor necuvântătoare, ci chiar la jertfe omeneşti rituale şi la înfiorătoarea pângărire a altarelor”.[77]

Sunt mai multe persoane care deși sunt creștine ortodoxe ajung să cadă în deznădejde. Aceasta fiindcă credința lor este superficială. Trebuie să știm că aceste persoane sunt unele care evident că au nădejde mult mai mare în:

- bani,
- frumusețe trupească,
- averi,
- plăceri trupești,
- faimă,
- sau mari funcții lumești.

Ei bine fiindcă în această lume totul este trecător aceste persoane la un moment dat vor observa că ceea ce era:

- mândria
- și nădejdea

lor finală au trecut. Atunci aceste persoane ajung să sufere și să aibă mult de pătimit. Suferă fiindcă ajung să își dea seama că au luat ceea ce este:

- efemer,
- trecător
- și perisabil

ca fiind un lucru veșnic.[78]

După cum am spus Sfântul Maxim Kavsokalivitul a ajuns să Îl vadă pe Hristos ca prunc. Faptul în sine ne spune că Hristos nu poate să fie circumscris la ceea ce credem și la ceea ce așteptăm noi de la Hristos. Hristos poate să se arate:

- în orice formă,

---

[77] „Cuvântarea lui Constantin cel Mare către adunarea Sfinţilor”, la Eusebiu de Cezareea, *Viaţa lui Constantin cel Mare,* 16.1, în PSB, voi. 14, p. 276.

[78]Faptul de a ajunge să ne punem nădejdea acolo unde nu îi este locul este de fapt cauza la cele mai multe suferințe și dureri din viața noastră și a omului în genere pe acest pământ. Iisus a fost cât se poate de concludent în acest sens când a spus: “Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi” (Matei 11, 28). Înțelegem de aici că Hristos este Cel care ne așteaptă ca noi să îi răspundem chemării Sale. Ei bine sunt mulți care găsesc chemarea lui Iisus mult prea:

- insipidă
- și nesubstanțială

și ajung să nu mai răspund lui Hristos. Mai de vreme sau mai târziu totuși eu își vor da seama că au făcut o greșeală.

- oricând
- şi oriunde

fiindcă după cum am spus el este Fiul lui Dumnezeu. Totuşi, el ține cont şi se starea celui care i se arată. Aceasta fiindcă el trebuie să ajungă să Îl înțeleagă şi să îi răspundă lui Hristos. Sfântul Atanasie cel Mare spunea foarte inspirat în acest sens: „nu vei crede că Mântuitorul a purtat trup în virtutea firii, ci că fiind netrupesc prin fire şi Cuvântul însuşi, din iubirea de oameni şi din bunătatea Tatălui Său, S-a arătat nouă, pentru a noastră mântuire, în trup omenesc."[79]

Într-o mănăstire ortodoxă a intrat un novice. Într-o zi el discuta cu părintele lui duhovnicesc.

- Și cum mai sunteți părintele meu?
- Bine fiule.
- Mă bucur.
- Dar de ce întrebi?
- Voiam să știu cu ce vă ocupați?
- Cu ce mă ocup?
- Da.
- Cu rugăciune și cu cititul de cărți duhovnicești.
- Ce cărți duhovnicești?
- De Viața Sfântului Antonie cel Mare ai auzit?
- Nu.
- Ar fi bine să știi de această carte fiindcă este o comoară.
- Cine a scris-o?
- Ucenicul Sfântului Antonie cel Mare.
- Care?
- Sfântul Atanasie cel Mare.
- Și ce este special în această carte.
- Este un lucru foarte special.
- Care?
- Sfântul Antonie cel Mare chiar dacă a trăit în secolul al IV-lea a ajuns să Îl vadă pe Domnul Iisus Hristos înviat.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Este o poveste mai lungă.
- Eu am venit în această mănăstire să învăț.
- Bine îți voi spune.
- Vă ascult.
- Sfântului Antonie cel Mare de mai multă vreme se afla sub atacul diavolilor.
- Cum?
- Diavolii desfrânării ai venit de mai multe ori la el.
- Și?
- Fără succes.
- De ce?
- Fiindcă sfântul i-a respins pe toți.
- Da?
- Da
- Cum?
- Prin credință și nădejde în Dumnezeu.
- Minunat.
- Și mai apoi?
- Ei bine diavolii s-au adunat la sfat:
- Ce să ne facem cu Antonie?

[79] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă*, prin trup, I, în PSB, voi. 15, p. 90.

- Da ce ne facem? a răspuns un al diavol.
- Nu avem nici o putere asupra lui.
- Atunci satan a răspuns:
- Vă supun eu ce să facem.
- Ce întunecimea ta?
- Vom lua chip de animale sălbatice şi îl vom înspăimânta pe Antonie.
- Aşa vom face.
- Și ce a urmat? Era curios novicele.
- Ei bine în acea noapte diavolii au tăbărât asupra lui Antonie.
- Cum?
- Sub chip de lei, urşi, leoparzi, tauri, aspide, scorpii şi de lupi.
- Și l-au atacat pe Antonie?
- Da. Antonie nu mai ştia ce să facă.
- Cred şi eu.
- Dar a rămas tare în credință.
- Extraordinar.
- Sfântul Antonie zicea:
- Dacă puteţi şi aţi luat stăpânire asupra mea, nu zăboviţi, ci năvăliţi asupră-mi, iar dacă nu puteţi, pentru ce vă trudiţi în zadar? Pecetea noastră şi zidul de întemeiere este nădejdea cea întru Domnul nostru.
- Ei bine cum sfântul zicea toate acestea diavolii au sărit cu şi mai multă încrâncenare asupra lui.
- Păi da, că erau diavoli, a spus novicele.
- Totuşi Hristos nu a uitat de pătimirea lui Antonie.
- De ce?
- Fiindcă sfântul a putut să vadă că de sus acoperişul s-a desfăcut.
- Și ce a urmat?
- O lumină a început să iese din acea gaură din tavan.
- Ce frumos.
- Când au văzut acea lumină diavolii s-au făcut nevăzuți.
- A cui era lumina?
- A lui Hristos.
- Și ce a urmat?
- Durerea trupului Sfântului Antonie a început să dispară.
- Da?
- Da.
- Și ce s-a întâmplat?
- Sfântul Antonie l-a întrebat pe Iisus:
- Unde ai fost Preadulce Hristoase? Pentru ce dintru început nu Te-ai arătat ca să uşurezi durerile mele?
- Și ce i-a răspuns Hristos?
- Hristos i-a răspuns aşa:
- Antonie, aici eram, şi aşteptam să văd nevoinţa ta; deci, de vreme ce ai răbdat şi nu te-au biruit, de acum îţi voi fi ţie de-a pururea ajutor şi te voi face să fii renumit pretutindeni.
- Frumoasă povestea.
- Frumoasă şi adevărată.
- Vă mulţumesc părinte că mi-aţi spus-o.
- Pentru nimic.[80]

Avem aici poate una dintre cele mai clasice istorisiri din Viețile sfinților cu privire la arătarea lui Hristos. Hristos se arată într-un moment dificil din viața Sfântului Antonie când acesta era atacat de o hoardă de demoni care vroiau să îi curme viața. Ceea ce se poate vedea din această arătare este că Hristos nu este:
- departe,
- separat
- şi nepăsător

[80]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-17-cv_antonie_cel_mare.html (accesat pe 09.08.2021).

față de:

- încercările,
- necazurile
- și problemele noastre.

Avem în persoana Sfântului Antonie cel Mare un caz de sfânt care a ajuns să se lupte cu demonii corp de corp. Vedem cum demonii au ajuns chiar într-un impas fiindcă nu mai știau ce strategii să adopte fiindcă au trecut prin toate metodele de atac și asalt asupra Sfântului Antonie. Ei bine ceea ce este clar din toate aceste încercări pe care puțini dintre noi ne-am putea imagina cât de:

- cumplite,
- obositoare
- și nefirești

erau este că Hristos nu ne părăsește și nu se leapădă de noi când dăm de greu.[81]

Au fost mai mulți părinți duhovnicești care au putut să vadă un duh nihilist în lumea noastră care ne face să fim orientați numai spre:

- material,
- trupesc,
- carnal
- voluptos
- și pătimaș.

Aceasta fiindcă omul de azi este un om care nu vrea să fie duhovnicesc și ajunge să vadă lucrurile numai la suprafață. Dacă el nu găsește înscrisă veșnicia în categoriile acestei lumi ei bine, adevărul este că acest om ajunge:

- să se plictisească,
- să se răcească sufletește
- și să moară duhovnicește.

Aceste lucruri este bine să nu le uităm fiindcă *curentul nihilist* din lumea noastră de azi nu este o ficțiune sau o imaginație. Omul de azi se plictisește repede mai ales când vine vorba de religie. După cum am spus în privința religiei de mai multe ori trebuie să fim:

- stăruitori,
- insistenți,
- dedicați
- și fideli.

numai așa vom ajunge să vedem lucrurile în profunzime. A vedea lucrurile în profunzime înseamnă a le vedea cum le vede Dumnezeu Tatăl. Iată de ce trebuie să fim statornici în credința noastră creștin ortodoxă.[82]

Sunt din ce în ce mai mulți cei care în zilele noastre sunt cuprinși de un sentiment al deznădejdii și când ajung să conștientizeze acest lucru este mult prea târziu. Aceasta fiindcă omul de azi ajunge să vadă religia mai mult ca o superstiție. Dacă omul de azi nu vede religia ca superstiție trebuie să știm că el o vede ca un cod de legi învechite și desuete.[83]

În ceea ce privește mântuirea noastră trebuie să știm că sunt mai multe dimensiuni. În primul rând trebuie să știm că după teologii creștin ortodox și există o dimensiune a mântuirii care înseamnă trecerea de la obiectiv sau subiectiv. Sfinții părinți ne spun și ne încredințează că pe cruce Hristos a câștigat mântuirea noastră la nivel obiectiv. Obiectiv cu toții suntem mântuiții. Totuși, această mântuirea obiectivă pe care a câștigat-o Hristos trebuie să ajungem să ne-o împropriem:

- subiectiv,

---

[81] A se vedea Ioan Ce Teșu, *Teologia necazurilor* (Editura Sfântul Mina, 2018).

[82]A se vedea Radu Teodorescu, *Statornicia în creștinismul ortodox* (Cugir, 2015).

[83]Omul de azi este unul care vrea rezultate imediate. Acest lucru fiindcă el este:
- grăbit,
- în viteză
- și în criză de timp.

Iată de ce trebuie să știm că nu vom ajunge să fim unii care să ne dăm seama de care este sensul și finalitatea nădejdii dacă nu vom încerca să fim profunzi și vom face efortul de a nu mai privii lucrurile la suprafață. Lumea nu este numai ceea ce se simte la suprafață ci este și ceea ce este profund.

- personal
- sau la nivel de proprie existență.

Acest lucru înseamnă că nu este destul numai să ştim că Hristos a murit pentru păcatele noastre ci la fel de bine să ajungem să câştigăm această mântuire a lui Hristos prin:

- fapte bune,
- virtuți,
- credință
- și mai ales iubire creştin ortodoxă.[84]

O altă arătare a Domnului Iisus Hristos o avem în viața Sfântului Atanasie Persanul.[85] Acest sfânt ştim că a fost unul care s-a încreştinat deşi trăia într-o mare de păgânism. Ei bine ştim că Sfântul Atanasie s-a retras într-o mănăstire și acolo a stat 7 ani. Sfântul s-a rugat lui Hristos să îi descopere ce trebuie să facă pe viitor cu viața lui. Se spune că era în sâmbăta mare când la un moment dat dintr-o dată sfântul s-a aflat pe un munte înalt. Spre el s-a apropiat în Bărbat purtător de lumină care ținea un potir împodobit cu pietre de mult preț plin cu vin care i-a spus:

- Primeşte și bea.

Sfântul Atanasie a băut acest potir și dintr-o dată a simțit multă dulceață în sufletul lui. Apoi a adormit și în somn a înțeles că avea să fie martirizat.[86]

Se poate specula cu privire la cine este Cel care s-a arătat Sfântului Atanasie Persanul. Mai bine spus a fost sau nu a fost Domnul Hristos? Autorul a acestei cărți este de părere că Bărbatul purtător de lumină care i s-a arătat Sfântului Atanasie Persanul a fost Domnul Iisus Hristos. Există posibilitatea ca acest bărbat să fi fost un înger dar această posibilitate este redusă fiindcă dacă nu texul sacru al vieților sfinților ne-ar fi spus că este vorba de un înger. La fel de bine faptul că acest Bărbat ajunge să îl împărtăşească cu vine pe Sfântul Atanasie Persanul ne mai spune că este vorba de Hristos care și El i-a împărtăşit pe sfinții apostoli la cina cea de taină.

Ceea ce trebuie să ştim este că nu toate arătările lui Hristos sunt explicite. De mai multe ori trebuie să deducem că Hristos este Cel care s-a arătat unui anumit sfânt. Este evident că există la un anumit nivel un fel de deslușire a lui Hristos din viețile sfinților. Se poate spune că sunt mai multe trăsături comune ale vieților sfinților cu privire la hristofaniile lui Hristos dar ceea ce este clar este că fiecare sfânt a ajuns să trăiască aceste hristofanii în mod propriu.

Viețile sfinților trebuie să fie pentru noi mai mult decât toate:

- o încredințare,
- o aducere aminte,
- o adeverire
- și o mărturie

a faptului că odată cu înălțarea lui la cer Hristos nu a părăsit lumea ci este cu noi. Că noi nu am ajuns să ne învrednicim să Îl vedem pe Hristos în carne și oase nu trebuie să fie pentru noi o:

- opreliște,
- piatră de poticnire,
- problemă
- și obstacol.

Aceasta fiindcă trebuie să ştim că avem toate motivele să fim unii care să ne dăm seama că Hristos este alături de noi prin sfinții Săi. Dacă ar fi să îl vedem pe Hristos ar trebuii să ne punem în locul sfinților și să ne dăm seama de:

- încercările,
- greutățile,
- ispitele
- și contextul

în care au trăit sfinții creştin ortodocşi. Am putea să noi să suferim bătăile dracilor care s-au arătat în carne și oase în cazul lor? Cei mai mulți dintre noi trebuie să recunoaştem că acest lucru ar fi o imposibilitate. Nu trebuie să cădem în mândrie și să ne considerăm:

---

[84]A se vedea *Mântuirea în lume* (Suceava, 2005).
[85]A se vedea *Patriarhul și martirul,Ioan cel Milostiv și Atanasie Persanul* (Sibiu, 2018).
[86]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-22-sf_anastasie_persul.html (accesat pe 09.08.2021).

- mai buni,
- mai capabili
- și mai desăvârșiți

decât sfinții creștin ortodocși. Aceasta fiindcă dacă vom ajunge să credem despre noi că suntem cei mai cei dintre cei mai cei, evident că vom ajunge să avem de suferit. Trebuie să fim oameni:

- realiști,
- cu picioarele pe pământ
- și ancorați în realitate.

Aceasta fiindcă numai așa ne vom da seama de cine sunt sfinții și de ce avem nevoie de ajutorul lor.[87]

Când omul trece prin momente de deznădejde evident că el caută spre Hristos. De multe ori Hristos nu vine cu nici un răspuns imediat. Este ca și cum lui Hristos nu i-ar păsa de necazul prin care trecem și de starea de deznădejde pe care ne-a cuprins. Ei bine trebuie să știm că aceste lucruri sunt numai aparente. În realitate Hristos nu ne părăsește. Acest lucru nu înseamnă că Hristos nu ne părăsește indiferent de ceea ce am face. După cum am spus Hristos este Unul care ne părăsește când păcătuim. Trebuie să știm că în sens teologic părăsirea de Hristos este la fel întoarcere a spatelui către Hristos. Din moment ce noi prin păcat îi întoarcem spatele lui Hristos și ne poziționăm spre diavol este evident că și Hristos:

- ne va uita,
- ne va abandona
- și ne va părăsii.

Este crunt să te știi părăsit de Hristos și ceea ce este cel mai trist este că sunt mulți care nu sunt conștienți de acest lucru. Nu sunt conștienți de acest lucru fiindcă ei sunt persoane care evident că nu Îl cunosc pe Hristos. Avem o șansă mai bună să Îl cunoaștem pe Hristos dacă citim sistematic viețile sfinților. Din Viețile sfinților putem să aflăm că Hristos nu a fost o teorie ca oricare alta ci:

- un mod de viață.
- o realitate,
- o efectiv
- eficient

cu toți cei care s-au îndreptat spre El.

Sfântul Atanasie cel Mare a fost cât se poate de concludent în acest sens: „noi am fost motivul pogorârii Lui, şi neascultarea noastră a făcut iubirea de oameni a Cuvântului ca Domnul să vină la noi şi să Se arate între oameni. Pentru că noi am fost pricina întrupării Lui şi pentru a noastră mântuire S-a lăsat mişcat de iubirea de oameni ca să Se sălăşluiască în trup omenesc şi să Se arate în el".[88]

Este un lucru care trebuie să ne facă

- să medităm
- și să apreciem

mai mult ceea ce Hristos a făcut pentru noi. Aceasta fiindcă numai așa vom ajunge să ne dăm seama că Hristos a făcut tot ceea ce a fost posibil ca noi să ne mântuim. Având acest gând la mântuirea pe care o oferă Hristos în cele din urmă vom ajunge să evităm să mai cădem în deznădejde. Deznădejdea este o stare de iad pentru sufletul nostru după cum se exprima Sfântul Siluan Atonitul.[89]

După cum ne spun sfinții părinți: raiul și iadul se pre-gustă din această viață. Aceasta fiindcă ține de noi ce fel de viață preferăm să alegem. Trebuie să ne îndreptăm spre un mod de viață în care Hristos și sfnții trebuie să ne fie exemple pe care să le urmă. Aceasta fiindcă numai așa vom ajunge să fim unii care să ne dăm seama de ceea ce înseamnă cu adevărat sensul final al vieții. Sunt mulți care nici nu știu care este sensul vieții și la fel de bine alții nici nu sunt conștient că există un sens al vieții. Ei se mișcă în această viață din inerție și când un necaz sau o încercare dau peste ei, ei bine ei nici nu își dau seama ce trebuie să facă. Mulți ajung să se sinucidă. Când necazurile vin peste tine și când viața devine grea dintr-o dată la mulți apare și gândul sinuciderii. Aceasta fiindcă ei sunt unii care:

- nu au știut

[87]A se vedea Anton Caragea, *Sfântul și cultul sfinților* (București, 2009).

[88] Sf. Atanasie cel Mare,*Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă, prin trup,* cap. I, IV, în *PSB,* voi. 15, p. 93.

[89]A se vedea Jean Claude Larchet, *Dumnezeu este iubire. Mărturia Sfântului Siluan Atonitul* (Editura Sophia, 2015).

- şi nici nu au vrut să ştie
de Hristos înainte de necaz.

Este evident că trebuie să fim persoane care să ne asumăm viaţa cu Hristos. Când ştim că Hristos are un duşman de moarte, pe diavol, evident că lucrurile devine mult mai:

- conștiente
- şi lucide

fiindcă ajungem să ne dăm seama că nu Hristos este cauza deznădejdii noastre ci diavolul. Sfântul Atanasie cel Mare este cât se poate de concludent în acest sens: „pentru că de vreme ce moartea stăpânea peste oameni pornind de la oameni, desfiinţarea morţii şi învierea spre viaţă s-au făcut şi ele prin întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul."[90]

Se spune că doi călugări discutau cele duhovnicești.

- Știi ce cred eu?
- Ce?
- Că atunci când faci binele nu trebuie să te arăți lumii.
- Asta aşa este.
- Sigur că aşa este.
- Dar cum de ai ajuns la concluzia asta?
- Ei am citit în Viețile sfinților.
- La ce sfânt?
- Sfântul Ioan Colibaşul.
- Ioan Colibaşul?
- Da.
- Nu cred că ştiu prea multe despre el.
- Rău faci.
- De ce?
- Fiindcă Sfântul Ioan Colibaşul s-a învrednicit să Îl vadă pe Domnul nostru Iisus Hristos.
- Da?
- Da.
- Păi cum?
- Vrei să îț spun povestea?
- Da. M-ai făcut curios.
- Sfântul Ioan Colibaşul s-a născut dintr-o familie înstărită din Bizanț.
- Deci a trăit pe vremea bizantinilor?
- Da.
- Frumoase vremuri.
- Așa este.
- Și ce mai știi despre el?
- Deși părinții nu au voit el s-a dus și s-a călugărit.
- Nu au fost de acord părinții?
- Nu.
- Păcat.
- Așa este.
- Și ce a urmat.
- Pentru a veghea asupra familiei sale Sfântul Ioan Colibașul a venit și și-a făcut o colibă în fața casei părintești.
- Păi cum?
- Trăia și în nevoință și își putea vedea familia.
- Și nu l-au recunoscut?
- Nu.
- De ce?

[90] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului şi despre arătarea Lui nouă, prin trup*, cap. II, X, în PSB, voi. 15, p. 102.

- Fiindcă își ascundea fața de la ei.
- Și părinții ce credeau?
- Că este un cerșetor.
- Câtă smerenie.
- Așa este.
- Și?
- Timpul a trecut și sfântul s-a nevoit mult și a ajuns la măsuri înalte de viață duhovnicească.
- Și când i S-a arătat Hristos?
- Hristos i S-a arătat într-o vedenie și i-a spus:
- Bucură-te, Ioane, cel ce te-ai asemănat iubitului Meu ucenic, Ioan feciorelnicul, că ai lăsat toate şi întru feciorie curată Mi-ai urmat Mie; iată acum s-a sfârşit alergarea şi durerile tale cele multe, că după trei zile vei veni la Mine şi întru odihna cuvioşilor te vei sălăşlui.
- Sfântul a răspuns:
- Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne Dumnezeul meu, că pe mine nevrednicul vrei să mă învredniceşti odihnei drepţilor; dar mă rog Ţie Stăpâne, să-ţi aduci aminte şi de părinţii mei şi să-i miluieşti după mare mila Ta, iar păcatele lor să le cureţi, că Tu însuţi eşti bun şi milostiv.
- Deci Hristos i-a spus că mai are 3 zile de trăit?
- Da.
- Interesant.
- Așa este.
- Și ce a făcut sfântul?
- A cerut să vorbească cu mama sa.
- Și a primit ea?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă îl considera un cerșetor.
- Grea situația.
- Nu prea.
- De ce?
- Sfântul a cerut și a doua oară și a trei oară să vorbească cu mama lui și în cele din urmă ea a acceptat.
- Frumos.
- Deci mama a ieșit afară și i-a spus:
- Ce este cerșetorule?
- Am o mare rugăminte de la tine.
- Ce?
- Nu mai am de trăit decât trei zile.
- Și?
- Vreau să fiu îngropat aici unde este coliba mea.
- Bine.
- Luați ca dar de la mine această Evanghelie.
- De unde ai această evanghelie? A întrebat mama.
- Este a mea.
- Nu. Această evanghelie este a fiului meu care a dispărut.
- Și atunci sfântul a descoperit că el este fiul.[91]

Din această arătare a lui Hristos către Sfântul Ioan Colibașul se poate vedea că Hristos nu privește la fel ca noi moartea. Iisus i-a spus sfântului că mai are de trăit 3 zile și mai apoi se va muta în rai. Prin urmare avem aici o arătare care este nu numai o

- hristofanie

ci la fel de bine

- hristofanie profetică.

[91]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-15-cv_ioan_colibasul.html (accesat pe 09.08.2021).

Ce voim să spunem cu această hristofanie profetică? Voim să spunem că Hristos se arată și face o profeție care se va și împlinii: în trei zile Sfântul Ioan Colibașul avea să moară și să se mute în rai. Prin urmare vedem că Hristos știe ceasul morții noastre. Noi credem că viața noastră este:

- privată,
- individuală,
- închisă
- și care ne privește numai pe noi.

Realitatea este cu totul alta. Hristos știe totul despre noi chiar dacă noi de mai multe ori ajungem să ne ascundem. În termeni Sfântului Atanasie cel Mare se poate spune că din moment ce noi sumtem creația lui Hristos, avem în noi pecetea lui Hristos: „căci atunci când un chip înscris în lemn e şters de petele din afară, este nevoie să vină din nou cel al căruia este chipul, ca să poată fi înnoit chipul în materia aceea".[92]

CAPITOLUL 5

CARACTERUL ESHATOLOGIC AL ARĂTĂRILOR MÂNTUITORULUI HRISTOS

După cum ne spune teologia creștin ortodoxă, Iisus Hristos nu este un simplu om cu puteri supranaturale ci este Dumnezeul-om. Prin urmare se poate spune că Iisus nu este un om ca oricare om ci omul deplin. Acest lucru ne spune că în Iisus timpul istoriei ajunge să se împlinească. Ce să înțelegem acest lucru? Timpul este un fapt care are nevoie de:

- împlinire,
- desăvârșire,
- realizare
- și deplinătate.

Acest lucru poate să fie văzut de fiecare dintre noi. Cum adică? Ceea ce putem vedea este că omul poate să își petreacă timpul vieții:

- cu Dumnezeu (deci cu Hristos)
- și fără Dumnezeu (deci fără Hristos).

În sens creștin ortodox trebuie să știm că timpul petrecut fără de Hristos nu are mai nici o valoare. El este un timp devalorizat. Timpul fără de Hristos este un timp:

- efemer,
- perisabil
- și fără valabilitate eshatologică și duhovnicească.

Timpul se poate spune că este un spațiu în care suntem chemați la înduhovnicire. Iisus a intrat în timpul istoriei umane pentru a îl găsii și om și a îl mântuii. Sfântul Atanasie cel Mare spune cât se poate de concludent: "Preasfântul Fiu al Tatălui, Cel ce e chipul Tatălui, a venit în locul nostru, ca să înnoiască pe omul făcut după chipul Lui şi să-l afle pe cel pierdut, prin iertarea păcatelor, precum zice El însuşi în Evanghelie: Am venit să aflu şi să mântuiesc pe cel pierdut (Luca 19, 10). De aceea, a spus şi către iudei: De nu se va naşte cineva din nou... (Ioan 3, 6). Prin aceasta nu a vorbit despre naşterea din femeie, cum se gândeau aceia, ci de sufletul născut şi zidit din nou, după chipul Lui."[93]

Orice contact sau apariție a lui Iisus nu numai că este:

- supranaturală

ci se poate spune că este și:

- eshatologică.

Trebuie să știm acest lucru în zilele noastre când sunt mulți care nu știu ce înseamnă eshatologie. Eshatologia este un capitol important din dogmatica creștin ortodoxă care ne spune despre lucrurile cu privire la sfârșitul omului și la lumii. Este bine să știm că această lume nu este:

- veșnică,
- eternă
- și fără sfârșit.

---

[92] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă*, prin trup, cap. III, XIII-XIV, în PSB, voi. 15, pp. 106-107.

[93] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă*, prin trup, cap. III, XIV, în PSB, voi. 15, p. 107.

Va venii un punct din cursul ei când lumea se va sfârşii. Acesta fiindcă această lume are un început şi un sfârşit. În sens eshatologic trebuie să ştim că finalul acestei lumi înseamnă mai mult finalul răului din ea. De ce? Fiindcă Iisus ne-a spus că cei buni se vor mântuii şi vor ajunge în rai în timp ce cei răi se vor damna şi vor ajunge în iad. Prin urmare ceea ce ne învaţă eshatologia creştin ortodoxă este că fiinţa umană stă la intersecţia a două spaţii eshatologice:

- raiul
- şi iadul.

Din arătările lui Hristos se poate vedea că El a de mai multe ori a avut rolul de judecător care judecă sufletele umane în funcţie de vrednicia lor. Sufletele vrednice sunt lăsate de Hristos să ajungă în rai, în timpul ce sufletele nevrednice sunt trimise în iad.[94]

Am enunţat în rândurile de mai sus că de mai multe ori Hristos intervine:

- brusc,
- neaşteptat
- şi spontan

în istoria umană. Un astfel de caz avem în mucenicii Clement şi Agatanghel. Ei bine ştim că ei au trăit pe vremea marilor persecutori (împăraţii Diocleţian şi Maximian). Ştim că Sfântul Clement era în timp de 28 de ani a tărit în războaiele persecutorilor. Sfântul Agatanghel era şi el roman şi el a fost botezat de Sfântul Clement. Ei bine ei au mărturisit că sunt creştini aşa că dregătorul păgân Dometie a dat ordin să fie chinuiţi. Tradiţia ne spune că au fost puşi pe paturi înroşite în foc. În mod miraculos sfinţilor nu li se întâmplă nimic rău. În acest moment ei au o vedenie în care şi se arată Domnul Iisus Hristos însoţit de îngeri care le spune:

- Nu vă temeţi, Eu sunt cu voi.

În cele din urmă după ce a văzut că nu reuşeşte nimic împotriva mucenicilor dregătorul Dometie a dat ordin să fie executaţi. Aşa şi-au găsit sfârşit mucenicesc sfinţii Clement şi Agathanghel.[95]

După cum am enunţat în rândurile de mai sus trebuie să fim conştienţi că Iisus este Domnul istoriei. În sens creştin ortodox istoria se împlineşte când ea ajunge la Hristos. Ei bine cu privire la acest lucru trebuie să fim conştienţi că sunt mai multe opinii:

- istoria este autonomă,
- istoria este ciclică,
- istoria este pur umană,
- istoria imanentă
- şi istoria poate să existe şi fără de Hristos.

Istoricul religiilor Mircea Eliade vorbea de faptul că există o "teroare a istoriei." Aceasta trebuie să ştim că în istorie sunt mai multe:

- atrocităţi,
- orori,
- distrugeri
- şi războaie.[96]

Eshatologia se poate spune că nu este nimic altceva decât o tranziţie extrem de uşoară de la istoria de împărăţia cerurilor. Trebuie să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care nu vor să creadă că istoria are un sens transcendent. După cum ne putem da seama trebuie să ştim că una este timpul istoric şi alta este eshatologia. Nu trebuie să ajungem că confundăm aceste lucruri fiindcă ele sunt:

- distincte,
- separate
- şi diferite.

---

[94]A se vedea *Uşile pocăinţei* (Braşov, 1812).

[95]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-23-sf_clement_si_agatanghel.html (accesat pe 09.08.2021).

[96]Teologia creştin ortodoxă susţine că istoria trebuie să fim una care să tânjească spre Hristos. Aceasta fiindcă numai aşa ea nu va devenii un eşec. Fără de Hristos însă este evident că istoria este un eşec. Este un eşec fiindcă fără de Hristos istoria apucă pe căi ciudate şi străine care nu duc niciunde. Ei bine omul de mai multe ori a fost cât se poate de încrezător şi a susţinut că el istoria poate să existe şi fără de Hristos. Acest lucru însă s-a demonstrat că este eşec.

Va venii un moment în viitor când Împărăția Cerurilor va pune sfârşit istoriei umane. Un duhovnic creştin ortodox spunea că: omul este ceea ce rămâne după judecata lui Hristos. La fel de poate spune și despre istorie: ea va fi ceea ce rămâne după judecata de apoi. Cele două judecăți eshatologice:

- particulară (după moartea omului)
- și universală (după sfârşitul istoriei)

sunt ambele făcute de Hristos. Prin urmare Hristos este prezent şi la nivel particular şi la nivel universal. Aceasta ne spune că eshatologia creştin ortodoxă gravitează în jurul lui Hristos. Prin urmare trebuie să ştim că Hristos nu vrea să fie inaccesibil omului deşi pare că este aşa. Sfântul Atanasie cel Mare spunea cât se poate de inspirat: „vrând să folosească pe oameni, vine ca om, luându-Şi un trup asemănător lor, pentru ca cei ce n-au voit să-L cunoască din purtarea de grijă şi din cârmuirea tuturor să-L cunoască din cele de jos - înţeleg din faptele trupului, adică din faptele săvârşite prin trup - pe Cuvântul lui Dumnezeu în trup şi, prin El, pe Tatăl Lui".[97]

Sunt oameni care atunci când trec prin momente grele ajung să își piardă:

- nădejdea
- și speranța

în Hristos fiindcă ei consideră că Hristos pur şi simplu i-a uitat şi nu vrea să ştie de el. Este bine să ştim că există o diferență dintre această lume și Împărăția Cerurilor. Atunci când Hristos i-a spus lui Pilat că împărăția lui nu este din această lume ei bine El a voit să ne spună că: una este această lume şi alta este Împărăția Cerurilor. Această lume după cum ne-o spune istoria:

- se poate degrada,
- poate decădea
- și se poate strica.

Istoria de multe ori atât de departe a mers că a ajuns să fie uneori chiar demonolatră. Ce a fost păgânismul decât o demonolatrie? Iisus a venit şi a intrat în această tragică istorie a omului ca să ne spună că numai prin El istoria poate să fie:

- salvată,
- transfigurată,
- îndreptată
- și mântuită.[98]

Eshatologia creştin ortodoxă după cum am spus este o parte a dogmaticii creştin ortodoxe care ne spune că lumea într-un anume sens îşi aşteaptă un final. Sunt din ce în ce mai mulți care vorbesc de finalul lumii și au fost mai mulți care au:

- prezis,
- au prevăzut
- și au profețit acest final.

Trebuie să ştim că sfârşitul lumii va fi un lucru înfricoşător fiindcă atunci se vor judecata toate câte l-au făcut oamenii. Au fost mai mulți moralişti care au fost că de fapt iminența unei eshatologii este în termenii lui Immanuel Kant un *imperativ categoric*. De ce? Fiindcă în această lume există amestecați:

- cei buni
- și cei răi,
- fapte bune
- și fapte rele.

Ei bine este evident că trebuie să existe un punct de departajare dintre bine și rău la nivelul acestei lumi. Acesta fiindcă aceste lucruri nu pot exista la nesfârşit aşa. Punctul de departajare dintre bine şi rău va fi de fapt începutul eshatologiei creştin ortodoxe. Hristos a coborând odată în haosul istoriei umane pentru a ne arăta calea spre mântuire şi la fel de bine El va venii a doua oară pentru judecata finală asupra lumii. Sfântul Atanasie cel

[97] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă, prin trup*, cap. III, XIV, în PSB, voi. 15, p. 108.

[98]Unii ar fi tentați să creadă că din moment ce Hristos a intrat în această tragică istorie umană ei bine și El a fost corupt de ea. Hristos nu are cum să fie corupt de istorie fiindcă El este mai presus de ea ca fiind Cel care a inițiat-o. Istoria a fost inițiată să stea aproape de Hristos dar omul nu a voit acest lucru și după cum am putut vedea și-a făcut o istorie:
- proprie,
- după chipul său
- și fără de Hristos.
Noi creştinii ortodocşi suntem conştienți că fără de Hristos istoria nu valorează mai nimic.

Mare era destul de concludent: „deci, odată ce a căzut cugetarea oamenilor în cele supuse simţurilor, Cuvântul S-a pogorât pe Sine ca să Se arate prin trup, pentru ca să întoarcă spre Sine ca om şi să îndrepte simţurile lor spre Sine; şi aşa văzându-L aceia pe El ca om, să se convingă prin faptele săvârşite de El că este nu numai om, ci şi Dumnezeu şi Cuvântul şi înţelepciunea adevăratului Dumnezeu."[99]

Doi studenți la teologie discutau despre Viețile sfinților.

- Și ce ai făcut în ultimele zile?
- Am citit.
- Da?
- Da.
- Frumos.
- Așa este.
- Și ce ai citit?
- Viețile sfinților.
- Pentru curs?
- Nu.
- Atunci de ce?
- Pentru mine.
- A, înțeleg.
- Tu știi că în vechime în Serbia exista o materie în facultățile de teologia care studia viețile sfinților?
- Nu.
- Se considera că nu ai cum să ajungi preot dacă nu erai familiar cu viețile sfinților.
- Bine dar părți din viețile sfinților se studiază oricum la teologie.
- Doar părți.
- Da și?
- Trebuie să studiem totul.
- Asta așa este.
- Vezi că ești de acord cu mine.
- Sunt.
- Mă bucur.
- Și despre ce sfinți ai citit?
- Despre sfinții Xenofont, al soției sale Maria și a fiilor Ioan și Acardie.
- În ce lună se sărbătoresc?
- În ianuarie.
- Și ce în zi?
- 26 ianuarie.
- Nu am auzit de acești sfinți.
- Păcat.
- De ce?
- Tu știi că sfinții Xenofont și soția sa Maria s-au învrednicit să Îl vadă pe Hristos cel înviat?
- Nu.
- Ba da.
- Chiar ?
- Da.
- Păi spune-mi cum.
- O să îți spun dacă ai răbdare.
- Bine, te ascult.
- Totul a decurs bine în familia acestor doi sfinți până când copii lor Ioan și Arcadie s-au pierdut de la casa lor.
- Vai nu se poate.
- Uite că s-a putut.
- Și?

[99]Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă, prin trup,* cap. III, XVI, în PSB, voi. 15, p. 110.

- A venit un trimis din localitatea Berit unde ar fi trebuit să fie fii lor.
- A venit trimisul? A întrebat Maria.
- Da.
- Și are vești despre fii noștri?
- Acum nu poate vorbii?
- De ce?
- Este obosit și de odihnește.
- Nu a adus nici o scrisoare de la copii? A întrebat Xenofont.
- Lasă-l să se odihnească, a spus Maria.
- Bine.
- Cei doi stăteau și nu spuneau nimic.
- De ce? Intervenit celălalt student.
- Aveau o presimțire rea.
- Oh.
- Maria a început să plângă.
- De ce plângi? A întrebat-o Xenofont.
- Cred că fii noștri s-au înecat în mare.
- Fie binecuvântat numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, în veci. Amin; nu te mâhni soția mea, căci cred că nu va lăsa să piară cu totul fiii noştri, şi nădăjduiesc că milostiva Lui purtare de grijă nu va voi să mâhnească cărunteţile; că nici eu n-am îndrăznit vreodată să mâhnesc bunătatea Lui; să ne rugăm toată noaptea aceasta de milostivirea Lui şi să nădăjduim că Dumnezeu ne va descoperi pe fiii noştri de sânt vii sau nu.
- Știu eu ce să facem, a spus Maria.
- Ce?
- Hai să ne rugăm.
- Bună idee.
- Cei doi s-au rugat și după multe ore de rugăciune au adormit.
- Și ce s-a întâmplat?
- În timp ce dormeau au avut o vedenie.
- Ce vedenie?
- L-au putut vedea pe Hristos în mare mărire și pe cei doi fi ai lor stând înaintea Lui.
- Minunat.
- Ioan avea un scaun pregătit, sceptru şi cunună împărătească cu mărgăritare de mare preţ şi împodobită cu pietre scumpe.
- Ce frumos.
- Iar cununa lui Arcadie era de stele, având o cruce în dreapta şi un pat luminat aşternut spre odihnă.
- Asta da vedenie.
- Cei doi soți sfinți s-au trezit și au dedus că fii lor sunt încă în viață.
- Povestea are un final fericit.
- Așa este.
- Mă bucur să aud de acești doi sfinți.
- Știam eu că o să îți placă.[100]

Avem aici o povestire din Viețile sfinților care are un profund caracter eshatologic. De mai multe ori când avem nevoie de Hristos El se arată și ne face descoperiri care trebuie să recunoaștem că sunt eshatologice. Putem vedea că Hristos ştie tot ceea ce are loc în lumea noastră. În termeni creştin ortodocși nimic nu se poate:
- ascunde,
- ferii
- sau fofila

de Hristos. Aceasta fiindcă Hristos le ştie pe toate. El poate să intervină în istoria noastră dacă noi ne rugăm cu sinceritate Lui. Mai toți sfinții ne spun că rugăciunea poate să schimbe cursul istoriei. Acesta fiindcă trebuie să

[100]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-26-cv_xenofont_si_maria.html (accesat pe 09.08.2021).

ştim că cu Hristos istoria are logică. Fără de Hristos istoria nu are nici o logică. Ceea ce conferă Hristos istoriei este:

- sens,
- noimă,
- logică
- și armonie.

Trebuie să fim deplin conştienţi de aceste lucruri chiar dacă sunt din ce în ce mai puţini cei care cred în acestea.[101]

Pe parcursul istoriei au fost mai mulţi cei care au aşteptat sfârşitul lumii. Aceasta fiindcă aceste persoane au crezut că acest final se poate calcula matematic. Iisus a spus cât se poate de clar în Noul Testament că cu privire la finalul lumii nici El și nici îngerii din cer nu ştiu când va venii ci numai Tatăl. Totuşi în istorie omul a ajuns să speculeze din ce în ce mai mult cu privire la sfârşitul istoriei și al lumii. Fie că este vorba de:

- literatură,
- poezie,
- film
- sau pictură

Sunt mai multe creaţii artistice ale omului care portretizează acest final al lumii.[102]

Mai mult au fost mai multe secte care au ajuns să se separe de Biserica Creştin Ortodoxă prin faptul că au profeţit iniţial data finalului lumii şi în cele din urmă profeţia s-a dovedit a fi o eroare. Ceea ce trebuie să învăţăm este că sfârşitul lumii nu este o problemă de:

- speculaţie,
- de ghicit,
- de astrologie
- sau de horoscop

ci mai mult este o taină a lui Dumnezeu Tatăl după cum ne-a spus Iisus.

Sunt mai multe religii care susţin că această lume este cumva ciclică. Ea poate să fie distrusă pentru ca în locul ei să ajungă să se nască o altă lume la fel ca această lume. Hinduismul este o religie care susţine acest lucru. Trebuie să ştim că Domnul Iisus Hristos nu ne-a spus nimic despre apariţia unui alte lumii după aceasta. Ceea ce ne-a spus Hristos a fost că există o judecată de apoi care va stabilii cine va intra în iad şi cine nu. Aceasta fiindcă în cele din urmă lumea îşi aşteaptă:

- împlinirea,
- realizarea,
- desăvârşirea şi
- sensul final.

Ei bine dogmatica creştin ortodoxă este cât se poate de explicită în acest sens: istoria umană nu se va împlinii doar imanent ci împlinirea ei va venii transcendent. Trebuie să fim încredinţaţi de acest lucru şi să nu avem nici o îndoială.[103]

Totuşi dogmatica creştin ortodoxă ne spune că vor fi mai multe semne ale sfârşitului lumii:

1. Predicarea Evangheliei la toate popoarele (Matei 24, 14);
2. Convertirea poporului iudeu la creştinism (Matei 24, 10 si 12);
3. Căderea multora de la credinţă, amăgiţi de prooroci mincinoşi (Matei 24, 4);
4. Înmulţirea războaielor şi a veştilor despre războaie (Matei 24, 67);
5. Mari catastrofe în natură (Matei 24, 7 si 29);
6. Venirea lui Enoh si Ilie (Apocalipsa 19, 1);

[101]A se vedea Jean Danielou, *Reflecţii despre misterul istoriei* (Bucureşti, 1996).
[102]A se vedea Lucian Boia, *Sfârşitul lumii: o istorie fără sfârşit* (Bucureşti, 2007).
[103]Oamenii de azi îşi pus mari speranţe în ştiinţă şi cred că prin ştiinţă pot să facă orice. Ştiinţa trebuie să ştim că este limitată şi ea are o putere limitată. Ştiinţa a fost lăsată omului pentru:
A îşi dezvolta
- şi exersa
mintea. Omul la fel ca Dumnezeu este şi el o fiinţă creatoare chiar dacă nu la nivelul lui Dumnezeu. Prin urmare este bine să ştim că ştiinţele nu vor putea elucida misterul sfârşitului lumii.

7. Apariția lui Antihrist (II Tesaloniceni 2, 3 - 11; I Ioan 2, 18), care va săvârși împreună cu apostolii săi mincinoși tot felul de semne ca să amăgească pe oameni. Acesta se va substitui lui Hristos și va prigoni cu furie pe aleșii Domnului (Matei 24, 5 si 11);

8. Arătarea pe cer a "semnului Fiului omului" (Matei 24, 30), adică a crucii.[104]

Prin urmare se poate vedea că vor fii cel puțin 8 semne care vor premerge finalul lumii. În fața acestui final al lumii trebuie să știm că omul este total neputincios dacă nu își pune nădejdea în Hristos. Trebuie să știm că Hristos poate să devină garantul nostru pentru un sfârșit al vieții și al lumii în pace și liniștit. Aceasta fiindcă Hristos a venit în această lume pentru a ne elibera și de pentru ne mântuii. Sfântul Atanasie cel Mare spunea cât se poate de frumos în acest sens că: „trebuie ştiut și aceea că stricăciunea care s-a produs nu era în afara trupului, ci străbătuse în el și era nevoie ca, în locul stricăciunii, să pătrundă în el Viața; precum intrase moartea în trup, aşa să intre şi Viaţa în el. Dacă moartea ar fi fost în afara trupului, se cădea să rămână şi Viaţa în afara lui. Dar de vreme ce moartea pătrunsese în trup şi stăpânea asupra lui, fiind unită cu el, era nevoie ca şi Viaţa să pătrundă în trup, ca, îmbrăcând Viaţa, trupul să lepede stricăciunea. Altfel, dacă ar fi fost Cuvântul în afara trupului şi nu în el, moartea ar fi fost biruită de El în mod fizic, întrucât ea n-ar fi avut putere împotriva vieții, dar ar fi rămas în trup stricăciunea venită împreună cu ea".[105]

O posibilă arătare a lui Hristos o avem în viața sfintei muceniţe Perpetua care știm că fiindcă a declarat că este creștină a fost închisă în temniță și mai apoi lăsată să fie mâncată de animale în arenă în cunoscutele jocuri de gladiator din Imperiul Roman. Prin urmare ce a văzut Sfânta Perpetua? În timp ce a fost închisă trebuie să știm că Sfânta Perpetua a avut mai multe vedenii. Într-o primă vedenie el a putut să îl vadă pe diavol cu care s-a luptat. Chipul sub care s-a arătat diavolul a fost cel al unui mare balaur. Ei bine sfânta l-a învins și a putut să intre biruitoare în rai. Odată intrată în rai sfânta a putut să vadă un bărbat înalt, îmbrăcat în haină de păstor cu părul alb și care ședea pe un scaun. Acest om a împărtășit-o pe Sfânta Perpetua.

Ei bine Viețile sfinților nu se spun în mod explicit că acest bărbat înalt și cu părul alb era Hristos dar avem toate motivele să credem că Hristos a fost Cel care a împărtășit-o pe Sfânta Perpetua. Aceasta fiindcă Hristos a fost și Cel care i-a împărtășit pe sfinții apostoli. Prin urmare avem toate motivele să credem că Sfânta Perpetua l-a văzut pe Hristos în rai. Acest lucru ne spune că sfinții:

- depășesc,
- transcend
- și sunt mai presus de istoria umană.

Oamenii de azi sunt destul de sceptici cu privire la sfinți. Ei cred că sfinții au fost oameni ca noi cu:

- păcate,
- greșeli
- și slăbiciuni.

Ceea ce uită ei este că sfinții prin nevoințele și viața lor curată au ajuns să fie aleșii lui Hristos.

Cu adevărat este o mare binecuvântare să ajungi să fie alesul lui Hristos. Fiindcă sunt aleșii lui Hristos ei bine sfinții pot să mijlocească între noi și Hristos. Aceasta fiindcă sfinții nu sunt:

- egoiști,
- egocentrici,
- individualiști
- și lacomi.

Ei vor ca harul lui Hristos să se împărtășească la cât mai multă lume.[106]

Deși a avut loc în istorie trebuie să știm că putem să vorbim de învierea lui Hristos ca de un act eshatologic. Aceasta fiindcă învierea nu este o categorie care face parte din această lume căzută. Trebuie să știm că învierea este fără doar și poate un lucru care ajunge să anticipeze viața de apoi. De fapt dogmatica creștin ortodoxă ne spune cât se poate de clar că la sfârșitul lumii cu toții vom învia: unii spre viață veșnică și alții spre

[104]https://www.crestinortodox.ro/dogmatica/viata-vesnica/semnele-sfarsitului-lumii-69170.html (accesat pe 10.01.2022).

[105] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă, prin trup*, cap. VI, XLIV, în PSB, voi. 15, pp. 140-141.

[106]Dogmatica creștin ortodoxă ne spune că sfinții pot să mijlocească la Dumnezeu pentru cei vii și pentru cei morți. Totuși, sfinții nu vor avea rolul de mediatori pentru veșnicie. Aceasta fiindcă va venii vremea când după sfârșitul lumii ei nu vor mai mijlocii la Dumnezeu pentru lume fiindcă lumea se va fi încheiat. Totuși, este bine să știm că prin rugăciuni sfinții pot să ne ajută mult ca unii care au trecere în fața lui Hristos. Se pare că Sfânta Maria are cea mai mare trecere în fața lui Hristos și sunt mai multe cazuri în viețile sfinților și nu numai care aduc mărturie despre acest lucru.

suferință veșnică. Totuși, învierea lui Hristos a venit să ne demonstreze nouă oamenilor căzuți că Dumnezeu are putere peste înviere. Sfântul Atanasie cel Mare spunea foarte concludent în acest sens: „cu dreptate s-a cuvenit să îmbrace Mântuitorul trupul, ca, unindu-se trupul cu Viața, să nu mai rămână muritor în moarte, ci, ca unul ce a îmbrăcat nemurirea, să rămână nemuritor în înviere. Căci odată ce a îmbrăcat stricăciunea n-ar fi înviat dacă n-ar fi îmbrăcat Viața. Și iarăși moartea nu se arată în sine, ci numai în trup. De aceea a îmbrăcat El trupul, ca aflând moartea în trup, în el să o nimicească”.[107]

Este Hristos cel care a voit ca începutul eshatologiei să aibă loc prin învierea Lui. Aceasta fiindcă Hristos este Cel care a reușit să ajung să schimbe destinul final al omului cu condiția ca omul să ajungă să Îl recunoască pe Hristos ca:

- mântuitor,
- ajutor
- și îndrumător

al său.

Am spus acest lucru fiindcă sunt mulți care cred că de fapt ei nu au nevoie de Hristos pentru nimic și că se pot descurca și fără de Hristos. La fel de bine există o altă categorie de persoane care ajung să se folosească de Hristos pentru ca mai apoi să uite de El și nu mai vor să aibă nimic de a face cu El. Acest lucru trebuie să știm că a avut loc chiar în timpul vieții pământești a lui Hristos când 10 leproși știm că au venit la Hristos să se vindece. S-au vindecat și din 10 vindecați numi unul a venit să îi mulțumească lui Hristos.

Ceea ce trebuie să fim conștienți este că există o ispită - demonică în sine - a:

- auto-suficienței,
- a gratificării de sine,
- a egoului
- și a propriei individualități

care ne spune că de fapt ceea ce primim în această viață nu este de la Hristos ci de la noi. Sunt mai puțini cei care cunosc povestea ce spune că un politician care avea o ședință importantă s-a dus la serviciu cu mașina dar nu a găsit nici un loc de parcare. Fiind presat de timp a început să se roage lui Dumnezeu că dacă îi va descoperii repede un loc de parcare

- va renunța la fumat
- și va renunța la mințit.

Ei bine un loc liber de parcat a apărut chiar în acel moment în fața lui. Văzând locul gol politicianul a spus:

- Eu am găsit acest lucru și nu Tu mi l-ai descoperit așa că nu trebuie să renunț la fumat și la mințit.

Povestea de mai sus este tristă dar ea conține mult adevăr. Sunt mai mulți oameni care atunci când trec prin greutăți ajung să recurgă la rugăciune și la ajutorul lui Hristos pentru ca mai apoi după ce au trecut de greutăți să uite de Hristos.[108]

Deși se fac mai multe încercări de:

- a cuprinde,
- a depășii,
- a surclasa
- și a asimila

eshatologia creștin ortodox ca fiind o categorie pur umană, trebuie să știm că acest lucru nu va putea realiza niciodată. Acest fiindcă eshatologia ține de:

- supranatural
- și metafizic.

Prin urmare în nici un fel nu vom ajunge să facem din eshatologie o simplă banalitate istorică. Eshatologia este un fapt care nu ține de categoriile acestei lumi. Oamenii cred că la fel cum știința a ajuns să vină cu mai multe teorii cu privire la apariția omului și a universului - dintre care cea mai cunoscută este teoria Big

---

[107] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă, prin trup*, cap. VI, XLIV, în PSB, voi 15, p. 141.

[108]O astfel de atitudine trebuie să știm că este ipocrită și fariseică dar sunt mai mulți care evident că recurg la ea. Sunt mulți care cred că de fapt există și un revers la situației: ei pot să fraternizeze cu diavolul dacă situația o cere pentru ca mai apoi să nu mai aibă nimic de a face cu diavolul. Ei bine acest lucru nu este posibil. Din moment ce ai ajuns să îți vinzi sufletul diavolului trebuie să știm că nu mai există cale de întoarcere fiindcă aparținem diavolului. Nu se cunosc cazuri de persoane care au ajuns să fraternizeze cu diavolul pentru ca mai apoi să se comporte ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Aceasta fiindcă în viața spirituală nu există neutralitate între Hristos și diavol.

Bangului - ei bine la fel de bine oamenii şi ştiința lor vor putea să cuprindă şi să explice strict ştiințific sfârşitul lumii. Aceasta fiindcă sunt lucruri care țin numai de Dumnezeu şi de atotputernicia Lui. Sfântul Atanasie cel Mare era cât se poate de concludent: „de aceea cu dreptate a luat trup Cuvântul lui Dumnezeu şi S-a folosit de om ca de un organ, ca să facă viu trupul şi ca, precum este cunoscut din creațiune prin fapte, aşa să lucreze şi în om şi să Se arate pe Sine pretutindeni, nelăsând nimic gol de dumnezeirea şi de cunoştința Sa".[109]

Se spune că doi locuitori din localitatea Misia din Turcia de azi discutau.

- Și ce mai faci?
- Eu?
- Da.
- Sunt bine.
- Mă bucur.
- Ce ai mai făcut?
- În ultima vreme?
- Da.
- Vrei să fiu sincer?
- Da.
- Am făcut cercetare.
- Ce cercetare?
- Istorică.
- Da?
- Da.
- Și ce ai cercetat?
- Istoria localității noastre Misia.
- Și ce ai descoperit?
- Un lucru inedit.
- Care?
- Tu știi că pe vremea bizantinilor în localitatea noastră s-a născut un sfânt?
- Sfânt?
- Da.
- Nu nu știam.
- Ba da, așa este.
- Și cum se numea acest sfânt?
- Cuviosul Vendemian.
- Nu am auzit de el.
- O a fost mare sfânt.
- Cum?
- Povestea este mai lungă.
- Te ascult.
- Ai răbdare?
- Da.
- Cuviosul Vendemian a fost de mic copil crescut în credința creștină.
- Da?
- Da.
- Cum așa?
- Ai lui s-au ocupat de el.
- Frumos.
- Mai mult decât atât cuviosul de mic a dat semne că vrea să ducă o viață de ascet.
- Cum așa?
- De foarte tânăr se îmbrăca auster și postea mult.
- Mă bucur.
- Pentru Sfântul Vendemian toate plăcerile acestei lumi erau gunoaie.

---

[109] Sf. Atanasie cel Mare,*Tratat despre întruparea Cuvântului şi despre arătarea Lui nouă, prin trup,* cap. VI, XLV, în *PSB,* voi. 15, pp. 141-142.

- Cum așa?
- El trăia la fel ca sfinții apostoli: în sărăcie și simplitate.
- Extraordinar.
- Este.
- Și?
- Ei bine cuviosul căuta un loc în care să se retragă.
- Și a găsit?
- Pentru asta a mers la Constantinopol.
- Da?
- Da.
- Și pe drum a văzut un munte mare.
- Stă cineva în acest munte? A întrebat cuviosul pe cineva.
- Nu ai auzit de Avxentie?
- Nu. Cine este?
- Este un pustnic care se nevoiește.
- Ce bine, am găsit exact ceea ce căutam.
- Și ce a făcut Cuviosul Vendemian?
- S-a dus și l-a găsit pe pustnicul Avxentie.
- Și ce i-a spus?
- Avxentie i-a spus că îl primește să îl călugărească.
- Da, mi se pare logic.
- Doar că viața pe acel munte nu era deloc ușoară.
- Îmi dau seama.
- Cei doi s-au nevoit mult timp și într-o zi pustnicul Avxentie a murit.
- Ce păcat.
- Ce a făcut Vandemian?
- Ce?
- A zidit mai jos de locul în care se nevoia cu Avxentie o chilie și se nevoia acolo.
- Și cât a stat acolo?
- 5 ani.
- Mult.
- Da. Acolo nevoințele erau și mai mari decât înainte.
- Îmi dau seama.
- Totul a decurs așa până într-o zi.
- Când ce s-a întâmplat?
- I s-a arătat Hristos Cuviosului Vandemian.
- Și ce i-a spus?
- Vandemiane să se reîntorci la locul unde te nevoiai cu Avxentie.
- De ce Doamne?
- Este bine să te nevoiești dar nu peste măsură.
- Dar mie în place Doamne.
- Dacă vei continua să te nevoiești aici din pricina asprimii vieții vei murii în curând și locul lui Avxentie nu va mai avea nici un moștenitor.
- Bine Doamne așa voi face.
- Și s-a mutat cuviosul?
- Da. Și el e rămas moștenitor al pustnicului Avxentie.[110]

Avem descrisă aici o altă arătare a Domnului Iisus Hristos în cazul Cuviosului Vandemian. Ceea ce se poate vedea de aici este că Hristos a ales să intervină în persoană în viața unui mare nevoitor pentru a îi schimba modul de viață. Acest lucru este posibil și are loc numai cu marii nevoitori creștin ortodocși. Ei sunt unii care prin:

- nevoință.

[110]https://paginiortodoxe.tripod.com (accesat pe 10.08.2021).

- asceză,
- feciorie,
- cuvioșenie
- și virtute

au ajuns să vorbească cu Hristos față către față ca și cu niște prieteni. Putem vedea că Hristos i-a urmărit tot itinerariul vieții Cuviosului Vandemian și a ales să intervină în persoană atunci când a considerat că este cazul. Este evident că Hristos poate să facă ce vrea cu viața noastră dar de multe ori el ajunge să ne fie un fel de îndrumător și ghid pentru a ne învăța să pășim pe calea cea dreaptă.[111]

CAPITOLUL 6

VIEȚILE SFINȚILOR CREȘTIN ORTODOCȘI CA ACTUALIZARE A LUI HRISTOS ÎN LUME

Dacă este să ne uităm în jurul nostru se poate remarca faptul că în zilele noastre se vorbește tot mai mult de *înstrăinare*. În acest sens ni se spune că omul de azi este înstrăinat de:

- originile sale,
- de rădăcinile sale,
- de natura sa
- sau de condiția lui originară.

Că omul de azi ajunge să fie uneori înstrăinat chiar și de Hristos nu ar trebuii să ne surprindă. Trăim într-un veac în care Mișcarea New Age are încă mulți simpatizanți. Înstrăinarea de Hristos este însă una dintre cele mai mari probleme a zilelor noastre. Aceasta fiindcă ni se spune că de fapt omul nu are nevoie de Hristos din moment ce Hristos este o prezență atât de

- insipidă
- și inexistentă

în lume din jur.[112]

Sunt foarte mulți creștini care au o imagine deformată despre Hristos. Ei cred că Hristos este cumva deist. El a trăit pe acest pământ, a viețuit, a murit, a înviat și S-a retras deplin la cer de unde nu mai are nimic de a face cu lumea. După cum am spus în introducerea acestei cărți, unul dintre motivele care ne-a determinat să o scriem este faptul că Hristos:

- nu ne-a părăsit,
- nu ne-a abandonat
- și nici nu ne-a lăsat de izbeliște.[113]

Oamenii de azi este adevărat că de multe ori se simt înstrăinați într-o lume care de multe ori este:

- rece,
- crudă,
- nemiloasă
- și de ce nu impasibilă.

Totuși, aceste defecte ale lumii noastre nu trebuie să le atribuim lui Hristos. Trebuie să știm că nu este Hristos responsabil de răutatea și micimea sufletească a mai multor dintre semenii noștri. Hristos ne vrea fericiți și mulțumiți. De unde știm acest lucru? Știm din Noul Testament unde Hristos a spus că El a venit pentru ca lumea să aibă viață și să o aibă din belșug. Nu trebuie să uităm de cuvintele lui Hristos chiar dacă trebuie să fim conștienți că Hristos are mai mulți:

- dușmani,
- inamici

---

[111]A se vedea Graham Speake, Kallistos Ware, *Îndrumarea duhovnicească în Muntele Athos* (Iași, 2016).

[112]A se vedea Philotheos Pharros,*Omul fără chip. Înstrăinarea etosului creștin* (Editura Platytera, 2004).

[113]După cum a spus Hristos este cu noi până la sfârșitul timpurilor. Trebuie să credem că ceea ce a spus Hristos este adevărat și nu o simplă invenție sau minciună. Biserica Creștin Ortodoxă este cea mai bună dovadă că Hristos este alături de noi și uneori El deși înviat și înălțat cu trupul la cer El totuși își face simțită prezența. După dogmatica creștin ortodoxă Cel care conduce pronia lui Dumnezeu în această lume este Hristos. Pronia lui Dumnezeu trebuie să o înțelegem ca fiind:
- purtarea de grijă a lui Hristos față de umanitate
- și interesul lui constant față de om.

- și contestatari
în această lume.

Cine sunt dușmanii lui Hristos? Ateii, nihiliştii, necredincioşii, cei perverşi și mulți alții. Aceştia sunt puterea distructivă din lumea noastră. Ei sunt cei care creează un vid și un gol în lumea noastră așa încât de multe ori ne simțim:

- confuzi,
- angosați,
- neliniștiți
- și triști.

Înstrăinarea din lumea noastră nu este produsul lucrării lui Hristos. Este mai mult produsul celui rău și a oamenilor răi din jurul nostru.[114]

O altă arătare a lui Hristos o avem în cazul Sfântului Vlasie pe care îl pomenim pe data de 11 februarie. La fel ca mulți alți martiri și Sfântul Vlasie a pătimit pentru Hristos. Ceea ce ne atrage atenția cu privire la Sfântul Vlasie este că el mai înainte de a fi martirizat s-a rugat lui Hristos "pentru sine şi pentru toată lumea, şi mai ales, pentru aceia care vor veni după dânsul, să săvârşească pomenirea lui, ca să nu se apropie de ei nici o boală, iar casele lor să se umple de toate bunătăţile, apoi rugăciunile lor să fie auzite pentru toate nevoile."[115]

Ei bine după această rugăciune Viețile sfinților ne spun că Sfântul Vlasie a putut să audă vocea lui Hristos din cer care i-a spus:

- Toate cererile tale le voi împlini, iubitul meu nevoitor.

După aceasta Sfântul Vlasie a fost decapitat.[116]

Avem aici mai mult o auzire a vocii lui Hristos din cer. Este adevărat că Sfântul Vlasie nu L-a văzut pe Hristos dar la auzit pe Hristos. Acesta este motivul pentru care am preferat să introducem și acest lucru în cartea noastră.

Vedem aici încă un caz în care Hristos îl încredințează pe un mucenic al Său că el este pe drumul cel bun. Nu trebuie să înțelegem că numai dacă ajungem să fim martirizați avem șansă să Îl vedem pe Hristos în această viață. Aceasta fiindcă acest lucru nu este o regulă.

Totuși, am voit să atragem atenție că în ceea ce privește arătările lui Hristos în viețile sfinților creștini ortodocși este bine să nu fim ignoranți. Sunt mulți care sunt:

- ignoranți,
- nepăsători,
- superficiali
- și cu capul în nori

când vine vorba de arătările lui Hristos.

Așa se face că ei ajung la adevărate crize duhovnicești și pur și simplu nu mai știu cum să iese din ele. Trebuie să ne informăm cu privire la sfinți fiindcă numai așa vom avea o imagine realistă cu privire la situația noastră prezentă. De ce spunem acest lucru? Îl spunem fiindcă sunt mulți care se cred:

- avansați duhovnicește,
- pe mari culmi spirituale
- și mari oameni ai duhului.

Ei bine dacă ei ar fi să citească viețile sfinților creştin ortodocşi vor vedea cât de departe sunt de Hristos. Acest lucru nu înseamnă că noi nu vom ajungem niciodată la apropierea de Hristos pe care au avut-o sfinții cu mai mult că trebuie să fim unii care să nu ne:

- supra-evaluăm,
- să ne supra-apreciem
- și să ne mândrim

cu darurile noastre duhovnicești. Trebuie să fim atenți și să nu depășim măsura. Aceasta fiindcă acest lucru nu ne este benefic. Un teolog creştin ortodox contemporan spunea că smerenia nu înseamnă un fel de:

- neantizare
- sau distrugere

---

[114]A se vedea Dumitru Popescu, *Omul fără rădăcini* (Bucureşti, 2001).

[115]După Viețile sfinților pe data de 11 februarie.

[116]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsfeb/02-11-sf_vlasie_ep_sevastiei.html (accesat pe 10.08.2021).

a eului cu mai mult faptul de a îți știi unde își este locul. Dacă ne vom uita mai mult în jurul nostru vom vedea că sunt foarte mulți care:

- se dau în vânt după mari funcții,
- vânează mari demnități
- și aspiră la puncte cheie din stat.

Aceasta fiindcă aceste persoane:

- nu se cunosc pe sine însuși
- și nici nu știu care le este locul.

Ei bine trebuie să știm unde ne este locul și de la sfinții creștin ortodocși și din experiențele lor putem să învățăm acest lucru destul de ușor.[117]

Ceea ce am voit să îl facem conștient pe cititor este că Iisus este prezent în această lume prin sfinții Săi. Hristos nu ne-a părăsit atunci când S-a înălțat la trupul la cer ci este pururea cu noi. Mai mult Hristos s-a făcut om pentru ca:

- să fie aproape de noi,
- să ne împace cu Dumnezeu Tatăl,
- și să ne ofere șansa mântuirii.

Sfântul Atanasie cel Mare spunea cât se poate de inspirat: „fiind Dumnezeu, S-a făcut pe urmă om, ca să ne îndumnezeiască".[118]

Sunt mai mulți care consideră că îndumnezeirea este mai mult:

- o speculație,
- un artificiu
- și o metaforă

creștin ortodoxă. În realitate sunt puțini cei care cred în îndumnezeirea omului aceasta fiindcă oamenii nu știu ce înseamnă îndumnezeirea. A fi îndumnezeit înseamnă a ajuns să fie cât mai asemenea cu Dumnezeu. Omul știm că în viața lui este pus să aleagă între două mari posibilități:

1. a urma lui Dumnezeu
2. sau a urma diavolului.

Teoria este simplă: dacă omul ajunge să urmeze lui Dumnezeu el ajunge să se îndumnezeiască și dacă urmează diavolului omul ajunge să se demonizeze. Este bine să știm această mare diferență fiindcă pentru multă lume acest lucru este cât se poate de confuz. Faptul că sfinții au ajuns să se îndumnezeiască ne-o spun multele arătări ale lui Hristos în viețile sfinților.[119]

Sfinții nu pot să ne ajute cu forța. Ei ca unii care sunt intimi cu Dumnezeu Tatăl pot să ne fie de folos numai dacă din libertate și din propria alegere ajungem să le cerem ajutorul. Așa se face că în Biserica Ortodoxă există un:

- puternic,
- bogat
- și amplu

cult al sfinților.

Cultul sfinților este unul care este menit să se scoată din

- înstrăinarea
- și însingurarea

acestei lumi și să ne facă pe Dumnezeu Sfânta Treime mult mai accesibil.

Prin urmare Hristos vine spre noi și noi trebuie să îi răspundem acestei ieșiri a lui Hristos spre noi. Sfântul Atanasie cel Mare a fost cât se poate de concludent în acest sens: „Hristos a murit și a fost înălțat ca om, așa se spune că a luat ca om ceea ce avea pururea ca Dumnezeu, ca să ajungă la noi și acest har dăruit. Pentru că nu S-a micșorat Cuvântul luând trup, ca să ceară să ia El har, ci mai vârtos a îndumnezeit ceea ce a îmbrăcat și a

[117]A se vedea Alain Durel, *Arhipelagul sfinților* (Meteor Publishing, 2017).

[118]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul I, XXXIX, în PSB, voi. 15, p. 202.

[119]Sfinții după cum am spus sunt ghizii sau mai bine spus îndrumătorii noștri spirituali. Aceasta fiindcă ei s-au învrednicit să meargă pe un drum pe care noi nu am pășit. Este drumul care duce la îndumnezeirea sau mai bine spus la unirea cu Hristos. Acest drum din cauza diavolului poate să fie greu. De ce? Fiindcă odată ce un om se decide pentru Dumnezeu ei bine el devine ținta urii diavolului care nu este de acord cu alegerea de a urma lui Dumnezeu. Diavolul nu are cum să fie de acord cu acest lucru din moment ce Dumnezeu este dușmanul lui veșnic. Ei bine când alegem să urmăm lui Dumnezeu devenim aliații Lui și diavolul urăște acest lucru.

dăruit aceasta şi neamului oamenilor. Căci precum Cuvântul era pururea închinat, fiind şi existent în chipul lui Dumnezeu, aşa Acelaşi, fiind şi numindu-Se şi om şi ca atare numindu-Se Iisus, are nu mai puţin toată zidirea sub picioarele Lui, încovoindu-şi genunchii în faţa Lui întru numele Lui."[120]

Într-o școală din Grecia era un profesor de istorie extrem de evlavios. Într-o zi el le vorbea elevilor despre martirii creştini din primele secole ale creştinismului.

- Și de ce au fost persecutați creștinii? A întrebat un elev.
- Fiindcă nu vroiau să se închine şi să aducă jertfe zeilor.
- De ce?
- Fiindcă ei se închinau la Unul și adevăratul Dumnezeu Iisus Hristos.
- Înțeleg, a spus un elev.
- Mă bucur.
- Și ne puteți spune un caz de martir creştin ortodox.
- Dacă stau mai bine să mă gândesc da.
- Vă ascultăm.
- Voi ați auzit de cetatea Ciziciului?
- Nu.
- Este o cetate din Turcia de azi care se numește azi Balikesir.
- Ciudat nume.
- Este un nume turcesc.
- Și ce este cu Cizicul?
- A fost o cetate pe care au înființat-o strămoșii noștri greci.
- Frumos.
- Da. Grecii antici au avut mai multe orașe colonii în Turcia de azi.
- Nu știam.
- Ei bine în Cizic pe vremea împăratului Maximian trăia o fecioară pe nume Fausta.
- Frumos nume.
- Este.
- Și ce a făcut Fausta?
- A devenit creştină de mică şi pe la 13 ani a devenit un model de virtute pentru toată lumea.
- Da?
- Da. Vestea că ea este creștină a ajuns până la împăratul Maximian care a trimis pe un slujitor idolesc pe nume Evilasie să o facă pe Fausta să se închine zeilor.
- Și ce a făcut Fausta?
- Nu a acceptat.
- Pare logic.
- Așa că Evilasie a poruncit ca Fausta să fie tunsă și să fie bătută.
- Vai ca păcat.
- Ei bine, pe cum era bătută s-a auzit un tunet mare din cer și mulți din cei ce erau de față au căzut la pământ morți.
- O minune.
- Da, o minune.
- Și ce a urmat?
- Evilasie s-a înfricoșat și deși a dat ordin să fie chinuită Fausa a fost fără de rost.
- Hristos era cu Fausta nu?
- Da și așa că Evilasie a decis să devină creștin.
- Ce frumos.
- Da. Ei bine împăratul Maximian a dat ordin ca Fausta și Evilasie să fie chinuiți.
- Ce rușinos.
- Da a fost foarte rușinos.
- Și ce a urmat?

[120]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul I, XLII, în PSB, voi. 15, p. 206.

- Ceea ce a fost mai bun acum avea să urmeze.
- Adică?
- Fausta și Evilasie așteptau o încredințare de la Hristos care să îi ajute să facă pasul ultim.
- Ce pas?
- Moartea.
- Vai ce groaznic.
- Da. Ei s-au pus și s-au rugat.
- Și ce s-a întâmplat?
- Ei bine noul eparh (călău) idolesc pe nume Maxim a decis să devină și el creștin.
- Ce frumos.
- El s-a pus în genunchi și a început să se roage:
- "Dumnezeule veşnic, Cel ce ai făcut pe Evilasie a fi părtaş patimilor roabei Tale Fausta, primeşte-mă şi pe mine, ticălosul şi păcătosul şi mă rânduieşte cu aceşti doi ca şi eu, mai micul, să împlinesc numărul de trei, în chipul Sfintei Treimi. Cu adevărat Doamne Dumnezeul puterilor, arată-Ţi bunătatea Ta spre mine, nevrednicul robul Tău şi fă degrabă cu mine după milostivirea Ta, ca şi în mine să Te proslăveşti mai mult."
- Și ce a urmat?
- Dintr-o dată s-a făcut o lumină și în acea lumină Maxim a putut să vadă pe Hristos cu cetele de îngeri și de sfinți.
- Deci l-a văzut pe Hristos?
- Da.
- Minunat.
- Evident. Ei bine acum erau 3 care aveau să primească mucenicia: Fausta, Evilasie și Maxim.
- Da, lucrurile s-au schimbat în bine.
- Sigur.
- În cele din urmă a venit și decizia împăratului care a poruncit ca cei trei să fie executați.
- Câtă cruzime.
- Așa au fost împărații romani.
- Și?
- Cei trei martiri s-au rugat și dintr-o dată din cer au putut să audă vocea lui Hristos.
- Și ce spunea vocea?
- Veniţi la Mine cei osteniţi întru nevoinţă şi însărcinaţi cu pătimirile, pentru numele Meu, şi vă voi odihni pe voi întru împărăţia cerească.
- Deci Hristos a fost cu ei.
- Tot timpul.
- Și au fost executați?
- Da. Era într-o zi pe 6 februarie.
- Frumoasă povestea.
- Da și adevărată.
- Deci au fost oameni care atât de mult L-au iubit pe Hristos că și-au dat viața pentru El?
- Da.
- Este uimitor.
- Sigur că este.
- Vă mulțumim că ne-ați spus această poveste.
- Pentru nimic.[121]

Ceea ce trebuie să remarcăm din povestea de mai sus este că avem aici un caz de arătare a lui Hristos în fața lui păgân care mai era și persecutor al creștinilor. Ei bine Hristos se arată lui dimpreună cu cetele îngerilor și a sfinților și păgânul Maxim decide să se încreștineze. Evident că el a făcut acest lucru într-un timp destul. Acest fapt ne spune că și convertirile:
- rapide,
- instantanee
- și imediate

[121]https://www.crestinism.net/ortodox/patimirea-sfintei-mucenite-fausta-fecioara-a-lui-evilasie-a-lui-maxim-si-a-celor-impreuna-cu-dinsii-6-februarie.html (accesat pe 11.01.2022).

sunt primite de Hristos. Hristos primeşte pe cei care vor să se întoarcă spre El chiar dacă mai înainte ei au fost:

- păgâni
- şi necredincioşi.

Trebuie să vedem prin urmare partea bună din oameni şi să aşteptăm până în ultimul moment întoarcerea lor spre Hristos. Aceasta fiindcă este posibil ca oamenii:

- să se schimbe,
- să se transfigureze
- şi să se convertească.[122]

Deşi unii se convertesc de la religii necreştine la Hristos nu trebuie să ne facem mari iluzii. Sunt mulți care sunt nepăsători total față de Hristos. Aceasta fiindcă aceste persoane sunt unele care au ajuns la un mare grad de:

- învârtoşare,
- nepăsare,
- împietrire sufletească
- şi desconsiderare a lui Hristos.

Pentru aceşti oameni Hristos nu că nu ar exista dar El nu este Unul care să vină să confirme aşteptările acestei lumi. Care sunt în cele din urmă marile aşteptări ale acestei lumi a noastre?

1. Plăceri trupeşti,
2. Erotism,
3. Bani mulți,
4. Averi mari,
5. Adrenalină,
6. Mari funcții
7. Mari demnități,
8. Putere politică
9. Și faimă.

Au fost mai mulți mari părinți duhovniceşti care au fost de părere că aceştia sunt idolii timpurilor noastre. Dacă este să ne uităm la mai mulți semeni de-ai noştri vom vedea că pentru ei banii sunt un idol la care se închină cu multă credincioşie şi evlavie.[123]

La fel de bine mai recent auzit tot mai multe teorii ale conspirației care ne spune că de fapt lumea este condusă de un grup din umbră pe care nu îl ştim şi care evident că nu ne vrea binele. Teoria conspirației a unei elite globale este una din ce în ce mai prezentă în lumea noastră şi ea de fapt ne prezintă o lume în care Hristos nu are nici un:

- loc,
- rol,
- rost
- sau atribuție.[124]

Este bine să ştim că după dogmatica creştin ortodoxă nu numai noi creştinii ortodocşi ne închinăm la Hristos ci la fel de bine şi îngerii din cer fac acest lucru. Dogma creştin ortodoxă ne spune că Hristos este mai mare ca îngerii din ceruri fiindcă prin Hristos îngerii au fost creați. Prin urmare noi creştinii ortodocşi când ne închinăm la Hristos la fel de bine facem acest lucru dimpreună cu îngerii din ceruri. Au fost mai mulți sfinți creştin ortodocşi care:

- au văzut,
- au experimentat,
- au trăit

---

[122]A se vedea Emanuel Gudo, *Convertirea religioasă* (Editura Anastasia, 2002).

[123]A se vedea *Cum să biruim iubirea de arginți. Banii şi mântuirea din perspectiva Bisericii* (Bucureşti, 2013).

[124]Pentru cei care nu cred în Hristos mersul lor prin această lume este asemenea cu faptul că sunt într-un avion din care pilotul s-a paraşutat. Este o problemă de timp până când vor ajunge la momentul în care se vor prăbuşii. De ce spunem acest lucru? Fiindcă oamenii de azi din ce în ce mai des ajung să îl scoată pe Hristos din această lume şi să trăiască într-o lume pustie şi pierdută. Ei bine Viețile sfinților ne prezintă o cu totul altă fațetă a realității. Hristos este Cel care conduce şi proniază lumea. Nu este de mirare că bizantini au ajuns să picteze icoana lui Hristos Pantocratorul pe bolta bisericilor. Aceasta pentru a îi face conştienți pe oameni că Hristos este deasupra noastră şi ne veghează.

- și au simțit

prezența îngerilor din cer în bisericile creștine ortodoxe. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Atanasie cel Mare: „într-adevăr faptul că puterile din ceruri, îngerii şi arhanghelii care se închină pururea Lui, I se închină şi acum Domnului în numele lui Iisus, este un har şi o înălţare a noastră; căci Fiul lui Dumnezeu este închinat chiar făcut om şi puterile cereşti nu se smintesc văzându-ne pe toţi cei de un trup cu El ridicaţi în ţinuturile lor. Aceasta nu s-ar fi putut întâmpla, dacă Cel aflat în chipul lui Dumnezeu n-ar fi luat chip de rob şi nu S-ar fi smerit îngăduind trupului Său să ajungă până la moarte”.[125]

La fel de bine, fără a folosii termeni complicați și greu de înțeles, trebuie să ştim că Hristos este cumva unirea transcendentă a tuturor creştinilor din toate timpurilor. De mai bine de 2000 de ani creştinii se închină la Hristos. Este adevărat că unii o fac mai intens în timp ce alții o fac mai slab. Totuși cu toții se închină la Hristos. Aşa se face că în Hristos sunt prezenți și cei care s-au închinat Lui acum 1600 de ani şi cei care se închină Lui în zilele noastre de secol XXI. Dacă am lua mistica creştin ortodoxă mai în serios vom putea vedea că Hristos este unirea transcedentală a tuturor creştinilor din toate timpurile. Pe ce ne bazăm când spunem acest lucru? Ne bazăm pe afirmațiile Sfântului apostol Pavel care spunea că Hristos este cap trupului format din mai multe mădulare, mădulare care sunt de fapt creştinii din toate timpurile şi toate epocile istoriei.

Este bine să ştim că Hristos nu:

- discriminează,
- nu separă,
- nu rupe
- și nici nu frânge

personalitatea creştinului.[126]

Sfântul Teodor Tiron este un alt sfânt care s-a învrednicit să Îl vadă pe Domnul Hristos. La fel ca în cazul la mai mulți împărați persecutori și Sfântul Teodor Tiron a fost persecutat de păgâni. Ei bine după mai multe încercări de a îl face să renunțe la închinarea la Hristos judecătorul păgân i-a spus Sfântului Teodor:

- Jertfeşte zeilor, Teodore, şi te vei libera de chinurile ce te aşteaptă; pentru că rău şi cu amar ai să mori.

Sfântul Teodor i-a răspuns:

- Muncile cele aduse de tine asupra mea nu sânt chinuri; pentru că Domnul şi Împăratul meu, Iisus Hristos, este înaintea feţei mele, izbăvindu-mă de muncile tale şi pe Care tu nu-L vezi, de vreme ce nu vezi cu ochii minţii.

Atunci judecătorul mâniindu-se[127] a dat ordin ca Sfântul Teodor Tiron să fie închis în temniță și ușile să fie pecetluite pentru ca să moară de foame. Totuși se spune că Sfântul Teodor Tiron deși era închis primea mâncare adusă de Duhul Sfânt. Ei bine stând acolo singur în temniță Sfântul Teodor a putut să vadă o lumină și din lumină a ieșit Hristos care i-a spus:

- Îndrăzneşte, Teodore, iată Eu sânt cu tine. Să nu primeşti hrană sau băutură pământească, că vei avea altă viaţă nepieritoare şi veşnică în ceruri.

După aceasta Iisus s-a făcut nevăzut. Au venit la el o mulțime mare de îngeri care îi slujeau și ei au fost văzut pe fereastră de păgâni și toți se minunau.[128]

Putem să vedem aici că Hristos ajunge să se arate Sfântului Teodor Tiron într-un moment critic al vieții lui când era persecutat. La fel de bine după ce Hristos dispare sfântului i se arată mai mulți îngeri care încep să îl îmbărbăteze și să îl susțină în martiriul care îl aștepta. Se poate spune că arătarea lui Hristos în cazul Sfântului Teodor Tiron este într-un moment:

- limită,
- critic,
- extrem
- și dificil.

Credem că relatarea cu arătarea lui Hristos către Sfântul Teodor Tiron vine să ne spună că Hristos este alături de noi în momentele cele mai cumplite. Avem mai multe motive să credem că dacă suntem creştini ortodocşi autentici Hristos nu o să ne părăsească în cel mai:

- cumplit,

[125]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul I, XLII, în PSB, voi. 15, p. 207.

[126]A se vedea Ioan Buliga, *Provocările creştinului ortodox de azi* (Galați, 2012).

[127]Să remarcăm că mânia și comportamentul mânios erau larg răspândite între păgâni.

[128]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsfeb/02-17-sf_teodor_tiron.html (accesat pe 10.08.2021).

- groaznic
- și teribil

moment din viața noastră: momentul morții.[129]

Când vine vorba de Hristos și de viața lui sunt mai mulți care evident că nu prea înțeleg care a fost motivul pentru care Hristos a ales să se facă om. De ce Dumnezeu a ales să se facă om? Teologia creştin ortodoxă ne vorbeşte cât se poate de clar de kenoza Fiului lui Dumnezeu care a venit în această lume să ne facă conştienţi că dacă voim să fie cu adevărat

- ceva
- și cineva

în această lume, ei bine trebuie să fim unii care să fim smeriți. Este cunoscută întâmplarea cu un rege antic care a adus a la curtea lui un mare filosof. Pentru a îi impresiona pe filosof într-o zi regele s-a îmbrăcat în toate veşmintele lui regale şi l-a întrebat pe filosof:

- Ei filosofule, ai văzut ceva mai frumos decât mine?
- Da.
- A răspuns filosoful.
- Ce?
- Un curcan.
- Un curcan?
- Da.
- Cum poate să fie frumusețea unui curcan mai mare ca a mea?
- Frumusețea unui curcan este naturală în timp ce a ta nu este.

Ei bine sunt mai mulți semeni de ai noștri care uneori sunt chiar creştini ortodocşi care ajung să se comporte ca acest rege. Suntem:

- plini de noi înșine,
- înfumurați,
- îngâmfați
- și orgolioși.

Ca să ajunge la Hristos trebuie să ne lepădăm de noi înșine și să ne luăm crucea și să îi urmăm lui Hristos. Aceasta fiindcă Hristos ne-a arătat că smerenia este calea spre El. Sfântul Atanasie cel Mare era cât se poate de concludent în acest sens: „căci ceea ce s-a scris de Pavel: Pentru că fiind în chipul lui Dumnezeu, S-a făcut om şi S-a smerit pe Sine până la moarte, de aceea şi Dumnezeu L-a preaînălţat pe El, se spune şi de către Petru. Pentru că, deoarece fiind Dumnezeu S-a făcut om, iar semnele şi minunile L-au arătat ca Dumnezeu celor ce-L priveau, nu era cu putinţă să fie ţinut El de moarte. Iar omului nu-i era cu putinţă o astfel de izbândă. Căci omului îi este proprie moartea. De aceea Cuvântul, fiind Dumnezeu, S-a făcut trup, ca omorât fiind cu trupul să facă vii pe toţi prin puterea Lui”.[130]

Smerenia la început pentru cei care nu sunt obișnuiți cu ea este evident:

- grea
- și dificilă.

Este grea fiindcă ea evident că ne face că nu mai vedem totul cu privire la noi hiperbolic. Trebuie să fim persoane care să ajungem să fim unele care să ne dăm seama că omul orgolios și mândru nu are cum să placă lui Hristos. Diavolul ştim că a căzut din mândrie. Prin urmare acest lucru trebuie să ne fie un exemplu. Din viețile sfinților creştin ortodocşi trebuie să ştim că nici un sfânt care a ajuns să se învrednicească să Îl vadă pe Hristos nu a ajuns să fie stăpânit de mândrie. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama mândria se bazează pe puterea:

- iluziei,
- a înșelăciunii,
- a neadevărului
- și a minciunii.

Hristos ne-a iubit și pentru acest motiv El a găsit modalitatea de a ne mântuii pentru a ne aduce cu Sine. Această modalitate a fost întruparea Sa. Sfântul Atanasie cel Mare a fost cât se poate de concludent în acest sens:

---

[129] A se vedea Serafim Alexeiev, *Ce se întâmplă cu sufletul din ceasul morţii până în ziua a 40-a. Viaţa de după moarte*(Bucureşti, 2012).

[130] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul I, XLIV, în PSB, voi. 15, p. 210.

„Oare nu vedeți că și aceasta s-a săvârșit și s-a scris pentru noi și în favoarea noastră, ca, făcându-Se Domnul om, să ne facă pe noi, cei ce suntem muritori și vremelnici, nemuritori și să ne introducă în împărăția cerurilor?”[131]

Doi călugări dintr-o mănăstire au ajuns să discute într-o zi despre Sfântul Meletie Mărturisitorul.

- Și ce zici de Sfântul Meletie Mărturisitorul?
- Nu mare lucru.
- De ce?
- Fiindcă nu știu multe despre el.
- Păcat.
- Da?
- Da.
- De ce?
- Tu știi că Sfântul Meletie Mărturisitorul a ajuns să îl vadă pe Domnul Iisus Hristos?
- Nu.
- Rău faci.
- Te cred.
- Numele de mireanal Sfântului Meletie Mărturisitorul a fost Mihail.
- Și de ce l-a schimbat?
- I-a fost schimbat când s-a călugărit.
- Oh, înțeleg.
- De mic a fost foarte atras de viața religioasă.
- Mi se pare logic.
- Este cumva logic. Tatăl său a primit mai multe vedenii cum că fiul lui va ajunge sfânt.
- Probabil și el era un om deosebit.
- Fără doar și poate.
- Și ce a urmat?
- Sfântul a făcut o călătorie la Ierusalim dar era iarna.
- Și?
- Când s-a întors a dat peste un râu rece peste care nu era pod.
- Și cum l-a trecut.
- Ei aici este minunea.
- Ce minune?
- Sfântul s-a rugat și dintr-o dată a fost înălțat și trecut pe cealaltă parte a râului.
- Atât de puternic era în rugăciune?
- Da.
- Formidabil.
- Este. Mai apoi s-a dus și s-a călugărit la Muntele Sinai.
- Aici a primit numele de Meletie?
- Da.
- Bine dar spuneai că el s-a învrednicit să Îl vadă pe Hristos nu?
- Așa este.
- Cum?
- Dacă ai răbdare îți spun.
- Te ascult.
- Sfântul Meletie la mănăstire avea un obicei mai puțin obișnuit.
- Care?
- Se închidea în chilie timp de 40 de zile.
- Și?
- În aceste zile nu mânca nimic.
- Cum așa?
- Într-o zi înainte să se închidă în chilie călugării din mănăstire i-au lăsat un vas cu smochine.
- Și?

[131]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul I, XLVIII, în PSB, voi. 15, p. 214.

- După 40 de zile smochinele erau tot acolo.
- Nu s-a atins de ele?
- Nu.
- Extraordinar.
- Ei și acum am ajuns și la momentul în care Sfântul Meletie Mărturisitorul a ajuns să Îl vadă pe Hristos.
- Cum s-a întâmplat?
- Era o noapte şi cuviosul stătea în chilie.
- Și?
- Dintr-o dată a putut să vadă că chilia lui este inundată de o lumină puternică.
- Ce lumină?
- Era lumina lui Hristos.
- Înțeleg.
- Bine.
- Și ce a făcut cuviosul?
- S-a plecat la pământ.
- Multă smerenie avea sfântul.
- Așa este. Numai că Hristos nu era singur.
- Nu?
- Nu. Cu el au venit mai mulți îngeri care cu toții aveau sceptre în mâinile lor.
- Ce frumos.
- Și ce a spus Hristos?
- Un înger l-a ridicat de jos pe sfânt.
- De ce?
- Fiindcă avea să vorbească cu Hristos.
- Și ce i-a spus Hristos?
- Hristos i-a spus așa:
- Meletie, de ce te temi? M-ai chemat şi, pentru aceasta, iată am venit!
- Sfântul însă nu mai putea spune nimic.
- Hristos i-a spus mai apoi:
- Du-te în cetatea lui Constantin, ca să ajuți adevărului căruia i se dă război.
- Și?
- Apoi Hristos cu îngerii S-au suit la cer.
- Și s-a dus sfântul la Constantinopol?
- Da. Acolo a ajutat mult pe creștinii ortodocși în problemele lor.
- Foarte frumos.
- Este cu adevărat.[132]

Avem aici expusă arătarea lui Hristos către Sfântul Meletie Mărturisitorul care este pomenit pe 9 februarie. Se poate vedea din această arătare a lui Hristos că ea a venit după mai mulți ani de nevoință în care acest sfânt a ajuns să se despătimească și să primească harul lui Hristos. Se poate spune că arătarea lui Hristos a fost:

- o culme,
- un zenit,
- un punct final
- și deplin

al întregii sale vieți. Trebuie să știm prin urmare că Sfântul Meletie Mărturisitorul este cu adevărat un caz de mare finețe duhovnicească. Acest caz ne spune că pe Hristos avem puține șanse să îl găsim în palatele prezidențiale și guvernamentale ale marilor lideri ai lumii ci Hristos poate să fie găsit în umilele chilii ale călugărilor. Totuși, acest lucru nu înseamnă că Hristos nu mai este Fiul lui Dumnezeu și Împăratul Cerurilor. Sfântul Atanasie cel Mare spunea cât se poate de concludent: "dar fiindcă este Dumnezeu, fiind Fiul lui Dumnezeu, şi este împărat din veci, fiind strălucirea şi pecetea Tatălui, pe drept cuvânt El este Hristos cel aşteptat, pe Care Tatăl îl preveşteşte oamenilor, descoperindu-L sfinților Săi proroci, ca, precum prin El am fost

[132]https://paginiortodoxe.tripod.com (accesat pe 10.08.2021).

făcuţi, aşa întru El să se facă răscumpărarea tuturor de păcate şi toate să fie supuse împărăţiei Lui250. Şi aceasta este cauza ungerii săvârşite cu El şi a venirii în trup a Cuvântului”.[133]

CAPITOLUL 7

MÂNTUITORUL HRISTOS, CENTRUL DE GRAVITATE AL SFINȚILOR

Ceea ce ne spune astronomia din zilele noastre este că toate planetele au gravitație. Este adevărat că pe unele planete gravitația este mai mare în timp ce pe unele mai mică. Este gravitația cea care ne ține legați de planeta pământ fiindcă dacă nu ar fi această gravitație ei bine cu toții am ieșii în spațiul cosmic. Trebuie să ştim că acest principiu al gravitației nu se referă numai la lumea fizică ci la fel de bine el este și un principiu spiritual, duhovnicesc. De ce? Fiindcă și în viața spirituală se poate spune că omul ajunge să graviteze. Care sunt centrii de gravitație în viața duhovnicească? Ne-os spun sfinții părinți:

- Dumnezeu
- și diavolul.

Este de la sine înțeles că dacă nu gravităm în jurul lui Dumnezeu vom ajunge să gravităm în jurul diavolului. Dacă vom ajunge să gravităm în jurul lui Dumnezeu vom fi oameni ai binelui și dacă ajungem să gravităm în jurul diavolului vom fi oameni ai răului. Ceea ce ne spune experiența creştin ortodox este că nici un om al diavolului nu admite public că:

- gravitează,
- slujește,
- se învârte
- și își are centrul de greutate

în jurul diavolului. Aceasta fiindcă oamenii răului din cele mai vechi timpuri ai scornit tot felul de scuze pentru a se putea justifica să facă răul. Gânditorul italian Nicolo Machieveli spunea că de fapt până și războiul este un lucru justificat și bun. De ce? Fiindcă oamenii sunt în continuă înmulțire pe pământ. Ei bine este războiul cel care reduce numărul lor și face viața accesibilă pe acest pământ.

În cele din urmă este adevărat că unii pot să fie la un moment dat în viața lor influențați de diavol. Acest lucru nu înseamnă că ei nu se mai pot întoarce la un moment dat din răutățile lor și să se pocăiască și să se reîntoarcă la Dumnezeu. Iisus este mai puternic decât diavolul. Sfântul Atanasie cel Mare a mărturisit acest lucru: „Mântuitorul a venit ca să mărturisească şi să primească moartea pentru noi şi ca să învie pe oameni şi să strice lucrurile diavolului. Aceasta este cauza (scopul) venirii Lui în trup”.[134]

În viața spirituală este adevărat că principiul sferelor de influență funcționează. Sunt mai mulți oameni care la un anumit moment de pot influența. Ei bine ei ne pot influența în bine sau în rău în funcție de caracterul lor.[135]

Centrul nostru de gravitate trebuie să fim Hristos după cum ne învață mai toți sfinții creștin ortodocși. Sunt mulți care sunt de părere că în cele din urmă nu contează ce centru de gravitație ai în această lume fiindcă oricum pe Hristos nu Îl poți vedea și nu poți avea încredere îl El. Nimic mai eronat decât această gândire. După cum arătăm în această carte Hristos de mai multe ori S-a arătat sfinților creștin ortodocși pe care:

- i-a îndrumat,
- i-a ghidat,
- i-a îndemnat
- i-a mângâiat
- și i-a binecuvântat.

Avem toate motivele să se încredem în Hristos chiar mai mult decât ne încredem în noi înșine. Acesta fiindcă este bine să ştim că Hristos este cu noi și ne vrea binele în orice formă ar fi ei. Cei care nu fac din Hristos centrul lor de gravitate trebuie să ştim că sunt oameni fără:

[133]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul I, XLIX, în PSB, voi. 15, p. 216.

[134]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul al II-lea, LV, în PSB, voi. 15, p. 291.

[135]Sfinții părinți pe toți ne îndeamnă să ajungem să discernem între cei care ne pot fi de folos ş ne ajută în viața noastră duhovnicească și cei care din contră ne fac rău și ne trag în jos. Trebuie să ne folosim discernământul și să ne dăm seama de această mare diferență dintre bine și rău și să nu ne lăsăm seduși de răutățile din jurul nostru. Sunt din nefericire mulți care ajung să fie seduși de rău și nu mai vor să se desprindă de el chiar dacă sunt avertizați că sunt pe calea cea rea.

- caracter,
- principii
- și maturitate.[136]

O altă arătare a Domnului Hristos o avem din viața Sfântului Policarp al Smirnei. Știm că el a trăit în Asia mică în secolul I. Rămas orfan de la o vârstă fragedă el va fi crescut de o văduvă. După moartea ei el se va dedica ascezei și îngrijirii celor bolnavi și nevoiași. L-a cunoscut pe Sfântul Ioan Teologul cu care a mers în mai multă călătorii misionare. În cele din urmă oamenii l-au vrut pe Sfântul Policarp episcopul lor. Ei bine în timpul slujbei de hirotonie când Sfântul Policarp s-a plecat în jos pentru a i se citii rugăciunile de sfințire în episcop el a putut să vadă picioarele Domnului Hristos care stătea acolo nevăzut.[137]

Nu știm dacă Sfântul Policarp care a murit de moarte martirică în cele din urmă L-a văzut pe Hristos și cu alte ocazii dar ceea ce știm din viețile sfinților este că Hristos a fost prezent la hirotonia lui întru episcop deși în mod nevăzut. Este evident că Hristos eventual S-a arătat de mai multe ori sfinților creștin ortodocși și aceste arătări nu au fost consemnate în viețile sfinților creștin ortodocși. Aceasta fiindcă oricum Viețile sfinților sunt mai mult un:

- puls,
- o descriere
- și o introducere

în viața în Hristos pe care au dus-o sfinții lui Dumnezeu.

Ceea ce trebuie să evidențiem în aceste pagini este că dacă sfinții nu ar face din Hristos centrul vieții lor duhovnicești sau mai bine spus dacă ei nu ar gravita în jurul lui Hristos, ei bine ei nu ar ajunge la sfințenie. Trebuie să știm acest lucru fiindcă sunt mai mulți care susțin că de fapt sfințenia lui Dumnezeu și sfințenie lui Hristos nu poate să fie împărtășită. Acest lucru fiindcă susțin ei că sfințenia lui Dumnezeu este:

- proprie,
- caracteristică,
- aparținătoare
- și deținătoare

numai lui Dumnezeu. Pentru noi creștinii ortodocși a crede că numai Hristos este sfânt și că E nu își comunică sfințenia este fără doar și poate un lucru eronat. Viețile sfinților sunt cea mai bună mărturie în acest sens.[138]

Prin urmare Hristos își comunică sfințenia Lui și El vrea ca noi toții să ajungem la sfințenie fiindcă acest lucru este ceea ce este pe placul Său. A duce o viață cu Hristos este într-un anume fel:

- un exercițiu,
- o practică
- și o experiență

a sfințeniei. Aceasta fiindcă trebuie să știm că Hristos iradiază prin toți porii ființei Lui sfințenie. Găsim în acest sens faptul că teoria sacrului și a profanului exprimată de marele istoric al religiilor Mircea Eliade[139] este una nesatisfăcătoare. Aceasta fiindcă omul în sens creștin ortodox nu pendulează între:

- sacru
- și profan

ci mai mult între:

- viciu (patimă)
- și virtute.

Este bine să vedem lucrurile creștin ortodox și să nu ne lăsăm influențați de opiniile eronate ale altor religii necreștine. Că Hristos vrea ca noi să ne împărtășim de sfințenia Sa ne-o spune tot Sfântul Atanasie cel Mare: "nu pentru Sine a venit, ci pentru mântuirea noastră și pentru a surpa moartea și a osândi păcatul și pentru

---

[136]A se vedea Sfântul Porfirie Kavsokalyvitul, *Bucuria lui Hristos te va tămăduii* (București, 2018).

[137]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsfeb/02-23-sf_policarp_ep_smirnei.html (accesat pe 10.08.2021)

[138]În sens creștin ortodox sfințenia lui Dumnezeu este un lucru comunicabil. Totuși, trebuie să știm că această sfințenie nu se comunică:
- oricum
- și oricui.

Sfântul trebuie să facă mai multă nevoință pentru a câștiga și să păstra această sfințenie. Sunt mai mulți sfinți care au ajuns la sfințenie pentru ca mai apoi să o piardă și mai apoi să o câștige din nou. Trebuie să știm că Hristos este alături de cei care vor să ajungă la sfințenie chiar dacă uneori ei nu reușesc. Totuși, ceea ce contează în această viață este să tindem la sfințenie.

[139] A se vedea Mircea Eliade, *Sacrul și profanul* (București, 2017 ediția IV).

ca orbii să vadă şi ca să învie pe toţi din morţi. Iar dacă n-a venit pentru Sine, ci pentru noi, nu pentru Sine a fost creat (ca om), ci pentru nou".[140]

Sunt mulți relativiști în zilele noastre care sunt de părere că nu pot să existe numai două principii în această lume:

- al binelui
- și al răului.

Relativiştii ne spun că trebuie să existe o *cale de mijloc*. Această cale de mijloc ne spune că de fapt binele și răul sunt mai mult numai puncte de vedere sau mai bine spus realități:

- relative,
- parțiale,
- auxiliare
- și secundare.

Ei bine relativiştii ne spun că de fapt nimic nu este absolut în această lume și nici chiar Dumnezeu nu se poate spune că este un lucru absolut. Realitatea este alta. În sens creştin ortodox nu se poate vorbii de o neutralitate în viața duhovnicească fiindcă trebuie să știm că în această lume sunt doar două principii: al binelui și al răului și extensiile lor.

Nu trebuie să ne amăgim, dacă nu voim să slujim binelui acest lucru nu înseamnă că suntem neutrii și nu slujim răului. Nu există această opinie în creştinismul ortodox care evident că ne face să fim:

- deciși,
- concreți
- și hotărâți

cu privire la starea noastră duhovnicească.[141]

Sunt mulți care sunt de părere că nu ai cum să fi în sfera de influență a lui Hristos din moment ce Hristos este un om. Ei uită evident că Hristos este om dar și Dumnezeu. De fapt după sfinții părinți este tocmai umanitatea lui Hristos care este menită să ne facă să fim mult mai apropiați de El. Sfântul Atanasie cel Mare spunea în acest sens că: "dar facerea Lui ca om nu s-ar fi produs, dacă n-ar fi existat drept cauză trebuința oamenilor".[142]

Hristos a fost conştient că fără de ajutorul Lui omul ajunge o pradă sigură a diavolului. Diavolul ştim de la sfinți că are mai multe forme de manifestare și de îl ispiti pe om și una dintre cele mai reușite tehnici de a îl păcălii pe om este să îi spune că în această viață el nu trebuie să fie nici cu Hristos și nici cu diavolul ci mai mult trebuie să își urmeze viața proprie sau mai bine spus "propriul extaz." Aceasta fiindcă în acest mod omul se va împlinii pe sine. Este diavolul cel care ne face să credem că în această viață între bine și rău, poate să existe neutralitate fiindcă dacă credem că este aşa ajungem să nu mai credem în puterea lui Hristos şi să ne lăsăm în voia diavolului. Tot Sfântul Atanasie cel Mare spunea foarte inspirat în acest sens: „Dacă Dumnezeu, vrând să-Şi arate puterea, ar fi grăit numai, desigur blestemul s-ar fi dezlegat şi aşa, arătându-se puterea Celui ce ar fi poruncit. Dar omul ar fi devenit numai aşa cum era şi Adam înainte de călcarea poruncii, luând harul din afară, neavându-l articulat cu trupul. Căci aşa era şi atunci, când a fost aşezat omul în rai. Ba poate ar fi fost şi mai rău, pentru că învăţase să păcătuiască. Fiind deci astfel, dacă ar fi fost iarăşi ispitit de şarpe, s-ar fi ivit din nou trebuinţa să poruncească şi să se dezlege blestemul. Şi aşa s-ar fi ivit trebuinţa aceasta la nesfârşit şi oamenii ar fi rămas vinovaţi mereu, robind păcatului. Iar păcătuind pururea, pururea ar fi avut nevoie de iertare şi niciodată n-ar fi fost eliberaţi definitiv, fiind în ei înşişi trupuri şi pururea supuşi legii pentru slăbiciunea trupului lor".[143]

Se spune că într-o parohie creştin ortodoxă într-o duminică în care s-a citit pericopa evanghelică cu Femeia Samarineană un enoriaș a venit la preot.

---

[140]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul al II-lea, LV, în PSB, voi. 15, p. 292.

[141]Totuși trebuie să știm că sunt mai multe căi care duc la Hristos. Fiecare dintre noi avem o cale spre Hristos. Această cale însă trebuie să fie făcută în

- limitele
- și parametrii

creştinismului ortodox. Aceasta fiindcă numai așa vom ajunge să ne găsim propria libertate. Trebuie să vedem lucrurile așa cum sunt ele și să nu ne amăgim. Este bine să știm că răul are și el mai multe modalități de manifestare și căi de a accede la propria noastră persoană. Aceasta fiindcă răul după cum am spus ajunge să ne seducă și să ne facă să fim unii care să nu mai vedem realitatea așa cum este ea.

[142]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul al II-lea împotriva arienilor, LVI, în PSB, voi. 15, p. 294.

[143]Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, Cuvântul al II-lea, LXVIII, în PSB, voi. 15, p. 307.

- Sărut dreapta părinte.
- Doamne ajută fiul meu.
- Părinte putem vorbii?
- Da cum să nu.
- Mă bucur.
- Despre ce?
- Părinte am o mare nedumerire de mai mulți ani.
- Care?
- Se leagă de evanghelia de azi.
- Anume?
- Părinte cine a fost această femeie samarineană?
- A fost o sfântă pe nume Fotini.
- Fotini?
- Da.
- Și ziceți că a fost sfântă?
- Da.
- Nu știam.
- Din evanghelie nu reiese dar Fotini nu a rămas nemișcată de dialogul cu Hristos.
- Da?
- Păi cum?
- Ea s-a întors şi L-a urmat pe Hristos şi chiar a propovăduit Evanghelia.
- Păi cum?
- O să îți spun.
- Ascult.
- După ce a discutat cu Hristos Fotini s-a interesat de Hristos şi L-a urmărit de la distanță. Apoi după ce Hristos s-a înălțat la cer a început să îl predice și ea pe Hristos.
- Unde?
- În Cartagina în nordul Africii.
- Când?
- Pe vremea împăratului Nero.
- Înțeleg.
- Sfânta Fotini avea un fiu pe nume Victor care și el era creștin.
- Frumos.
- El a ajuns general în armata persecutorului de creștini împărat Nero.
- Și ce s-a întâmplat?
- Ei bine fiindcă era creștin un demnitar roman pe nume Sebastian a venit și i-a spus:
- Victor ar fi mai bine să renunți să fi creștin și să începi să jertfești zeilor.
- Și a acceptat Victor?
- Nu.
- Foarte bine.
- Atunci Sebastian a căzut la pământ ca paralizat și 3 zile și 3 nopți a stat la pat.
- Minunea lui Dumnezeu.
- Când s-a trezit din pat Sebastian a exclamat:
- Unul este Dumnezeu: Cel al creștinilor!
- Și s-a botezat?
- Da.
- Și ce a urmat?
- Nero a auzit că Fotini, Victor și Sebastian sunt creștini și a trimis să fie aduși la Roma.
- Și au venit?
- Da doar că mai înainte de a ajunge la Roma li s-a arătat Hristos care le-a spus:
- Veniți către Mine toți cei osteniți şi împovărați, şi Eu vă voi odihni pe voi. Nimic să nu vă temeți, că Eu sunt cu voi şi Neron cu ai lui va fi biruit.
- Apoi Hristos a privit la Victor căruia i-a spus:

- De acum Fotini va fi numele tău, căci mulţi luminându-se prin tine, vor veni la Mine; iar cuvântul tău va întări pe Sebastian spre mărturisire; şi fericit va fi cel ce se va nevoi până la sfârşit.

- Și ce a urmat?

- După acestea Hristos s-a suit la cer.

- Minunat.

- Deci cei au fost aduși la Roma și Nero a cerut să fie aduși în fața lui.

- Sunteți creștini? I-a întrebat Nero.

- Da.

- Și nu vreți să aduceți jertfe zeilor?

- Nu.

- Atunci sunteți gata să muriți pentru Nazarinean?

- Da.

- Atunci ve-ți fi uciși.

- Și au fost uciși?

- Au fost supuși la mai multe chinuri pentru a se lepăda de Hristos.

- Dar nu s-au lepădat.

- Evident.

- Foarte interesant ce îmi spuneți părinte.

- De ce?

- Eu credem că Fotini după întâlnirea cu Hristos a rămas o păcătoasă.

- Nu, nu este adevărat.

- Înseamnă că întâlnirea cu Hristos a avut efect.

- A avut fiindcă Sfânta Fotini a ajuns să moară pentru Hristos.

- Dimpreună cu fiul ei Fotini și dregătorul Sebastian.

- Nu chiar?

- Nu?

- Nu.

- Cum?

- Fiindcă dimpreună cu Fotinii au fost ucise și surorile ei: Foto, Fotida, Parachevi și Chiriachi.

- O familie de martiri.

- Așa este.

- Părinte vă mulțumesc mult.

- Pentru nimic.

- Acum sunt lămurit cu privire la femeia samarineană.

- Mă bucur.[144]

Avem aici o arătare a lui Hristos de care se știu mai puține dar care este la fel de importantă ca restul arătărilor lui Hristos. Aceasta fiindcă trebuie să știm că Hristos este alături de mucenicii Lui și la fel de bine El poate ajunge chiar să îi întărească în mucenicia lor. Nu trebuie să uităm că sfinții în momente grele au nevoie de întărire și pentru aceasta Hristos a ales să se arate lor pentru a le fi de folos. După cum am spus mai sus noi trebuie la fel de bine să ajungem să ne întărim în credință din aceste arătări fiindcă ele sunt unele care sunt menite și nouă:

- indirect

- și în mod secundar.

Hristos prin urmare S-a arătat încă odată în fața Sfintei Fotini și a celor dimpreună cu ea și i-a întărit în credință. Văzându-L pe Hristos înviat ei bine aceștia au ajuns să se întărească în credință și să prindă curaj pentru a îl mărturisii pe Hristos. Este un gest de mare:

- noblețe,

- gingășie,

- curaj

- și devotament să ajungi să îți dai viața pentru Hristos.

[144]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/februarie/februarie26.htm (accesat pe 10.08.2021).

Sfântul Atanasie cel Mare ne spun că Hristos s-a întrupat nu fiindcă El avea nevoie de acest lucru ci fiindcă noi oamenii avem nevoie de întruparea Lui: „dacă lucrurile dumnezeirii Cuvântului nu s-ar fi săvârşit prin trup, omul nu s-ar fi îndumnezeit. Şi iarăşi dacă cele proprii trupului nu s-ar fi socotit ale Cuvântului, omul nu s-ar fi eliberat desăvârşit de ele. Şi chiar dacă acesta s-ar fi liniştit puţin timp de ele, cum am spus înainte, totuși ar fi rămas păcatul și stricăciunea în el, așa cum s-a întâmplat cu oamenii dinainte”.[145]

Omul de mic copil este o ființă care se află sub gravitația celor din jur:

- a părinților,
- a învățătorilor,
- a profesorilor,
- a rudelor
- sau a prietenilor.

Ei bine mai apoi omul ajunge să se maturizare. Știm că maturizarea poate să fie înceată sau rapidă. Sunt unii care fiindcă duc o viață grea ajung să se maturizeze mai repede și alții mai încet. Totuși, mai de vreme sau mai târziu cu toții vor ajunge să se maturizeze. Trebuie să știm că maturizarea este un test pe care cu toții trebuie să îl trecem. Ei bine sunt mai mulți care ajung să se maturizeze și să gândească cum o fac adulții. Totuși în sufletul lor se simte un:

- un gol,
- o lipsă,
- un spațiu liber
- și o tânjire

după o putere superioară mai mare care să fie de ajutor sufletului. S-a putut vedea că au fost mai mulți care au tot ceea ce vor material dar totuși simt acest gol și această lipsă în:

- sufletul,
- interiorul
- și sinele lor.

Este vorba de o lipsă care poate să fie umplută numai de relația cu Dumnezeu.[146]

Sunt și mulți oameni care deși simt în ei un gol care devine din ce în ce în ce mai acut trebuie să știm că nu fac nimic și nu vor să se apropie de Dumnezeu. Ei cred că sunt puternici și nu au nevoie de:

- ajutorul,
- mila
- și îndurarea

lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă ei sunt unii cuprinși de multă mândrie. Este posibil ca acest sentiment să îl fi trăit și diavolul în rai. El a simțit că în el a apărut un gol fiindcă se îndepărta de Dumnezeu. Ei bine fiindcă a fost mândru diavolul nu și-a mărturisit starea lui Dumnezeu pentru a găsii o soluție rezonabilă ci plin de mândrie a crezut că poate să rezolve problema:

- singur,
- personal
- și pe cont propriu.

Lucrurile nu au fost chiar aşa fiindcă acest gol al diavolului din el a ajunge să îl transforme din înger în demon. Iată de ce când ne simțim goi sufletește trebuie să știm că acest lucru poate avea două direcții:

- să ne schimbe în oameni răi
- sau să ne facă să cerem ajutorul lui Dumnezeu din toată inima.

Evident că a doua soluție este mai bună. Nu trebuie să ne fie rușine să mergem și să cerem ajutorul lui Dumnezeu din moment ce El este Tatăl nostru. În acest sens Sfântul Atanasie cel Mare spunea cât se poate de clar: „venind Cuvântul în Sfânta Fecioară Maria, a venit în ea împreună cu El și Duhul; și Cuvântul S-a plăsmuit

---

[145] Sf. Atanasie cel Mare,*Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul al III-lea, XXXIII, în *PSB,* voi. 15, p. 362.

[146]Golul sau vidul existențial reprezentat de lipsa lui Dumnezeu din viața noastră poate să fie umplut numai o simțirea harului lui Dumnezeu sau mai bine spus de prezența lui Dumnezeu. Este bine să știm că harul lui Dumnezeu este un lucru care ajunge să ne facă să trăim o viață frumoasă în care totul are:

- sens,
- logică
- și noimă.

Aceasta fiindcă acolo unde este prezent Hristos viața este din belșug după cum chiar Hristos ne-a spus.

și Și-a format în ea trupul Său din Duhul, voind să adune și să aducă prin Sine creația Tatălui și să împace toate întru Sine, *împăcând cele din cer și cele de pe pământ (Coloseni* 1, 20)".[147]

În rândurile de mai sus am vorbit de Sfânta Fotini samarineana și am spus că ea avut o arătare a lui Hristos. Totuși, trebuie să știm că fiind în închisoare închisă de tiranul împărat Nero Sfânta Fotini a mai avut o arătare a lui Hristos. Această arătare a avut loc în timp ce Sfânta Fotini și cei împreună cu ea erau în acea închisoare în care erau mai mulți șerpi veninoși. Sfinții s-au rugat și toți șerpi venoși au murit. La rugăciunile sfinților duhoarea din închisoare s-a prefăcut în mireasmă binemirositoare. Dintr-o dată temnița s-a luminat și în acea lumină a apărut Hristos. Ei s-au adunat în jurul lui Hristos care le-a spus:

- Pace vouă!

Apoi Hristos s-a apropiat de Sfânta Fotini pe care a prins-o de mână și i-a spus:

- Bucurați-vă totdeauna, căci Eu cu voi sînt în toate zilele vieții voastre.

Mucenicii au fost cuprinși de bucurie și s-au închinat lui Hristos. Hristos i-a binecuvântat și le-a spus:

- Îmbărbătați-vă și vă întăriți

Apoi Hristos s-a suit la cer.[148]

Este evident că avem aici o arătare a lui Hristos într-o situație:

- limită,
- extremă,
- critică
- și dificilă.

Era vremea când religia creștină era la început și creștinii se confruntau cu o lume păgână ce nu voia să renunțe la:

- zeii
- și idolatria ei.

Era nevoie de multă credință și de multă rugăciune pentru ca în cele din urmă creștinismul să ajungă să triumfe în fața păgânismului.

Aceste arătări miraculoase a lui Hristos sunt unele care evident că sunt menite să vedem faptul că Hristos a fost profund implicat în victoria finală a creștinismului asupra păgânismului antic. Aceasta fiindcă este bine să fim conștienți că mucenicii nu au fost un fel de:

- pierdere
- sau cauzalitate

în conflictul dintre creștinism și păgânism ci mai mult o dovadă că moartea poate să fie:

- depășită,
- asumară
- și transfigurată.

Sfinții mucenici au fost unii care și-au dat seama mai bine decât noi toți că viața fără de Hristos nu este viață cu mai mult o:

- imitație,
- un simulacru
- și asemănare

a vieții adevărate. Nu greșim dacă spune că mucenicii au ajuns să fie unii care să Îl trăiască pe Hristos ontologic adică ființial. Aceasta nu ar fi fost posibil dacă Hristos nu s-ar fi întrupat din iubire față de Hristos. Sfântul Atanasie cel Marea spunea în acest sens: „Căci n-a adus trupul vreo lipsă de slavă Cuvântului. Să nu fie! Ci mai degrabă El S-a slăvit prin trup. Prin faptul că Fiul, Care este în chipul lui Dumnezeu, a luat chip de rob (Filipeni 2, 7-8), nu S-a micșorat în dumnezeire, ci mai vârtos S-a făcut eliberatorul a tot trupul și a toată creația. Și faptul că Dumnezeu a trimis pe Fiul Lui născut din femeie (Galateni 4, 6), nu I-a adus rușine, ci mai degrabă slavă și mare har. Căci S-a făcut om, ca pe noi să ne îndumnezeiască întru Sine. Și S-a făcut din femeie și S-a născut din Fecioară, ca nașterea noastră rătăcită să o readucă la Sine și să devenim la sfârșit neam sfânt și părtași firii dumnezeiești, cum a scris fericitul Petru (2 Petru 1, 4). Și ceea ce era cu neputință legii, fiind slabă prin trup, a

[147] Sf. Atanasie cel Mare,*Epistola întâi către Serapion, Episcopul de Thmuis, împotriva celor care hulesc și spun că Duhul Sfânt este creatură,* XXXI, în *PSB,* voi. 16, p. 64.

[148]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/februarie/februarie26.htm (accesat pe 10.08.2021).

săvârşit Dumnezeu trimiţând pe Fiul Său în asemănarea trupului păcatului şi pentru păcat a osândit păcatul în trup (Romani 8, 3)”.[149]

Sunt mulți în zilele noastre care fiind influențați de ideologia secularistă sunt de părere că nu trebuie să amestecăm lucrurile: viața cu Hristos să rămână mai mult o:

- problemă privată,
- o problemă de duminica dimineață
- și o problemă fără implicații sociale profunde.

Acești oameni se simt cumva amenințați de harul și prezența lui Dumnezeu fiindcă ei sunt oameni:

- lumești,
- trupești
- și carnali

care nu vor să iese din tiparele strâmte ale acestei lumi. Știm că în epistolele sale Sfântul Pavel a făcut separație dintre două categorii de oameni:

- oameni trupești (somatiki antropi, în greacă)
- și oameni duhovnicești (pnevmatiki antropi).

Aceasta fiindcă aceste două categorii sunt extrem de eficiente în a ne da seama de cel de oameni suntem. Sunt oameni care se identifică pe sine numai cu materia acestei lumi și nu vor să vadă dincolo de ea. Aceasta fiindcă ei sunt persoane care cred că tot ceea contează în această lume este:

- materia,
- plăcerea,
- senzația,
- senzorialul
- voluptatea
- și gratificarea materială.

Evident că acest lucru nu este adevărat. Nu este adevărat fiindcă trebuie să fim conștienți că omul nu este numai trup ci și suflet.[150]

Viața cu Hristos este cea mai sănătoasă viață chiar dacă uneori asupra noastră se pot abate mai multe suferințe și dureri. Ele trec dar Hristos va rămâne cu noi:

- veșnic,
- etern
- totdeauna
- și în orice moment.

Trebuie să știm să ajungem să facem din lucrurile din viața noastră mai multe priorități. Aceasta fiindcă sunt mai mulți pentru care Hristos nu este o prioritate. Deși sunt mulți creștini care sunt conștienți de importanța lui Hristos ei bine trebuie să știm că ei ignoră pe Hristos fiindcă sunt mult prea întorși spre lume și grijile ei. Cum să fim ignoranți față de Hristos când Hristos este Cel care ne-a răscumpărat din robia diavolului? Sfântul Atanasie cel Mare spunea în acest sens: „Pavel scrie: *Așteptând fericita nădejde și arătarea slavei marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care S-a dat pe Sine pentru noi ca să ne răscumpere pe noi de tot păcatul și să-Și curățească Sieși popor ales, râvnitor de fapte bune (Tit 2,* 13). Dar cum S-ar fi dat pe Sine pentru noi, dacă n-ar fi purtat trup? Căci S-a dat pentru noi, aducându-1 pe acesta, ca, primind moartea în el, să surpe pe cel ce are stăpânirea morții, adică pe diavolul (*Evrei 2,* 14). De aceea şi mulţumim totdeaun aîn numele lui Iisus Hristos şi nu desfiinţăm harul venit la noi prin El. Căci prezenţa Mântuitorului în trup s-a făcut izbăvire de moarte şi mântuire a toată zidirea. Drept aceea, iubite și preadorite, cei ce iubesc pe Domnul să țină minte acestea”.[151]

Se spune că doi istorici au mers pe locul vechii cetăți Gaza din Palestina.

- Nici nu știi cât mă bucur că suntem aici.

---

[149] Sf. Atanasie cel Mare, *Epistolă către episcopul Adelfie, împotriva arienilor*, IV, în PSB, voi. 16, pp. 181-182.

[150] Într-o mare de păgânism antic trebuie să știm că Hristos a venit și a schimbat raportarea omului la suflet: dacă este să ne luăm după afirmațiile lui Hristos ne putem da seama că el pune mult mai mult accent pe suflet care după el nu poate să fie cumpărat cu nimic din această lume. Acest lucru îl ştie şi diavolul şi pentru aceasta el face tot ceea ce poate să câştige cât mai multe suflete pentru iad. De ce? Fiindcă făcând aşa el crede că ajunge să se răzbune pe Dumnezeu care l-a izgonit din cer. Ei bine trebuie să ştim că omul este chemat în sens creştin ortodox să facă un echilibru dintre suflet şi trup în această viaţă.

[151] Sf. Atanasie cel Mare,*Epistolă către episcopul Adelfie, împotriva arienilor,* VI, în *PSB,* voi. 16, p. 183.

- Și eu.
- De multă vreme am voit să vin pe acest pământ.
- Sentimentul este reciproc.
- Dar uite să se întreb.
- Ce?
- Teoretic ce știi tu despre cetatea Gazei?
- Gaza a fost în Vechiul Testament o cetate care aparținea seminției lui Iuda.
- A da îmi aduc aminte că au fost 12 seminții în Israel.
- Așa este.
- Aici a trăit și Samson.
- Da?
- Da, nu știi?
- Nu.
- A fost aici la Gaza când Dreptul Samson a luat pe umeri porțile ei încuiate.
- Nu era pe vremea filistenilor?
- Ba da.
- Vezi că știu?
- Da. Filistenii au stăpânit și ei Gaza.
- Și ce mai știi de Gaza?
- Este un lucru care trebuie să îl spun.
- Care?
- Cei din Gaza au avut în vechime un zeu propriu.
- Pe Dagon?
- Nu Dagon a fost zeu filistean.
- Atunci ce zeu?
- Pe Marnas.
- Nu am auzit de el.
- Auzi acum.
- Bine. Dar numai lucruri păgânești știi despre Gaza.
- În mare da.
- Păcat.
- Totuși ar fi ceva ce trebuie să fie menționat.
- Ce anume?
- În Gaza a trăit și un mare sfânt creștin ortodox.
- Da?
- Da.
- Cine?
- De Sfântul Porfirie episcopul Gazei ai auzit?
- Să fiu sincer nu.
- Sfântul Porfirie a fost de fapt cel care a încreștinat Gaza.
- Cum?
- A fost după domnia de tristă amintire a Împăratului Iulian Apostatul.
- Am auzit de el.
- Da. Sfântul Porfirie a venit în Gaza și a început să îl propovăduiască pe Hristos.
- Și a avut succes?
- Da.
- Și ce a urmat?
- I-a convins pe locuitori să dărâme idolii din cetate.
- Extraordinar.
- Mai apoi a zidit o biserică în mijlociu orașului.
- Frumos.
- Este.
- Dar care erau originile Sfântului Porfirie?

- Originar era din Grecia din Tesalonic.
- Din Grecia?
- Da.
- Și cum a ajuns până în Gaza?
- La 25 de ani a mers în Egipt atras de marii nevoitori de acolo. Acolo s-a călugărit.
- Și mai apoi?
- A mers la Ierusalim să se închine la locurile sfinte.
- Frumos.
- Mai apoi s-a așezat într-o peșteră de lângă Iordan.
- A stat aici 5 ani și apoi s-a îmbolnăvit rău de tot.
- Și era singur?
- Avea un ucenic pe nume Marcu.
- Și?
- Marcu a cerut ca averea lui din Tesalonic să fie vândută și banii i-a dat săracilor și o parte din bani i-a ținut pentru sfânt pentru a face o călătorie la Ierusalim.
- De ce?
- Pentru a se ruga lui Hristos să se vindece.
- Și s-a vindecat?
- Da.
- Cum?
- Sfântul a adormit lângă Golgota. Aici a avut o vedenie. L-a putut vedea pe Hristos pe cruce și lângă el era răstignit un tâlhar. Sfântul a început să strige către Hristos:
- Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta.
- Hristos a spus către tâlhar:
- Pogoară-te de pe cruce şi-l vindecă de durerile trupeşti, precum şi Eu te-am vindecat de cele sufleteşti.
- Tâlharul s-a dat jos de pe cruce și i-a spus Sfântului Porfirie:
- Vino la Mîntuitorul!
- Sfântul s-a dus la Hristos care de pe cruce i-a spus:
- Primeşte lemnul acesta şi-l păzeşte.
- Sfântul a luat crucea lui Hristos și a început să o poarte.
- Și ce a urmat?
- Dintr-o dată s-a vindecat.
- Foarte frumos.
- Așa este.
- Mulțumesc pe istorisire.[152]

Avem aici o mărturie despre sfințenia Sfântului Porfirie al Gazei și despre modul în care el a ajuns să îl vadă pe Mântuitorul Hristos. Aceasta fiindcă Hristos după cum am putut să vedem a făcut o dublă minune cu Sfântul Porfirie:

1. i S-a arătat fiind pe cruce
2. şi l-a vindecat pe sfânt.

Avem aici o arătare a lui Hristos care a avut loc cu un călugăr creștin ortodox. Aceasta fiindcă trebuie să știm că după martirii creștin ortodocși a doua categorie a celor care au ajuns să îl vadă pe Hristos au fost călugării creștin ortodocși. Fără doar și poate că și arătarea lui Hristos în cazul Sfântului Porfirie al Gazei nu are decât să ne îmbogățească teologia hristofaniilor. Hristos în acest sens trebuie să știm că dincolo de lumea noastră este alături de noi și intervine văzut sau nevăzut atunci când este cazul. Sfântul Ioan Hrisostom spunea în acest sens că: „că Fiul lui Dumnezeu nu S-ar fi smerit în zadar şi în deşert atât de mult dacă n-ar fi vrut să ne înalțe pe noi. S-a născut după trup, ca tu să te naşti după Duh; S-a născut din femeie, ca tu să încetezi de a mai fi fiu al femeii. Pentru aceasta Fiul lui Dumnezeu a avut o îndoită naştere: una asemenea nouă, şi alta mai presus de noi. Pentru că S-a născut din femeie, Se aseamănă cu noi; dar pentru că nu S-a născut nici din sânge, nici din voinţa trupului sau a bărbatului, ci de la Duhul Sfânt, ne arată naşterea cea mai presus de noi, naşterea cea viitoare, pe care ne-o va dărui nouă de la Duhul”.[153]

[152]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsfeb/02-26-sf_porfirie_ep_gazei.html (accesat pe 12.01.2022).
[153]Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, omilia II, 2, în PSB, voi. 23, p. 29.

CAPITOLUL 8

SFINȚII CREȘTIN ORTODOCȘI: EXEMPLE, REPERE ȘI MODELE DE URMAT

Problema modelor de urmat este una veche în lumea noastră. Aceasta fiindcă se poate vedea că din cele mai vechi vremuri modelele au variat:

- filosofi,
- matematicieni,
- savanți,
- cavaleri medievali,
- mari oameni de stat
- sau mari sportivi

se poate spune că cu toții au fost de-a lungul vremii mari modele de urmat. Trebuie să ştim că omul se schimbă destul de des şi în acest sens el a ajuns să îşi schimbe și modelele. Aceasta fiindcă omul de azi este un om care trebuie să ştim că este unul care vrea modele nu după cum este:

- moral
- și drept

ci mai mult după care sunt aspirațiile lui actuale.

Este bine să ştim că Iisus a fost genul de persoană care nu a convins lumea prin cuvintele Lui ci mai mult prin exemplul propriei Sale persoane. Acest lucru a fost mărturisit de Sfântul Grigorie de Nyssa care spunea: „iar coborârea arată fapta iubirii de oameni. Căci deoarece nu ne putem înălța la Cel Preaînalt, dacă nu Se pleacă Domnul la cele de jos, ca să înalțe pe cei blânzi, sufletul ce urcă spre cele de sus, cerând călăuzirea Celui de sus, doreşte să Se pogoare El din înălțimea Lui, ca să Se facă apropiat celor de jos".[154]

Am ajuns să trăim vremuri în care oamenii și creştinii ortodocși nu vor să audă numai cuvinte frumos măsluite despre:

- virtute,
- moralitate,
- dreptate,
- frumos,
- adevăr
- și bine

ci oamenii vor să vadă aceste lucruri puse în practică. Se cunoaşte că în Grecia antică unde au înflorit filosofii una dintre datoriile unui filosof era de a locuii cel puțin o perioadă cu elevul sau ucenicul său pentru ca ucenicul să vadă dacă maestrul său duce viața pe care o propovăduieşte sau din contră: una spune și alta face.

În acest sens se poate vedea o concordanță deplină dintre ceea ce a propovăduit Iisus și ceea ce a făcut. Iisus nu a fost genul de persoană fariseică ce una a propovăduit pentru ca mai apoi să facă cu totul altceva. Știm că Iisus a propovăduit mult iubirea faptul pentru care și creştinismul a ajuns să se numească: religia iubirii.[155] Ei bine Iisus nu numai că a propovăduit iubirea dar la fel de bine a și trăit iubirea. A fost această iubire față de oameni care a ajuns să Îl pună pe cruce. Ce dovadă mai mare de iubire avem din partea lui Iisus decât faptul că a acceptat să moară pe cruce pentru noi și mântuirea noastră? Fără doar și poate că niciuna. Convinși de:

- exemplu,
- modelul
- și reperul

care este Iisus Hristos, la fel de bine și sfinții creştin ortodocși au ajuns să fie pentru noi exemple. Totuși, acest lucru nu înseamnă că sfinții sunt exemplele singure care pot să fie urmate în zilele noastre. În mai toate științele trebuie să ştim că sunt modele de urmat:

- savanți,
- filosofi,
- mari demnitari,
- mari gânditori

---

[154]Sf. Grigorie de Nyssa, *Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor*, omilia X, în PSB, voi. 29, p. 251.
[155]A se vedea Ilarion Felea, *Religia iubirii* (Alba Iulia, 2009).

- sau mari personalități istorice
ei bine cu toate sunt exemple ce pot să fie urmate de cei în cauză.[156]

O altă arătare a lui Iisus o avem în cazul celor 40 de mucenici din Sevastia Armeniei ce sunt pomeniți pe data de 9 martie. Știm că acești martiri erau creștini în armata imperiului roman. Ei mărturisesc că sunt creștini și acest lucru evident că nu este pe placul autorităților romane păgâne. Martirii au fost interogaţi de stăpânitorul (ighemonul) Agricolae care după ce a constat că sfinții sunt creștini a dat ordin să fie închiși în temniță până la alte decizii. Ei bine aflați în temniță sfinții 40 de mucenici au început să se roage. În timp ce mucenicii se rugau la miezul nopții li s-a arătat Domnul Iisus Hristos care le-a spus:

- Bun este începutul nevoinței voastre, dar cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui.

Sfinții s-au bucurat de această arătare a lui Hristos și au adormit fericiți. A urmat mai apoi execuția lor care a avut loc prin faptul că au fost puși să stea într-un lac înghețat iarna.[157]

Putem să vedem și în cazul celor 40 de mucenici din Sevastia Armeniei că ei au fost unii care au ajuns să fie întăriți de Hristos într-un moment critic al vieții lor: erau închiși și urmau să fie executați pentru simplul fapt de a fi mărturisit credința creștină. Iată că arătările lui Hristos în viețile sfinților sunt:
- mângâietoare,
- întăritoare,
- pline de speranță,
- care duc pace,
- care aduc liniște
- și care iluminează mistic pe cei în cauză.

Hristos se arată în momente limită pentru a aduce plusul de:
- curaj
- și credință
de care cei în cauză au nevoie.[158]

Pentru cei care nu sunt creștini evident că viețile sfinților nu au nici un:
- sens
- și logică.

Aceasta fiindcă ei pot să constate că Iisus se arată celor care urmau să fie martirizați fără ca El să schimbe cursul istoriei și să îi ferească de martiriu. Ca să înțelegem mai bine de ce Hristos nu a stopat martiriul mucenicilor trebuie să înțelegem contextul în care au trăit ei. După cum știm cei mai mulți mucenici au trăit într-un imperiu roman
- păgân,
- decadent
- și imoral.

Acest imperiu din start nu a suportat religia creștină care venea cu un mesaj superior și moral. Ei bine confruntarea dintre creștini și imperiul roman nu a fost numai una de ordin istoric ci și una de ordin spiritual. Sfinții au mărturisit pe Hristos în timp ce imperiul îl mărturisea pe diavol sub chipul zeilor. Cineva trebuia să ia taurul de coarne, după cum ne spune înțelepciunea populară. Ei bine, aceștia au fost martirii creștin ortodocși care au acceptat să moară pentru cauza lui Hristos.[159]

Prin urmare Hristos i-a întărit pe mucenici pentru ca să știe că moartea nu este un obstacol între Dumnezeu și om. Din contră, pentru creștini moartea este unirea finală dintre martir și Dumnezeu. În nici un caz nu se poate vorbii de:
- cruzime,

---

[156]A se vedea Radu Teodorescu, *Modelul intelectualului în ortodoxia modernă de tip românesc* (Alba Iulia, 2002).
[157]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-09-sf_40_mucenici_din_sevastia.html (accesat pe 11.08.2021).
[158]Acest lucru ne spune că Hristos poate să ne întărească și pe noi în credință în momente:
- limită,
- extreme
- și dificile.
Aceasta fiindcă în termenii părintelui Nicolae Stainhardt Hristos este un *gentleman.* Hristos este un domn în adevăratul sens al cuvântului care și-a demonstrat prezența Sa în istoria umană de mai multe ori prin viețile sfinților. Viețile sfinților de oferă lecția pedagogică prin care ne dăm seama că Hristos nu se părăsește și nu se leapădă de noi la greu.
[159]A se vedea Michel Quenot, *Icoanele martirilor: martori ai împărăției ce va să vină* (Iași, 2021).

- sadism
- și morbiditate

a mucenicilor în cazul celor care au ajuns să își dea viața pentru Hristos. Aceasta fiindcă nu trebuie să uităm un lucru:

- martirii au fost victime.

Este evident că o religie care:

- se impune
- și se menține

prin violență și sadism este o religie:

- decadentă,
- inferioară,
- reprobabilă
- și șubredă.

Este bine să fim conștienți că religia nu se impune cu forța ci mai mult că ea este una care ajunge să ne facă să fim cât se poate de sensibili la mesajul și exemplul lui Hristos. Tot Sfântul Grigorie de Nyssa spunea destul de inspirat: „căci S-a golit pe Sine chip de rob luând (*Filipeni 2, 7)* şi S-a dat pe Sine preţ de răscumpărare pentru viaţa lumii. Şi pentru noi S-a făcut sărac, ca noi să trăim în moartea Lui şi să ne îmbogăţim în sărăcia Lui şi să împărăţim în chipul robiei Lui (2 Corinteni 9, 8)".[160]

Istoria a consemnat și ea puterea exemplului propriu. De exemplu se știe că în cazul unui război dacă gradații stau departe de câmpul de luptă și numai dau ordine șansele ca bătălia să fie câștigată sunt mult mai mici. Aceasta fiindcă soldații se simt:

- însuflețiți,
- întăriți
- și cu moralul ridicat

dacă îi văd pe mai marii lor că luptă tot la cot cu ei.[161]

Prin urmare Iisus nu a fost numai un simplu orator care a spus cuvinte frumoase și unice ci mai mult El a ajuns să fie cu adevărat:

- o pildă,
- cineva la care să ne raportăm,
- un exemplu palpabil
- și o Persoană de încredere.

Trebuie să știm acest lucru și să îl avem în vedere în această lume care își caută modele pe care să le urmeze. Puterea exemplului propriu trebuie să știm că funcționează și în religie. Funcționează fiindcă religia nu este numai:

- vorbă goală,
- baliverne
- și cuvinte frumoase

ci la fel de bine trăire și viață. Cu privire la misiunea lui Hristos Sfântul Grigorie de Nyssa spunea destul de frumos: „rostul luminii e să împrăştie întunericul, al vieţii să înghită moartea. întrucât, însă, noi am apucat pe un drum greşit îndată ce am fost creaţi şi am căzut în ghearele morţii, atunci de ce ni se pare greşită afirmaţia creştină că însăşi curăţenia întrupată se uneşte cu noi cei spurcaţi, viaţa cu cei morţi, cârmaciul cu cei rătăciţi, toate acestea pentru ca necurăţia să se spele, rătăcirea să se îndrepte şi cel mort să revină la viaţă?"[162]

Se spune că un creștin simplu vorbea cu părintele lui duhovnicesc.

- Și părinte spuneți că pocăința îl poate schimba pe om?
- Nu numai pe om,

---

[160] Sf. Grigorie de Nyssa, *Tâlcuire amănunţită la Cântarea Cântărilor*, omilia a XV-a, în PSB, voi. 29, p. 319.

[161]Se cunoaște exemplul împăratului grec Alexandru Macedon care în campania sa de a cucerii Persia a ajuns cu armata într-un loc în care drumul se scufunda într-o apă de mare până la piept. Soldații care aveau arme și armuri s-au temut să intre în apă. Se spune că Alexandru s-a dus în fața armatei și a trecut apa. Imediat soldații au prin curaj și au urmat pe împăratul lor. Acest caz din istoria antică ne spune despre puterea exemplului propriu. Iisus a fost un astfel de exemplu: martirizat de evrei și romani pentru mesajul Său creștin, ei bine în cele din urmă și martirii au prin curaj și au urmat lui Hristos.

[162] Sf. Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic,* cap. 24, în PSB, voi. 30, p. 321.

- Da și?
- Și relația lui cu Dumnezeu.
- Da?
- Da.
- Mă bucur să știu asta.
- Acesta este adevărul.
- Știți de un caz de pocăință mare?
- Știu mai multe.
- Vreau să îmi spuneți și mie unul de care să mă folosesc.
- Tu ai auzit de Sfânta Evdochia?
- Nu.
- Sfânta Evdochia a fost o mare păcătoasă.
- Și?
- În urma contactului un călugăr foarte înduhovnicit pe nume Gherman Evdochia s-a pocăit.
- Dar ce păcat făcea Evdochia?
- Prostituție.
- Înțeleg.
- Nu mai că povestea nu se oprește aici.
- Adică?
- Sfânta Evdochia nu numai că s-a pocăit dar s-a dus și s-a călugărit.
- Formidabil.
- Acest lucru nu a rămas fără de consecințe în orașul ei Iliopolis.
- În ce sens?
- S-au adunat mai mulți clienți dintre cei care o frecventau pe Evdochia.
- Și ce au pus la cale?
- Să o aducă înapoi la vechile patimi.
- Cum așa?
- Unul a zis:
- Nu îmi vine să cred că Evdochia ne-a părăsit.
- Așa este.
- Știu eu o metodă să o aducem înapoi și să ne fie de folos în continuare.
- Ce metodă?
- Mă voi îmbrăca în călugăr și voi merge să vorbesc eu cu Evdochia și o voi face să îi pară rău că a părăsit vechile obiceiuri.
- Și crezi că vei reușii?
- Cum să nu.
- Interesant, a intervenit creștinul.
- Da, deci acest om viclean s-a îmbrăcat în călugăr și s-a dus la mănăstirea unde trăia Sfânta Evdochia.
- A fost lăsat să intre?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă i s-a spus că mănăstirea este o mănăstire de femei și nu de bărbați.
- Da, așa este.
- Totuși portărița mănăstirii i-a spus:
- Mai departe de noi este mănăstirea Cuviosului Gherman care este pentru bărbați. Mergi la el.
- Și s-a dus?
- Da.
- Și ce a urmat?
- Vicleanul a cerut să vorbească cu Cuviosul Gherman.
- Binecuvântați părinte.
- Domnul.
- Părinte am mare nevoie de ajutorul sfinției tale.
- De ce?

- Eu sunt un călugăr dintr-o mănăstire departe și am venit fiindcă vreau să mă folosesc de exemplul Evdochiei.
- Ai auzit și tu de pocăința ei?
- Da. Aș vrea să o cunosc în persoană.
- Nu știu ce să zic.
- Știu că ea ascultă de sfinția ta.
- Bine, a spus Cuviosul Gherman fiind înșelat de acel viclean.
- Și ce a urmat?
- Călugărul fals a fost trimis cu un alt călugăr să ducă tămâie la mănăstirea cuvioasei Evdochia.
- Și a reușit să o smintească?
- Nu.
- Ce bine.
- Când a ajuns la mănăstirea Evdochiei și a văzut-o pe sfântă vicleanul a început să îi spună de cât de frumoasă era viața lui de prostituată în care se putea bucura de toate plăcerile și desfătările trupești.
- Și ce spus Evdochia?
- Dumnezeul izbândirilor să te certe; Domnul nostru Iisus Hristos, Dreptul Judecător, a Cărui roabă nevrednică sânt, pe tine cel ce ai venit aici cu gând rău, să nu te lase a te întoarce la ale tale, de vreme ce eşti fiu al diavolului.
- Și?
- După aceasta acel viclean a căzut jos și a murit.
- A primit ce merita.
- Ei bine la miezul nopții Evdochia se ruga.
- Da?
- Da.
- Ce a urmat?
- Hristos s-a arătat Sfintei Evdochia într-o vedenie în vis și i-a spus:
- Scoală, Evdochia, de preamăreşte pe Dumnezeul tău, şi nu departe de trupul mort al ispititorului tău, trimis de diavol asupra ta, plecându-ţi genunchii, roagă-te către Mine şi îndată îi voi porunci să se scoale viu. Căci el se va scula cu puterea Mea şi va cunoaşte cine sânt Eu, Cel în care crezi tu; iar darul Meu în tine mai mult se va înmulţi.
- Și a doua zi Sfânta Evdochia a înviat pe cel mort și acesta a fugit din mănăstire pocăindu-se.[163]

Povestea de mai sus ne arată cu Hristos a intervenit în persoană în viața Sfintei Evdochia și evident că a făcut o minune fiindcă a ajuns să învie un om mort. Acest lucru ne spune că toate minunile pe care le fac sfinții le fac prin puterea pe care o primesc de la Hristos. Nu trebuie să credem că sfinții fac minuni prin propriile lor puteri și forțe. Trebuie să știm că sfinții își primesc forța și puterea de la Hristos. Este Hristos cel care lucrează prin sfinții Săi. Totuși, trebuie să știm că sfinții sunt vrednici să primească această putere de a face minuni de la Hristos fiindcă ei sunt unii care evident că:

- au postit,
- s-au nevoit,
- s-au luptat cu patimile,
- au biruit păcatul
- și au devenit exemple de urmat.

Acesta este motivul pentru care Hristos evident că ajunge să lucreze prin sfinții Săi și este și motivul pentru care sfinții sunt vrednici de cinstirea noastră. Sfântul Grigorie de Nyssa se exprimă cât se poate de clar cu privire la unirea dintre Hristos și oameni: „atunci însă se unise cu omul pentru ca omul să se îndumnezeiască prin acest amestec”.[164]

În tradiția creştin ortodoxă există frumosul obicei ca numele sfinților să fie purtat de creştinii ortodocşi. Se consideră că odată ce ți-au luat un nume de sfânt, ei bine acel sfânt este:

- ocrotitorul,
- protejatorul

[163]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-01-cv_evdochia.html (accesat pe 11.08.2021).
[164] Sf. Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic*, cap. 25, în PSB, voi. 30, p. 322.

- şi ajutorul
persoanei respective.

Sfântul al cărui nume îl poartă creştinul ortodox trebuie să ştim că este un reper pentru acesta pe tot parcursul vieţii lui. Trebuie să ştim că sfinţii sunt alături de noi şi se bucură de faptul că ei sunt cinstiţi. Aceasta fiindcă cinstirea lor ne îndreaptă spre Dumnezeu. Sfinţii creştin ortodocşi au fost persoane care au fost foarte conştiente că Hristos a venit "să strice lucrurile diavolului." A fost diavolul cel care a înşelat pe om şi a introdus stricăciunea în natura umană. Iată ce ne spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „în planul Iconomiei: după dreptate, diavolul îşi primeşte ca răsplată tocmai ceea ce a semănat atunci când a urzit de bunăvoia lui capcana înşelării oamenilor. Cu alte cuvinte, cel care momise pe om prin amăgirea plăcerilor, la rândul său e păcălit şi el acum prin chipul de om pe care îl întâlneşte în Dumnezeu. Desigur că intenţia bună a Domnului schimbă în bine felul procedurii. Diavolul a înşelat pe om pentru a-i corupe natura, în vreme ce Dumnezeu ca drept, bun şi înţelept ce este, s-a folosit şi El de un fel de înşelăciune, dar pentru a mântui pe cel căzut (...). Căci prin apropierea morţii de viaţă, a întunericului de lumină, a stricăciunii de nestricăciune se înlătură şi se nimiceşte răul, spre binele celuia care a fost curăţit de rele".[165]

Hristos se actualizează în această lume nu numai prin arătările Sale - care sunt mai mult sau mai puţin sporadice - ci la fel de bine şi prin cultul sfinţilor. Greşesc mult cei care susţin - ca bisericile protestante - că sfinţii se interpun între noi şi Dumnezeu. Trebuie să ştim că ontologic între noi şi Dumnezeu există o mare diferenţă. Dumnezeu este veşnic şi noi suntem muritori. Ei bine sfinţii au reuşit să micească această distanţă dintre noi şi Dumnezeu. Pentru acesta ei merită:

- cinstirea,
- aprecierea
- şi consideraţia noastră.[166]

Omul care refuză orice reper spiritual în această viaţă trebuie să ştim că nu poate să fie decât unul foarte mândru. De ce? Fiindcă el se crede mai bun şi mai capabil decât toţi cei care au trăit înainte de el. Să fie bine acest lucru? Evident că nu. Trebuie să ştim că viaţa spirituală are mai multe:

- capcane,
- încercări,
- greutăţi
- şi dificultăţi.

Este foarte uşor să spui că vrei să fi un om spiritual însă este o mare diferenţă să ajungi să fii cu adevărat un om spiritual. Aceasta fiindcă acest lucru necesită mult:

- exerciţiu,
- asceză şi nevoinţă.

Sfântul Macarie Egipteanul spunea că: „tot aşa când Adam a călcat porunca lui Dumnezeu şi a ascultat de şarpele cel viclean, s-a vândut pe sine diavolului, iar cel viclean s-a îmbrăcat cu sufletul, ca această creatură strălucită, pe care Dumnezeu o făcuse după chipul Său. Spune Apostolul în acest sens: Fiul lui Dumnezeu a dezbrăcat începătoriile şi puterile, triumfând asupra lor prin cruce (Coloseni 2, 15). De altfel, pentru aceasta a venit Domnul ca să-i alunge pe aceştia şi să-şi reia înapoi propria casă şi templu, adică pe om".[167]

O arătare a Domnului Iisus Hristos o avem din viaţa Sfântului Benedict de Nursia. Se spune că în mănăstirea Sfântului Benedict călugării vorbeau despre sfânt.

- Suntem cu adevărat binecuvântaţi, a spus egumenul.
- De ce?
- Fiindcă în mănăstirea noastră a trăit Sfântul Benedict.

---

[165] Sf. Grigorie de Nyssa, Marele cuvânt catehetic, cap. 26, în PSB, voi. 30, p. 323.

[166]Cinstirea sfinţilor poate să devină evidentă la o privire mai profundă a lumii din jur. Trăim într-o lume în care criminalii, perverşii, ipocriţii, sabotorii, hoţii, tâlharii şi maniacii îşi duc viaţa paralel cu a noastră. În timp ce sfinţii se nevoiesc ei bine criminalii în serie îşi caută noile lor victime. Numai o minte bolnavă nu ar putea vedea diferenţa. Trebuie să ştim că sfinţii sunt unii care se vor pe sine repere şi modele de urmat nu fiindcă acest lucru le-ar aduce:
- prestigiu
- şi faimă
ci fiindcă ei vor ca toţi să fie uniţi cu Hristos.

[167] Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovniceşti*, omilia I, 7, în PSB, voi. 34, p. 90.

- Asta așa este.
- Cu adevărat a fost un mare om.
- Nu numai un mare om ci și un mare ascet.
- De ce ascet?
- Nu știți?
- Nu.
- Bine am să vă spun.
- Te ascultăm.
- La un moment dat Sfântul Bendict s-a retras într-o peșteră din pustie. Avea numai pe un ucenic Roman care îi ducea mâncare. Fiindcă de la mănăstire la peșteră nu era drum el îi pogora pâinea cu o frânghie.
- Minunat.
- Diavolul a văzut acest lucru ș a voit să îl facă pe Roman să nu mai aducă de mâncare.
- Și ce a făcut?
- A făcut să cadă o piatră peste Roman să îl sperie.
- Și a reușit?
- Nu.
- Foarte bine.
- Dar minunea acum urmează
- Ce minune?
- Un preot care locuia mai departe de peștera Sfântului Benedict se pregătea de Paști. Dintr-o dată i S-a arătat Hristos în vedenie și i-a spus:
- Tu multe feluri de bucate gătești pentru tine, iar robul Meu, Benedict, în cutare peșteră fiind pentru dragostea cea către Mine, nu are ce să mănânce.
- Și ce a făcut acel preot?
- S-a dus cu mâncare și l-a căutat pe Sfântul Benedict. Sfântul Benedict nu a voit să mănânce mai întâi dar mai apoi a acceptat fiindcă erau Paștie.[168]

Din această arătare se poate vedea că Iisus știa de nevoințele Sfântului Benedict și chiar dacă El s-a arătat unui preot necunoscut arătarea l-a avut în vedere pe Sfântul Benedict de Nursia. Prin urmare putem să ne dăm seama că Hristos știe toate și la fel de bine ne știe pe fiecare dintre noi. Că Hristos se interesează de noi nu poate fi negat. La fel de bine sfinții părinți ne spun că fiindcă nu primim ceea ce cerem în rugăciuni de la Hristos acest lucru nu înseamnă că Hristos este rău și nu vrea să ne dăm ceea ce cerem ci că ceea ce cerem nu ne este de folos. Trebuie să vedem lucrurile așa cum sunt ele și să ne dăm seama că între Hristos și Sfântul Benedict a fost o legătură și o relație extrem de strânsă. Este o legătură și o relație pe care și noi trebuie să o urmăm și să o imităm. Sfântul Macarie Egipteanul evidenţia acest lucru foarte frumos: „Dumnezeu, Cel nemărginit şi necuprins, arătând iubire (faţă de oameni), S-a micşorat pe Sine şi coborându-Se din slava Sa cea de negrăit, a îmbrăcat mădularele trupului acestuia. Deci, arătând blândeţe şi iubire faţă de oameni, Se întrupează, Se amestecă şi cuprinde sufletele cele bineplăcute, sfinte şi credincioase, cu care devine un Duh, aşa cum spune (Apostolul) Pavel (1 Corinteni 6, 17). Sufletul (se amestecă) să zic aşa, cu sufletul, ipostasul cu ipostasul, pentru ca sufletul să poată fi mereu tânăr, să trăiască viaţa cea nemuritoare şi să se facă părtaş de slava cea veşnică, cea vrednică de El şi bineplăcută Lui”.[169]

Evident că dacă spunem că sfinții creștin ortodocși sunt deschizători de drumuri în viața duhovnicească nu ne înșelăm. Nu avem cum să ne înșelăm fiindcă ei sunt unii care au pășit pe:
- dificilele,
- întortocheatele
- și complicatele

căi ale vieții spirituale.

Viața spirituală nu poate să fie pusă în aplicare dacă nu avem mai multe repere și modele la care să ne raportăm. Acesta este principalul postulat al acestui capitol. Trebuie să știm că sfinții creștin ortodocși nu ne vor dezamăgii niciodată. Ei sunt pârga umanității noastre. Aceasta fiindcă ei au pășit pe calea:
- binelui,

---

[168]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-14-cv_benedict.html (accesat pe 11. 08.2021)
[169] Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, omilia a IV-a, 10, în PSB, voi. 34, p. 102.

- a cinstei,
- a dreptății
- a ordinii
- și a armoniei.

Nu ar fi posibil ca nici un sfânt să apară pe acest pământ dacă Domnul Hristos nu ar fi eliberat calea spre sfințenie. Sfântul Macarie Egipteanul a evidențiat acest lucru cât se poate de bine: „venirea Domnului pentru om s-a făcut - (pentru acela care) zăcea mort în groapa întunericului, a păcatului, a duhului celui necurat şi a puterilor celor viclene - ca să-l învie încă din acest veac şi să-l aducă la viaţă, să-l curețe de toată întunecimea, să-l lumineze cu lumina Sa şi să-l îmbrace cu veşmintele cele cereşti ale Divinităţii”.[170]

După cum știm nu există numai lumină fizică ci și:
- lumină intelectuală
- și lumină spirituală.

Ei bine veacul omenesc de mai multe ori a ajuns să se întunece din cauza:
- răutății,
- a păcatului,
- a patimilor,
- al perversiunii,
- al destrăbălării
- și al libertinajului.

Toate aceste lucruri nu au nimic de a face cu lumina fizică ci sunt lucruri care au mai mult de a face cu lumina spirituală. Soarele poate să lumineze în această lume dar ea să fie în întuneric spiritual și sufletesc. Soarele a luminat sute de ani peste:
- păgâni,
- politeiști,
- panteiști,
- dualiști
- sau gnostici.[171]

Sfinții creștin ortodocși au fost cei care au putut să vadă întunericul spiritual al epocii lor indiferent de anul din calendar și au ajuns să combată acest întuneric spiritual. De cele mai multe ori ei au reușit în luptele lor cu întunericul spiritual fiindcă ei au fost dispuși chiar să își dea viața pentru ca lumina spirituală să triumfe în confruntarea ei cu întunericul duhovnicesc. Tot Sfântul Macarie Egipteanul spune în acest sens: „Pentru acesta a venit Domnul nostru Iisus Hristos, pentru ca să schimbe, transforme şi reînnoiască firea (noastră), pentru ca să recreeze sufletul cel ruinat de patimi, din cauza încălcării poruncii şi să-l amestece cu Duhul Dumnezeirii Sale. El a venit pentru a ne da o minte nouă, un suflet nou, ochi noi, urechi noi şi o limbă nouă şi spirituală; într-un cuvânt, pentru a face pe cei ce cred în El oameni noi, burdufuri noi, ungându-i cu lumina cunoştinţei Sale, pentru ca să pună (în ei) vin nou, adică pe Duhul Sfânt. Pentru că, zice: Vinul cel nou în burdufuri noi trebuie să se pună (Matei 9, 17). Că după cum duşmanul, atunci când a supus pe om, l-a făcut făptură nouă în folosul său, l-a îmbrăcat cu patimi rele, l-a uns cu duhul păcatului şi a turnat în el vinul a toată nelegiuirea şi învăţătura cea rea, tot aşa şi Domnul, izbăvindu-1 (din mâna) duşmanului, l-a făcut (un om) nou, l-a uns cu Duhul Său şi a turnat în el vinul vieţii, învăţătura cea nouă”.[172]

Un părinte duhovnicesc discuta cu duhovnicul său despre Sfânta Evdochia.
- Și părinte chiar credeți în sfințenia Sfintei Evdochia.
- Da fiul meu.
- De ce?
- Fiindcă a făcut mai multe semne care au demonstrat sfințenia ei.
- Da?
- Da.
- Cum ar fi?

[170] Sf. Macarie Egipteanul, Cele cincizeci de omilii duhovniceşti, omilia XXXIV, 2, în PSB, voi. 34, p. 242.

[171] Cu privire la constatul dintre lumina și întuneric spiritual Sfântul Ioan Teologul a spus celebrele sale cuvinte din Evanghelie: “lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o” (Ioan 1, 5).

[172] Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovniceşti,* omilia XLIV, 1-2, în PSB, voi. 34, pp. 260-261.

- A înviat un mort.
- Cum așa?
- Este o poveste lungă.
- Păi și de ce nu mi-o spuneți?
- Ți-o spun dacă vrei.
- Vă ascult.
- Se spune că pe vremea Sfintei Evdochia stăpânea unul pe nume Aurelian.
- Împăratul Aurelian al Romei?
- Nu.
- Dar cine?
- Un alt Aurelian.
- Înțeleg.
- Ei bine cât a fost desfrânată Sfânta Evdochia a avut mai mulți care o frecventau.
- Îmi dau seama. Ț
- Ei bine aceştia fiind oameni răi ce s-au gândit: ce ar fi să o pârâm pe Evdochia stăpânitorului?
- De ce?
- Fiindcă nu le venea să creadă că Evdoachia din prostituată a ajuns să se călugărească.
- Răi oameni.
- Așa este.
- Și ce au făcut?
- Au scris dregătorului a scrisoare mincinoasă în care spuneau că Evdochia a dus cu sine în pustie mult aur.
- Ca să vezi.
- Da. Și spuneau ei că acest aur ar fi putut fi de folos poporului.
- Și i-a crezut Aurelian?
- Se pare că da.
- Vai ce păcat.
- Este clar că lucrurile nu sunt logice.
- Așa este.
- Din moment ce Evdochia a mers în pustie ce să mai facă cu aurul?
- Așa este.
- Totuși Aurelian i-a crezut. A trimis 300 de soldați care să aducă aurul la el. Dar minune.
- Ce s-a întâmplat?
- Iisus s-a arătat Evdochiei în acea noapte.
- Și ce i-a spus:
- I-a spus așa: mânia împărătească s-a ridicat asupra ta, însă nu te teme, că Eu totdeauna sânt cu tine.
- Ce frumos.
- Deci cei 300 de soldați au dat să intre în mănăstirea Evdochiei dar o putere nevăzută îi ținea afară.
- Ce minunat.
- 3 zile au încercat să intre în mănăstire dar nu reușeau. Se loveau ca de un zid nevăzut.
- Mare minune.
- În cea de a treia zi, o ființă ca un balaur a năvălit asupra lor.
- Așa le trebuie.
- Atunci au fugit toți înfricoșați și au mers și au spus ceea ce s-a întâmplat lui Aurelian.
- Câți dintre ei?
- 4. fiindcă restul nu au scăpat de veninul balaurului.
- Îmi dau seama.
- Când a auzit aceasta fiul lui Aurelian a spus: voi merge au și voi aduce aurul și pe vrăjitoarea Evdochia.
- Așa să faci.
- Fiul s-a dus dar seara când a dat să înnopteze într-un han s-a lovit la picior și a fost dus în pat. La puțin timp a murit.
- Pedeapsă de la Dumnezeu.
- Lui Aurelian nu i-a venit să creadă.

- Îmi dau seama.
- Totuși a văzut trupul mort al fiului lui și a început să se tânguiască.
- Prea târziu.
- Unul pe nume Filostrat i-a sugerat lui Aurelian:
- De ce nu o rogi pe Evdochia să îți învie fiul?
- Poate?
- Se pare că da.
- Aurelian a trimis pe tribunul Vavila să îi ceară Sfintei Evdochia să îi învie fiul.
- Evdochia a ezitat mai întâi dar mai apoi a scris o scrisoare către Aurelian: "eu, o femeie proastă, nu ştiu pentru ce împărăţia ta ai voit a trimite la mine scrisoarea ta? Pentru că sânt ticăloasă şi plină de păcate. Şi mustrată fiind în conştiinţa mea de atât de multe fărădelegi ale mele, nu am îndrăzneală către Hristos, Dumnezeul meu a-L ruga să se milostivească spre tine şi să-ţi dea pe fiul tău viu. Însă nădăjduiesc la adevărata bunătate şi putere a Domnului meu, că, dacă tu cu toată inima vei crede întru adevăratul Dumnezeu, Cel ce învie morţii şi vei crede în El cu neîndoire, va arăta spre tine şi spre fiul tău mila Sa cea mare. Pentru că nu se cuvine omului să cheme sfântul şi înfricoşatul Lui nume şi să se roage pentru orice, dacă mai întîi nu va crede în El cu suflet curat. Deci, dacă din tot sufletul vei crede, vei vedea puterea cea mare a lui Dumnezeu Celui fără de moarte, de milostivirea Lui te vei învrednici şi te vei îndulci de facerile de bine ale Lui."
- Aurelian a luat scrisoarea și a pus-o pe pieptul fiului său.
- Și a înviat?
- Da.
- Nu îmi vine să cred.
- Da să crezi.
- Cred dar sunt uimit.
- Ai și de ce.
- Așa este.[173]

Din poveste de mai sus se poate vedea că avem a dublă minune:

1. Hristos se arată Sfintei Evdochia și o avertizează că dregătorul locului s-a mâniat pe ea
2. Și Evdochia îi învie fiul prin puterea harică pe care ea a pus-o într-o scrisoare.

Trebuie să ne dăm seama de cât de mult se poate schima un om. Am spus în rândurile de mai sus că Sfânta Evdochia a fost o mare desfrânată dar care totuși prin lucrarea unui om sfânt ajunge să se pocăiască. Atât de mare a fost pocăința ei că ea a ajuns să se învrednicească să Îl vadă pe Hristos înviat și la fel de bine să facă minuni cum ar fi învieri din morți. Acest lucru ne spune că pocăința creştin ortodoxă nu este numai una formală sau exterioară ci una:

- ascultată,
- deplină,
- profundă,
- eficientă,
- eficace
- și binecuvântată de Hristos.

Că harul lui Hristos a lucrat deplin în cazul Sfintei Evdochia nu era nici o îndoială și acest fapt ne spune că Hristos nu discriminează pe nimeni din cei care vin sau se întorc la el. De fapt Sfântul Macarie Egipteanul spunea destul de frumos: „pentru aceasta a şi venit Domnul, singurul doctor adevărat, pentru ca să vindece sufletele celor credincioşi de patimile cele incurabile şi să le curăţească de murdăria leprei răutăţii".[174]

CAPITOLUL 9

DE CE SE POATE SPUNE CĂ NU EXISTĂ O "REȚETĂ" A ARĂTĂRILOR LUI HRISTOS?

Realitatea este că trăim într-o lume materială și pragmatică în care totul tinde să fie:

- mecanic,
- științific

[173]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-01-cv_evdochia.html (accesat pe 11.08.2021).
[174] Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovniceşti*, omilia XLVIII, 3, în PSB, voi. 34, p. 277.

- tehnic
- sau industrial.

Ei bine în această lume este evident că la orice problemă există o soluție. Totuși, deși omul în ultimele secole a venit cu mai multe descoperiri medicale pentru a vindeca bolile, sunt mai multe boli care nu au nici un fel de tratament. Trebuie să știm însă că nu orice problemă din lumea noastră are o soluție. Aceasta fiindcă sunt lucruri pe cum moartea care nu vor avea o soluție fiindcă sunt dincolo de puterile omului. Omul de azi se ambiționează să creadă că în lumea lui el este atotputernic.

Pe acest fond al atotputerniciei științifice a omului de azi evident că și arătările lui Hristos ar trebuii să fie cât se poate de științifice. Viețile sfinților ne arară că ele nu sunt deloc așa. Am putut vedea că sunt sfinți care s-au învrednici de arătarea lui Hristos și sfinți care nu L-au văzut pe Hristos în timpul vieții lor. Înțelegem că nu se poate vorbii de o “rețetă” a arătărilor lui Hristos. Prin aceasta înțelegem că nu sunt formule care odată rostite sau făcute ni-L vor aduce imediat pe Hristos în fața noastră. Aceasta fiindcă Hristos este cel care:

- alege,
- selectează
- decide
- și hotărăște

cine va fi cel căruia i se va arăta. Totuși, acest lucru nu înseamnă că sfinții care nu L-au văzut pe Hristos nu sunt sfinți sau noi numai suntem creștin ortodocși autentici. Sfântul Macarie cel Mare spunea foarte frumos: „Domnul S-a coborât la oameni ca să le arate că nimeni nu va fi lipsit de răsplată pentru lucrul cel bun”.[175]

După cum am spus deși nu există o rețetă a arătărilor lui Hristos - în sensul că Hristos nu poate să fie condiționat să se arate cuiva - totuși în Viețile sfinților creștin ortodocși se poate vedea că prezența lui Hristos este constantă.[176]

Veacul nostru pragmatic și materialist de multe ori nu poate să Îl cuprindă pe Hristos și de ce să nu spunem că în acest veac Hristos rămâne o necunoscută sau un fel de basm. Sunt oameni care nu văd în Evanghelii nimic mai mult decât un basm pentru adulți. Totul este Hristos dar noi suntem ca un fel de orbi care nu vedem pe Protagonistul acestui basm. Ei bine, oamenii de azi judecă așa fiindcă nu vor să vadă imaginea de ansamblu a revelației lui Hristos. Sfântul Macarie Egipteanul spunea: „Domnul cel fără de trup şi necuprins, mişcat de nemărginita Lui bunătate, Se întrupează - aş zice că cel mare şi ceresc se micşorează - pentru ca să Se unească cu creaturile Sale cele raționale, adică cu sufletele sfinților şi cu îngerii, pentru ca aceştia să se împărtăşească de viața veşnică a divinității Lui. (A luat trup ca să intre în comuniune cu ființe trupeşti).”[177]

Un caz cu totul special de arătare a Domnului Hristos o avem în persoana Sfântului Sisoe cel Mare. Se spune că mai înainte de a murii fața lui strălucea ca soarele. El le-a spus celor care stăteau cu el:

- Iată a venit Antonie.

Mai apoi a spus:

- Iată a venit corul profeților.

Fața lui a strălucit și mai tare.

- Iată a venit corul apostolilor.

Fața lui strălucit și mai tare și Sfântul Sisoe a început să vorbească cu cineva.

- Cu cine vorbești părinte?
- Iată îngerii au venit să mă ia și mă rog să mă mai lase puțin să mă pocăiesc.
- Părinte tu nu ai trebuință de pocăință.
- Cu adevărat nu mă știu pe mine să fi pus început pocăinței.

Atunci toți au cunoscut că este desăvârșit. S-a făcut fața lui ca soarele și toți din jur au început să se teamă. Sfântul Sisoe a spus:

- Priviți Domnul a venit și zice: Aduceți-mi vasul pustiei.

---

[175] Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii, Cuvinte Despre rugăciune*, 8, în PSB, voi. 34, p. 300.

[176]După cum am putut remarca au fost sfinții care cel mai des s-au învrednicit de vederea lui Hristos înviat. Acest lucru nu înseamnă că noi niciodată nu vom ajunge să Îl vedem pe Hristos. Ceea ce ne spune spiritualitatea creştin ortodoxă este că dacă nu Îl vom vedea pe Hristos în această viață vom ajunge să Îl vedem în viața de apoi. Unii evident că vor găsii acest lucru inconvenient. Cum să aștepți o viață întreagă să ajungi să Îl vezi pe Hristos? Nu este prea mult? Nu cumva rămâne Hristos inaccesibil? Hristos nu rămâne inaccesibil atâta vreme cât El și-a ales mai mulți sfinți pentru se arăta.

[177] Sf. Macarie Egipteanul, *Alte șapte omilii, „Despre înălțarea minții”*, 6, în PSB, voi. 34, p. 317.

După aceasta Sfântul Sisoe și-a dat duhul și camera în care era s-a umplut de bună mireasmă.[178]

Avem aici o descriere a ceea ce a văzut Sfântul Sisoe dincolo sau mai bine spus în lumea de dincolo. În vremea noastră circulă multă literatură cu privire al lumea de dincolo.[179]

Din vedenia de pe patul morții al Sfântului Sisoe se poate vedea că el a văzut ca un fel de ierarhie a celor care sunt în lumea de dincolo:

1. Sfântul Antonie călugărul,
2. Profeții,
3. Apostolii,
4. Îngerii
5. Și în cele din urmă Domnul Iisus în persoană.

Este evident că trebuie să știm că această vedenie trebuie să ne facă să înțelegem că după această viață vom ajunge să Îl vedem pe Hristos. Aceasta dacă am fost oameni buni și drepți și am ajuns să ne facem moștenitori ai raiului.

Este de la sine înțeles că din viețile sfinților ne dăm seama că Hristos este concomitent:

1. o persoană a istoriei
2. și o persoană eshatologică.

Aceasta fiindcă Hristos se arată sfinților în timp ce noi restul vom ajunge să Îl vedem în viața de apoi. Sfântul Macarie cel Mare spunea: „Prin intermediul acestui suflet, Domnul atunci când vrea, Se face foc şi arde tot ce este rău şi vătămător, după cum zice şi profetul: Dumnezeul nostru este foc mistuitor (Deuteronomul 4, 24). Altădată se face odihnă de negrăit, iar altădată bucurie şi pace, îmbrățișând (sufletul) din toate părțile şi ocrotindu-1. (...) El se îmbracă în trup, pentru ai deveni hrană duhovnicească şi pentru a umple pe cei vrednici de desfătare duhovnicească”.[180]

Deși Iisus i-a mustrat pe contemporanii Lui că nu au multă credință ei bine și acum la 2000 de ani după Hristos acest lucru a rămas valabil. Nu avem credință și vrem ca totul să fie:

- vizibil,
- palpabil,
- material,
- pragmatic
- și concret.

Așa se face că cei mai mulți dintre noi găsesc aproape imposibil să aibă răbdare și să ajungă să Îl vadă pe Hristos după momentul morții. Ei bine Sfântul Sisoe cel Mare trebuie să ne fie un exemplu în acest sens. Prin voia lui Dumnezeu Sfântul Sisoe a ajuns să ne spună ce a văzut în lumea de dincolo. El ne-a spus că a ajuns să Îl vadă și pe Hristos. De ce să nu învățăm de la Sfântul Sisoe și să avem răbdare? Evident că oamenii de știință atei și necredincioși vor spune că de fapt Sfântul Sisoe a avut mai multe halucinații și că ceea ce a văzut el a fost probabil produsul delirului. O astfel de opinie este eronată. Sfântul Sisoe nu ar fi avut nici un motiv întemeiat să ne mintă. El ne-a spus adevărul: în lumea de dincolo vom ajunge să ne întâlnim cu toți sfinții și cu Hristos în persoană. De fapt Hristos tot ceea ce face spre binele nostru chiar dacă noi de mai multe ori nu înțelege. Sfântul Chiril al Alexandriei spunea foarte frumos: „(...) pogorându-Se de bună voie în cele ale noastre Cuvântul Unul Născut al lui Dumnezeu, nu ca să fie stăpânit de moarte ca noi, aducându-Se şi asupra Lui omorârea lui Adam (odată ce este Cel ce pe toate le face vii), ci ca luând chipul supus stricăciunii, să-l prefacă spre viață. De aceea S-a făcut trup”.[181]

Deși cu toții avem sufletul și putem să ne dăm seama că sufletul nu funcționează după legile lumii materiale când vine vorba de credință cei mai mulți dintre noi nu voim să ne dăm seama că viața duhovnicească are și ea propriile ei reguli. Acesta este motivul pentru care vom găsii în lumea noastră mai multe:

- surogate,
- minciuni
- falsități,
- elucubrații

---

[178]*Patericul Sinaitic*, Editura Deisis, Sibiu, 1995, p. 196.

[179]Savantul român în istoria religiilor Ioan Petru Culianu a scris o carte în acest sens care spune cum este văzută lumea de dincolo de diferitele religii ale lumii. A se vedea Ioan Petru Culianu, *Călătorii în lumea de dincolo* (Iaşi, 2002).

[180] Sf. Macarie Egipteanul, Alte şapte omilii, „Despre înălțarea minții”, 7, în PSB, voi. 34, p. 317.

[181] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere,* Cartea I, 5, în PSB, voi. 39, p. 18.

- și eufemisme
duhovnicești.

Toate acestea sunt unele care evident că ne fac să ne dăm seama că din moment ce avem suflet trebuie să ajungem să învățăm legile lumii duhovnicești. Dacă nu o vom face

- fie ne despărțim de Hristos (devenim apostați)
- fie devenim eretici
- sau fie trecem la alte religii.

Acest principiu că

- gratificarea
- și satisfacția

în viața duhovnicească trebuie să vină imediat nu este deloc valabil în viața duhovnicească. Nu trebuie să ne amăgim că noi vom ajunge ca sfinții și Îl vom vedea pe Hristos imediat. După cum am spus Hristos nu este:

- mecanic,
- tehnic,
- cibernetic
- sau digital

după cum este lumea în vremea noastră. Hristos este mai întâi de toate:

- ascetic
- și mistic.[182]

Devine evident că Hristos trebuie să fie cumva câștigat. Totuși sunt cazuri în care după cum am putut vedea Hristos a intervenit din proprie inițiativă și nu din inițiativa unui anumit sfânt în istoria umană. Am putut să vedem în acest sens că Hristos s-a arătat pe vremea Sfântului Benedict de Nursia unui preot care se pregătea cu masa de paști și i-a spus să meargă să împartă ceea ce are el cu Sfântul Benedict. Ce să deducem de aici? Că Hristos se îngrijește de sfinții Lui. Dacă Hristos se îngrijește de sfinții Lui evident că El se va îngrijii și de noi dacă îi cerem ajutorul.

Prin urmare în ceea ce privește relația noastră cu Hristos trebuie să avem:

- îndrăzneală,
- curaj,
- siguranță
- și nădejde.

Aceasta fiindcă în acest mod vom ajunge să ne bucurăm dacă nu de vederea lui Hristos cel puțin de harul lui Hristos. Deși Hristos nu se vede totuși putem să simțim harul lui. Harul lui Hristos este cu totul special și ne face ca în inima noastră să fim liniștiți și împăcați. Nu trebuie să uităm acest fapt fiindcă în acest mod vom ajunge să fim unii care să trăim deplinătatea vieții creștine. Sfântul Chiril al Alexandriei mărturisea: „(...) Hristos, Care pentru noi S-a făcut ca noi, ca și noi să câștigăm pentru El slava în cele bune și să ne facem dumnezei mai presus de om, prin har și din iubirea de oameni. Căci Eu am zis, spune, dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt (Psalmii 81, 6).”[183]

Se spune că doi locuitori din localitatea Izmit din Turcia discutau.

- Și cum mai ești?
- Sunt bine.
- Mă bucur.
- Și eu.
- În rest?
- Am făcut mai multe cercetări istorice.
- Despre ce?
- Despre localitatea noastră.
- Izmit?
- Da.
- Și ce ai aflat?
- Tu știi că în vechime orașul nostru se numea Nicomidia?

---

[182]A se vedea Ieromonahul Eftimie Atonitul, *Din tradiția ascetică și isihastă a Sfântului Munte Athos* (București, 2016).
[183] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere*, Cartea 1,4, în PSB, voi. 39, p. 30.

- Nu.
- Ba da.
- Interesant.
- Este.
- Și ce altceva ai mai aflat?
- Am aflat că aici la noi au trăit mai mulți sfinți creștin ortodocși.
- Cum ar fi?
- De sfinții Trofim și Evcarpion ai auzit?
- Nu.
- Mari sfinți au fost ei.
- De ce?
- Fiindcă au avut multă credință.
- Așa este; credința a slăbit în vremurile noastre.
- Vrei să știi mai multe despre sfinții Trofim și Evcarpion?
- Cum să nu.
- Ei bine ei au trăit pe vremea împăratului Maximian.
- Din Imperiul Roman?
- Da.
- Și?
- Amândoi erau oameni de oaste.
- Soldați?
- Da.
- Interesant.
- Se spune că erau foarte puternici la trup.
- Da, dacă ești în armată trebuie.
- Ei bine Frofim și Evcarpion erau păgâni.
- Nu era toată lumea așa pe vremea lor
- Ba da.
- Și ce a urmat?
- Ca mai toți din vremea lor au auzit de creștini.
- Și?
- Ei îi persecutau pe creștini.
- Este logic din moment ce erau păgâni.
- Ei îi prindeau pe creștini și îi băteau crunt de tot.
- Urât.
- Pe unii îi băgau chiar la închisoare.
- Vai de mine. Bieții creștini.
- Totul a fost așa până într-o zi.
- Când ce s-a întâmplat?
- Au mers să prindă niște creștini.
- Și?
- Au ajuns la locul unde erau creștinii și acolo minune mare.
- Continuă că m-ai făcut curios.
- Au putut să vadă un nor de foc care se pogora peste creștini.
- Minunat.
- Și din for au putut să audă un glas care le-a spus.
- Ce le-a spus?
- Pentru ce vă grăbiți să aduceți nenorocire asupra robilor Mei? Să nu vă înşelaţi: nimeni nu va putea să înfrângă pe cei ce au crezut în Mine. Mai degrabă alăturaţi-vă lor şi veţi dobândi împărăţia cerurilor.
- Era glasul lui Iisus nu?
- Da.
- Și?
- Trofim și Evcarpion au căzut la pământ și și-au ferit privirea de la lumina puternică ce ieşea din foc.

- Îmi dau seama.

- Atunci ei au spus: cu adevărat, mare este Dumnezeu, Cel ce s-a arătat nouă astăzi! Şi fericiţi suntem şi noi, dacă ne vom face slujitori ai Lui.

- Au devenit conştienţi că trebuie să fie creştini.

- Da.

- Și ce a urmat?

- Apoi norul s-a despărțit în două şi glasul le-a spus din nou:

- Ridicaţi-vă şi pocăindu-vă, iată, vi se vor ierta păcatele!

- Minunat.

- Și din norul de foc a ieșit Cineva îmbrăcat în haină albă şi foarte frumos la înfățișare cu o mulțime mare stând lângă el.

- Era Iisus nu?

- Da.

- Și ei ce au făcut?

- I-au spus lui Iisus: primeşte-ne şi pe noi că multe şi nenumărate sunt păcatele noastre; căci ne-am pornit întocmai ca nişte beţivani împotriva Ta, a adevăratului Dumnezeu şi a robilor Tăi!

- Deci s-au pocăit?

- Da. Au devenit creştini.

- Și ce s-a întâmplat?

- Sfinții s-au dus și au spus vedenia lor mai marelui lor păgân dar când acesta a auzit că ei au devenit creştini a pus să îi chinuiască.

- O câtă cruzime.

- Mai apoi i-a pus într-un cuptor aprins.

- Vai de mine.

- Acolo au și murit pentru Hristos.[184]

Avem aici minunea convertirii de la păgânism la creştinism a Sfinților Trofim și Evcarp. Este bine să ştim că această convertire seamănă foarte mult cu convertirea Sfântului apostol Pavel care era pe drumul Damascului cu scrisori de la mai marii Ierusalimului pentru a îi persecuta pe creştini. Nu se poate să nu remarcăm că Hristos se arată și în cazul Sfântului Pavel și în cazul Sfinților Trofim și Evcarp într-un moment fără precedent. Ei mergeau să prigonească pe creştini și prin intervenția lui Hristos chiar ei devin creştini. Același Hristos s-a arătat la o diferență de mai bine de 250 de ani Sfântului apostol Pavel și mai apoi sfinților Trofim și Evcarp. Trebuie să vedem prin urmare că Hristos a schimbat de mai multe ori cursul istoriei și o poate face de multe ori într-un mod surprinzător. De ce? Ne-o spune Sfântul Chiril al Alexandriei: „fiind Dumnezeu prin fire şi în chipul lui Dumnezeu şi Tatăl şi deopotrivă cu El şi numit de aceea şi întâiul Născut, Unul Născut S-a arătat pe pământ şi cu oamenii a convieţuit".[185]

Am putut să vedem în rândurile de mai sus că Iisus poate să redevină o persoană a istoriei după cum am fost între ani 1 și 33 fiindcă El poate să călătorească între aceste două lumi. Aceasta fiindcă trebuie să știm că Hristos nu este condiționat de nimic din această lume și nici chiar cel rău (diavolul) nu îl poate condiționa pe Hristos. Totuși, este bine să știm că faptul că deși Hristos poate călătorii între aceste două lumi:

- văzută

- și nevăzută

nu înseamnă că lumea noastră este tot una cu lumea de dincolo (nevăzută). În acest sens lumea noastră trebuie să să aibă centru de gravitație pe Hristos. De ce? Fiindcă numai așa lumea noastră își poate păstra firescul ei. Ce voim să spunem prin firescul lumii? După cum știe mai toată lumea există o mare antagonie dintre:

- firesc

- și nefiresc.

Ce înseamnă aceasta?

Binele și frumosul sunt lucruri firești care ne fac să admirăm și să ne bucurăm. Rău și urâtul sunt lucruri nefirești care ne fac că avem:

- oroare,

---

[184]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/martie/martie18.htm (11.08.2021)

[185] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Ieșire*, Cartea a II-a, 2, în PSB, voi. 39, p. 290.

- o proastă dispoziție,
- tulburare
- și frică.

Ei bine se poate spune că cu Hristos lumea noastră este în firescul ei. De ce? Fiindcă această lume a fost făcută de Hristos și prin Hristos. Când omul ajunge să se depărteze de Hristos ei bine el ajunge să cunoască ceea ce este nefiresc. Ce este nefiresc?

- Păcatul,
- patima,
- răul,
- minciuna,
- perversiunea,
- apostazia
- ateismul
- și necredința.

Pentru a ne aduce la firesc: „(...) Cel ce pentru noi S-a făcut ca noi"[186] adică Hristos a voit să ne aducă la calea firescului. Să fi fost lumea în firesc în vremea lui Hristos? Evident că nu. Păgânismul propovăduia credința în mai mulți dumnezei (zei) care de mai multe ori erau ostili lumii și chiar geloși pe lume.

Este evident că trebuie să ne dăm seama că Hristos este grantul firescului lumii. Fără de Hristos firescul se pierde și omul ajunge să pășească pe căi străine și ciudate.[187]

Suntem muți care nu suntem interesați de firesc fiindcă credem că este o banalitate. Ei bine trebuie să știm că sunt mulți care i-au ca firești lucruri ce în sens creștin nu sunt firești:

- păcatul,
- goana după plăceri,
- patima
- sau răutatea

nu sunt în nici un fel lucruri firești.[188]

Îndemnul acestei cărți este că pentru a ajunge să ne dăm seama de diferența dintre firesc și nefiresc trebuie să facem mai multe:

- studii,
- cercetări
- investigații
- și analize.

Aceasta fiindcă aparent unele lucruri par a fi firești în timp ce în realitate nu sunt. Sfântul Chiril al Alexandriei spunea destul de bine: „căci de aceea S-a făcut în trup, mai bine-zis trup, Cuvântul lui Dumnezeu, Care toate le poate, ca, prin lucrările Duhului Său, să întărească slăbiciunile trupului și să scape firea noastră de o cugetare prea pământească, ridicând-o numai la cele plăcute lui Dumnezeu. Deci slăbiciunea firii omenești, care e supusă durerii, e biruită pentru prima dată în Hristos, ca să treacă aceasta și la noi".[189]

Un alt sfânt creștin ortodox care s-a învrednici să Îl vadă pe Domnul Hristos este Sfântul Nifon al Constanțianei. Cum a avut loc această arătate. Ei bine Sfântul Nifon stătea într-o noapte și privea cerul înstelat când dintr-o dată tăria cerului s-a dat a o parte și a apărut Hristos într-o mărire negrăită. În jurul lui stăteau îngerii în toate ierarhiile lor. Hristos s-a adresat Sfântului Arhanghel Mihail căruia i-a spus să îi pregătească tronul de judecată fiindcă a venit vremea pentru judecata de apoi. Apoi Hristos a început să enumere pe cei care vor merge în iad:

- închinătorii la idoli,
- cei care L-au răstignit,

---

[186] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Ieșire*, Cartea a Il-a, 1, în PSB, voi. 39, p. 298.

[187]În sens creștin ortodox trebuie să știm că omul are două căi în fața lui:
1. una progresivă alături de Hristos
2. și una regresivă alături de diavol.
Deși nu pare la prima vedere, calea alături de diavol este întotdeauna regresivă. De ce? Fiindcă diavolul nu mai are nimic firesc în el. El este o ființă în care s-a pervertit și ultima fărâmă de bine. Nu trebuie să credem că oferta diavolului este una de lungă durată fiindcă nu este. Tot ceea ce oferă el este distrugerea și moartea în cele din urmă.

[188]A se vedea Radu Teodorescu, *Firescul în religia creștin ortodoxă* (Cugir, 2014).

[189] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Fragmente din Cărțile 7 și 8, în PSB, voi. 41, p. 751.

- desfrânații,
- tâlharii,
- criminalii,
- iubitorii de argint,
- magicienii,
- tiranii etc.[190]

Putem să afirmăm că vedenia Sfântului Nifon a fost una eshatologică fiindcă el a putut să Îl vadă pe Hristos la judecata de apoi. Despre acest lucru am vorbit mai sus că unele arătri ale lui Hristos poate să fie:

- profetice
- și eshatologice.

Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă numai așa vom ajunge să fim unii care să ne dăm seama de care este sensul și semnificația aparițiilor lui Hristos. Aparițiile lui Hristos spune momente:

- speciale,
- unice,
- esențiale
- și definitorii.

Am ales să facem o enumerare a acestor arătări ale lui Hristos într-o lume care crede că după înălțarea Sa triumfătoare la cer Iisus a devenit pur și simplu izolat în cer și noi aici pe pământ am rămas:

- neajutorați,
- de izbeliște
- singuri
- și stingheri.

Ei bine trebuie să fim conștienți că Hristos nu se arată oricui și oricând. El își găsește bine momentele pentru a se arăta și se poate vedea că mai multe dintre arătările Lui sunt:

- pedagogice,
- unele care învață,
- care povățuiesc
- și care îndrumă.

Este de amintit aici că că deși trăim într-o lume care iubește:

- senzaționalul,
- senzațiile tari
- și adrenalina

totuși sunt din ce în ce mai puțini cei care sunt interesați de arătările lui Iisus din viețile sfinților. Aceasta fiindcă este bine să fim conștienți că Hristos este alături de noi chiar dacă modul cu se arată El nu este după cum ne așteptam noi. Hristos a ajuns să mântuiască ceea ce a asumat și nu mântuiește ceea ce nu este asumat: „(...) Cuvântul lui Dumnezeu Şi-a unit Sieşi firea întreagă a oamenilor, ca să mântuiască omul întreg. Căci ceea ce n-a luat, nici n-a mântuit”.[191]

Trăim într-o lume care pune mare accent pe ceea ce este:

- matematic,
- rațional
- și logic.

T-a spus de mai multe ori că veacul nostru este un veac raționalist în care totul trebuie să aibă:

- o explicație,
- o justificare
- și un înțeles

rațional. Dacă nu este rațional ei bine nu este de interes și nici nu are nici un sens. În această lume matematică și rațională de mai multe ori Hristos nu poate să fie:

- nici asimilat
- și nici înțeles.

De ce? Fiindcă Hristos este unul care ține de:

---

[190] https://boraurora.com/2015/02/14/vedenia-sfantului-nifon/ (accesat pe 12.08.2021).

[191] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Fragmente din Cărțile 7 și 8, în PSB, voi. 41, p. 776.

- credință.
- de experiența mistică
- și de viața ascetică.

Nu este prin urmare vorba de mai nimic matematic în Hristos.

Să fie lucrurile chiar așa? Adevărul este că nu. Ceea ce nu poate să înțeleagă și să cuprindă lumea de azi este că Hristos este:

- supra-rațional,
- supra-logic,
- și metafizic.

Este Hristos cel care a făcut lumea și nu invers. Prin urmare este posibil dacă facem un efort să ajungem la Hristos și pe care rațională însă acest lucru nu este întotdeauna sigur. De ce? Fiindcă rațiunea matematică nu este una care poate să accepte ceea ce este:

- supranatural
- și metafizic.

Tot Sfântul Chiril al Alexandriei ne iluminează: „înțeleptul Pavel, explicând cauza unică şi adevărată a înomenirii, a spus: *ca toate să fie iarăși unite în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ (Efeseni* 1, IO). Şi fapta unirii arată readucerea făpturilor la scopul spre care au fost create la început şi de la care au căzut”.[192]

Ceea ce poate să fie înțeles pe care rațională din Hristos este că Hristos a venit în această lume:

- din iubire față de om
- și pentru a îl ajuta pe om să se mântuiască.

Acest lucru nu înseamnă că mântuirea este câștigată automat fără de nici un efort și de încercări de desăvârșire. În nici un caz. Trebuie să facem ceea ce ne-a învățat Hristos în Noul Testament. Prin urmare în sens creştin ortodox Hristos este concomitent:

- rațional
- și supra-rațional

ca Unul care este autor a tot ceea ce este rațional în această lume. Aceasta nu înseamnă că nu mai trebuie să fim raționali. Trebuie să fim raționali dar la fel de bine trebuie să deschiși spre experiența supra-rațională care ne vine prin:

- rugăciune,
- viață mistică
- sau credință.

Iată cum în această suprapunere de planuri ajunge să înțelegem sensul pentru care Hristos a venit în această lume. Sfântul Chiril al Alexandriei spune cât se poate de bine: „deoarece Dumnezeu-Tatăl voia să mântuiască neamul corupt de pe pământ, dar nu se putea face aceasta prin cineva dintre cei supuşi facerii, fapta aceasta întrecând toată puterea creației, a acceptat iconomia întrupării însuşi Cel ce cunoştea voia lui Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu cel Unul-Născut. S-a pogorât astfel la o stare de supunere voită, încât să ajungă până la moarte, şi anume la moartea cea de necinste”.[193]

În zilele noastre un pelerin discuta cu un părinte de la Muntele Athos.

- Părinte aș avea și eu o nedumerire.
- Care fiul meu?
- În afară de sfinții apostoli au mai fost sfinți care L-au văzut pe Hristos?
- Da.
- Care?
- Viețile sfinților sunt pline de ei.
- Să știți că am citesc cu luare aminte viețile sfinților.
- Așa să faci.
- Evident.
- Totuși sunt și sfinți pe care nu îi știm cu numele care L-au văzut pe Hristos.
- Da?

[192] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a IX-a, capitol unic, în PSB, voi. 41, p. 889.
[193] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a X-a, cap. al II-lea, în PSB, voi. 41, pp. 946-947.

- Da.
- Cum?
- Aici la Muntele Athos a fost un isihast în vechime care l-a văzut pe Hristos în vedenie.
- Care?
- Nu i se ştie numele.
- De ce?
- A trăit în vechime.
- Și cum se ştie de vedenia lui?
- A scris-o.
- Și nu şi-a dat numele?
- Nu?
- De ce?
- A voit să rămână anonim.
- Și ce a văzut?
- Isihastul se ruga într-o noapte.
- Singur?
- Da.
- Tipic călugăresc.
- Da. Era ostenit şi dintr-o dată a adormit.
- Înțeleg.
- Ei bine deşi dormea în vis a avut o vedenie cu Hristos.
- Cum?
- Se făcea că el slujea în biserică dimpreună cu duhovnicul lui cu Hristos.
- Ce frumos.
- Hristos era îmbrăcat ca arhiereu.
- Deci Hristos era protos (cel care conducea slujba)?
- Da. Și slujea un diacon care când spunea: Pleacă, Doamne, urechea Ta şi mă auzi, Hristos îi răspundea.
- Ce îi răspundea?
- Hristos îi răspundea: să aibă şi aceştia parte împreună cu Mine în împărăția Mea.
- Interesant.
- Este. Isihastul a mai putut să vadă doi călugări care slujeau cu el și ale căror fețe străluceau foarte tare.
- Și cine erau ei?
- Nu i-a recunoscut.
- Și ce a urmat?
- Isihastul nu s-a mai putut abține şi L-a îmbrățișat pe Hristos.
- L-a lăsat Hristos?
- Da.
- Și?
- Isihastul i-a spus lui Hristos: Pomeneşte-mă Doamne întru împărăția Ta.
- Și i-a răspuns Hristos?
- Da.
- Ce i-a răspuns?
- Să fie aşa cum ai spus.

- A spus iarăşi, cu toată evlavia către Stăpânul Hristos: „Iartă-mă, Doamne, că îndrăznesc să vorbesc puţin în faţa Ta, să spun câteva lucruri pe care de mult doream să Ţi le spun".

- Și mi-a spus Mântuitorul: „Vorbeşte cu curaj şi nu te teme de nimic".

- Atunci i-a spus cu multă smerenie şi cutremurare: „Spune-mi, Doamne, cărticica aceea a mea smerită, pe care am scris-o despre rugăciunea minții, am scris-o cu harul Tău sau nu?"

- Și Acesta mi-a răspuns: „Da, cu harul Meu a fost scrisă".

- Atunci am spus iarăşi: „După ce să înţeleg, Doamne, că a fost scrisă cu harul Tău?"

- I-a spus Mântuitorul: „Din evlavia de care eşti cuprins atunci când scrii".

- Iarăşi a spus el: „Și cum este aceasta, Doamne? Deoarece uneori când scriam atâta evlavie îmi venea, încât curgeau şuvoi lacrimile din ochii mei Alteori însă eram cuprins de prea putină evlavie, încât numai ce se umezeau un pic de la aceasta".

- Atunci când, scriind, erai copleşit de evlavie şi de lacrimi, Duhul Meu cel Sfânt era Cel care-ţi vorbea. Când, scriind, erai numai puţin cuprins de evlavie, atunci era cercetarea harului Meu, care atunci când se lua de la tine înceta deodată şi evlavia. De aceea nu mai puteai să scrii cu libertatea minţii, cu toate că doreai. Iar dacă scriai ceva, scriai fără dulceaţa duhovnicească a cugetului, de aceea te şi opreai.

- Interesant dialog.

- Aşa este. Isihastul L-a întrebat pe Hristos de ce inima lui simte că fierbe când spune rugăciunea lui Iisus?

- Și ce i-a răspuns Hristos?

- Hristos i-a răspuns că este harul cel care ăl face să simtă acest lucru.

- Din dialogul cu Hristos înțeles părinte că acest călugăr era scriitor.

- Se pare că da.

- Și Hristos i-a răspuns la toate nedumeririle sale?

- Da. A mai avut doar una după cum reiese din mărturia lui.

- Care?

- Isihastul l-a întrebat pe Hristos: Doamne, deoarece din toate acestea am fost încredinţat că cele însemnate în această smerită carte a mea sunt de la harul Tău, te rog, primeşte să Ţi-o închin Ţie, ca fiind a Ta, şi ce vei dori Tu, aceea să faci cu ea.

- Și ce i-a răspuns Hristos?

- Hristos i-a spus aşa: Nu te îngriji tu de aceasta, adică acum ascunde-o, şi când voi dori Eu, o voi trimite din muntele acesta.

- Și ce a urmat?

- După aceasta Hristos s-a făcut nevăzut.

- Vă mulțumesc părinte că mi-ați spus această întâmplare folositoare.[194]

Avem aici o arătare a lui Hristos a unui isihast pe care nu îl cunoaştem și care L-a văzut pe Hristos. Această mărturie a fost scrisă de acest isihast despre care se ştie că a fost autorul cărţii Vedere duhovnicească descoperită la Muntele Athos în 1851.[195] Pentru prima dată cartea a fost publicată la Tesalonic în 1978. Nu ştim care sunt motivele pentru care acest isihast nu a voit să își dea numele dar cel mai probabil a voit să fie smerit. Această vedenie a lui Hristos trebuie să remarcăm că spre deosebire de alte vedenii cu Hristos este cumva centrată liturgic. Isihastul îl vede pe Hristos slujind în biserică îmbrăcat în veşminte liturgice de arhiereu. Faptul în sine ne spune că Hristos este în biserică la slujbe atunci când noi mergem să ne rugăm. Prin urmare nu trebuie să credem că rugăciunile noastre nu ne sunt:

- ascultare,
- văzute
- și luate în considerare. Ț

Isihastul vedem că are mai multe nedumeriri despre o carte duhovnicească pe care a scris-o și Hristos îi răspunde cu răbdare al toate nedumeririle Lui. Este evident că Hristos este o persoană deschisă dialogului și care nu vrea să ne lase în întuneric cu privire la nelămuririle pe care le avem.[196]

CAPITOLUL 10

SFINȚII CREȘTIN ORTODOCȘI: OAMENII CARE AU UMPLUT GOLUL LĂSAT DE ÎNĂLȚAREA LUI HRISTOS

Când am purces la scrierea acestei cărți am denumit-o după numele grecesc de *hristofania* fiindcă în greacă hristofanie înseamnă arătare a lui Hristos. Este mai mult o încercare de a evidenția caracterul creştin ortodox al acestei cărți. Sunt mai mulți termeni teologici care au fost preluați din limba greacă cum ar fi:

- teofanie, adică arătare a lui Dumnezeu,
- anghelofanie, adică arătare a îngerilor
- sau aghiofanie, adică arătare a sfinților.

---

[194] Pr. Constantin Coman, *Erminia Duhului,*(Editura Bizantină, Bucureşti 2002), p.253-258.

[195]A se vedea *Vedere duhovnicească* (Bucureşti, 1999).

[196]A se vedea Filoteu Faros, *Dialogul în psihoterapia ortodoxă* (Bucureşti, 2008).

Toate aceste lucruri evident că au în comun termenul de arătare. După cum am evidențiat mai sus se poate spune că după înălțarea triumfătoare a lui Hristos la cer în Noul Testament există ca un fel de:

- gol,
- lipsă,
- spațiu vid,
- hiat,
- suspans
- sau spațiu liber.

Este vorba de faptul că în cele 4 Evanghelii canonice protagonist principal este Hristos care imediat după ce se înalță la cer ei bine acest loc al Său rămâne cumva gol. Sfântul Chiril al Alexandriei spune foarte frumos că: „căci de aceea S-a arătat ca noi, adică S-a numit și S-a făcut om, ca pe cel devenit odinioară urât, pentru neascultarea de la început și pentru păcatul ce s-a introdus, să-l facă iubit de Dumnezeu. De aceea se spune că Hristos S-a făcut ușa, începutul și calea noastră în toate bunurile”[197].

Hristos însă prin sfinții Săi în nici un caz nu părăsește lumea. Este evident acest lucru din mai multe arătări pe care le avem din Noul Testament. Totuși știm că și catolicii și alte secte creștine vorbesc de arătări ale Domnului Iisus Hristos. Nu știm dacă aceste arătări sunt veridice sau nu, dar ceea ce știm este că în nici un fel arătările din viețile sfinților creștin ortodocși nu sunt minciuni și fabricații omenești.[198]

Trebuie să ne dăm seama că Hristos deși s-a înălțat la cer în fața apostolilor acum 2000 de ani este în același timp prezent în această lume. Este prezent în această lume însă:

- nu în termenii noștri
- ci în termenii Lui.

Oamenii și creștinii evident că ar aștepta ca Hristos să fie o prezență ușor accesibilă. Acest lucru nu este posibil fiindcă Hristos știe mult mai bine decât noi când trebuie să intervină în istoria umană. Că Hristos poate intervenii în istoria umană ne-o spun Viețile sfinților care sunt cele ce l-au actualizat cel mai mult pe Hristos. Totuși, trebuie să știm că acest gol al lipsei lui Hristos se poate simții. Nu trebuie să uităm că de la Adam și Eva umanitatea a căzut de la Dumnezeu și a ales o cale străină de Dumnezeu. Creștinii ortodocși autentici simt această lipsă a lui Hristos. Hristos nu ar fi lipsit din lumea noastră dacă omul nu ar fi căzut în păcat. Nu poți să spui că ești un om care iubește păcatul și în același timp îl iubești și pe Hristos. De ce? Fiindcă Hristos și păcatul sunt nouă noțiuni total incompatibile.[199]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfântului Gheorghe. Sfântul Gheorghe știm că era mai mare în armata romană. A mărturisit că este creștin și pentru acest lucru a fost închis urmând ca mai apoi să fie martiriziat. Ei bine Viețile sfinților ne spun că pe când Sfântul Gheorghe era în temniță și a ațipit puțin. Ei bine în acest somn ușor a avut o vedenie în vis. I s-a arătat Hristos care îl săruta și i-a pus o cunună pe cap. Apoi i-a spus:

- Nu te teme, ci îndrăznește! Căci, iată, împreună cu Mine te vei învrednici a împărăți. Deci, nu slăbi, că degrabă venind la Mine, cele gătite ție le vei primi!

După aceasta Hristos s-a făcut nevăzut și Sfântul Gheorghe s-a trezit din somnul lui și a chemat pe un slujitor de al său să îi spună vedenia pentru ca mai multă lume să se poată folosii de ea.[200]

Vedem și aici că Hristos se arată într-un moment critic din viața Sfântului Gheorghe: era momentul când el a fost prins și aștepta execuția. Ei bine Hristos evident că îl încurajează pe Sfântul Gheorghe și îl asigură că după moartea trupului sufletul lui va merge în rai unde îi este deja pregătit un loc.

Se poate spune că arătarea lui Hristos către Sfântul Gheorghe este una:

- excepțională,
- specială,
- deosebită

---

[197] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a X-a, cap. al II-lea, în PSB, voi. 41, p. 947.

[198]Arătările Domnului Iisus Hristos ne spun că în orice caz creștinismul ortodox și-a păstrat vitalitatea duhovnicească de-a lungul secolelor. Nu trebuie să uităm acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulți care protestează împotriva ortodoxiei. Este greu să spunem că un creștin este creștin adevărat dacă el caută dezbinarea creștinismului și mai ales a creștinismului ortodox. Știm că creștinismul este amplu divizat și acest lucru ar trebuii să ne îngrijoreze. Ei bine sunt mulți așa ziși creștini care în nici un fel nu sunt îngrijorați de dezbinarea din creștinism.

[199]A se vedea Ioanis Romanidis, *Păcatul strămoșesc* (București, 2017).

[200]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsapr/04-23-sf_gheorghe.html (accesat pe 12.08.2021).

- și deplină.

Hristos a știut exact momentul în care să se arate pe Sine și să îl încredințeze pe Sfântul Gheorghe că este pe calea cea bună. Aceasta fiindcă trebuie să știm că trebuie să avem mai mult:

- încredere
- și speranță

în Hristos decât în noi înșine. Aceasta fiindcă după cum ne spune Sfântul Chiril al Alexandriei Iisus este garantul nostru în fața morții: „(...) a venit printre noi şi S-a făcut om nu pentru Sine, ci a pregătit calea prin Sine şi în Sine, pentru ca firea omenească să scape de moarte şi să se întoarcă la nestricăciunea cea de la început”.[201]

Moartea este cel mai irațional lucru din lumea noastră. Aceasta fiindcă într-o lume în care există:

- sens,
- frumusețe,
- bine
- și adevăr

moartea este o forță negativă. Moartea este opera concretă a diavolului și după cum ne arată căderea primilor oameni Adam și Eva în fața diavolului și a morții omul este:

- neputincios,
- fără replică
- și înfrânt.

Sfânta Treime a fost conștientă de acest lucru și pentru aceasta nu a stat și nu a acționat ci a venit să îl răscumpere pe om din robia diavolului.[202]

Realitatea este că nu Îl putem vedea pe Iisus la fel cum îi vedem pe semenii noștri dar în orice caz ajungem să Îl simțim pe Hristos că ne ajută într-un fel sau altul dacă îi cerem ajutorul atunci când diavolul ne atacă. De fapt Biblia ne spune că atunci când suntem atacați de diavol trebuie să cerem ajutorul lui Iisus. El ne va ajuta într-un fel sau altul. Prin urmare prin Hristos:

- lucrările,
- schemele
- și ispitele

diavolului devin neputincioase. Nu trebuie să uităm de aceasta fiindcă sunt mulți care nu cred că Hristos poate să ne scape de maleficul diavolului. Ei bine am putut vedea că Sfântul Antonie cel Mare era atacat de diavoli care au luat chipul la mai multe animale sălbatice. Sfântul se roagă la Hristos și în cele din urmă nu numai ajutorul lui Hristos vine și Iisus în persoană. Că Hristos nu este departe de noi și ne ajută ne încredințează Sfântul Ambrozie al Milanului: „căci Domnul Iisus Hristos de aceea a venit în lume, ca să țintuiască pe cruce patimile noastre și ca să ne dea iertare păcatelor. Întru moartea Lui ne-am îndreptat, pentru că prin sângele Lui a ajuns să se curățească întreaga lume”.[203]

După cum am spus sunt mai mulți care simt un fel de gol după înălțarea lui Hristos la cer. Ei eventual ar fi vrut să fie contemporani cu Hristos:

- să Îl vadă,
- să Îl simtă,
- să Îl pipăie
- și să vorbească cu El.

ori Hristos se înalță la cer și parcă S-a dus odată pentru totdeauna.

Cei care gândesc așa evident că nu sunt bine informați. Nu sunt bine informați fiindcă după cum putem vedea Hristos se arată de mai multe ori pe parcursul istoriei la mai mulți sfinți creştin ortodocși. Aceasta fiindcă acești sfinți trebuie să știm că sunt unii care au:

- credință,
- nădejde
- și dragoste

față de Hristos.

La fel după cum am spus în Hristos se intersectează două planuri:

---

[201] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Xl-a, cap. 10, în PSB, voi. 41, p. 1054.

[202] A se vedea Radu Teodorescu, *Cosmosul ca templu al Sfinte Treimi* (Cugir, 2021).

[203] Sf. Ambrozie al Milanului, *Tâlcuiri la Sfânta Scriptură. Despre Iacob și despre viața cea fericită,* Cartea I, 17, în PSB, voi. 52, pp. 254-255.

- cel al istoriei umane
- şi cel al eshatologiei.

Ce să înțelegem din aceasta? Hristos s-a făcut om în istorie din iubire față de noi și pentru ca să se smerească. Totuşi El rămâne şi Dumnezeu. Prin urmare nu se poate spune că Hristos a lăsat un gol:

- existențial,
- spiritual
- mistic
- şi ascetic

după înălțarea Lui la cer.

Acest gol este mai mult un gol pe care îl provoacă în noi păcatul. Sfântul Ambrozie al Milanului este cât se poate de concludent în acest sens: „tocmai din această pricină a binevoit să Se întrupeze Domnul Iisus şi să vină în lume, pentru ca prin El să ne facă şi pe noi părtaşi la belşugul iertării păcatelor”.[204]

Păcatul este unul care:

- ne înstrăinează,
- se separă,
- de îndepărtează
- şi ne duce departe

de Hristos.[205]

Păcatul este o energie care nu are nimic cu Hristos și care dintru început L-a făcut pe om să piardă raiul şi să devină muritor. Noi oamenii fiindcă suntem ignoranți ajungem să limităm gravitatea păcatului însă trebuie să știm că el este un lucru:

- nociv,
- distrugător,
- care ne îmbolnăveşte
- şi care ne ucide

în cele din urmă. Dacă este să ne exprimăm teologic putem spune că păcatul este energia diavolului și a morții care lucrează în lumea noastră. Omul nu poate să învingă această energie însă Hristos poate. Iată ce spunea Sfântul Maxim Mărturisitorul în acest sens: „S-a întrupat pentru noi ca să mistuie în Sine păcatul nostru şi ca să Se dea pe Sine tuturor celor ce văd în El chipul şi exemplul vieţuirii virtuoase, îndeplinind ca un învăţător bun şi înțelept întâi prin Sine cele ce sunt de spus şi de făcut spre pilduire nouă”.[206]

Despre ereziarhul Arie se spune că el a fost un preot învățat din Alexandria. Influențat de mai multe curente de gândire gnostice știm că Arie a început să propovăduiască faptul că Iisus nu este Fiul lui Dumnezeu ci un fel de unealtă a lui Dumnezeu Tatăl prin care El a făcut lumea. Prin aceasta în cele din urmă îi era negată omului şansa la mântuire. Aceasta fiindcă omul nu se mai putea mântui dacă nu avea ca mântuitor pe Hristos Fiul lui Dumnezeu. Se spune că în acea perioadă arhiepiscop al Alexandriei era Sfântul Petru. El l-a mustrat de mai multe ori pe Arie.

- Ceea ce propovăduieşti tu este o erezie, spunea Sfântul Petru.
- În nici un caz.
- Te înşeli.
- Trebuie să le spun oamenilor adevărul.
- Ştiu deja adevărul.
- În nici un caz.
- Adevărul este ortodoxia.

Ei bine deşi era mustrat ei bine Arie nu vroia să se pocăiască. În cele din urmă Sfântul Petru nu a avea de ales decât să îl excomunice pe Arie. Întâmplarea a făcut ca în acea perioadă păgânii au început să îi prigonească din nou pe creştini. Sfântul Petru pentru că era episcop creştin a fost prins şi aruncat în temniță. Arie separa ca

---

[204] Sf. Ambrozie al Milanului, *Tâlcuiri la Sfânta Scriptură. Despre Iacob şi despre viața cea fericită*, Cartea a Il-a, 27, în PSB, voi. 52, p. 279.

[205]Este bine totuşi să avem o anumită nostalgie față de Hristos. De fapt nu se poate ca Noul Testament să nu ne aducă un fel de nostalgia față de Hristos fiindcă el ne pune în față toate evenimentele vieții lui Hristos. Îl putem vedea pe Hristos cum se plimbă prin Israel cu ucenicii Săi şi predică şi vindecă oameni. Îl putem vedea pe cruce şi mai apoi pus în mormânt. Îl putem vedea înviat şi mai apoi înălțat la cer. Toate aceste lucruri sunt unele care trebuie să știm că sunt pentru mai mulți nostalgice. Este bună această nostalgie după Hristos fiindcă ea naşte iubirea față de Hristos.

[206] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* Partea a II-a, 112a, în PSB, voi. 80, p. 285.

după moartea Sfântului Petru el să ajungă pe scaunul din Alexandria. El a trimis la Sfântul Petru doi preoți.

- Suntem trimiși de Arie.

- De ce?

- Să îți spunem că Arie se pocăiește de erezia lui.

Sfântul Petru nu a spus nimic dar în acea noapte a avut o vedenie. I s-a arătat chiar Domnul Hristos care i-a spus Sfântului Petru:

- Nu îl crede pe Arie fiindcă el nu se pocăiește sincer.

A doua zi cei doi preoți au intrat în celula Sfântului Petru şi i-au cerut să îl ierte pe Arie. Sfântul Petru le-a spus:

- Dragii mei fii, voi nu ştiţi ceea ce mă rugaţi intervenind pentru acela care sfâşie şi încă îndelung va mai sfâşia întreaga Biserică a lui Hristos. Eu îmi iubesc oile mele şi mă rog cu osârdie lui Dumnezeu să le ierte păcatele lor şi să le mântuiască. Însă pe Arie îl alung, pentru că şi Dumnezeu l-a azvârlit pe el! Nu a mea judecată, ci judecata lui Dumnezeu l-a îndepărtat de Biserică. El huleşte preacinstita Taină a Preasfintei Treimi!

Mai apoi el a adăugat:

- Să nu credeţi că eu sânt nemilostiv cu Arie şi că sânt aspru către cei care păcătuiesc! Cel ce săvârşeşte păcat din neputinţă omenească, şi cel mai mare de ar fi acela, este mult mai mic decât păcatul ereticului Arie! După aceasta, arhiereul le-a descoperit cum însuşi Hristos i S-a arătat în acea noapte îmbrăcat într-o cămaşă sfâșiată. Cuprins de o teamă plină de evlavie, Petru L-a întrebat:

- Mântuitorule, cine Ţi-a sfâșiat cămaşa?

Domnul i-a răspuns:

- Nebunul de Arie! El a despărţit de Mine mulţi oameni ai Mei, pe care Eu Mi i-am dobândit prin sângele Meu. Însă tu ia aminte! Nu îl primi să aibă părtăşie cu Biserica, chiar de te-ar ruga la aceasta, căci el cugetă vrăjmăşii împotriva Mea şi împotriva celor ce cred în Mine! Nu îngădui la stână lupul îmbrăcat în blană de oaie![207]

Avem aici o arătare a lui Hristos către Sfântul Petru al Alexandriei care ne spune că Hristos știe ce se petrece cu Biserica Lui. Sunt mai mulți care ajung:

- să dezbine,

- să rupă,

- să fărâmițeze

- și să distrugă

Biserica lui Hristos prin ereziile lor. Aceștia de fapt sunt persoane care nu iubesc Biserica și pe Hristos fiindcă dacă ar iubit-o nu ar mai dezbina-o. Iată de ce cei mai mulți nu ajung să își ia plata pentru faptele lor în această lume ci în viața care va urma. Sunt mulți care ajung la:

- sectă,

- erezie

- și confesionalism

creştin din mândrie. Ei se consideră mai buni ca restul creștinilor ortodocși și evident că vor ajunge să facă mult rău Bisericii. Ei uită de care este sensul venirii lui Hristos în lume. Sfântul Maxim Mărturisitorul ne spunea foarte frumos: „pentru aceasta S-a arătat pe Sine şi a aşezat stăpânirea Sa şi a venit în trup ca să mântuiască pe cei pierduţi şi să omoare fiarele cele rele ce se hrănesc din el; şi să-l facă loc al păcii şi păşune a oilor cuvântătoare, călăuzite prin fapte spre Dumnezeu."[208]

Arătarea Sfântului Petru al Alexandriei pe care am spus-o mai sus este la fel de actuală cum a fost în secolul al IV-lea când mai mulți au ajuns să dividă Biserica. Nu sunt și acum mai multe secte și erezii? Evident că da. Ei bine cei mai mulți sectanți și eretici din zilele noastre sunt:

- ignoranți,

- nepăsători

- și orbiți

de propriul lor orgoliu.

Este bine să știm că Hristos ajunge să fie Unul care ajunge să ne facă să fim mult mai atenți cu credința noastră. Aceasta fiindcă în nici un fel nu trebuie să tratăm credința:

- superficial,

---

[207]https://www.crestinortodox.ro/liturgica/pictura/vedenia-sfantului-petru-alexandria-126175.html (accesat pe 12.08.2021).

[208] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 8, în PSB, voi. 81, p. 58.

- ușor,
- fără luare aminte
- și cu nepăsare.

Cea mai bună dovadă în acest sens este vedenia Sfântului Petru al Alexandriei. Ce creștini suntem noi dacă noi căutăm numai:

- propriile idei,
- propriile opinii
- și propriile păreri?

În nici un fel nu mai putem să fim creștini. Este ca și cum afirmația lui Iisus din Noul Testament că: cine vrea să Îmi urmeze să se lepede de sine și să își ia crucea și să îmi urmeze (Marcu 8, 37) nici nu ar exista.

Egoismul trebuie să știm că se poate manifesta și în probleme de credință creștină. Nu voim să știm ce a propovăduit exact Hristos fiindcă de fapt ne prețuim mai mult:

- ideile,
- opiniile
- și concepțiile

proprii.[209]

Vedenia Sfântului Petru al Alexandriei din secolul al IV-lea este mai actuală ca niciodată. Sunt însă din ce în ce mai puțini creștin ortodocși care:

- vor să știe de ea,
- vor să o creadă
- și o consideră autentică.

De ce? Fiindcă creștinii de azi sunt creștini:

- cu numele,
- formal,
- de ochii lumii
- și superficial.

Mult prea repede ceștini de azi uită că Hristos a venit în lume nu numai formal ci fiindcă El a iubit real și adevărat această lume. Sfântul Maxim Mărturisitorul este extrem de concludent în acest sens: „cuvântul dumnezeiesc şi începător al lui Dumnezeu şi Tatăl, printr-un mod negrăit al coborârii la noi, a binevoit să vieţuiască cu noi prin trup, lucrând, pătimind şi grăind acelea prin care voia ca pe noi, deveniţi vrăjmaşi şi duşmani ai Lui, să ne împace cu Dumnezeu şi Tatăl şi, înstrăinaţi de viaţa fericită, să ne readucă iarăşi la ea”.[210]

Totuși nu numai înălțarea lui Hristos la cer A ajuns să creeze mai mult:

- gol
- și vid

în lumea noastră. Oamenii de azi se luptă cu:

- depresia,
- angoasa,
- grijile lumești,
- neliniștea sufletească,
- nevrozele
- și perturbațiile sufletești.

Poate că în nici o epocă a istoriei nu au mai fost atât de multe boli sufletești cum sunt în zilele noastre. Aceasta fiindcă omul de azi este un om care trebuie să știm că este unul care mai mult decât orice este:

- rupt,
- frânt,
- fracturat
- și dezbinat

---

[209]Este bine să știm că la fel ca Arie sunt mai mulți eretici mari intelectuali care de fapt nu vor să urmeze lui Hristos ci sunt mult mai interesați cât de mult din ideile lui Hristos corespund cu sistemul lor de gândire. Ei bine ei iau de la Hristos numai ceea ce le convine și ceea ce este în conformitate cu ideologia lor. Ceea ce nu este după ideologia lor trebuie să fie reformulat sau reformat. Nu a fost un astfel de caz Luther care a crezut că Hristos poate să fie reformat? Cum să îl reformezi pe Hristos? Nu este adevărat că mai mult trebuie să ne reformăm noi după Hristos și nu invers? Evident că da.

[210] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 11, în PSB, voi. 81, p. 61.

sufletește. Trăim într-un veac al marilor dezamăgiri și răsturnări de situație. Nu mai știm pe ce cale să o apucăm și pentru aceasta evident că ajungem să fim unii care mergem pe căi străine de creștinismul ortodox. Sunt mult prea multe spiritualități în care se află în contradicție una cu alta. Aceasta fiindcă este bine să știm că omul de azi deși este:

- triumfalist
- și mândru de realizările lui tehnice

este totuși un om care este lipsit de credință în Dumnezeu.

Despre această dezbinare sufletească a omului ne vorbea Sfântul Maxim Mărturisitorul încă din secolul al VII-lea: „(...) Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, Care S-a făcut om ca să adune la Sine firea omenească; şi să o oprească să fie purtată în chip rău spre ea însăşi, mai bine zis să se sfâşie şi să se împartă împotriva ei; să o oprească de a nu mai avea nici o stabilitate din pricina mişcării nestatornice a voinţei spre orice lucru”.[211]

Fiindcă omul de azi nu Îl caută pe Hristos:

- sincer
- și dezinteresat

ei bine el ajunge să fie unul care simt un mare gol sufletesc în sufletul lor. Atunci, de multe ori cu disperare, acest om ajunge să facă mai multe eforturi disperate să umple acest gol din sufletul lui. Cu ce ajunge omul să umple acest mare gol sufletesc? Cu:

- mituri și mitologii,
- spiritualități oculte de tip New Age,
- yoga,
- secularism
- sau gnoze orientale sau occidentale.

Toate acestea se poate spune că îi aduc omului mai mult un fel de satisfacție externă dar în profunzimea sufletului omul tot:

- gol
- și singur

este. De ce? Fiindcă sufletul este legat ontologic de Hristos. Este Hristos cel care a creat sufletul uman și Hristos a menit acest sufletul să fie în comuniune cu El. Fericitul Augustin spunea cât se poate de inspirat: “neliniștit este sufletul meu Doamne până ce nu se va odihnii întru Tine.” ontologic trebuie să fim conștienți că sufletul tânjește spre Dumnezeu. Fără de Hristos sufletul ajunge să sufere și să nu îș mai afle liniștea în această lume. Totuși Hristos a venit în această lume pentru ca omul să se poate mântuii: „pricina și unicul temei al minunatei Sale veniri la trup este singură mântuirea noastră”.[212]

Sufletul uman se poate vedea că de multe ori aproape inconștient simte un fel de depărtare a lui Hristos de el. Aceasta fiindcă acest suflet trebuie să știm că este influențat mai mult de materie decât de viața duhovnicească. Pentru a depășii această stare de despărțire de Hristos: „S-a făcut pentru noi ca noi”.[213]

Un alt caz de arătare a Domnului și Mântuitorului Hristos avem din viața Sfântului Alexandru Romanul pe care îl prăznuim pe data de 13 mai. Știm că sfântul a mărturisit că este creștin și pentru aceasta i s-a intentat un proces ca unul care:

- nu se închină
- și necinstește

pe zeii Romei și mai ales pe zeul Die.

Sfântul Roman era înalt și avea pe atunci 18 ani.

- De ce nu vrei să te închini zeului Die?
- Măî închin la Hristos?
- La Hristos?
- Da.
- Și ce poate să facă Hristos?
- A făcut tot ceea ce există.
- Dar nu a fost Hristos cel care a murit pe cruce?
- Mai bine nu mai rostii numele lui Hristos?

[211] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 17, în PSB, voi. 81, p. 147.
[212] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea I, ep. 11, în PSB, voi. 81, pp. 62-63.
[213] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole*, Partea a Il-a, Scrieri, 5, în PSB, voi. 81, p. 214.

- De ce?
- Fiindcă tu nu eşti vrednic să îi rosteşti numele.
- Eşti tânăr şi nu vreau să te ucid.
- Mai bine ţi-ar fi milă de tine şi te-ai scoate din cursele diavolului.
- Ce curse?
- În care te-a prins diavolul.
- Mai bine te-ai închina lui Die.
- Niciodată.

Se spune că atunci Sfântul Alexandru s-a rugat lui Hristos:

- Doamne Iisuse Hristoase, nu mă lăsa pe mine smeritul robul Tău, ci ajută-mi mie, păcătosul şi nevrednicul.

Atunci cerurile s-au deschis şi sfântul a putut să Îl vadă pe Hristos în mărire stând de-a dreapta Tatălui.

După aceasta sfântul a fost ucis.[214]

Avem aici încă o hristofanie care evident că a fost făcută pentru a ajunge să Îl întărească în credinţă pe Sfântul Alexandru care urma să fie martirizat. Este bine să ştim că în timp ce mucenicii au fost de partea lui Hristos persecutorii anti-creştini au fost de partea diavolului. Deşi ei nu recunoşteau pe cine adorau ei în persoana zeilor şi a idolilor au fost zeii. Trebuie să ştim că nu putem să fim cumva şi cu Hristos şi cu diavolului. Diavolul s-a separat de Hristos:

- veşnic,
- deplin
- fără posibilitatea de întoarcere
- şi total.

Unii evident că vor găsii acest lucru cât se poate de extrem dar realitatea aşa este. Au fost unii care au crezut într-o eventuală mântuire finală a diavolului. Dintre ei cel mai vocal a fost Origen din Alexandria care în secolul al III-lea a elaborat doctrina apocatastazei. Ştim că apocatastaze care susţinea că la sfârşitul lumii Dumnezeu Tatăl îl va mântuirii pe diavol a fost respinsă ca erezie în anul 553 la al V-lea Sinod Ecumenic. Iată de ce trebuie să ştim că diavolul nu se va mântuirii din moment ce el din proprie iniţiativă a ajuns:

- să se rupă,
- să se separe
- şi să devină

duşmanul declarat al lui Dumnezeu.

Cu privire la acceptarea dogmelor creştin ortodoxe trebuie să ştim că ele trebuie să fie acceptate mai întâi prin credinţă şi mai apoi prin raţiune. Sfântul Vasile cel Mare spunea cât se poate de inspirat: „Cât despre dogmele atinse în Simbolul credinţei privitoare la întruparea Domnului, noi nici nu le-am pus în discuţie şi nici nu am argumentat acceptarea lor, pentru că depăşesc puterea noastră de înţelegere, întrucât, după cum ştim, în momentul în care ne atingem de simplitatea credinţei atunci nu vom mai putea pune capăt discuţiilor, pentru că veşnic principiul contradicţiei ne va duce tot mai departe şi vom tulbura continuu cugetele oamenilor de rând prin introducerea celor mai stranii idei”.[215]

Un părinte duhovnicesc din zilele noastre spunea că ideile nu sunt pur şi simplu numai gânduri ci la fel de bine ele pot să fie duhuri. Sunt duhuri ale răutăţii care pot să ajung să inspire în noi mai multe:

- erezii,
- hule,
- blasfemii,
- porniri pătimaşe
- şi cugete păcătoase.

Războiul nevăzut de care vorbea Sfântul Nicodim Aghioritul este unul care ne priveşte pe toţi şi trebuie să nu îl ignorăm. Nu trebuie să îl ignorăm fiindcă o facem diavolul se va instala în noi.

Au fost mai mulţi sfinţi părinţi şi teologi creştin ortodocşi care au scris despre erezii. Ereziile sunt dincolo de toate:

- o răcire,
- o rupere

[214]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-13-sf_alexandru_romanul.html (accesat pe 13.08.2021).
[215] Sf. Vasile cel Mare, *Epistole,* epist. 258, II, în PSB, voi. 12, p. 528.

- și o fracturare

a iubirii față de Dumnezeu. De ce? Fiindcă omul care se află într-o comuniune autentică de iubire cu Dumnezeu în nici un fel nu poate cădea în erezie. Acolo unul există iubirea lui Dumnezeu Tatăl în nici un fel nu poate exista erezie. Aceasta fiindcă după cum ştim erezia este o rupere de Biserică deci o rupere de Hristos.

Este adevărat că erezia ne poate seduce dar nu trebuie să uităm că ea până la urmă este un păcat. Unii ştim că ajung să cadă într-o erezie - cum a fost Fericitul Augustin care a căzut în erezia maniheistă - și mai apoi se pocăiesc de erezia lor. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că erezia este un lucru care poate să fie depășit. La fel cum păcat poate să fie depășit şi erezia poate să fie depășită. Sfântul Vasile cel Mare spunea în acest sens: „Mântuitorul accepta simțirile firii ca să dea siguranța unei întrupări reale, nu numai aparente, dar că toate simțămintele viciate, care tulbură liniștea vieții, El le-a respins ca nevrednice de dumnezeirea Sa cea nepătată (Romani 8,3). De aceea s-a spus că S-a născut întru asemănarea trupului păcatului. De aceea, chiar dacă a luat asupră-Şi trupul nostru cu afecțiunile lui fireşti, El n-a săvârşit păcat. După cum moartea, care ne-a fost transmisă prin trupul lui Adam, a fost înghițită de dumnezeire, tot aşa şi păcatul a fost suprimat de dreptatea care era în Iisus Hristos. Când vom învia vom lua un trup care nu va fi supus morții şi nici păcatului".[216]

Se poate vedea aici imaginea lui Hristos ca:

- vindecător,
- terapeut,
- taumaturg
- și tămăduitor

al firii umane. Aceasta fiindcă diavolul se poate spune că a ajuns să îmbolnăvească firea umană. Ei bine Hristos a venit să o vindece. Hristos ne vindecă de păcat și în cele din urmă și de moarte dar are nevoie de ajutorul nostru. Îi oferim ajutorul nostru lui Hristos dacă ajungem să fim unii care să ne putem nădejdea în El și să îi facem voia. De fapt în aceasta a constat și păcatul primilor oameni: în neascultare de voia lui Dumnezeu. Tot ceea ce a făcut Hristos a fost pentru ca să ne răscumpere din robia diavolului sau mai bine spus - în termenii părintelui Stăniloae - să ne restaureze la starea noastră inițială.[217]

Se spune că într-o facultate de teologie ortodoxă la lecția de Noul Testament profesorul discuta cu studenții.

- Părinte profesor am voi să vă întrebăm despre Sfântul Evanghelist Marcu.
- Ce este cu el?
- Știm că el a scris o Evanghelie.
- Așa este.
- Dar el nu a fost apostol.
- Așa este.
- Și atunci cum a scris-o?
- A fost ucenicul Sfântului apostol Petru.
- Și de la el a scris-o?
- Da.
- De Sfântul Petru i-a spus ce să scrie?
- Da.
- Nu știam.
- Știți acum.
- Deci Marcu a fost singurul care nu a fost apostol și a scris evanghelii?
- Nici Sfântul Evanghelist Luca nu a fost apostol.
- Despre el știm.
- Luca a fost doctor de meserie.
- Și a scris despre Hristos foarte bine.
- Da. S-a documentat.
- Dar oare Marcu l-a cunoscut pe Hristos?
- Se pare că da.
- Când.

[216] Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 261, III, în PSB, voi. 12, pp. 539-540.

[217] A se vedea Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului* (Craiova, 1993).

- Chiar evanghelia lui mărturisește că atunci când Hristos a fost prins în grădina Ghețimani un tânăr a fost și el prins de soldații dar a fugit și haina lui a rămas în mâinile soldaților.

- Fiindcă s-a forțat?
- Da.
- Și acesta a fost Marcu?
- Da. Este posibil ca Marcu să fi fost parte din cei 70 de ucenici mai depărtați a lui Hristos.
- Cei pe care i-a trimis Hristos?
- Da.
- Și ce ne mai puteți spune despre Marcu?
- Marcu a scris o Evanghelie sinoptică.
- Ce înseamnă sinoptic?
- Spre deosebire de Evanghelia lui Ioan care este una foarte duhovnicească și teologică trebuie să știm că Evanghelia lui Marcu este cea mai concisă și este istorică.
- De ce?
- După cum am spus Marcu nu a fost apostol.
- A scris numai ceea ce a auzit.
- Așa este.
- Și ce ne mai puteți spune interesant despre Marcu?
- Ar fi interesant sfârșitul vieții lui.
- De ce?
- Fiindcă la sfârșitul vieții i S-a arătat Hristos.
- Da?
- Da. Sfântul Marcu a ajuns cu propovăduirea până în Alexandria în Egipt.
- Departe.
- Aici el a început să lucreze.
- La ce?
- La propovăduirea evangheliei.
- Și?
- A început să facă mai multe minuni: vindeca bolnavi, tămăduia surzi, orbilor le dădea vedere etc.
- Foarte frumos.
- Acest lucru nu a fost pe placul idolatrilor din Alexandria.
- De ce?
- Fiindcă Marcu îi aducea la credința în Hristos.
- Și bine făcea.
- A venit și ziua de 24 aprilie când în acel an erau Paștile.
- Și?
- Ei bine idolatrii din Alexandria făceau prăznuirea zeului Serapid.
- Am auzit ceva de acest zeu.
- Sfântul Marcu făcea slujba învierii în biserică.
- Și?
- Idolatrii au bat buzna în biserică și au început să strige:
- Prindeți-l!
- Și l-au prins pe sfânt?
- Da l-au prins.
- Și ce au făcut cu el?
- Idolatrii au spus așa: să ducem pe boul acesta la locul boilor!
- Și Sfântul Marcu ce făcea?
- Se ruga.
- Cum?
- Mulțumesc Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit să pătimesc acestea pentru numele Tău!
- Vai dar cântă credință, a spus unul dintre studenți.
- Așa este.
- Și ce a urmat?

- Marcu a fost aruncat în temniță până se va decide cum va fi ucis.
- Câtă cruzime.
- La miezul nopții minune: s-a făcut un cutremur mare și s-a arătat un înger al lui Hristos.
- Și ce a spus îngerul?
- Robule al lui Dumnezeu, Marcu, căpetenia sfinților celor din Egipt; iată numele tău este scris în cartea vieţii din cer şi eşti numărat cu Sfinţii Apostoli. Pomenirea ta nu va fi uitată în veci, vei fi împreună dănţuitor cu puterile cele de sus, arhanghelii vor primi la cer duhul tău şi moaştele tale pe pământ vor fi păzite!
- Și ce a făcut Sfântul Marcu?
- S-a rugat așa: mulţumesc Ţie, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că nu m-ai lăsat pe mine, ci cu sfinţii Tăi m-ai rânduit! Rogu-mă Ţie, Stăpâne, primeşte cu pace sufletul meu şi nu mă lipsi de darul Tău.
- Frumos.
- Atunci s-a arătat Hristos care i-a spus: Pace ție evanghelistul Meu.
- Pace Ție Domnul meu Iisuse Hristoase.
- Frumos.
- După aceasta Hristos a dispărut. A doua zi Sfântul Marcu a fost ucis.[218]

Avem aici o arătare a lui Hristos din nou într-un moment extrem din viața Sfântului Marcu în care acesta trebuia să fie încredințat că moartea lui nu va fi:
- în van,
- în zadar
- fără de rost
- și fără de logică.

Ceea ce se poate vedea și ceea ce se poate deduce din toate aceste arătări din faza terminală a mai multor sfinți este că Hristos este întotdeauna cu cei care sunt gata să își dea viața pentru El. Prin urmare nu trebuie să credem că:
- oricine,
- oricum
- și oricând

ajunge să își dea viața ei bine acest lucru îl transformă imediat într-un martir și mucenic. Sunt mai mulți care evident că nu prea înțeleg că Hristos nu se bucură de moartea mucenicilor. Totuși în unele cazuri în care *opoziția istorică* a a fost mult prea puternică în cele din urmă Hristos a acceptat ca uni dintre sfinții Săi să primească moartea martirică. Acest fel de moarte este o excepție fiindcă trebuie să știm că moartea oricum venea peste martiri și pe cale naturală. Trebuie să ne aducem aminte că și Hristos a suferit moarte martirică fiindcă el a ajuns să fie unul care a apărat dreptatea și adevărul fiind om și Dumnezeu în același timp. Sfântul Vasile cel Mare mărturisește: „Cel care S-a transformat şi-a alcătuit un trup al Lui propriu, adică acest trup care a existat împreună cu natura divină condensată în el".[219]

CAPITOLUL 11

SFINȚII CREȘTIN ORTODOCȘI: CEI CARE L-AU URMAT PE HRISTOS LA NIVEL TOTAL

Influențați de doctrina protestată sunt mulți în zilele noastre care cred că de fapt nu există nici un fel de diferență majoră între noi și sfinți (sfinții creștin ortodocși). Auzim pe mulți care spun că sfinții au fost:
- oameni ca restul,
- cu păcate,
- cu patimi,
- cu defecte
- și cu imperfecțiuni

la fel cum suntem mulți dintre noi. Prin urmare nu trebuie să confundăm sfințenia lui Dumnezeu cu sfințenia unor oameni păcătoși și pătimași. Ei bine Biserica Creștin Ortodoxă nu susține o astfel de părere. Sfinții creștin

[218]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsapr/04-25-sf_ap_si_ev_marcu.html (accesat pe 15.01.2022).

[219] Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 262, II, în PSB, voi. 12, p. 541.

ortodocși nu au fost oameni obișnuiți deși au avut și ei păcatele lor. Ceea ce trebuie să știm este că sfinții creștin ortodocși au ajuns să câștige sfințenia lui Hristos fiindcă ea se comunică. La fel cum faptul că dacă ajungem să stăm mai mult în jurul unei persoane ajungem să avem mai multe trăsături ale acelei persoane în cele din urmă și sfinții fiindcă au fost deschiși la comuniunea cu Hristos au ajuns la sfințenia lui Hristos. Că acest lucru este posibil ne-o spune scriitorul bisericesc Eusebiu de Cezarea: „Cuvântul dumnezeiesc şi ceresc al lui Dumnezeu S-a arătat El însuşi cu trup de om nedeosebindu-se de noi cu nimic în ce priveşte fiinţa acestui trup”.[220]

Iisus a venit în această lume și pentru a ne arăta calea spre sfințenie. De fapt mai multe dintre predicile și cuvintele Sale sunt pe această temă.[221] Ceea ce am voit să evidențiem în rândurile acestui capitol este că există o mare diferență dintre noi și sfinții creștin ortodocși. Această diferență este că în timp ce sfinții sunt oameni care au ajuns să Îl urmeze total noi creștinii ortodocși simplii am ajuns la o urmare parțial a Lui. Nu trebuie să uităm acest fapt fiindcă sunt din ce în ce mai mulți care:

- se amăgesc,
- se înșeală,
- se mint
- și se auto-iluzionează

că de fapt nu există nici un fel de diferență dintre ei și sfinți. Dacă vom sta și vom analiza și vom studia mai mult vom vedea că există o mare diferență dintre noi și sfinți fiindcă sfinții de cele mai multe ori au lăsat toate și au urmat lui Hristos. Sfințenia sfinților prin urmare vine dintr-o unire totală cu Hristos care este izvor al sfințeniei: „aceştia (prorocii - n.n.) vestiseră că va veni pe lume o fiinţă care va fi în acelaşi timp şi Dumnezeu şi om, care va săvârşi fapte mai presus de fire şi va învăţa toate neamurile credinţa în Dumnezeul cel adevărat, ba, ceea ce-i mai mult, ei au prevestit şi chipul tainic în care se va naşte Iisus, apoi învăţătura cu totul nouă pe care o va aduce El, faptele cu totul ieşite din comun pe care le va săvârşi, precum şi modul în care va muri şi în care va învia din morţi şi, pe deasupra, şi chipul în care El îşi va reaşeza pe veci o împărăţie dumnezeiască în ceruri”.[222]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfintei Mucenițe Elconida ce este prăznuită pe data de 28 mai. La fel ca mai mulți martiri și Sfânta Elconida a trăit pe vremea persecuțiilor Imperiului Roman. Ei bine se știe că ea a fost chinuită de doi ighemoni:[223]

1. mai întâi a fost chinuită de Perine
2. și mai apoi de Iustin.

Iustin a devenit turbat când a aflat că Mucenița Elconida a distrus mai multe statui ale zeilor. A dat ordin ca mucenița să fie aruncată într-un cuptor aprins. Sfânta a stat acolo 3 zile fără să pățească nimic. La fel de bine pe când mucenița stătea în cuptor mai mulți păgâni stătea acolo și așteptau moartea ei. Ei bine din cuptor o văpaie a ieșit care a ars la 70 de oameni. Iustin a întrebat-o pe muceniță:

- Cu ce vrăji ai făcut aceasta?
- Venind Hristos, Domnul meu, pe Care tu nu l-ai văzut şi nici nu poţi să-L vezi, a potolit puterea focului.

Ighemonul Iustin a dat ordin ca mucenița să fie pusă pe un pat înroșit în foc. Mucenița a stat acolo și din trupul ei a ieșit atât de mult sânge că a stins focul. După acest mucenița a fost dusă în temniță nevătămată.[224]

Se poate vedea din descrierea de mai sus că Sfânta Elconida spune cât se poate de clar că în timp ce era în cuptorul înroșit în foct a putut să Îl vadă pe Hristos. Hristos nu numai că:

- a venit la ea
- dar a și protejat-o să nu fie arsă de vie.

Avem aici două miracole:

---

[220] Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească,* Cartea I, II, 23, în PSB, voi. 13, p. 36.

[221]Sfințenia este un leit motiv în Noul Testament fiindcă după cum ne spunea teologul Nichifor Crainic “sfințenia este împlinirea umanului.” Este evident că noi cu toții trebuie *săaspirăm* la sfințenie fiindcă în acest mod ajungem să ne dăm care este sensul vieții noastre. Sfințenia este un lucru la care oamenii aspiră sub un fel sau altul și ceea ce trebuie să ştim este că ea ne poate să face să fim mult mai:
- eficienți
- și sensibili
în viața duhovnicească.

[222]Eusebiu de Cezareea,*Istoria bisericească*, cartea întâi, II, 23, în *PSB,* voi. 13, p. 36.

[223]Ighemon înseamnă chinuitor al unui mucenic.

[224]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-28-sf_eliconida.html (accesat pe 13.08.2021).

1. Arătarea lui Hristos către mucenița Elconida

2. i protejarea pe care o oferă Hristos în fața focului.

Sfânta Elconida îi spune ighemonului Iustin că deși el nu putea să îl vadă pe Hristos ea L-a văzut. Acest fapt trebuie să ne învețe că deși noi nu putem să Îl vedem pe Hristos într-un:

- anumit loc,
- anumită împrejurare
- sau anumită situație

ei bine acest lucru nu este valabil. Sfinții pot vedea lucruri pe care noi cei simplii nu le vedem și în aceasta trebuie să ne dăm seama de diferența dintre noi și sfinți.

Acest lucru trebuie să ne facă să înțelegem că a spune - la fel cum fac mai multe Biserici protestante - că între noi și Hristos nu există nici un fel de diferență, este o mare eroare și greșeală. Sfinții sunt aleșii speciali ai lui Hristos prin care Hristos își face lucrarea Lui în această lume. Acest lucru nu înseamnă că noi:

- nu valorăm,
- nu avem importanță
- și suntem fără de semnificație

în fața lui Hristos. Părintele Arsenie Boca a spus în secolul XX celebra afirmație că: "iubirea lui Dumnezeu față de un păcătos este mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu."[225] Hristos ne iubește imens dar sfinții sunt cei care ajuns să fie plini de iubire de Hristos la nivel total. Ei știu că lui Hristos trebuie să i se răspundă pentru a se putea stabilii o relația de:

- dialog,
- de comunicare
- și de comuniune.

Sfinții sunt cei care sunt plini de iubire față de Hristos și ajung să îl facă prezent pe Hristos în lumea noastră. Sunt mulți care nu Îl văd pe Hristos fiindcă asemenea ighemonului Iustin care a chinuit-o pe Sfânta Elconida sunt mult prea plini de ură față de Dumnezeu. Da, sunt mulți care au ură față de Dumnezeu dintr-un motiv sau altul. Nu au avut ură față de Dumnezeu cei care L-au pus pe Hristos pe cruce? Evident că da. Ei au uitat că Hristos era Dumnezeu și că El ne iubește. Sfântul Atanasie cel Mare este concludent: „căci Cel ce S-a coborât, acelaşi este şi Cel ce a înviat. Căci S-a pogorât trupeşte; şi Acelaşi a înviat, pentru că era Dumnezeu în trup".[226]

Viețile sfinților nu sunt menite să ne arată:

- diferența,
- separația
- și marea distanță

dintre noi și sfinții creștin ortodocși ci mai mult să ne de-a lecția de a știi unde ne aflăm. Sunt mulți oameni care consideră că ei sunt foarte aproape de Dumnezeu; că sunt intimii și prietenii lui Dumnezeu. Ei bine dacă vor citii cu atenție viețile sfinților vor vedea că acest lucru nu este adevărat. Raportat la sfinți trebuie să ne dăm seama că suntem destul de departe de El.

Suntem departe de Dumnezeu fiindcă nu am ajuns:

- să Îl iubim,
- să i ne dăruim,
- să Îl prețuim
- și să Îl ascultăm

[225]Sunt mai multe surse care vorbesc de faptul că Hristos i s-ar fi arătat și părintelui Arsenie Boca în timpul izvaziei rusești a Basarabiei: "a fost trimis în Basarabia la Chișinău, ca să învețe metaloplastia, să facă icoane din acelea acoperite cu metal. Atunci a avut loc și cedarea Basarabiei către Rusia (1940). Rușii au lăsat o singură zi în care cine voia putea să plece.Părintele a ajuns la ultimul tren. Oamenii se împingeau disperați ca să ajungă în tren, renunţau şi la bagaje numai să nu rămână la ruşi. Şi el avea un mic bagaj şi o franzelă care să-i ţină de foame până ajungea la mânăstire. Se uita cu milă la oameni, când a văzut aproape de el pe cineva îmbrăcat sărăcăcios care se uita şi el cu atâta milă la acei oameni cum nu mai văzuse în viaţa lui aşa ceva. Atâta durere exprimau ochii lui încât primul gest al părintelui a fost să se aplece să ia franzela şi să i-o dea lui. Dar, în acele fracţiuni de secundă cât s-a aplecat să ia franzela, acel om a dispărut pur şi simplu. Când a întins mâna acela nu mai era! Atunci a avut un fior, un înţeles adânc: era Hristos! Era chipul de care vorbea Isaia, chipul durerilor, mielul care ia păcatele noastre."https://www.ganduridinierusalim.com/despre-intalnirea-parintelui-arsenie-boca-cu-mantuitorul/ (accesat pe 17.01.2022).

[226] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul întâi, XLIV, în PSB, voi. 15, p. 209.

la nivel total.

Vom ajungem să vedem că mai mulți dintre noi de fapt suntem mult mai centrați pe:

- persoana proprie
- și propriul interes

decât pe Hristos. De ce? Din lipsă de credință. Sfinții la fel de bine au fost lăsați de Hristos în această lume pentru a ne spune:

- că sfințenia Lui se comunică
- și că sfinții sunt posibili și nu numai o simplă imaginație.

Că întruparea lui Hristos a fost adevărată și nu o imaginație ne-os spune Sfântul Atanasie cel Mare: „De aceea, să nu râdă cineva zicând că a fost prunc, arătând vârsta și creșterea și că a mâncat, a băut și a pătimit. Acestea s-au spus ca nu cumva, tăgăduind unii cele proprii trupului, să tăgăduiască deplina Lui întrupare pentru noi. Și precum nu S-a făcut om prin legea naturii, așa se cuvenea să se arate că, luând El trup, a luat cele proprii trupului, ca să nu aibă crezare afirmarea lui Maniheu că întruparea a fost părută. Se cuvenea iarăși ca, viețuind El în trup, să nu ascundă cele ale trupului, ca să nu afle samosateanul motiv să spună că altul a fost omul decât Dumnezeu-Cuvântul".[227] Dacă a existat întruparea lui Hristos se poate spune că și sfințenia Lui este mult mai accesibilă. Este mult mai accesibilă fiindcă distanța dintre Hristos și om a fost cumva depășită de întruparea Lui. Evident că acest lucru nu preocupă pe mulți dar pe sfinții creștin ortodocși i-a preocupat foarte mult. Sfinții creștin ortodocși au fost interesați de toate mănuntele întrupării lui Hristos. Așa se face că ei

- au scris cărți
- și au apărat de erezii

dogma întrupării lui Hristos.[228]

Se spune că doi creștini s-au dus în Egipt pe locurile unde s-a nevoit Sfântul Pahomie.

- Mare căldură aici.
- Așa este.
- Nu îmi vine să cred că oamenii au putut să trăiască aici.
- De ce?
- Fiindcă este prea mare căldura.
- Uiți un lucru.
- Care?
- Pentru un ascet creștin căldura este o binecuvântare.
- De ce?
- Fiindcă ei veneau în deșert să se nevoiască.
- Asta așa este.
- Deci așa a făcut și Sfântul Pahomie.
- Cred.
- Tu știi ceva
- Ce?
- Tu știi că Sfântul Pahomie L-a văzut pe Hristos cel înviat?
- Nu.
- Ba da.
- Cum așa.
- Era sfânt.
- Asta așa este.
- Evident.
- Și Hristos s-a arătat aici în deșertul Egiptului?
- De mai multe ori.
- Dar și Sfântului Pahomie.
- Așa este.
- Și ce știi despre această arătare a lui Hristos.
- A avut loc într-un context anume.

[227] Sf. Atanasie **cel** Mare, *Către Maxim Filosoful,* IV, în *PSB,* voi. 16, p. 189.

[228] A se vedea *Sfinții părinți despre Nașterea și Întruparea Cuvântului* (București, 2007).

- Vrei să ştii?
- Cum să nu.
- Bine am să îți spun.
- Te ascult.
- Sfântul Pahomie era foarte interesat de viața călugărească.
- De asta îmi dau seama.
- Așa se face că la un moment dat sfântul a avut o vedenie care l-a întristat.
- Ce vedenie?
- O vedenie despre călugării care vor urma după el.
- Da?
- Da.
- Continuă.
- Ei bine în vedenia sa sfântul a putut vedea că după moartea sa călugării vor cădea în multe pătimiri și vor ajunge să aibă multe griji deșarte.
- Chiar?
- Da.
- Și ce a urmat?
- Și în acea noapte la miezul nopții sfântul a avut o altă vedenie.
- Ce vedenie?
- A putut să vadă mai mulți călugări într-o mare groapă.
- Și?
- Încercau să iasă afară din groapă.
- Și reușeau?
- Nu.
- De ce?
- Alți călugări care veneau în aruncau înapoi.
- Ciudat.
- Era o vedenie.
- Și nici unul nu reușea să iese din groapă?
- Doar câțiva.
- Și care este înțelesul vedeniei?
- Aceasta se ruga și cuviosul Pahomie să afle.
- Și?
- Ca o voce lăuntrică i-a spus că în zilele din urmă între călugări va fi multă nepurtare de grijă: lenevire, întrunecare și căderi.
- Interesant.
- Și apoi minune.
- Ce?
- Sfântul Pahomie a auzit un glas de sus care i-a spus: nu te lăuda, Pahomie, fiind om; ci cere iertare, pentru că toate se alcătuiesc cu milostivirea Mea.
- Și ce a făcut sfântul?
- A căzut la pământ și a spus:
- Doamne, iartă-mă şi nu lua îndurările Tale de la mine; ci trimite mila Ta mie, nevrednicului. Pentru că ştiu şi eu, o, Stăpâne, că fără de sprijinul Tău toate sânt şchioape; iar milostivirea Ta pe toţi îi miluieşte şi îi mântuieşte prin judecățile cele neştiute.
- Când s-a ridicat de la pământ a putut să vadă doi îngeri și în mijlocul lor era un Tânăr de o frumusețe mare și care avea pe capul Lui o cunună de spini.
- Era Iisus nu?
- Da.
- Și ce i-a spus Iisus?
- Îngerii l-au ridicat pe Sfântul Pahomie de la pământ și apoi Iisus a spus:
- Îndrăzneşte, Pahomie, şi te întăreşte, că sămânța ta cea duhovnicească nu va lipsi până la sfârşitul veacului. Iar din cei ce vor să fie după tine, mulți mântuindu-se cu ajutorul Meu din întunecoasa groapă, se vor

arăta mai înalți decât îmbunătățiții monahi de acum. Pentru că cei de acum, povățuindu-se și luminându-se, strălucesc după felul vieții tale cu faptele cele bune, iar cei ce vor să fie după tine, pe care i-ai văzut în groapa cea întunecoasă, neavând acest fel de povățuire ca să-i poată scoate din acel întuneric, sărind din întuneric, cu singură alegerea voii lor vor merge cu osârdie pe calea cea luminoasă a poruncilor Mele şi vor fi plăcuți Mie. Alții se vor mântui prin ispite şi prin primejdii şi se vor asemăna cu sfinții cei mari. Pentru că amin zic ţie, căci vor câştiga aceeaşi mântuire pe care o au şi monahii cei de acum, care vieţuiesc cu desăvârşire şi cu neprihănire!

- Foarte frumoase cuvintele.

- Așa este.

- Și?

- Apoi Iisus cu cei doi îngeri S-a suit la cer.[229]

Din nou avem aici o vedenie teo-padagogică. Se poate vedea de aici că Sfântul Pahomie era foarte preocupat de cum vor fi călugării după ce el va murii. Are o vedenie în care vede mai mulți călugări care stăteau într-o groapă și care încercau să iese afară dar numai puțini reușeau. Iisus i se arată și îi spune despre sensul vedeniei. Este evident că Sfântul Pahomie deși era în deșertul Egiptului era cunoscut lui Iisus și la fel de bine Iisus știa despre cel Îl preocupau. Sensul vedeniei era că după ce Sfântul Pahomie va murii călugării nu vor mai avea îndrumare și vor cădea în lenevire și nepăsare. Trebuie să știm că se poate vorbii de această vedenie ca fiind una monahală fiindcă îi privește mai mult pe călugări. Prin urmare călugării care se retrag din lume trebuie să știm că nu sunt total uitați de Hristos. Hristos îi știe pe călugări. De fapt Hristos știe de noi de toți. Sfântul Ioan Gură de Aur spunea foarte frumos în acest sens: „dar când a binevoit să ia chip de rob, să primească pârga noastră, n-a luat închipuire de trup, nici aparenţă de trup, ci trup adevărat. De aceea a primit să vină cu toate cele ale noastre; să se nască din femeie, să fie prunc, să fie înfăşat, să fie hrănit cu lapte şi să sufere de toate celelalte, ca să se creadă adevărul întrupării şi să se coasă gurile ereticilor. Pentru aceea a dormit în corabie, a călătorit, a ostenit, a îndurat toate cele omenești, ca prin fapte să poată fi încredinţaţi toţi oamenii. Pentru aceea a stat înaintea scaunului de judecată, a fost răstignit, a suferit moartea cea plină de ruşine şi a fost pus în mormânt, ca prin toate să se învedereze întruparea Sa. Dacă n-a luat cu adevărat trupul nostru, atunci nici n-a fost răstignit, nici n-a murit, nici n-a fost îngropat, nici n-a înviat".[230]

Pentru omul de azi a te dăruii

- total,
- deplin
- și în întregime

este un mare risc.

Este un mare risc fiindcă omul de azi crede că dacă se va dăruii total lui Hristos va ajunge să neglijeze:

- familia,
- serviciul,
- prietenii,
- societatea din care face parte
- sau rudele.

Cu privire la acest lucru Hristos a fost cât se poate de explicit când ne-a spus că: "căutați mai întâi Împărăția Cerurilor și toate celelalte se vor adăuga vouă" (Matei 6, 33).

Este evident că dacă ajungem să Îl căutăm în această viață pe Hristos chiar dacă suntem în mijlocul lumii în nici un fel nu:

- ne vom destrăma,
- înstrăina
- și depărta

de cei din jurul nostru. Din contră, pentru a ajunge la ceea ce este firesc în lumea noastră trebuie să știm că numai prin Hristos o vom face.

Viața în Hristos este un mare paradox. Este un mare paradox fiindcă deși trăim în această lume nu mai aparținem acestei lumi. Sfântul Grigorie de Nyssa a subliniat acest lucru: „firea omenească Te-a cunoscut pe Tine, cum Te şi cunoaşte, ca pe Cel ce Te-ai făcut umbrit prin întrupare (iconomie). Pentru că de nu Te-ai fi umbrit pe Tine însuți, acoperind raza cu neputinţă de răbdat a dumnezeirii cu chipul robului, cine ar fi suportat arătarea Ta? Căci nimeni nu va vedea faţa lui Dumnezeu şi va trăi (Ieşirea 33, 20). Ai venit, aşadar, Frumosule,

---

[229]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-15-cv_pahomie_cel_mare.html (accesat pe 13.08.2021).

[230] Sf. Ioan Gură de Aur,*Omilii la Facere,* Omilia LVIII, III, în *PSB,* voi. 22, pp. 250-251.

dar facându-Te aşa cum Te putem primi. Ai venit umbrind razele dumnezeirii cu învelişul trupului. Căci cum ar fi putut firea muritoare şi pieritoare să se unească în împreună - vieţuire cu cea nepieritoare şi neapropiată, dacă nu ar fi mijlocit între noi, cei ce vieţuim în întuneric, şi între lumină, umbra trupului?”[231]

Se poate vedea aici cu câtă delicatețe descrie întruparea lui Hristos Sfântul Grigorie de Nyssa. El vede această întrupare ca un fel de “umbrire” a lui Hristos. Ca Dumnezeu Hristos străluceşte ca o lumină ce nu poate să fie privită din cauza

- intensității
- și a puterii ei.

Ei bine pentru a putea umbrii această puternică lumină și pentru a putea să fie

- privit,
- văzut
- și contemplat

Hristos a luat trupul uman prin care El poate să fie văzut. Avem aici o explicație a ceea ce a avut loc în întruparea lui Hristos de care cei mai mulți dintre noi nu suntem conștienți. Nu însemnă că dacă Hristos nu s-ar fi întrupat El ar fi rămas:

- total
- și deplin

inaccesibil. Hristos poate să fie cunoscut și dacă El nu s-ar fi întrupat, însă această cunoaşterea a Sa am putea spune că ar fi fost una:

- parțială,
- incompletă
- și de la depărtare.

Ei bine Sfântul Ioan Teologul ne spune care a fost principalul motor al faptului că Hristos a ajuns să se întrupeze: iubirea Sa nemărginită față de noi: „în Hristos ceva este necreat, iar ceva, creat. Şi spunem că necreat în El este faptul de a fi etern, dinainte de veci şi Făcător al tuturor lucrurilor; iar creat, trupul ce Şi l-a plăsmuit asemenea trupului smereniei noastre, prin întruparea cea pentru noi”.[232]

În pătimirile Muceniței Elconida trebuie să știm că a venit și a doua arătare a lui Hristos. După ce sfânta a trecut prin mai multe chinuri din care cu ajutorul lui Hristos a ieșit teafără sfânta s-a rugat lui Hristos și dintr-o dată s-a făcut lumină mare. În acea lumină Sfânta Elconida a putut să îi vadă pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil dimpreună cu Hristos. Hristos i-a întins mâna muceniței și i-a spus:

- Scoală-te şi stai în picioare, de te întăreşte, că Eu sînt cu tine. Căutând spre nevoinţa ta şi, milostivindu-mă spre tine, îţi voi uşura durerile şi îţi voi tămădui rănile cu puterea Mea cea dumnezeiască.

Mucenița s-a ridicat în picioare și a s-a închinat lui Hristos zicând:

- Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, vindecă-mă pe mine, roaba Ta, şi-mi dă mie biruinţă asupra potrivnicului ca, biruindu-l, să intru în cămara Ta cea sfântă, cu cântări şi cu glas de bucurie!

Iisus i-a răspuns:

- Îndrăzneşte! Eu te vindec pe tine şi îţi gătesc cununa cea fără de moarte întru împărăţia Mea.

După aceasta Hristos s-a înălțat la cer. Sfinții arhangheli Mihail și Gavriil i-au dat pâine curată și luminoasă pe care mâncând-o mucenița s-a făcut sănătoasă. Sfânta s-a făcut luminoasă. A doua zi ighemonul a dat să fie mâncată de doi lei care timp de 3 zile nu mai mâncaseră nimic. Când au văzut-o pe sfântă i-au lins picioarele și nu i-au făcut nimic. Poporul păgân și-a ridicat vocea și a spus:

- Femeia aceasta este cu adevărat fermecătoare şi necurată, de vreme ce a fermecat şi fiarele, încît nu pot să se atingă de ea; deci, pierde-o pe aceasta, ighemoane, degrabă.

În cele din urmă Sfânta Muceniță Elconida a fost executată. [233]

Această arătare se poate afirma în acest sens că este în același timp:

- o hristofanie
- și o anghelofanie.

[231] Sf. Grigorie de Nyssa, *Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor,* Omilia IV, în PSB, voi. 29, p. 161.
[232] Sf. Grigorie de Nyssa, *Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor,* Omilia XIII, în PSB, voi. 29, p. 290.
[233]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-28-sf_eliconida.html (accesat pe 13.08.2021).

Aceasta fiindcă putem să vedem că Iisus nu S-a arătat singur în fața mucenicei Elconida ci însoțit de Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil. De fapt sunt mai multe mărturii în viețile sfinților în care Hristos se arată însoțit de acești doi arhangheli care sunt și cei mai populari arhangheli în creștinismul ortodox. Se poate vedea că arhanghelii nu au venit numai pentru a fi martorii martiriului Sfintei Elconida ci la fel de bine și pentru a îi fi de ajutor fiindcă după cum putem vedea ei i-au dat sfintei a pâine care a vindecat-o de toate rănile pe care le suferise în timpul martiriului.

Putem vedea că Hristos o asigură pe muceniță că are deja loc pregătit în cer. Prin urmare sfânta nu mai avea pentru ce să trăiască în această lume fiindcă Hristos i-a deschis cerurile. Știm că tradiția creștin ortodoxă susține că mucenicii sunt cei care după mucenicia lor nu mai trec prin judecata particulară ce are loc imediat după moarte ci ajung pur și simplu să intre direct în rai. De ce? Fiindcă se consideră că mucenicia le șterge toate păcatele. Acest lucru este de fapt afirmat și de arătarea lui Hristos în această viață a mucenicei Elconida. Se poate vedea că mucenicia sfintei a dus-o direct în rai. Acest lucru ne spune din nou că mucenicii și sfinții creștin ortodocși sunt cei care ajung să Îl trăiască pe Hristos:

- total,
- deplin,
- în toată integritatea,
- compact
- și profund.

Nu trebuie să avem nici o îndoială de acest lucru fiindcă mucenicii sunt unii care au prioritățile foarte bine stabilite și nu sunt ca noi care ajungem să ne dăm în vânt după:

- perisabil,
- efemer
- și ceea ce este trecător.

După cum ne spune Sfântul Grigorie Palama "Dumnezeu poate să fie cunoscut în energiile (lucrările) Sale dar nu în ființa Lui" care ne este total inaccesibilă. Atunci se mai poate spune că sfinți sunt diferiți față de noi? Dacă sfinții nu ajuns să Îl cunoască pe Hristos și Dumnezeu în ființa Lui cum sunt ei diferiți față de noi? Sfântul Macarie Egipteanul este foarte concludent: „după cum nici eonii cei de sus, nici cei de jos nu pot cuprinde și înțelege măreția lui Dumnezeu, tot așa nici lumile cele de sus, nici cele de pe pământ, nu pot să cuprindă cu mintea subțirimea lui Dumnezeu, cum s-a micșorat printre cei mici și slabi. Că precum de neînțeleasă este măreția Sa, tot așa și subțirimea Sa."[234]

Este de amintit aici că Sfântul Macarie Egipteanul nu vorbește numai de măreția lui Dumnezeu ci la fel de bine și de *subțirimea lui Dumnezeu*. Prin aceasta sfântul vrea să arate:

- micșorarea,
- smerenia
- sau kenoza (deșertarea de Sine)[235]

a lui Hristos.

Dar evident că prin *subțirimea lui Dumnezeu (Hristos)* la fel de bine mai putem să înțelegem:

- delicatețea,
- gingășia,
- tandrețea
- și finețea

lui Hristos.

Sunt mulți care când se gândesc la Dumnezeu au numai imagini ale:

- grandiosului,
- colosalului,
- majestății
- și măririi.

[234] Sf. Macarie Egipteanul, *Cele cincizeci de omilii duhovnicești*, Omilia XXXII, 7, în PSB, voi. 34, p. 238.

[235]A se vedea Diacon Florin Toader Tomioagă, *Taina kenozei în teologia ortodoxă a secolului al XX-lea* (Iași, 2015).

Toate aceste lucruri sunt bune însă trebuie să ştim că Dumnezeu Hristos nu este numai atât. Hristos este iubire după cum ne spunea Sfântul Ioan Teologul și El depășește aceste imagini ale măreţului pe care cei mai mulţi dintre noi le avem.[236]

În faţa măreţiei acestui cosmos imens ei bine omul se simte cumva:

- stingher,
- nesigur,
- singur
- și neajutorat.

Hristos ştie toate aceste sentimente ale omului şi vine în întâmpinarea Lui. El se smereşte şi vine ca un simplu muritor ca restul dintre noi. Acest chip al venirii lui Hristos trebuie să ştim că este menit să ne dea:

- curaj,
- îndrăzneală
- și cutezanţă

în faţa lui Hristos. Sfântul Chiril al Alexandriei este foarte concludent: „Arătarea feţei Domnului pricinuieşte îndată mila, dacă este adevărat că în cunoaşterea lui Dumnezeu se cuprinde şi împărtăşirea de viaţă veşnică. Căci aşa a zis Mântuitorul către Tatăl Cel din ceruri şi Dumnezeu: Aceasta este viaţa de veci, ca să Te cunoască pe Tine, singurul, adevăratul Dumnezeu şi pe Iisus Hristos, Cel pe Care L-a trimis (Ioan 17, 3). Iar că faţa lui Dumnezeu şi Tatăl este Fiul, Care S-a arătat nouă, nu se va îndoi, socotesc, nimeni. Fiindcă El este pecetea şi asemănarea şi chipul Lui şi prin El şi împreună cu El cunoaştem pe Tatăl, iar cunoaşterea aceasta e însoţită în chip necesar de miluirea noastră. Căci ne-am îndreptat din credinţă şi nu din faptele dreptăţii,pe care le-am făcut noi, ci după marea milă a Lui (Tit 3, 5). Şi prin îndurarea lui Dumnezeu am fost uşuraţi de povara stricăciunii şi ne-am prefăcut spre înnoirea vieţii în Hristos".[237]

Doi creștini ortodocși erau în fața rămășițelor stâlpului unde s-a nevoit Sfântul Simeon Stâlpnincul.

- Și ce părere ai?
- De aceste rămășițe?
- Da.
- Sunt impresionat.
- Și eu.
- Îți vine să crezi că aici a stat un sfânt?
- Nu prea.
- Îți dai seama să stai toată viața pe un stâlp.
- Chiar așa.
- Trebuie să fie foarte greu.
- Este.
- Dar totuși Sfântul Simeon Stâlpnicul a reușit.
- Așa este.
- Numai ajutorul lui Hristos a putut să facă așa ceva.
- Aici să știi că ai dreptate.
- De ce?
- Nu știi?
- Ce anume?
- Nu ai citit viața Sfântului Simeon Stâlpnicul?
- Numai fragmente.
- Păcat.

---

[236]Se ştie că la o lecţie de religie o fetiţă din clasele primare a fost întrebată să spună cine este Dumnezeu? Ea a spus că Dumnezeu este atât de mare că umple tot universul dar este și atât de mic că poate încăpea şi în inimioara ei. Raportat la cosmos omul este o fir de praf pe pământ. Totuşi Dumnezeu nu uită de acest om şi Îl are în vedere mai înainte de a se naște. Aceasta fiindcă după cum ne spune teologia creştin ortodoxă prin pronia Sa, Dumnezeu ne dă la toţi:
- un rost,
- un scop
- şi un sens în viaţă.

[237] Sf. Chiril al Alexandriei,*Închinare în Duh și Adevăr,* Cartea a Xl-a, în PSB, voi. 38, pp. 403-404.

- De ce?
- Ai fi aflat un lucru inedit.
- Care?
- Hristos s-a arătat Sfântului Simeon Stâlpnicului de 5 ori.
- De cinci ori?
- Da.
- Cum așa?
- A fost ales de Hristos să fie vasul Său.
- Asta o cred.
- Foarte bine.
- Și cum s-a arătat Hristos?
- Se spune că tot pe acest loc unde s-a nevoit Sfântul Simeon Stâlpnicul a mai stat înainte un stâlpnic cu numele Ioan.
- Interesant.
- Ei bine acest pustnic a putut să aibă mai multe vedenii.
- Cu privire la ce?
- La venirea Sfântului Simeon Stâplnicul.
- Cum?
- Uneori vedea un prunc venind cu căruța la el.
- Alteori?
- Vedea un prunc care venea la el prin aer.
- Era Sfântul Simeon.
- Da pe atunci avea 6 ani.
- Și?
- Alteori îl vedea șezând pe un stâlp luminos. În cele din urmă stâlpnicului Ioan i s-a arătat un înger care i-a spus:
- Acesta este acela prin care vei câștiga mântuirea!
- Și a venit Sfântul Simeon?
- Da. Ioan s-a bucurat foarte mult.
- Îmi dau seama.
- La 7 ani Sfântul Simeon a fost călugărit.
- Așa de vreme?
- Da.
- Și ce a urmat?
- Totul a fost foarte bine până într-o zi]n care un cioban s-a umplut de ură din lucrare diavolească.
- Ce este și acest copil de este călugăr numai la 7 ani?
- Și?
- Ciobanul a voit să îl ucidă pe Sfântul Simeon Stâlpnicul.
- Vai nu se poate!
- Dar minune. Cum cugeta el acestea o mână i s-a uscat și s-a îmbolnăvit că era să moară.
- Așa i-a trebuit.
- Ciobanul și-a mărturisit păcatul Sfântului Simon care s-a rugat pentru el.
- Și?
- Ciobanul s-a făcut sănătos la loc.
- Minunat.
- După aceasta Sfântul Simeon a cerut să i se facă un stâlp mai aproape de cel al lui Ioan.
- Și s-a făcut?
- Da.
- Acolo se nevoia copilul.
- Frumos.
- Dar într-o zi minune.
- Ce minune.
- Copilului Simeon i S-a arătat Domnul Hristos.
- Cum?

- Hristos s-a arătat în chip de prunc.
- Da.
- Da.
- Ca de la copil l-a copil nu?
- Cum te-au răstignit iudeii? L-a întrebat Sfântul Simeon?
- Aşa m-au răstignit iudeii, însă Eu singur am voit să mă răstignesc; iar tu îmbărbătea-ză-te şi te întăreşte, răstignindu-te împreună cu Mine în toate zilele. Acestea le-a spus Hristos întinzând mâinile în chipul crucii.
- Formidabil.
- Aşa este.
- Și pe urmă Hristos s-a făcut nevăzut.
- Aceasta este prima arătare a lui Hristos către Sfântul Simeon Stâlpnicul?
- Da.
- Frumos.[238]

Această hristofanie se poate vedea că se aseamănă puțin cu cea a Sfântului Maxim Kavsokalivitul care a ajuns să îl vadă pe Hristos ca bebeluș în brațele Sfintei Maria. Avem aici o arătare a lui Hristos inedită fiindcă unui copil Hristos i se arată ca un copil. Aceasta fiindcă Hristos a fost copil în viața Lui pământească și prin urmare știa ce înseamnă să fi un copil. Arătarea este inedită fiindcă ne spune că Hristos vorbeşte cu fiecare dintre noi la nivelul nostru de înțelegere. Sfântul Simeon Stâplnicul era un copil și prin urmare Hristos i se arată ca un copil și vorbește așa ca el să Îl înțeleagă. Acest lucru ne spune că dincolo
- de timp
- și de spațiu

Hristos vine la noi și ajunge să ne facă să:
- Îl înțelegem,
- să Îl acceptăm,
- să Îl cuprindem
- și să Îl urmăm.

Sfântul Chiril al Alexandriei spunea în acest sens: „căci era Dumnezeu după fire și S-a făcut trup. În acestea constă întreaga taină a lui Hristos".[239]

CAPITOLUL 12

DE CE ÎN SENS CREȘTIN ORTODOX NU EXISTĂ ȘANSĂ DE MÂNTIUIREA AFARĂ DE MÂNTUITORUL HRISTOS?

Dumnezeu a creat o lume și un om libere. Suntem liberi chiar în probleme de religie. Totuşi acest lucru nu înseamnă că opțiunile noastre în materie de religie sunt și:
- corecte,
- adevărate
- și veridice.

De ce? Fiindcă putem să vedem că în lumea noastră sunt mai multe religii și oamenii au ajuns să opteze între aceste religii. Ceea ce se poate vedea în aceste religii este că mai toate au ceva mesianic în ele. Ce voim să spunem prin mesianic? Mai toate religiile propovăduiesc o cale spre mântuire. Fie că vorbim de:
- Zoroastru,
- Moise,
- Pantajali,
- Mohamed
- sau Buda

ei bine toate religiile ne promit într-un fel sau altul că prin faptul că le urmăm setul de precepte în cele din urmă ne vom mântuii (indiferent cum este percepută această mântuire). Sunt mai multe alte curente religioase care au

---

[238]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-24-cv_simeon_stilpnicul.html (accesat pe 13.08.2021).

[239] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere,* Cartea a IV-a, 11, PSB, voi. 39, p. 144.

o înțelegere sincretică a mântuirii care ne spune că ceea ce trebuie să facem este să aspirăm la mântuire fiindcă în rest lucrurile vin de la sine.

Ei bine opinia creştin ortodoxă cu privire la mântuire este diferită.[240] Nu există mântuire afară de Hristos. Dacă sunt mai multe curente sincretice care ne spun că de fapt putem să ajungem la mântuire indiferent în ce profet religios credem, ei bine lucrurile nu sunt aşa în creştinismul ortodox. Unicitatea lui Hristos ne este menționată de Sfântul Chiril al Alexandriei: „(...) S-a născut ca atare în timpurile de pe urmă ale veacului celui prezent şi fiindcă după El n-a mai fost altul".[241]

Prin urmare în sens creştin ortodox se poate vorbii de o:
- unicitate,
- singularitate,
- personalitate
- și deplinătate

a persoanei lui Hristos. Sunt mulți în zilele noastre - și nu numai - care găsesc acest pe persoana lui Hristos cât se poate de inconvenientă și de nepotrivită. Aceasta fiindcă aceste persoane sunt unele care nu ştiu că Hristos nu poate fi:
- cumpărat,
- negociat
- și contrafăcut.

Faptul că trăim într-o epocă permisivă ajunge să facă pe mai mulți să fie cumva *hristofobi* (adică se irită la auzirea numelui lui Hristos în sfera publică). Lumea de azi spune că nu vrea să fie fanatică şi pentru acesta un prea mare accent pus pe persoana lui Hristos ajunge să fie considerat ca un act de fanatism. Ei bine că Hristos nu poate să fie înlocuit ne-o spune tot Sfântul Chiril al Alexandriei: „fiindcă după firea Lui, El este însuşi Domnul slavei, chiar dacă spune în chip iconomic pentru asemănarea cu noi: Părinte, slăveşte pe Fiul Tău (Ioan 17, 1)".[242]

Este evident că mântuirea în nici un fel nu poate să fie:
- negociată,
- cumpărată,
- manipulată
- și trunchiată.

Acest lucru evident că nu este pe placul lumii de azi. Nu este pe placul lumii de azi fiindcă sunt destui de mulți care nu văd sensul final al vieții cu Hristos. Creştinismul ortodox ne spune că viața de aici de pe pământ este mai mult:
- o tranziție,
- o trecere,
- un pasaj,
- o poartă spre lumea de dincolo
- și o șansă la mântuire.

Este bine să ştim că mântuirea în sens creştin ortodox este
- exigentă,
- severă
- și riguroasă.

Omul trebuie să se pregătească spre mântuire cu toate puterile lui. Trebuie să ştim acest fapt în epoca noastră când sunt destui de mulți care sunt cât se poate de confuzi cu privire la sensul mântuirii. Omul trebuie să aspire la mântuire nu numai teoretic ci și practic. El trebuie să se dedice:
- deplin,
- total
- și în întregime

obținerii mântuire.

---

[240]A se vedea Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Calea spre mântuire* (Bacău, 1999).
[241] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere*, Cartea a Vl-a, 4, PSB, voi. 39, p. 200.

[242] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere,* Cartea a Vl-a, 4, PSB, voi. 39, p. 200.

Care este sensul mântuirii raportat la sfinții creștin ortodocși? Am putut vedea că sfinții creștin ortodocși sunt prieteni intimi ai lui Hristos. Prin urmare sfinții creștin ortodocși pot:

- media,
- mijlocii
- și intervenii

la Hristos pentru mântuirea noastră.[243]

Se poate vedea că sfinţii ne vor binele şi mai ales ei ne vor mântuirea noastră. Nu trebuie să credem că această mediere a sfinților în fața lui Hristos este cumva automată: adică noi ținem zilele de pomenire a sfinților și în cele din urmă sfinții vor ajunge să intervină pentru noi la Hristos. Sfinții se uită la:

- conduita,
- comportamentul,
- dispoziția
- și faptele noastre.

Aceasta fiindcă ei din cer pot să ne vadă pe noi aici pe pământ. Că Hristos este Mântuitor ne-o spune tot Sfântul Chiril al Alexandriei: „Şi nu a zis că a venit Cuvântul la trup, ci că S-a făcut trup, ca să nu se înţeleagă că a venit ca la Proroci, sau ca la alţii dintre Sfinţi, prin relaţie, ci că El însuși S-a făcut cu adevărat trup, adică om. (...) De aceea El este şi Dumnezeu după fire în trup şi cu trupul, împropriindu-Şi-l, şi în acelaşi timp fiind înţeles ca altceva decât trupul, fiind închinat în trup şi împreună cu trupul, potrivit spusei de la Prorocul Isaia: Bărbaţi înalţi la Tine vor trece şi îţi vor robi Ţie şi vor urma Ţie legaţi de mâini şi de picioare şi se vor închina Ţie şi Ţie se vor ruga, că în Tine este Dumnezeu şi nu este Dumnezeu afară de Tine (Isaia 45, 14). Iată că spun că în El este Dumnezeu, nedespărţind trupul de Cuvântul. Şi iarăşi au afirmat că nu este alt Dumnezeu afară de El, unind cu Cuvântul ceea ce poartă El, ca propriu Lui, adică templul luat din Fecioară, căci Hristos este Unul din două.”[244]

O altă arătare a lui Hristos o avem tot în cazul Sfântului Simeon Stâlpnicul. Ea a avut loc când Sfântul avea vârsta de 20 de ani. La un moment dat Sfântul se ruga într-un loc a putut să audă mulțime de îngeri care au spus amin. Sfântul a sus ucenicilor lui să pună o cruce de piatră acolo ca amintire că acolo i-a auzit pe îngeri. În apropriere era un munte și sfântul și-a ridicat privirea spre el. Acolo a putut să vadă că a strălucit mărirea lui Dumnezeu. A putut să Îl vadă pe Hristos care îl chema pe sfânt să vină în acel loc. Aceasta fiindcă Sfântul Simeon Stâlpnicul își căuta un loc în care să nu mai fie găsit de mulțimile de oameni. Totuși oamenii l-au găsit și așa că el și-a pierdut liniștea isihastă.[245]

Este evident că putem să vedem aici gradul de intimitate a Sfântului Simeon Stâlpnicul cu Domnul Iisus Hristos. Ne putem da seama că Hritos poate să intervină personal în viața unui anumit sfânt. Sfântul Simeon Stâplnicul se poate spune că a fost un:

- ales,
- un om special,
- un plăcut în fața lui Hristos
- și un prieten al lui Hristos.

De ce s-a făcut aceasta? Pentru ca și virtuțile sfinților să fie recunoscute și în același timp pentru ca șansele noastre de mântuire să crească. Cum să crească? Este una ca în cer să fie numai Hristos care să ne ofere mântuirea și alta este ca Hristos să fie însoțit de sfinții Săi. Prin urmare sfinții lui Hristos sunt:

- receptivi,
- calzi,
- cordiali,
- iubitori
- și deschiși

[243]Din cele mai vechi timpuri ale creştinismului ortodox sfinţilor le-a fost atribuit rolul de mediatori la scaunul de judecată a lui Hristos. Sfinții pot să mijlocească la Hristos fiindcă ei sunt uni care au câștigat mântuirea deja. Sfinții la fel de bine vor ca noi să ne mântuim. Că sfinții sunt mijlocitori la Hristos ne-o spune chiar Biblia. Știm că atunci când Dumnezeu a decis să piardă cetatea Sodomie și Gomorei ei bine Sfântul patriarh Avraam a intervenit la Dumnezeu pentru a nu pierde cetatea. Totuși, păcatele Sodomie și Gomorei au fost așa de mari că nu se mai putea face nimic pentru această regiune. Așa că în cele din urmă Sodoma și Gomora au fost pierdute cu foc din cer.

[244] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea I, cap. 9, PSB, voi. 41, p. 113.

[245]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-24-cv_simeon_stilpnicul.html (accesat pe 13.08.2021).

spre noi. Trebuie să ştim acest lucru fiindcă sunt mulţi care consideră că sfinţii sunt:

- închişi,
- reci
- şi ranchiunoşi.

Sunt mai multe descrieri în vieţile sfinţilor în care se poate vedea cât se poate de clar şi de corect că ei au intervenit pentru anumite persoane

- fie ca ele să câştige mântuirea
- fie ca ele să obţină ce au cerut în rugăciune de la Hristos.[246]

Nu greşim dacă spunem că sfinţii creştin ortodocşi sunt:

- consilierii,
- consultanţii
- şi sfătuitorii

lui Hristos. Ei fac aceste lucruri fiindcă Hristos a voit aşa. Hristos s-a întrupat pentru ca să fie mai aproape de umanitate şi acest lucru implică şi pe sfinţi. Sfântul Chiril al Alexandriei este concludent: *„Şi S-a sălăşluit între noi* (*Ioan* 1, 14)Evanghelistul explică în mod folositor spusa şi duce la o înţelegere mai clară semnificaţia afirmaţiei. Căci, deoarece a spus că Cuvântul lui Dumnezeu S-a făcut trup, ca nu cumva cineva din multă neştiinţă să cugete că El a ieşit din firea Sa şi S-a prefăcut în mod real în trup (şi să pătimească ceea ce era cu neputinţă, căci Dumnezeirea este departe de orice schimbare şi prefacere în altceva, după raţiunea modului de a fi), foarte bine a adăugat Teologul îndată: *Şi S-a sălăşluit între noi*, ca să înţelegi prin aceasta pe Cel ce S-a sălăşluit şi pe aceea în care S-a sălăşluit, ca să nu socoteşti că El S-a luat din Sfânta Fecioară. Căci în El locuieşte toată plinătatea dumnezeirii trupeşte, cum zice Pavel (Coloseni 2, 9)”.[247]

Aflaţi în pelerinaj pe locurile unde a trăit Sfântul Simeon Stâplncul, noi pelerini discutau:

- Să ştii că eu nu înţeleg ceva.
- Ce anume?
- Practica aceasta cu stâlpii.
- Ce este cu ea?
- De ce a ales Sfântul Simeon să stea pe un stâlp?
- Este simplu.
- Fă-mă şi pe mine să înţeleg.
- Ca să se nevoiască.
- Da?
- Da.
- Adică cum?
- Tu ai auzit că Hristos a spus că pentru ca să ne mântuim trebuie să ne nevoim nu?
- Da.
- Ei bine asta a încercat să facă şi Sfântul Simeon.
- Dar nu este prea extrem?
- Este cum să nu fie.
- Şi atunci?
- Atunci ce?
- De ce ales Sfântul Simeon acest mod de nevoinţă?
- Fiindcă a simţit că îl poate face.
- Dar de ce alţii nu l-au făcut?

---

[246]Ceea ce este adevărat şi ceea ce trebuie să ţinem cont este că mai toate religiile au sfinţii lor. Dacă cineva respectă cu religiile principiile unei anumite religii necreştine, foarte uşor acea persoanî ajunge să fie considerată sfântă. Acest lucru ne poate spune că sfinţenie poate să fie:

- contrafăcută,
- trunchiată,
- manipulată
- sau adaptată.

Acest fapt însă trebuie să ştim că în nici un fel nu ne este de folos. Nu ne este de folos fiindcă în cele din urmă religia este un lucru care trebuie să respecte anumite exigenţe şi nu poate să fie accepta orice în ea.

[247] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea întâi, cap. 9, PSB, voi. 41, p. 114.

- Dragul meu, oamenii diferă.
- Asta o știu.
- Unii se pot nevoii mai mult.
- Și alții mai puțin.
- Vezi că știi?
- Bine dar în zilele noastre această practică de a sta pe stâlp a dispărut.
- Poate fiindcă credința s-a împuținat și ea.
- Crezi?
- Da.
- Și crezi că această nevoință a Sfântului Simeon Stâplnicul a fost plăcută lui Dumnezeu.
- Da.
- Ce dovezi ai?
- Au fost mai multe vedenii pe care sfântul le-a avut.
- Vedenii?
- Da vedenii.
- Cum așa?
- Cum auzi.
- De ce nu îmi spui și mie o astfel de vedenie.
- Am să îți spun.
- Te ascult.
- Sfântul Simeon se nevoia pe stâlp și acest lucru a atras atenția diavolului.
- Și?
- Dracii au lovit odată cu o piatră mare stâlpul.
- Să îl facă pe sfânt să cadă?
- Da.
- Vai de mine.
- Totuşi puterea lui Dumnezeu l-a ajutat și Sfântul nu a pățit nimic.
- Vai ce mă bucur.
- Dar într-o zi diavolul s-a arătat sfântului ca un om negru și a dat să îl prindă de gât.
- Să îl sugrume?
- Da.
- Și?
- Încă odată mă voi lupta cu tine şi de mă vei birui, mă voi duce de aici, a spus diavolul.
- Și l-a biruit pe sfânt?
- Nu.
- Cum?
- Sfântul și-a făcut semnul crucii și diavolul a dispărut.
- Frumos.
- Într-o zi Sfântul Simeon Stâlpnicul a putut să vadă cerurile deschise și pe Domnul Iisus Hristos strălucind ca într-o văpaie de foc.
- Era singur Hristos?
- Nu era înconjurat de Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil care stăteau pe un nor roșiatic.
- Minunat.
- Sfântul s-a rugat să aibă mult rod duhovnicesc.
- Și?
- Hristos l-a binecuvântat pe sfânt de trei ori.
- Ce frumos.
- Atunci sub Hristos a putut să vadă mulțime mare de diavoli.
- Vai, nu se poate.
- Sfântul s-a rugat și diavolii au fugit și au dispărut.
- Adică cum?
- Când l-a binecuvântat de 3 ori sfântul a primit putere de la Hristos să izgonească diavoli.
- A, acum înțeleg.

- Mă bucur.
- Deci Hristos s-a arătat Sfântului Simeon Stâlpnicul.
- Da, cum să nu.
- Înseamnă că nevoința lui a fost plăcută lui Hristos.
- Evident.
- Și totuși pare atât de ciudată această practică a stâlpilor.
- Pare dar nu este.
- Asta așa este.
- Păi vezi?
- Sunt mule lucruri care una par și alta sunt în realitate.
- Acum ești pe calea cea bună.
- Îți mulțumesc că m-ai lămurit.
- Pentru nimic.[248]

Avem aici o arătare a lui Hristos care nu a fost făcută numai pentru a îl încredința pe Hristos că a înviat ci la fel de bine și pentru a îi conferii Sfântului Simeon Stâlpnicul putere asupra diavolilor. Trebuie să știm că nici un sfânt indiferent când de mare nevoitor ar fi nu are putere prin sine asupra diavolilor ci mai mult prin Hristos. Dacă voim să ajungem să izgonim diavoli ei bine viețile sfinților ne spun că acest lucru este posibil dar evident că trebuie să fim unii care să cerem acest lucru lui Hristos. Nu este nici o îndoială că sunt mai multe curente de gândire în zilele noastre care sunt extrem de fataliste și care ne fac să ne temem de diavoli. Ei bine prin Hristos această teamă de diavoli:

- dispare,
- se anulează,
- se eradichează
- și se șterge.

Aceasta fiindcă Hristos este alături de noi și ne face să îi învingem pe diavoli. Trebuie doar să avem credință și să știm că Hristos nu ne lasă în momentele cele mai grele. Hristos s-a făcut om pentru a fi aproape de noi și a ferii de diavoli: „deși spunem că S-a întrupat, nu zicem că S-a îmbrăcat numai în trup Cuvântul lui Dumnezeu, ci prin numele de trup e arătat omul întreg”.[249]

Cultul sfinților creștin ortodocși este menit să fie:

- un model,
- un reper,
- un arhetip duhovnicesc
- și un ajutor în procesul mântuirii.

Faptul că sfinții pot să mijlocească pentru mântuirea noastră la tronul lui Dumnezeu ne face să avem mai multă:

- speranță,
- încredere
- și atenție

cu sfinții creștin ortodocși.

Realitatea este că trăim într-un veac al scepticismului. Omul de azi care este orientat științific în mai tot ceea ce face privește cu mare scepticism lumea religiei și a creștinismului ortodox.

- Profeți,
- apostoli,
- asceți
- și mistici

creează omului de azi imaginea unei lumi ciudate și străine. Aceasta fiindcă omul de azi este unul care nu crede decât ceea ce este dovedit științific. Ei bine trebuie să știm că Viețile sfinților sunt dovedite științific. În nici un fel nimeni nu ar fi avut intenția să prezinte lucrurile diferit de cum au fost ele în viețile sfinților.

După cum am spus scepticismul nu este un lucru rău. Nu putem să credem tot ceea ce se spune fără să avem și să vedem dovezi în acest sens. Ei bine proba scepticismului în ceea ce îi privește pe sfinți încetează

---

[248]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-24-cv_simeon_stilpnicul.html (accesat pe 13.08.2021).
[249] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Cartea a cincea, cap. 2, PSB, voi. 41, p. 548.

atunci când ne dăm seama că sfinții sunt unii care sunt dovediți. Deși după cum am spus sunt mai mulți care vorbesc de o ediția critică a Vieților sfinților, trebuie să știm că ele sunt bune de crezut și autentice. Dacă Viețile sfinților sunt o minciună, atunci și Hristos a fost o minciună. Trebuie să știm că sfinții nu ar fi putut ajunge sfinți dacă nu ar fi fost Hristos. Hristos este accesibil fiindcă El a devenit om: „căci precum cărbunii sunt prin fire lemn, iar lemnul e întreg în ei, deşi sunt plini de foc şi au puterea şi lucrarea lui, aşa şi Cuvântul, fiind foc, ca Dumnezeu, S-a făcut om şi S-a sălăşluit între noi. Dar deşi era văzut şi om, ca noi, în înţeles iconomic, toată plinătatea Dumnezeirii locuia în El, după modul unirii. Prin aceasta arată că face şi prin trupul Său lucrările cele mai demne de Dumnezeu”.[250]

Evident că cei care nu cred în Hristos nu au cum să creadă în sfinții creştin ortodocși. Aceasta fiindcă ei sunt persoane care evident că nu știu care este:

- sensul,
- explicația,
- rostul
- și semnificația finală

a sfinților. Sfinții sunt deschiși față de noi numai în măsura în care și noi ne deschidem lor. Totuși, ceea ce este bine să subliniem aici este că sfinții pot să mijlocească la Dumnezeu pentru noi. Sunt din ce în ce mai puțini cei care știu că Viețile sfinților sunt o carte de vizită în favoarea cultului lor. Nu putem să rămânem indiferenți față de sfinți după ce le știm:

- viața,
- faptele,
- ideile,
- gândurile
- și intențiile.

Toate aceste lucruri sunt unele care ne deschid în fața sfinților și ne fac să fim unii care să vedem în profunzime viețile lor. Sfinții sunt mijlocitori între noi și Hristos fiindcă Hristos a fost la rândul lui un mijlocitor: „iar întrucât S-a făcut om ca noi, S-a unit, afară de păcatul nostru, cu cei de pe pământ şi S-a făcut Mijlocitor, unind în Sine cele ce tind spre unitate şi iubire între ele”.[251]

O altă arătare a lui Hristos în Viețile sfinților o avem tot din viața Sfântului Simeon Stâlpnicul. Știm că Sfântul Simeon a primit poruncă de la Hristos să zidească o mănăstire în Muntele Minunat. Sfântul a zidit mănăstirea cu ajutorul tututor celor pe care i-a tămăduit într-un fel sau altul. Apoi s-a rugat și 3 ani de zile grâul din hambare s-a tot înmulțit. Apoi Sfântul a zidit un stâlp nou și minune chiar Hristos cu sfinții îngeri a venit să îl sfințească. Hristos și îngerii au sfințit stâlpul și mai apoi i-a descoperit că Sfântul Simeon trebuie să primească preoția.[252]

Din această hristofanie a lui Hristos în viața Sfântului Simeon Stâplnicul putem să vedem la câtă intimitate a ajuns cest sfânt cu Hristos că Hristos a venit să participe la momentele cele mai importante din viața sfântului. Când sfântul își construiește un alt stâlp pe care să se nevoiască Hristos și îngerii se pogoară din cer pentru a sfinții stâlpul. Sensul de

- comuniune,
- împărtășire,
- prietenie
- și comunicare

intimă dintre Hristos și Sfântul Simeon Stâlpnicul sunt cât se poate de profunde și de depline.

Evident că unii ar putea să fie cumva în sens duhovnicești:

- invidioși
- sau geloși

că Hristos este atât de prezent în formă văzută în viața unor sfinți în timp ce în viețile oamenilor simpli ca noi nu este nici o urmă de Hristos. O astfel de logică evident că este greșită. Când Hristos se arată unui sfânt el o face

1. fiindcă acel sfânt o merită
2. și fiindcă era nevoie.

---

[250] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Fragmente din Cărţile 7 şi 8, în PSB, voi. 41, p. 783.
[251] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a IX-a, Introducere, PSB, voi. 41, p. 840.
[252]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-24-cv_simeon_stilpnicul.html (accesat pe 13.08.2021).

În sine arătările lui Hristos în Viețile sfinților ne au în vedere pe toți. Ne au în vedere pe toți fiindcă trebuie să știm că Hristos nu este:

- egoist,
- egocentric
- și individualist.[253]

Cultul sfinților creștin ortodocși este o invitație pe care fiecare dintre noi trebuie să o avem deschisă fiindcă în acest mod vom ajunge:

- să în îmbogățim duhovnicește,
- să ne mângâiem sufletele,
- să ne eliberăm de îndoială
- și să avem mai multe modele de urmat.

Este evident că de unii sfinți ne simțim mai atrași decât de alții. Aceasta fiindcă sfinții au fost și ei diferiți față de noi. Adevărul este că sfinți diferă ca:

- personalitate,
- nevoință,
- mod de viață
- idei
- sau concepte.

Aceasta fiindcă fiecare dintre ei a avut viața lui proprie. Totuși toți sfinții sunt la un numitor comun în ceea ce privește viața în Hristos. Viața în Hristos a fost făcută posibilă de întruparea lui Hristos. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „dar e propriu Lui, întrucât S-a făcut om, dar a rămas şi ceea ce a fost, este şi va fi pururea, să se spună că a şezut pentru noi unde nu era”.[254]

Trăim în această lume în care de multe ori simțim mari trepidații.

- Accidente,
- dezastre naturale,
- revolte,
- crime
- tâlhării
- sabotaje
- și înșelăciuni

sunt cu toate unele care trebuie să știm că ne fac să fim unii care să nu mai știm care este sensul și calea spre adevăr. Nu este de mirare că viața noastră de mai multe ori devine:

- confuză,
- dificilă,
- deficitară,
- învolburată
- și tulbure.

Aceasta fiindcă oamenii sunt ușor influențabili. În acest torent de:

- evenimente,
- tragedii,
- drame
- și suferință

pe care le putem vedea în jurul nostru ajungem să căutăm un răspuns. La fel de bine ajungem să căutăm metode prin care să depășim aceste obstacole din viața noastră. Ei bine noi creștinii ortodocși vom descoperii că au existat persoane din carne și oase ca noi care au ajuns să depășească granițele acestei lumi și a ajuns la unirea

---

[253]Evident că ar fi bine ca toți dintre noi să ajungem la sfințenie. Totuși, trebuie să știm că sunt mai mulți care nu ajungem și la fel de bine sunt mai mulți sfinți creștin ortodocși care nu au ajuns să Îl vadă pe Hristos înviat. După cum am spus în rândurile de mai sus ceea ce trebuie să știm este că a fi sfânt nu este și o condiție pentru a ajunge să Îl vezi pe Hristos cel înviat. În nici un caz. Prin urmare Hristos

- poate să se arate
- sau poate să nu se arate

unui anumit sfânt. Aceasta este o opțiune care ține de Hristos. Este evident că atunci când Hristos se arată unui anumit sfânt El o face din rațiuni numai de El știute.

[254] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Cartea a Xl-a, cap. 9, în PSB, voi. 41, p. 1033.

- totală
- și deplină cu Hristos.

Ei au fost sfinții creștin ortodocși.[255]

La fel de bine trebuie să ne dăm seama că deși sunt mai mulți care eventual aspiră la sfințenie totuși în realitate nu sunt pregătiți cu adevărat să își asume exigențele și severitatea sfințeniei. Trebuie să ne cunoaștem pe noi înșine și să știm până la ce măsură putem să ajungem. Știm că au fost cazuri de mai multe persoane care au pășit pe căi extreme fiindcă au voit să intre în competiții cu sfinții creștin ortodocși. Acest lucru este periculos fiindcă după cum am spus sfinții sunt persoane:

- excepționale,
- speciale,
- extraordinare
- și profunde.

Este Hristos cel care a deschis calea sfinților creștin ortodocși: „A trimis, zice Apostolul, Dumnezeu pe Fiul Său întru asemănarea trupului păcatului. Pentru că, precum spunea, L-a trimis în trup, a scos din El păcatul trupului. A trimis Dumnezeu pe Fiul Său întru asemănarea trupului păcatului, pentru ca în adevărata întrupare să se știe că n-a fost adevărul păcatului și, pe cât se înțelegea adevărul pentru trup, pe atât să fie asemănarea păcatului cu păcatul. De vreme ce tot trupul este păcătos, iar El a avut trupul fără păcat, a avut în Sine numai asemănarea cu trupul păcătos. Era în trup, dar a fost lipsit de adevărul păcatului, fiindcă a fost fără păcat”.[256]

Doi creștini discutau despre cele duhovnicești.

- Și cu mai ești fratele meu în Hristos?
- Din mila Domnului bine.
- Mă bucur.
- Dar tu cum ești?
- Tot bine.
- Uite că tot ne-am întâlnit.
- Da.
- Aș vrea să discut cu tine o problemă.
- Ce problemă?
- Una care mă preocupă de mai multă vreme.
- Te ascult.
- Am tot auzit la biserică de vedenii.
- Da.
- Ce este acea o vedenie?
- Vrei să fiu tehnic?
- De ce nu?
- Vedenia este o stare extatică.
- Adică?
- Este foarte aproape de starea de extaz.
- Adică când vezi lucruri acolo unde fizic nu este nimic?
- Da.
- Dar cum este posibil acest lucru?
- Uite tu ai suflet?
- Da.
- Ai văzut sufletul tău vreodată?
- Nu.
- Dar știi că este în tine nu?
- Da.

---

[255]Este adevărat că sfințenia este grea dar nu imposibilă. Odată ce am pășit pe calea sfințeniei trebuie să știm că nu mai există cale de întoarcere. Nu trebuie să fim ca soția lui Lot care când a ieșit din Sodoma și Gomora a început să privească înapoi. Când pășim pe calea sfințeniei trebuie să privim pe Hristos și în acest mod în cele din urmă vom ajunge la destinație. Este adevărat că pe parcurs pot să apară mai multe obstacole și greutăți însă noi trebuie să fim unii care să fim cât se poate de atenți cu destinația noastră finală: Hristos. Hristos este senul final al călătoriei noastre prin această viață. Trebuie să nu uităm acest lucru fiindcă dacă o facem riscăm să ne pierdem și să nu mai știm în ce direcție să apucăm.

[256] Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești, „Despre întruparea Domnului”,* Cartea a IV-a, cap. III, 3-4, PSB, voi. 57, p. 808.

- Ei vezi aşa este şi cu vedeniile: sunt lucruri ce nu sunt fizice.
- Înțeleg.
- Mă bucur.
- Dar vedeniile diferă una de alta.
- Da fiindcă ele comunică voia lui Dumnezeu.
- De asta mi-am dat seama.
- Vedenii sunt percepția unor situații care nu corespund unei realități concrete.[257]
- Nu înțeleg.
- Vedeniile nu sunt lucruri naturale.
- Dar cum?
- Sunt lucruri supranaturale.
- Înțeleg.
- Uite ca să îți dau un exemplu.
- Da.
- Tu ai auzit de Sfântul Simeon Stâlpnicul?
- Vag.
- Sfântul Simeon a avut o vedenie foarte intersantă.
- Spune-mi-o și mie.
- Sfântul Simeon stătea pe stâlpul său când de-o dată i S-a arătat Hristos.
- Ce frumos.
- Hristos era înconjurat o mulțime mare de îngeri.
- Știu asta. Îngerii vin de multe ori cu Hristos
- Îngerii țineau în mâini o cunună împărătească.
- Pentru Simeon?
- Da.
- Continuă.
- În vârful cununii era o piatră prețioasă ce strălucea ca fulgerul.
- Ce minunat.
- Să luați de la mine această haină de păr în care m-a îmbrăcat Hristos, a spus sfântul îngerilor.
- Pentru aceea să ai cununa cea pregătită ţie în împărăţia lui Hristos şi să te îmbraci ca şi cu o porfiră cu darul Sfântului Duh; şi astfel vei împărăţi cu sfinţii în împărăţia cea fără de sfârşit.
- Și ce au spus sfântul?
- A acceptat. Apoi sfântul s-a îndreptat spre Hristos.
- Doamne, Ziditorule al tuturor, de vreme ce pe mine nevrednicul binevoieşti să mă învredniceşti slavei sfinţilor Tăi în împărăţia Ta, atunci mă rog bunătăţii Tale, dă-mi ca de acum înainte să nu mă mai împărtăşesc de hrana omenească cea pământească, a spus sfântul.
- Și a fost de acord Hristos?
- Da.
- Frumos.
- Îngerii au venit și au pus peste haina lui de păr pustnicească o mantie prealuminată.
- Ce frumos.
- Și pe capul lui au pus cununa.
- Îmi dau seama.
- Slăvit şi preamărit este Hristos Dumnezeu, Împăratul cerului şi al pământului; deci, să fie lăudat Simeon, robul Lui, au spus îngerii
- Minunat.
- Ei bine aceasta a fost o vedenie.
- Frumoasă vedenie.
- Așa este.
- Deci sfinții pot vedea lucruri pe care noi oamenii simplii nu le vedem.
- Asta cred că pot să o înțeleg.
- Foarte bine.

[257]Definiție după Dicționarul explicativ.

- Deci vedeniile sunt supranaturale nu?
- Da. Ele nu țin de lumea naturală.
- Așa cum fost Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul?
- Întocmai.
- Bine de știu.
- Așa este.[258]

Am expus mai sus sub formă dialogică cum a avut loc încă o hristofanie în viața Sfântului Simeon Stâlpnicul. Se poate vedea aici că Hristos și îngerii îi iubesc pe marii asceți și nevoitori creștin ortodocși. Aceasta fiindcă ei pășesc pe calea cea strâmtă care duce la Împărăție. Trebuie să avem acest lucru foarte bine definit în sensul că nu trebuie să avem numai informații vagi și incomplete cu privire la Hristos și la sfinți. Putem să ne dăm seama din întâmplarea de mai sus că sfinții de multe ori sunt:

- legătura,
- concepția,
- unirea
- și veriga

de unitate dintre cele două lumi: văzută și nevăzută. Aceasta fiindcă Hristos a voit acest lucru. Sfântul Chiril al Alexandriei spune cât se poate de inspirat în acest sens: „Cel ce domnea la început împreună cu Tatăl primește aceasta (stare) cu trupul ca pe un dar (îmbrăcămintea pământească și trecătoare în formă omenească), ceea ce îi aparținea prin fire, cerând ca pe un dar ceea ce era al Său prin fire, căci era și este în chipul și egalitatea Tatălui”.[259]

CAPITOLUL 13

SFINȚII: ALĂTURI DE HRISTOS ÎN MOMENTELE DIFICILE ALE VIEȚII

Viața omului pe acest pământ trebuie să recunoaștem că este plină de neprevăzut. De mai multe ori ajungem să ne confruntăm cu situații neprevăzute mai mult sau mai puțin plăcute. La fel de bine - după cum spunea filosofia antică - în această viață: totul trece (panta rei în greaca veche). Este evident că în această lume de mi multe ori omul ajunge să fie:

- frustrat,
- neliniștit,
- angoasat
- și bulversat.

Nu greșim dacă spunem că viața pe pământ este un fel de mare bulversare în care noi căutăm fericirea și putem constata că de cele mai multe ori ea ne ocolește. Aflat în această situație dificilă evident că omul încearcă să găsească ajutor. Unde poate găsii ajutor? Evident că la Dumnezeu. Aghiografia creștin ortodoxă însă ne spune că nu numai la Dumnezeu putem găsii:

- ajutor,
- sprijin,
- alinare
- și mângâiere.

Sfinții la fel de bine pot să vină în ajutorul nostru.[260] Sunt mulți care nu cred că sfinții pot să facă ceva pentru noi în această viață. Împotriva acestei opinii trebuie să știm că sfinții au fost unii care au trecut prin această viață și evident că cunosc greutățile ei. Sunt mai multe mărturii de sfinți taumaturgi care au ajuns să vină în ajutorul celor care au avut nevoie de el. După cum am spus puterile sfinților sunt date de Hristos și este Hristos cel care lucră prin ei însă acest lucru nu trebuie să ne facă să respingem cultul sfinților după cum fac mai mulți creștini. Cultul sfinților este unul care are dreptate. Are dreptate fiindcă el este bazat pe:

- fapte reale,

---

[258]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-24-cv_simeon_stilpnicul.html (accesat pe 13.08.2021).

[259] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Cartea a Xl-a, cap. 12, în PSB, voi. 41, p. 1062.

[260]A se vedea Eugen Drăgoi, *Sfinții care ne vindcă de boli* (Editura Partener, 2016).

- pe experiență
- și pe istoria sfinților.[261]

După cum am spus viața este plină de neprevăzut și ne dăm mai multe lovituri:

- moartea cuiva apropiat și drag,
- boli,
- necazuri,
- nereușite,
- probleme
- sau încercări de credință

toate vin peste noi și de multe ori ne lasă fără de replică. Ce este de făcut? De-a lungul timpului oamenii au căutat mai multe soluții la problemele lor și au ajuns să creeze chiar și noi religii pentru a depășii aceste probleme. Se știe în acest sens că de exemplu în budism suferința este aproape o obsesie. Suferința devine o obsesie acolo unde nu este Hristos. Aceasta fiindcă în viața în Hristos suferința ajunge să fie transfigurată. Ajunge să fie transfigurată fiindcă Hristos nu ne dă niciodată mai mult decât putem duce. La fel de bine Hristos a venit în această lume pentru a fi alături de noi. Sfântul Ioan Casian spune în acest sens: „Care pentru noi a venit şi S-a născut din Fecioara Maria. Dacă s-a născut din Maria un om, de ce să se spună că a venit? Căci nu vine decât cel ce se are în fiinţa sa ca să poată veni. Dar cel ce nu primise încă putinţa de a veni, cum putea să vină? Vezi, aşadar, că în însuşi numele de venire cel ce vine înseamnează că există mai înainte, fiindcă n-ar fi avut putinţa de a veni decât cel ce prin faptul că era, a putut să vină. Dar înainte de zămislire în niciun chip n-a fost om; deci ca om n-a avut în Sine putinţa de a veni. Astfel, este sigur că a venit Dumnezeu, Căruia mai dinainte îi era cu putinţă să vină, Care fiindcă era, a venit şi Care fiindcă întotdeauna ar fi putut să vină, întotdeauna a fost”.[262]

Hristos este alături de noi în această viață dar acest lucru nu înseamnă că raiul va ajunge să se instaleze pe pământ. Sunt mai multe utopii în vremurile noastre care susțin că de fapt raiul poate ajunge să se instaleze pe pământ. Care sunt aceste utopii? Ele sunt de natură:

- politică,
- socială,
- economică,
- științifică
- sau filosofică.

Toate acestea ajung să creadă că raiul poate ajunge să se instaleze pe acest pământ și că nu mai este nevoie să ne pregătim pentru raiul din viața de apoi.

O altă arătare a Domnului Iisus Hristos o avem din tot din viața Sfântului Simeon Stâlpnicul. Se spune că acest sfânt a ajuns să fie asaltat de mulțimi care veneau la el cu bolnavii lor pentru a fi vindecați. Sfântul a ajuns să nu mai aibă liniștea isihastă pe care o căuta și așa că s-a decis să se mute după ce a stat 8 ani pe stâlp. Nu departe de locul unde se nevoia sfântul era un munte pustiu în care abia se găsea apă. Acolo a decis sfântul să se mute. Pe când sfântul cugeta acestea i S-a arătat Hristos în mărire multă însoțit de sfinții îngeri. Hristos i-a spus:

- Grăbeşte-te, Simeoane, de te suie pe acest munte minunat; căci aşa se va numi acest munte de acum. Aici, pe dânsul, şi mai mult voi minuna darul Meu în tine!

Apoi Hristos s-a arătat pe acel munte și picioarele Lui stăteau pe o piatră. Hristos i-a cerut sfântului să stea pe acea piatră. În cele din urmă Sfântul Simeon a anunțat pe restul de călugări că este voia lui Dumnezeu să se mute în acel munte pustiu.[263]

Avem aici o hristofanie care ne arată cât de strânsă era relația sfinților cu Hristos. Suntem tentați să credem că Hristos nu are cum să intervină în viețile noastre:

- just,
- repede,
- imediat

---

[261]Prin sfinți se poate spune că istoria ajunge să se sfințească. Se sfințește fiindcă sfinții au ajuns să primească harul lui Dumnezeu în ei. Trebuie să nu uităm că este harul cel care îi face pe sfinți să ajungă la sfințenie. Fără de har un sfânt nu are cum să fie sfânt. Nu are cum să fie sfânt fiindcă el ajunge să fie unul care nu mai are nici un fel de sens și de rost. Prin urmare se poate spune că cheia pentru a ajunge la sfințenie este harul lui Dumnezeu. Mântuirea se face în har și nu trebuie să ignorăm prin urmare importanța și efectivitatea harului. Aceasta fiindcă harul ajunge să ne sfințească și să ne unească cu Hristos.

[262] Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești, „Despre întruparea Domnului”*, Cartea a Vl-a, cap. VIII, 3-4, în PSB, voi. 57, p. 841.

[263]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-24-cv_simeon_stilpnicul.html (accesat pe 13.08.2021).

- și urgent.

Ei bine întâmplarea de mai sus ne spune contrarul. Hristos este dispusă să vină în viața noastră pe măsură ce ne despătimim și devenim mai buni.[264]

Arătările lui Hristos din viețile sfinților trebuie:

- să ne confirme,
- să ne întărească,
- să ne lămurească
- și să ne deschidă

spre Hristos. Aceasta fiindcă nu trebuie să uităm că Hristos s-a făcut om pentru noi oamenii. A fost un acord în Hristos ca El în cele din urmă să se descopere umanității și nu numai atât: să ne ofere șansa mântuirii. Sfântul Ioan Casian Mărturisește acest lucru: „Căci n-a fost veşnic acel trup născut din trupul Fecioarei, ci Dumnezeu, Care a existat întotdeauna, a venit din trupul fecioarei, în trupul omului. Cuvântul trup S-a făcut, adică n-a avut trupul cu Sine, ci s-a unit cu trupul omului prin bunăvoința dumnezeirii”.[265]

Greutățile și necazurile din această lume și viață sunt cumva inerente. Aceasta fiindcă după cum ne spune Biblia omul a căzut. A căzut fiindcă a ajuns să acorde ascultare diavolului și nu lui Dumnezeu. Sunt mai mulți semeni de ai noştri care vedem că:

- refuză,
- neagă
- și resping

pe Hristos. La fel de bine sunt mai mulți care eventual spus verbal că Îl acceptă pe Hristos pentru ca în realitate să fie cât se poate de departe de El. Nu este suficient să spune că suntem de partea lui Hristos cu gura dacă cu faptele nu o facem. Sfinții au fost persoane care s-a distins prin:

- sinceritate,
- loialitate,
- solidaritate
- și ascultare

de Hristos.

Este Hristos care după cum putem să vedem de mai multe ori S-a descoperit lor. Aceste descoperiri ale lui Hristos trebuie să ştim că sunt cât se poate de autentice și de reale. Ele nu sunt imaginații ci realități vi și concrete. Prin urmare Hristos nu este:

- o teorie,
- o aporie,
- o imaginație
- sau o fantasmă
- ori o himeră.

În Viețile sfinților putem să vedem că Hristos este cât se poate de real. El de mai multe ori intervine în carne și oase în cursul vieții sfinților. Noi evident că trebuie să luăm seama la aceste hristofanii ale lui Hristos din Viețile sfinților și să ne dăm seama că ele sunt indirect îndreptate și spre noi. Cum? Prin faptul că:

- ne încredințează,
- ne întăresc,
- ne conving,
- ne iluminează
- și ne apropie

de Hristos.[266]

---

[264]Sunt mulți creştini care evident că simt că sunt într-un fel de întuneric în această viață. Aceasta fiindcă ei se roagă la Hristos cu credincioşie dar nu ajung să Îl vadă. Trebuie să ştim că a ajunge să Îl vedem pe Hristos este un lucru rezervat mai ales sfinților. Nu trebuie să ne neliniștească acest lucru fiindcă Hristos conduce în mod nevăzut viața noastră. Nu înseamnă că dacă nu Îl vedem pe Hristos în această viață nu mai trebuie să credem în El. Hristos este cu noi și ne conduce viața în mod nevăzut. El ne respectă libertatea și intevine numai când îi cerem ajutorul. Iată de ce nu trebuie să credem că dacă nu Îl vedem pe Hristos nu mai trebuie să credem în El. Această opțiune trebuie să fie eradicată din viața nostră din moment ce Hristos ne-a cerut să avem credință.

[265] Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești, „Despre întruparea Domnului”*, Cartea a Vl-a, cap. XX, 2, în PSB, voi. 57, p. 851.

[266] A se vedea Andrei Andreicuț, *Mai aproape de Hristos* (Cluj Napoca, 2016).

Trebuie să fi cu adevărat un om cu o inimă învârtoşată să ajungi să nu iei în considerare toate aceste hristofanii din Vieţile sfinţilor creştin ortodocşi. Totuşi sunt şi mulţi care sunt cât se poate de nepăsători şi indiferenţi cu privire la ele. Ei sunt de părere că pot să ducă o viaţă şi fără de Hristos. Aceasta fiindcă Vieţile sfinţilor sunt mai mult

- mituri,
- legende
- şi basme.[267]

Este adevărat că sunt mai mulţi care ajung la disperare uneori în această viaţă. Aceasta fiindcă fie lucrurile nu sunt cum aşteptau ei sau fie că lucrurile nu iasă după cum credeau ei. Trebuie să ştim acest lucru fiindcă sunt din ce în ce mai mulţi care nu văd în Hristos sensul vieţii. El se lasă amăgiţi de ideologiile secularisste care spun că omul poate duce o viaţă şi fără de Hristos. Însă pentru noi creştinii ortodocşi Hristos este totul. Fericitul Augustin spune: „şi a coborât acolo chiar viaţa voastră şi a adus moartea noastră, şi a ucis-o din bogăţia vieţii sale şi a tunat, strigând ca să ne întoarcem de aici în acel ascuns de unde a venit la noi chiar în pântecele feciorelnic unde s-a unit cu El firea omenească, carne muritoare, ca să nu fie mereu muritoare. Şi, de aici, ca un mire care iese din camera sa de nuntă, bucura-se-va ca un uriaş care aleargă în drumul său (Psalmii 18, 56)".[268]

Doi creştini ortodocşi s-au întâlnit şi discutau.

- Să ştii că eu am ajuns să mă cutremur.
- De ce?
- De Vieţile sfinţilor.
- Cum aşa?
- Am citit zilele acestea din Vieţile sfinţilor.
- Şi?
- Nu pot să îmi dau seama de un lucru.
- Care?
- Cum au putut să aibă martirii atât de multă credinţă în Hristos ca să îşi dea viaţa pentru El?
- Asta cred că rămâne o taină.
- Poate aşa este.
- Şi ce ai citit în Vieţile sfinţilor?
- Am citit Vieţile sfinţilor pe 10 iunie.
- Cine sunt prăznuiţi atunci?
- Sfinţii Alexandru şi Antonina.
- Nu am auzit de ei.
- Nu sunt aşa de cunoscuţi dar pe mine m-au impresionat.
- De ce?
- Au ales să fie martiri pentru Hristos.
- Cum?
- Sfânta Antonina a mărturisit că este creştină şi pentru aceasta a fost întemniţată de un călău (ighemon) roman pe nume Fist.
- A, deci au trăit pe vremea imperiului roman.
- Atunci au trăit cei mai mulţi martiri.
- Aşa este. Continuă povestea.
- Ei bine în temniţă Sfânta Antonina se ruga.
- Şi?
- Se pare că Dumnezeu a răspuns rugăciunilor ei.
- Cum?
- Un înger s-a arătat unui ostaş de 23 de ani pe nume Alexandru.

---

[267]Sunt mai mulţi intelectuali care de fapt nu văd nici o diferenţă dintre vechea mitologie păgână şi Hristos. Un astfel de intelectual a fost în România Octavian Paler care a ajuns la un moment dat să regrete că lumea noastră nu mai produce mituri de talia miturilor păgânismului. Paler şi-a făcut cunoscute ideile în mai multe cărţi dintre care cea mai vocală este *Mitologii subiective* (Iaşi, 2008 reeditare). Cu adevărat trebuie să fi un mare ignorant în materie de religie să ajungi să crezi că mitologia este tot una cu Hristos, ba uneori chiar mai superioară. Acesta fiindcă miturile sunt pură invenţie a minţii omeneşti.

[268] Fericitul Augustin, *Confessiones - Mărturisiri,* Cartea a IV-a, XII, (19), în PSB, voi. 64, p. 110.

- Interesant.
- Este.
- Și ce a urmat?
- Lui Alexandru i s-a arătat un înger care i-a spus:
- Du-te la ighemon şi vorbeşte cu el să-ţi dea voie să intri la Antonina, pe care, după ce o vei îmbrăca cu haina ta, să iasă de acolo necunoscută de acel ighemon înrăutățit.
- Și s-a dus?
- Da. Alexandru s-a dus la ighemon și i-a spus:
- Ighemoane, porunceşte-mi ca să intru la Antonina şi, de o voi vedea pe ea, bine va fi, iar de nu, apoi vei face cu ea ce vei voi.
- De-ţi place ţie, fă cu dânsa ce voieşti.
- Și ce a urmat?
- Alexandru s-a dus și i-a spus Antoninei:
- Roaba lui Dumnezeu, fecioară Antonina, Domnul m-a trimis la tine ca să-ţi spun cele ce mi-a spus cum are să se păzească fecioria ta.
- Ei bine Antonina s-a înfricoșat.
- De ce?
- Fiindcă nu știa ce să creadă. Dar dintr-o dată minune.
- Ce?
- În celulă a strălucit o lumină mare și din lumină s-a putut auzii o voce care a spus:
-Nu te teme Antonino, pentru că Cel ce te-a chemat pe tine la această nevoinţă, Acela, fiind îndurat şi mult-milostiv, a chemat şi pe acest Alexandru la aceeaşi cunună mucenicească; deci, îmbracă-te cu haina lui şi, lăsându-ţi capul în jos, să ieşi de aici. În acest chip nu te va cunoaşte ighemonul, pentru că eu te voi păzi pe tine ca să nu fii cunoscută de dânsul.
- A fost Hristos nu?
- Da. Deci Antonina a ieșit din închisoare fără să o recunoască cineva.
- Frumos.
- A doua zi ighemonul Fist a dar ordin soldaților să meargă să o violeze pe Antonina și mai apoi să o chinuie de față cu toți.
- Vai de mine câtă răutate.
- Dar minune, în temniță era numai Alexandru.
- Unde este Antonina? Au întrebat soldații.
- Și le-a răspuns Alexandru?
- Nu.
- Foarte bine.
- Soldații l-au luat și l-au dus pe Alexandru la ighemon.
- Ce ai făcut cu fecioara? L-a întrebat acesta.
- Și Alexandru nu a răspuns nimic?
- Nu. Așa că ighemonul a dat ordin să fie chinuit. L-a chinuit până s-a auzit din cer un glas care l-a mustrat pe ighemonul Fist.
- Și ce a urmat?
- Hristos s-a arătat Sfintei Antonina și i-a spus:
- Îmbărbătează-te şi mergi la acel loc unde şade nedreptul şi necuratul ighemon.
- Interesant.
- Sfânta Antonina a prins curaj și s-a dus și s-a predat ighemonului Fist.
- Ei bine ighemonul i-a întrebat:
- Jertfiți zeilor?
- Nu.
- Atunci rău va fi de voi.
- Ba de tine va fi rău.
- De ce?
- Fiindcă sufletul tău va merge în iad.
- Hahaha.

- Luați-i și tăiați-le mâinile.
- Vai nu se poate, a intervenit creștinul.
- Ba da. Sfinților li s-a tăiat mâinile.
- Câtă cruzime.
- Așa este. În cele din urmă au fost executați amândoi.
- Deci Hristos s-a arătat Sfintei Antonina.
- Așa este.
- Bun de știut.[269]

Avem mai sus încă o intervenție a lui Hristos în viața unor martiri, mai bine spus în viața Sfintei Antonina. Trebuie să știm că Hristos a fost foarte aproape de cei care au ajuns să își dea viața pentru ei și după cum se poate vedea i-a îmbărbătat și a ales să se arate în persoană pentru ca ei să ajung să aibă:

- credință,
- curaj,
- speranță
- și încredere.

Evident că trebuie să fim unii care să ne dăm seama că Hristos nu stă indiferent față de ceea ce are loc în viața noastră. Prin pronia Sa Hristos ne îndreptă spre calea cea bună. Hristos prin urmare continuă să fie prezent în viața noastră fiindcă el a ales să se facă om pentru noi și mântuirea noastră. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune cât se poate de frumos: „căci e stabilit că S-a făcut cu adevărat om, în toate privințele, afară de păcat (care nu are nici o rațiune care să fi fost semănată în fire), dar nu afară de lucrarea naturală a cărei rațiune definește firea, caracterizând în chip natural pe toți cei ce o au după ființă. Fiindcă predicatul dat unora în mod comun şi general e o definiție a ființei lor, şi lipsa acelui predicat provoacă stricăciunea acelei firi dacă nici o existență lipsită de ceea ce-i aparține prin fire nu poate rămâne ca ceea ce este”.[270]

Este adevărat că sunt mai mulți filosofi și nu numai care au o concepție hedonistă a vieții. Ei consideră că tot ceea ce contează în această viață sunt:

- plăcerile,
- banii,
- faima,
- puterea politică
- și desfătările trupești.

Acești filosofi (sau mai bine spus pseudo-filosofi) ne spun că de fapt tot ceea ce contează este *concretul.* Viața este alcătuită din lucruri concrete dintre care cel mai evident este materia. Ei bine trebuie să știm că pentru hedoniști materia ajunge să fie îndumnezeită. De ce? Fiindcă este materia cea care aduce:

- plăcere,
- gratificare,
- mulțumire,
- senzații tari
- și satisfacție.

Trebuie să știm că în nici un fel creștinismul ortodox nu neagă materia. Sunt mai multe filosofii:

- pesimiste
- și negativiste

care ajung să considere că materia este un lucru rău. Filosoful grec Platon știm că a fost unul dintre filosofii care au ajuns să considere că sufletul de fapt este închis în acest trup ca într-o închisoare. Aceasta fiindcă materia trupului este una rea care

- îl leagă,
- îl ține
- și subjugă

sufletul.[271]

---

[269]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-10-sf_alexandru_si_antonina.html (14.08.2021).
[270] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* Partea întâi, 2, în PSB, voi. 80, p. 49.
[271]A se vedea Collen P. Zoller, *Plato and the body: reconsidering socratic asceticism* (New York, 2018).

Ei bine deși știm că în lume există suferință și necaz acest lucru nu trebuie să ne facă să ajungem cumva dualiști și să susținem ca Platon că materia este rea și spiritul este bun. Aceasta fiindcă și diavolii sunt ființe spirituale și sunt răi. Faptul că Hristos a venit în trup trebuie să ne facă să credem că de fapt și trupul este bun. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune în acest sens: „ceasta s-a făcut mai presus de oameni, fiindcă s-a petrecut dumnezeieşte, fără bărbat, s-a făcut şi după oameni, fiindcă s-a petrecut omeneşte, prin legea zămislirii şi dezvoltării în pântece femeiesc. Şi a luat din ființa oamenilor ființă Cel mai presus de ființă. Căci nu a produs numai în noi nălucirea că ar avea în Sine o formă trupească, după aiurelile maniheilor, nici n-a adus cu Sine din cer un trup consubstanțial, după poveştile lui Apolinarie. Ci după ființa întreagă S-a făcut cu adevărat om, adică prin primirea trupului străbătut de suflet mintal, pe care l-a unit cu Sine după ipostas”.[272]

La fel de bine trebuie să știm că sunt mai multe lucruri în lumea noastră care doar aparent sunt rele fiindcă în realitate ele sunt bune. În acest sens trebuie să știm că pentru ca să ne dăm seama de care este realitatea lucrurilor din viața noastră trebuie să analizăm lucrurile mai profund. Știm în acest sens că:

- creșterea unui copil,
- munca cinstită,
- învățatul la școală,
- asistența socială
- sau cercetarea științifică

sunt lucruri care numai în aparență sunt rele fiindcă în realitate ele aduc multă:

- mulțumire
- și satisfacție

omului. Aceasta fiindcă este evident că trebuie să facem o distincție și o prioritate între lucrurile din lumea noastră.[273]

Pe data de 15 iunie Biserica Creştin Ortodoxă face prăznuirea Sfinților Vit, Modest și Crischentia. Ei bine acești sfinți au trăit pe vremea împăratului roman Diocleţian care fiindcă cei trei au mărturisit că sunt creștini au fost aruncați în temniță. Ei bine acolo temnicerii au astupat geamurile și ușile pentru ca sfinții să nu mai poată primii mâncare și apă și așa să moară de foame. Sfântul Vit a început să se roage:

- Doamne, ia aminte spre ajutorul nostru, grăbește de ne izbăvește pe noi din legăturile acestea, precum ai izbăvit pe cei trei tineri din cuptorul cel cu foc şi pe Suzana de la martorii cei mincinoşi şi fărădelege.

Iisus a auzit rugăciunea sfântului și i s-a arătat lui după un cutremur mare într-o lumină puternică. Iisus i-i-a spus sfântului Vit din

- Scoală-te, Vite, şi te îmbărbătează şi fii tare, pentru că Eu totdeauna sânt cu tine.

După aceasta Iisus s-a făcut nevăzut. După aceasta lanțurile sfinților au căzut din senin și sfinții au început să se roage:

- Bine este cuvântat Domnul Dumnezeul lui Israel, că a cercetat și a făcut izbăvire poporului Său.

Îngerii au început să cânte și ei cu sfinții și străjerii se întrebau ce se aude în celulă. Apoi străjerii au căzut ca morți. După ce s-au trezit s-au dus și i-au spus ighemonului despre cele întâmplate. În cele din urmă sfinții au fost executați.[274]

Avem aici încă o mărturie a prezenței hristofanice a lui Hristos din viețile martirilor creștin ortodocși. Vedem că Hristos vine în temnița în care era Sfântul Vit și dimpreună cu el, Modest și Crischentia. La fel de bine și aici putem să vedem caracterul extraordinar al arătării lui Hristos care vine într-un moment:

- critic,
- dificil,
- greu
- și de cumpănă.

Ceea ce se poate vedea este că mai înainte de moarte mai toți martirii au avut nevoie de o încredințare că moartea lor nu este:

- în zadar,
- în van,
- fără rost

---

[272] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* Partea întâi, 5, în PSB, voi. 80, pp. 55-56.

[273]A se vedea Alexandru Paleologu, *Despre lucrurile cu adevărat importante* (Iași, 2008).

[274]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-15-sf_vit_modest_si_crischentia.html (14.08.2021).

- şi fără sens.

Putem să vedem că Hristos ascultă dorinţele martirilor şi intervine în viaţa lor în persoană. Hristos însă prin întruparea lui a intervenit şi în viaţa noastră a tuturor. „Căci cine a cunoscut cum Se întrupează Dumnezeu, rămânând Dumnezeu? Şi cum rămânând Dumnezeu adevărat este totodată om adevărat, arătându-Se pe Sine, ca fiind cu adevărat amândouă într-o subzistenţă naturală şi prin fiecare dintre ele arătând pe cealaltă, neschimbându-Se prin niciuna din ele? Acestea numai credinţa le cuprinde, cinstind prin tăcere pe Cuvântul, Căruia nu-I corespunde prin fire nici o raţiune a celor create".[275]

Hristofaniile trebuie să ştim că nu trebuie să fie momente izolate din istoria umană. Sunt mulţi care cred că din moment ce Hristos s-a arătat la mai mulţi martiri ei bine aceste hristofanii sunt mai mult evenimente:

- izolate,
- separate,
- proprii
- şi definitorii

numai cu cei cu care au avut loc: martirii. Această opinie este eronată. Este eronată fiindcă trebuie să ştim că arătările lui Hristos ne au în vedere şi pe noi cei care nu am fost martori la aceste arătări. Cum? Prin faptul că ni putem citii despre ele în Vieţile sfinţilor. Citim aceste Vieţi şi evident că în mod normal ajungem să ne întărim în credinţă şi să ne dăm seama că Hristos este cu noi oamenii prin sfinţii Săi.[276]

Sunt din ce în ce mai mulţi în zilele noastre - şi nu numai - care se întreabă de ce Dumnezeu îngăduie în lumea noastră:

- suferinţa,
- durerea,
- boala,
- necazul
- şi răul?

Întrebarea este legitimă este una care îl preocupă pe om din cele mai vechi vremuri. Îl preocupă pe om fiindcă este bine să ştim că omul este unul care vrea mai multă răspunsuri cu privire la lumea în care se aflâ. Ei bine răspunsul nu este unul simplu. Dogmatic ştim că Dumnezeu a intenţionat o lume în care:

- moartea
- şi suferinţa

să nu existe. Acestea cu condiţia ca omul să asculte de Dumnezeu. Omul la instigaţiile diavolului ştim că nu ascultă, se rupe şi se separă de Dumnezeu. Acest lucru fiindcă omul încalcă porunca lui Dumnezeu de a nu mânca din pomul cunoştinţei binelui şi răului.[277]

Totuşi deşi intenţia diavolului a fost de a face un iad din această lume această lume nu este un iad. Aceasta fiindcă în lumea noastră încă mai există:

- bine,
- iubire,
- frumos,
- nobleţe,
- ingeniozitate
- sau înţelepciune.

Ei bine ceea ce putem concluziona este că în lumea noastră există un fel de amestec dintre:

- rău şi bine,
- frumos şi urât,
- dreptate şi nedreptate,
- adevăr şi minciună
- credinţă şi necredinţă.

---

[275]Sf. Maxim Mărturisitorul,*Ambigua*, Partea întâi, 5e, în *PSB,* voi. 80, p. 62.

[276]A se vedea Constantin Preda, *Cartea neamului lui Iisus Hristos* (Bucureşti, 2006).

[277]S-au făcut mai multe speculaţii cu privire la acest "pom" al cunoştinţei binelui şi răului. Mai toţi sfinţii părinţi interpretează acest pom ca o interdicţie a lui Dumnezeu faţă de om de a ajunge să insiste asupra cunoaşterii diferenţei dintre bine şi rău. Aceasta fiindcă Adam şi Eva cunoscând diferenţa dintre bine şi rău foarte uşor ar fi putut cădea în facerea răului. Prin urmare acest pom poate să fie unul fizic sau la fel de bine poate să fie interpretat ca o interdicţie morală şi gnoseologică.

După Hristos omul trebuie să lucreze în această lume pentru ca lumea să devină o prefigurare a raiului. Trebuie să fim atenți aici: *o prefigurare a raiului* nu înseamnă o aducere a raiului aici pe pământ. Raiul pe pământ după cum am spus este o utopie. Este o utopie fiindcă nu acesta este planul lui Dumnezeu cu lumea.[278]

Prin urmare omul trebuie să se adapteze la această lume care de multe ori i se pare crudă și rece. Numai prin adaptare în cele din urmă omul ajunge să supraviețuiască și să își dea seama de sensul și finalitatea lumii din jur. Lumea din jur după cum am spus ne scoate în față momente grele (cum ar fi pandemia de Coronavirus care face ravagii în lume în aceste vremuri) dar prin credință în Hristos omul poate ieșii biruitor. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă numai așa vom ajunge să fim:

- maturi,
- responsabili,
- copți sufletește,
- realiști
- și căliți

de încercările vieții. Hristos este cu noi în tot acest proces fiindcă El nu vrea ca noi să ajungem să suferim prea mult și știm că lasă aceste suferințe ale vieții să vină peste noi mai mult ca o pedagogie a Sa față de noi. Sunt mulți care nu Îl înțeleg pe Hristos fiindcă le lipsește credința. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune cât se poate de frumos: „(...) Taina întrupării dumnezeiești e nebunie şi slăbiciune a lui Dumnezeu, după Sfântul Apostol Pavel (2 Corinteni 1, 3, 4; 1 Corinteni 1, 24), şi un joc al lui Dumnezeu, după minunatul şi marele dascăl Grigorie, ca una ce depăşeşte în chip supra-fiinţial toată rânduiala şi armonia întregii firi, puteri şi lucrări"[279]

Se spune că un creştin ortodox avea mari îndoieli cu privire la cultul icoanelor. El s-a dus la un duhovnic de mănăstire să discute cu el.

- Binecuvântați părinte.
- Domnul fiul meu.
- Și ce mai faceți părinte?
- Pun început pocăinței.
- Frumos.
- Dar ce te aduce pe la sfânta mănăstire?
- Vai părinte nu știu cum să zic.
- Zi cum îți vine.
- Părinte am mari îndoieli.
- De credință?
- Nu părinte.
- Atunci?
- Am mari îndoieli cu privire la icoane.
- Adică?
- Părinte nu sunt icoanele un fel de idoli.
- Nu.
- Nu a spus Dumnezeu în Vechiul Testament să nu îți faci chip cioplit și nici să te închini lui?
- A spus.
- Și icoanele nu sunt chip cioplit?
- Nu.
- Cum?
- Nu sunt icoanele chip pictat?
- Ba da.
- Păi vezi că nu sunt chip cioplit?
- Asta așa este.
- Dar nu aici stă problema.
- Știu. Cum să te închini la o icoană ca la Dumnezeu nu?
- Nu?

---

[278]A se vedea Teodoret al Cirului, *10 cuvinte despre dumnezeiasca pronie* (Fundația Iustin Pârvu, 2010).

[279]Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* Partea a Il-a, 179, în PSB, voi. 80, p. 347.

- Problema este că noi uităm ce sunt de fapt icoanele.
- Ce?
- El sunt reprezentări ale lui Dumnezeu, a îngerilor și a sfinților nu?
- Așa este.
- Ei bine, noi ortodocșii nu ne închinăm la materia din icoană.
- Dar la ce?
- La ceea ce reprezintă icoana.
- Păi Îl reprezintă pe Hristos nu?
- Așa este.
- Dar părinte aveți să îmi dați un exemplu că icoanele nu sunt închinare la idoli.?
Părintele duhovnic a stat pe gânduri după care a continuat:
- Sunt mai multe exemple.
- Ei uite eu vreau să aud numai unul.
- Bine, îți voi spune.
- Vă ascult.
- Tu ai auzit de Sfântul Onufrie cel Mare?
- Nu. Sfântul Onufrie a fost un călugăr care a s-a nevoit în deșertul Egiptului.
- Înțeleg.
- Ei bine de mic copil el a fost atras de viața călugărească.
- Frumos.
- Fiind copil mai mânca din trapeza mănăstirii.
- Da, așa sunt copii.
- Un călugăr i-a spus trapezarului:
- Când Onufrie vine să ceară pâine de la tine spune-i să meargă și să ceară pâine de la Acela la care tu i-au dat de multe ori.
- Adică cum?
- Sfântul Onufrie avea obiceiul să meargă la o icoană cu Maica Domnului cu pruncul și să îi dea de mâncare lui Hristos.
- Și mânca Hristos pâinea?
- Da.
- Vai minune.
- Așa este. Hristos din icoană lua pâinea Sfântului Onufrie.
- Și ce a urmat?
- Sfântul Onufrie s-a dus la icoana Maicii Domnului cu pruncul Iisus și i-a spus:
- Trapezarul nu voieşte să-mi dea pâine de la el, şi-mi este foame; dă-mi Tu de la Tine, că şi eu Ți-am dat de multe ori.
- Și ce a făcut pruncul Hristos din icoană?
- Minune mare: pruncul Hristos i-a dat o pâine mare, caldă și albă.
- Extraordinar.
- Onufrie s-a dus la trapezar și i-a spus:
- Iată, pruncul Hristos mi-a dat o pâine!
- Ei bine vestea despre această pâine a mers prin toată mănăstirea.
- Cred și eu.
- Toți călugării au voit să vină și să vadă pâinea.
- Este de înțeles.
- Ei și acum fiul meu ce părere ai despre închinarea la icoane?
- Părinte să știți că povestea asta cu Sfântul Onufrie m-a ajutat.
- Vezi că Hristos din icoană a prins viață și i-a dat lui Onufrie o pâine mare și frumoasă.
- Cred părinte.
- Deci icoanele nu sunt închinare la idoli.
- Acum îmi dau seama.
- Noi nu ne plecăm în fața lemnului icoanelor ci în fața celor care sunt reprezentați în ea.
- Acum îmi dau seama de acest lucru.

- Deci să nu fi iconoclast?
- Adică?
- Să nu fi unul care respinge închinarea la icoane.[280]

Avem mai sus ceea ce se poate spune ca fiind o minune a lui Hristos făcută cu Sfântul Onufrie. Putem să ne dăm seama că la fel de bine această minune este o hristofanie la fel de bine. Aceasta fiindcă Hristos ajunge să se arate Sfântului Onufrie ca un prunc ce a prins viață din icoana Lui. Lucrul în sine ne spune că icoanele cu Hristos nu sunt simple reprezentări artistice ci la fel de bine:

- prezențe,
- actualizări,
- formări
- și extensii

ale întrupării lui Hristos. Hristos se poate spune că este prezent în Viețile sfinților în moduri cu totul neașteptate. Acesta a fost și cazul Sfântului Onufrie. Totuşi, deşi Hristos s-a arătat Sfântului Onufrie ca un prunc trebuie să ştim că este acelaşi Hristos care s-a întrupat ca om: „A fost Unul şi Acelaşi şi înainte de trup şi a rămas şi după trup şi din întruparea Cuvântului n-a avut niciun adaos al Sfintei Treimi, nici vreo micşorare a Ei".[281]

CAPITOLUL 14

ASUMAREA NATURII UMANE A LUI HRISTOS PENTRU A O RĂSCUMPĂRA, RESTAURA Ș MÂNTUII

Sfinții părinți au fost persoane care au alocat mult timp în predicile și scrierile lor întrupării lui Hristos. Aceasta fiindcă întruparea lui Hristos este în sine o mare taină teologică (magnum mysterium theogiae). Întruparea este o mare taină fiindcă în ea Hristos și-a asumat natura umană. Există o întreagă teologie care ne spune care sunt motivele pentru care Hristos a asumat această natură umană. Se poate spune că în plan:

- mistic,
- ascetic
- moral
- și teologic

natura umană este bolnavă. Este bolnavă fiindcă păcatul a pătruns în ea și a contaminat-o. Este destul să privim mai bine în jurul nostru și vom vedea că păcatul este unul care stăpânește de multe ori ființa umană. Ceea ce este mai trist este că pentru unii păcatul este:

- normalitate,
- un lucru firesc,
- cursul lumii
- și ceva de la sine înțeles.

Ei bine nimic mai eronat decât o opinie de acest gen. Aceasta fiindcă în termenii lui Hristos păcatul este o:

- anomalie,
- ceva tragic,
- ceva nefiresc
- și un lucru rău.

Păcatul este o boală morală și spirituală care îi face rău omului. Îi face răul omului fiindcă în deschide pe acesta spre demonic.[282]

S-a spus de unii părinți duhovnicești contemporani că virtutea ajunge să facă ca energiile duhovnicești să lucreze în noi, în timp ce păcatul și viciul ajunge să facă energiile demonice să ne stăpânească. Este bine să facem deosebire între aceste energii fiindcă ele sunt diferite ca de la cer la pământ. Hristos a asumat natura umană pentru a face ca energiile demonice să nu ne mai afecteze. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune foarte inspirat:

[280]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-12-cv_onufrie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).
[281] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea întâi, ep. 12, în PSB, voi. 81, pp. 69-70.
[282]A se vedea Theofil Lemontzi, *Păcatul: vinovăție sau întristare. O trecere prin tragismul existenței omenești* (Galați, 2013).

„(...) S-a arătat prin trup ca Cel prin fire de oameni iubitor, făcându-Se încăput, prin naşterea adevărată din femeie, precum a voit, în cele ale noastre”.[283]

Cu privire la întruparea lui Hristos trebuie să ştim că sunt mai multe speculații dar ceea ce trebuie să ştim este că motivația ultimă a întrupării lui Hristos a fost iubirea lui nemărginită față de om. Hristos a iubit omul fiindcă El a fost creatorul Lui și a voit ca să îl scoată pe om din robia diavolului. Este mai greu de înțeles cum Dumnezeu a ajuns să se facă om dar totuși acest demers nu este imposibil. Nu este imposibil fiindcă este evident că Hristos a voit ca omul să fie răscumpărat. Dogma răscumpărării în teologia creştin ortodoxă este una extrem de dificilă fiindcă sunt mai multe implicații teologice în ea. Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că Hristos a voit să scoată pe om de sub:

- stăpânirea,
- robia,
- tirania
- și influența

diavolului. Ca să ne dăm seama de ce diavolul a ajuns să îl stăpânească pe om trebuie să ştim că prin păcatul strămoşesc al primilor oameni Adam și Eva, ei bine diavolul a ajuns să aibă stăpânire peste întreg neamul omenesc. Era nevoie de un răscumpărător şi Acel răscumpărător a fost Mântuitorul Hristos. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune despre Hristos: „căci El arată cu îmbelșugare toate ale firii afară de păcat, ca să închidă gura ereticilor.”[284]

Sunt mai mulți care nu înțeleg ce a avut diavolul cu omul? De ce diavolul a ajuns să introducă în umanitate moartea? De ce diavolul i-a vrut și i-a făcut răul omului? Răspunsul pe care ni-l dau sfinții părinți creştin ortodocși este că diavolul este o ființă căzută. El voieşte şi face numai răul. Omul fiindcă o creație binecuvântată a lui Dumnezeu a ajuns să fie în centrul de interes al diavolului mai mult din invidie. Diavolul a putut să îl vadă din iad pe om că este bucura în desfătările raiului. Ei bine a ajuns să îl invidieze pe om. Sunt mai mulți sfinți creştin ortodocși care vorbesc de faptul că invidia a fost principalul motiv pentru care diavolul a ajuns

- să îi ispitească,
- să în tenteze
- și să încerce

pe primii oameni în Grădina Edenului.

Fiind o ființă căzută trebuie să ştim că

- invidia
- și gelozia

sunt foarte prezente în diavol. Diavolul pur și simplu nu mai poate să își controleze impulsurile rele cum sunt:

- invidia,
- ura,
- mânia,
- perversiunea
- sau apetitul pentru distrugere.

Mai multe viziuni ale sfinților ne spun că de fapt diavolul ajunge să îi pedepsească cumplit și pe cei mai mici diavoli care nu reuşesc să îi ducă la îndeplinire planurile malefice. Dacă am crede că între diavoli este

- pace,
- înțelegere
- și armonie

ei bine ne-am înșela.[285]

---

[283] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,*Partea întâi, ep. 15, în PSB, voi. 81, p. 142.

[284] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea a Il-a, Scrieri, 12, în PSB, voi. 81, p. 264.

[285]Ne-am înșela fiindcă diavolii sunt suspicioși unii față de alții și se urăsc. Totuși mândria îi ține să nu se smerească. Dacă și-ar cere iertarea de la Dumnezeu pentru răutățile lor, ei bine asta ar însemna să recunoască faptul că au greşit și să sunt pe un drum greşit. Așa că ei preferă să trăiască în teroare decât să se pocăiască. Putem vedea aici cât de nocivă poate să fie mândria și orgoliul. Aceasta fiindcă diavolii sunt adepții mândriei și ai orgoliului la nivel absolut. Se poate spune că diavolii sunt prinşi și captivi în propria dialectică a răului din care nu vor mai putea scăpa pentru veşnicie. El ajung să convingă omul spre păcat nu prin argumente raționale ci prin seducție.

După Sfântul Maxim Mărturisitorul trebuie să știm că persoana lui Hristos este un mare paradox: „(...) S-a făcut om adevărat, nelipsindu-Se de niciuna dintre cele ale noastre, afară de păcat, ci având toate cele după fire ale ființei noastre în mod neschimbat, câte le avem și noi, precum și cele ale ființei dumnezeiești fără de început”.[286] Hristos a ajuns să unească în Sine:

- nemărginitul cu mărginitul,
- infinitul cu finitul,
- veșnicul cu trecătorul
- și superiorul cu inferiorul.

Este evident că în Hristos avem un fel de *coincidentia oppositorum* în termenii lui Nicolae din Cusa. Mai bine spus în persoana dumnezeiască și omenească au ajuns să coincidă cele opuse. Toate acestea din iubirea lui Hristos față de om și din dorința Lui ca omul să se mântuiască. În acest sens Sfântul Ignatie Teoforul ne spune: „O stea a strălucit pe cer mai mult decât toate stelele; lumina ei era nespusă și noutatea ei minuna; toate celelalte stele, împreună cu soarele și luna, horă făceau în jurul stelei, care covârșea cu lumina ei pe toate. Și tulburare a fost. De unde noutatea aceasta că steaua nu se aseamănă cu celelalte stele? Atunci orice magie s-a nimicit și orice legătură a răutății a pierit; neștiința s-a risipit; iar vechea împărăție a căzut, când Dumnezeu S-a arătat în trup omenesc spre înnoirea vieții veșnice (*Romani* 6,4). A luat început ceea ce fusese hotărât de Dumnezeu și prin aceasta toate se puneau în mișcare, pentru că se pregătea nimicirea morții”.[287]

Sfântul Paise cel Mare a fost sfântul creștin ortodox care Viețile sfinților ne spun că a ajuns să Îl vadă pe Mântuitorul Hristos de 8 ori. Sfântul Paisie cel Mare este prăznuit pe data de 19 iunie. Iată cum a avut loc una dintre arătări. La un moment dat Sfântul Paisie se ruga și dintr-o dată i S-a arătat Hristos. Atunci Sfântul Paisie a căzut la pământ. I-a spus lui Hristos:

- O, Hristoase Împărate, nepovestita Ta dragoste care o ai spre slugile Tale!

Hristos l-a ridicat de la pământ și i-a spus:

-Pace ție, sluga mea! Nu te înfricoșa, căci bunătatea Mea se veselește foarte mult de lucrurile tale. Rugăciunea ta este foarte primită și bineplăcută Mie. Deci, veselește-te și ia plată preastrălucită pentru aceste lucruri ale tale. Iată îți dau un dar ca acesta: Orice cerere vei face în numele Meu, să ți se dea, și pentru oricare păcătoși vei mijloci la Mine, să se ierte păcatele lor.

Sfântul Paisie a răspuns:

- Împărate Hristoase, măcar de m-aș învrednici eu ticălosul să iau de la bunătatea Ta o iubire de oameni ca aceasta, adică să mi se dea dar, ca să cer cele ce se cuvin și cele ce-mi sânt trebuincioase mie, ca să petrec lesne căile cele mântuitoare ale poruncilor Tale și să dobândesc sfârșit bun, căci fără de pronia Ta, nu ne este cu putință să facem vreun bine. Căci dacă Tu Ți-ai vărsat Sângele Tău, cel de mult preț, pentru mântuirea noastră, ai primit să rabzi moarte și îngropare și prin Învierea Ta ne-ai dăruit nouă viață veșnică, câte morți oare nu sântem noi datori să răbdăm pentru dragostea Ta?

După acestea Hristos l-a binecuvântat pe Sfântul Paisie și S-a înălțat la ceruri.[288]

Avem aici o arătarea cu totul specială, una dintre cele 8 dintre cele de care s-a învrednicit Sfântul Paisie cel Mare. Se poate vedea aici că Hristos este foarte:

- receptiv,
- atent,
- grijuliu
- și interesat de sfinții Lui.

Se poate vedea din afirmația lui Hristos către Sfântul Paisie că El i-a dat capacitatea de a mijlocii pentru cei păcătoși. Nu trebuie să trecem cu ușurință peste acest lucru fiindcă el este destul de important pentru cartea noastră. Prin urmare trebuie să fim conștienți că sfinți nu își i-au:

- singuri,
- de capul lor,
- din proprie inițiativă
- și din proprie dorință

capacitatea de a fi mijlocitori între Hristos și păcătoși. Aceasta fiindcă este bine să știm că sfinții ajuns să mijlocească pentru păcătoși fiindcă au câștigat încrederea lui Hristos. Nu trebuie să vedem această capacitatea de

---

[286] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea a Il-a, Scrieri, 13, în PSB, voi. 81, p. 282.
[287]Sf. Ignatie Teoforul, *Epistole,* „Către efeseni”, cap. XIX, în *PSB,* voi. 1, p. 196.
[288]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

a mijlocii a sfinților ca un fel de armistițiu între Hristos și sfinți. În nici un fel. Sfinții sunt cei care se poate spune că sunt:

- preferații
- și favoriții

lui Hristos. Ei ajung să câştige încrederea lui Hristos prin:

- faptele lor,
- nevoința lor
- și asceza lor.

Ș noi putem să urmăm sfinților însă trebuie să ştim că sfințenia este un dar care este conferit de Hristos.[289]

Se spune că într-o mănăstire un călugăr tânăr a venit la părintele său duhovnicesc.

- Părinte vă deranjez?
- Nu fiul meu.
- Părinte aş vrea să discut un lucru cu sfinția ta.
- Ce anume?
- Despre ascultare.
- Adică?
- De ce se spune aşa de mare accent pe ascultare în mănăstire.
- Fiindcă protopărinții noştri Adam și Eva au căzut din neascultare.
- Asta o ştiu.
- Călugărul trebuie să fie unul care să ştie să fie supus.
- Dar dacă nu ascultă?
- Atunci va avea soarta lui Adam și Eva.
- Înțeleg.
- Nu poate să fie călugăr creştin ortodox fără de ascultare.
- Dar este atât de gravă neascultarea?
- Da.
- Și nu se poate remedia?
- Se poate dar mai greu.
- Înțeleg.
- Uite, tu ai auzit de Sfântul Paisie cel Mare?
- Din auzite.
- Îți voi spune o întâmplare din viața Sfântului Paisie cel Mare care se leagă de problema ascultării.
- Vă ascult.
- Se spune pe vremea Sfântului Paisie trăia un părinte duhovnicesc care avea un ucenic neascultător.
- Și?
- Ei bine timpul a trecut și ucenicul neascultător a murit.
- Înțeleg.
- Părintele duhovnicesc a început să fie foarte preocupat.
- Cu ce?
- Vroia să afle unde este ucenicul lui?
- În rai sau în iad?
- Da.
- Și a aflat?
- După mai multă rugăciune da.
- Aşa că a început să postească și să se roage pentru ucenicul său 40 de zile.
- Mult.
- După cele 40 de zile a auzit din cer un glas care i-a spus:
- Acest suflet, pentru care te rogi fierbinte se cade să fie în iad până când voi veni cu îngerii şi cu trâmbițele judecății şi atunci va lua cuviincioasă plată pentru lucrurile sale.

---

[289] A se vedea Sfântul Ioan de Kronstadt, *Viața mea în Hristos* (Bucureşti, 2005).

- Vai nu se poate.
- Ba da.
- Deci ucenicul lui a ajuns în iad.
- Da.
- Trist.
- Bătrânul s-a întristat foarte tare și a mai decis să se roage și să postească încă 40 de zile.
- Interesant.
- Din nou a putut să audă de la Dumnezeu:
- Rămâne în iad, până voi veni pe norii cerului!
- Dumnezeu era de neînduplecat.
- Așa a fost mai întâi.
- Apoi ce și-a spus bătrânul?
- Ce?
- Voi merge și voi cere ajutorul Cuviosului Paisie cel Mare.
- și?
- S-a sus la Cuviosul Paisie și i-a spus:
- Părinte Paisie am avut un ucenic care era neascultător. A murit mai înainte de vreme. M-am rugat la Dumnezeu să știu unde este în rai sau în iad și Dumnezeu mi-a descoperit că este în iad.
- Și? A întrebat Sfântul Paisie.
- Aș vrea să mijlocești tu la Dumnezeu pentru ca ucenicul meu să ajungă în rai.
- Sfântul Paisie a stat puțin pe gânduri după care a spus:
- Bine mă voi ruga pentru ucenicul tău.
- Și s-a rugat?
- Da.
- Ce frumos.
- Sfântul Paisie s-a dus departe în pustie și acolo se ruga cu sârg:
- Ziditorule al tuturor, caută spre slugile ne-vrednicilor robilor Tăi şi ca un bun liberează din legăturile iadului sufletul ucenicului bătrânului!
- Și ce a urmat?
- Minune. Hristos i S-a arătat Sfântului Paisie și i-a spus:
- Robul meu Paisie, ce ceri cu tot sufletul? A întrebat Iisus.
- Doamne, Tu eşti Cel ce cunoşti toate! Tu ştii că cer să miluieşti pe neascultătorul şi păcătosul ucenic al bătrânului, care se munceşte, ticălosul, în iad. Deci mă rog Ție, ascultă-mă pe mine robul Tău și izbăvește-l ca un iertător şi mult milostiv.
- Eu am hotărât ca el să rămână în iad, să se muncească pentru neascultarea şi păcatul lui, până când voi veni cu îngerii pe norii cerului! A răspuns Iisus.
- Stăpâne al tuturor, dar ce lucru nu se supune poruncii Tale când voieşti? Îți este lesne Ție, Stăpânul veacurilor şi Făcătorul tuturor celor ce sânt, să faci şi acum acelaşi chip al venirii Tale.
- După aceasta Hristos s-a înălțat la cer după care s-a pogorât din nou cu mulți îngeri și arhangheli. S-a făcut un loc de judecată ca la judecata de apoi. A apărut sufletul ucenicului neascultător pe care Hristos l-a dat în mâinile bătrânului său:
- Ia sufletul ucenicului tău, prin mâinile slugii mele Paisie, care s-a eliberat din iad, şi nu-l vei mai vedea în munci, ci în odihnă! A spus Hristos.
- Ucenicul a venit la bătrânul lui și a spus:
- Dar prin rugăciunile tale şi ale dumnezeiescului Paisie, iubitorul de oameni, Dumnezeu, S-a milostivit de m-a dezlegat din legăturile iadului, ca să mă duc la locul drepților!
- După aceasta Hristos și îngerii s-au înălțat la cer.
- Frumoasă poveste.
- Este. Deci să fie ascultător în călugărie să nu pățești și tu ca acest ucenic neascultător.
- Așa am să fac.
- Foarte bine.[290]

[290]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

Avem mai sus o întâmplare minunată care ne spune despre o arătare a lui Hristos mai puțin obișnuită. Este vorba de o arătare a lui Hristos care ne spune că Hristos poate să fie înduplecat pentru mai multe păcate pe care le facem chiar și dincolo de:

- granițele,
- limitele
- și hotare

acestei lumi. Putem să vedem că deși un ucenic neascultător a fost trimis în iad, pentru rugăciunile Sfântului Paisie cel Mare el a ajuns să se elibereze de iad. Se poate vedea aici că Hristos ascultă de sfinții Lui. Prin urmare sfinții nu sunt fără de nici o trecere în fața lui Hristos. Sfinții pot să vină în ajutorul nostru dacă ajungem să le cerem ajutorul. Această imagine a mijlocirii sfinților este una care ne spune că ei au

- har,
- virtuți
- și trecere

în fața lui Hristos. În sens creștin ortodox atunci când ajungem să ne smerim putem și să ne rugăm la Hristos. Ne rugăm lui Hristos numai în stare de smerenie fiindcă Hristos nu primește rugăciunile celor mândrii. Această apropiere dintre Hristos și sfinții Săi care ajunge să miște și să înmoaie inima lui Hristos a fost făcută posibilă de întruparea lui Hristos. Scriitorul bisericsc Eusebiu de Cezareea spune: „lumea asta a noastră, a oamenilor, n-a cunoscut din veac decât un singur eveniment cu adevărat ieşit din comun, uimitor şi neasemuit: atunci, anume, când Fiul lui Dumnezeu S-a arătat cu adevărat pe pământ”.[291]

Ceea ce nu am clarificat în această carte până în acest moment este: cum se face că sunt sfinții care ajung să Îl vadă pe Hristos de mai multe ori și unii care ajung să Îl vadă numai odată? Mai bine spus cum se face că Hristos parcă:

- îi preferă,
- îi favorizează
- și îi place

pe unii parcă mai mult decât alții?

După cum am spus mai sus trebuie să știm că Hristos nu discriminează însă evident ca Persoană dumnezeiască are anumite preferințe. Hristos ca Persoană trebuie să știm că este liber să prefere sau să placă pe anumiți oameni. Ceea ce se poate vedea este că Hristos a plăcut și a favorizat cumva două categorii de creștini:

- mucenicii
- și călugării.

Dacă vom citii mai cu luare aminte Viețile sfinților vom vedea cei care s-au învrednicit cel mai mult să îl vadă pe Hristos au fost martirii și călugării. Aceasta fiindcă aceste două categorii se poate spune că au fost cele mai aproape de Hristos prin faptul că:

- au renunțat la toate,
- au urmat lui Hristos total
- și au căutat cel mai mult desăvârșirea.

Trebuie să știm că Hristos vrea să fie

- aproape,
- intim,
- prieten
- și confident

cu fiecare dintre noi creștinii ortodocși. Însă nu toți ajunge să Îl iubim la fel de mult pe Hristos. Mucenicii l-au iubit atât de mult pe Hristos că au ajuns să renunțe la viața lor pentru Hristos. Prin întruparea Sa Hristos vine spre noi toți: „este dovada celei mai mari puteri, anume ca Dumnezeu să poată fi în fire de om. Facerea cerului şi a pământului, a mării şi a aerului, facerea celor mai mari stihii ale lumii şi dacă te gândeşti la facerea celor mai presus de lume şi a celor de sub pământ, toate acestea nu arată atât de mult puterea lui Dumnezeu-Cuvântul, cât iconomia întrupării şi pogorământul la smerenia şi slăbiciunea firii omeneşti”.[292]

---

[291] Eusebiu de Cezareea, *Viața lui Constantin cel Mare,* 17.15, în *PSB,* voi. 14, p. 249.

[292] Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Psalmi,* omilia la Psalmul XLIV, V, în *PSB,* voi. 17, p. 290.

Deşi ştie că suntem păcătoşi şi viciaţi Hristos se poate spune că nu se scârbeşte de natura umană şi o asumă pentru a îi oferii calea spre mântuire. A fost părintele Dumitru Stăniloae care în secolul al XX-lea a ajuns să ne ofere imaginea lui Hristos ca un Restaurator. Prin urmare Hristos nu a venit:

- să modifice,
- să restructureze
- și să recreeze natura umană.

El a venit ca să elibereze natura umană de:

- păcat,
- patimi,
- răutate
- și stricăciune.

Toate aceste lucruri sunt unele care ne creează imaginea lui Hristos ca un Restaurator al naturii umane. Natura umană evident că nu se putea restaura prin sine după ce a fost coruptă de diavol. De fapt după cum ne spus sfinții creştini ortodocşi în fața diavolului omul este neputincios. El devine puternic împotriva diavolului prin puterea lui Hristos. Despre puterea lui Hristos Sfântul Vasile cel Mare spune: „Este dovada celei mai mari puteri, anume ca Dumnezeu să poată fi în fire de om. Facerea cerului şi a pământului, a mării şi a aerului, facerea celor mai mari stihii ale lumii şi dacă te gândeşti la facerea celor mai presus de lume şi a celor de sub pământ, toate acestea nu arată atât de mult puterea lui Dumnezeu-Cuvântul, cât iconomia întrupării şi pogorământul la smerenia şi slăbiciunea firii omeneşti".[293]

O altă arătare a lui Hristos din viața Sfântului Paisie cel Mare ne spune că la un moment dat sfântul s-a retras în pustia cea mai adâncă și se nevoia cu nevoințele cele mai aspre. Pe când el făcea acestea Hristos s-a arătat sfântului și i-a spus:

- Să ieși din pustie.
- De ce?
- Ca să îndrumi şi să povăţuieşti pe oameni.
- O, Doamne al meu, dar ce câştig voi lua, dacă voi lăsa pustia în care mă îndulcesc cu bucurie de cercetarea Ta şi mă voi duce spre cercetarea altora, pe care nu m-am făcut vrednic încă îndestulat să-i ocârmuiesc? Mă tem, Stăpâne, că, îndeletnicindu-mă de ocârmuirea acelora, nu voi putea face poruncile Tale cum se cuvine şi, astfel, mă voi osândi eu, ticălosul, pentru lenevirea mea, a răspuns sfântul.
- Nu are plată întocmai osteneala ce o vei face pentru mântuirea altora, cu osteneala ce faci aici în pustie. Deci, pentru aceea vei lua plată îndoită în Ierusalimul cel de sus, cu înmulţite şi strălucite răsplătiri.

După aceasta se spune că sfântul a plecat din pustie și s-a îndreptat spre oameni. Mai mulți frați călugări au venit să ucenicească lângă Sfântul Paisie cel Mare.[294]

Avem aici o întâmplare care ne spune de gradul de intimitate la care a ajuns Sfântul Paisie cel Mare cu Hristos. Se poate vedea aici că Hristos a venit în persoană ca să în corecteze pe Sfântul Paisie care se nevoia aspru în pustie și îi arată sfântului că trebuie să își schimbe planurile fiindcă alta este voința Lui. Întâmplarea de mai sus ne poate spune că de multe ori discernământul nostru poate să ne înșele. În sensul că una credem noi că este bine și în realitate să fie bine cu totul altceva. Este posibil să fie mai multe alternative spirituale care sunt puse în fața noastră și evident ca noi să nu știm:

- pe care să o alegem
- pe care să o urmăm,
- în ce direcție să apucăm
- și care este cea mai bună soluție.

E bine într-o astfel de situație a fost și Sfântul Paisie cel Mare. El credea că nevoințele.

- aspre.
- severe,
- dure
- și mari

erau pe placul lui Hristos. Ei bine se poate vedea că nu aceasta a fost și voia lui Hristos. Putem vedea cum Hristos i se arată în persoană Sfântului Paisie cel Mare și îi spune să iese din pustie și să meargă să stea cu frații în mănăstire căci este mult mai de folos acest lucru. Se poate vedea aici între Sfântul Paisie un fel de:

[293] Sf. Vasile cel Mare,*Omilii la Psalmi,* omilia la Psalmul XLIV, V,în *PSB,* voi. 17, p. 290.
[294]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

- comunicare,
- dialog,
- dinamică
- și comuniune

profunde care nouă creştinilor simplii nu ne este prea cunoscută. Aceasta fiindcă după cum am spus în ceea ce îl priveşte pe Hristos există o ierarhie:

1. primii sunt sfinții creştin ortodocşi
2. și mai apoi suntem noi creştinii ortodocşi simpli.

Este adevărat că noi creştinii ortodocşi căutăm cel mai mult mântuirea care este ofertă de Hristos. Sfântul Chiril al Alexandriei spune despre ziua mântuirii noastre: De această zi ne-a amintit şi dumnezeiescul David, zicând: Aceasta e ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi să ne veselim într-însa (Psalmii 117, 24). Dar şi preaînțeleptul Pavel: lată acum vremea bunei aşteptări, iată ziua mântuirii (2 Corinteni 6,2), în care adică ne-am mântuit, Hristos chemându-ne la aceasta. Căci a spus înțeleptul ucenic: Nu este alt nume sub cer, dat oamenilor, în care trebuie să ne mântuim noi (Faptele Apostolilor 4, 12)".[295]

După cum am spus tendința oamenilor de azi este de a desconsidera din ce în ce mai mult pe sfinții creştin ortodocşi și a îi face să fie considerați ca fiind:

- banali,
- ordinari,
- simpliști
- învechiți
- și demodați.

Trebuie să ne dăm seama că din moment ce în această lume lucrează şi diavolul nu numai Hristos evident că vor fi mulți care vor ajunge să îi găsească pe sfinții creştin ortodocşi:

- fanatici,
- fundamentaliști,
- extremiști
- radicali.

Aceasta fiindcă oamenii sunt unii care nu vor să stea prea mult cu Hristos. După cum este mersul lumii de azi Hristos nu este nimic mai mult decât o modă. Moda știm că este trecătoare: ce s-a purtat sezonul trecut nu se va mai purta și în acest sezon. Ei bine iată cum sfinții creştin ortodocşi care au ajuns să Îl vadă în persoană pe Hristos cel înviat ajung să fie unii care să fie lăsați uitării. Punem mult mai mult accent în zilele noastre pe:

- vedetele rock,
- pe scandalurile politice
- pe marile deviații ale vedetelor de cinema,
- pe acțiunile multimilionarilor și miliardarilor
- sau pe ultimele vedete de televiziune.

Nu că aceste lucruri nu sunt parte din viața noastră însă realitatea este că lumea de azi de mai multă vreme a pierdut ierarhia valorilor.

Ce să înțelegem prin această ierarhie a valorilor? Înțelegem că Hristos nu vrea o lume

- a haosului
- și a anarhiei

ci o lume în care să existe înțelegere și armonie. Această armonie ş înțelegere poate venii numai de la Hristos. Clement Alexandrinul spune cât se poate de inspirat: „(...) întruparea Domnului, cel mai mare bun de pe pământ, prin care se mijloceşte legătura şi comuniunea cu Dumnezeu".[296]

Sunt din ce în ce mai mulți în zilele noastre care cred că de fapt ierarhia și ordinea din jur sunt lucrurile care vin de la sine. Ei bine realitatea este cu totul alta. În nici un fel ierarhia nu este un lucru de la sine înțeles fiindcă putem să vedem că sunt mai mulți care nu au nici o ierarhie și simț al ordinii. De mai multe ori statele lumii trebuie să ia mărturisiri drastice pentru ca

- ordinea,
- ierarhia,

[295] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere,* Cartea a V-a, 1, în PSB, voi. 39, p. 175.
[296] Clement Alexandrinul, *Stromatele,* VII, cap. IX, 52.1, în *PSB,* voi. 5, p. 508.

- înțelegerea
- și consensul

dintre oameni să ajung să fie din nou restabilite.

Că venirea lui Hristos în această lume este pentru unii nulă ne-o spune Origen al Alexandriei: „dar ţie ce-ţi poate folosi faptul că Hristos a venit în trup, dacă n-a venit şi în sufletul tău? Să-L rugăm ca în fiecare zi să se împlinească şi în noi venirea Lui, ca să putem spune: Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine *(Galateni* 2, 20). Căci dacă Hristos trăieşte (numai) în Pavel şi nu trăieşte şi în mine, ce câştig este pentru mine? Dar câtă vreme El a venit şi pentru mine şi eu mă bucur întocmai ca şi Pavel, voi putea spune întocmai ca şi Pavel: Nu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine”.[297]

Un creştin evlavios s-a dus o dată la părintele său duhovnicesc cu o nelămurire.

- Părinte aveți timp să discutăm ceva?
- Depinde ce.
- Părinte am o mare nelămurire.
- Care fiul meu?
- Am tot auzit de mulți creștini că au căzut în păcate.
- Așa?
- Cum se face că unii s-au căit și alții nu?
- Nu înțeleg.
- De ce Dumnezeu îi primește pe oamenii care se pocăiesc?
- Asta depinde fiul meu.
- De ce?
- De pocăința lor.
- Adică?
- Unii cad în păcate mai mari și alții în păcate mai mici.
- Asta așa este.
- Sunt și unii care deși cad în păcate nu se pocăiesc sincer.
- Înțeleg părinte.
- Uite ca să te fac să înțelegi cum este cu căderea și ridicarea omului din păcat am să îți spun o întâmplare din viața Sfântului Paisie cel Mare.
- Ascult cu mare plăcere.
- Se spune că pe vremea Sfântului Paisie trăia un călugăr care era foarte evlavios.
- Așa și?
- Ei bine la un moment dat el s-a decis să iese din mănăstire.
- De ce?
- I s-a făcut lehamite de mănăstire.
- Și ce a făcut?
- El lucra manual și mergea și își vindea lucrul mâinilor sale la piață într-o cetate.
- Frumos.
- Ei bine la acea piață venea și o evreică ce s-a aprins de poftă trupească pentru el.
- Și?
- Evreica a reușit să îl seducă pe fostul călugăr.
- Vai de mine.
- Dar nu numai atât.
- Și ce?
- I-a sucit mințile și l-a făcut să se lepede de Hristos.
- Nu se poate.
- Fostul călugăr a trecut la iudaism.
- Nu se poate.
- Ba uite că se poate.
- Și ce a urmat?

[297]Origen, *Din omiliile Evangheliei de la Luca,* Omilia a XXII-a, III, în *PSB,* voi. 7, p. 112.

- Timpul a trecut și fostul călugăr a început să aibă mustrări de conștiință.
- Asta este bine.
- Ei bine în cele din urmă s-a trezit la realitate și și-a spus:
- Doamne, cum m-a orbit diavolul pe mine: eu care am fost călugăr am ajuns să mă lepăd de Hristos și să trec la iudaism.
- Așa este.
- Fostul călugăr a început să plângă cu amar.
- Foarte bine.
- Totul a fost așa până într-o zi.
- Când ce s-a întâmplat?
- În piața în care fostul călugăr își vindea lucrul mâinilor sale au venit niște călugări.
- De unde sunteți voi?
- Din pustia Cuviosului Paisie cel Mare.
- Paisie?
- Da.
- Dacă vă rog ceva mă ascultați?
- Depinde ce.
- Vă rog să îi spuneți cuviosului Paisie să se roage pentru mine.
- Bine. Asta o putem face.
- Ei bine călugării au mers și i-au spus Sfântului Paisie de fostul călugăr și de cererea lui.
- Vai, fiii mei iubiţi, câţi oameni mari, din pricina femeilor au căzut din dumnezeiescul dar! Despre aceasta să ne aducem aminte din Sfânta Scriptură de strămoşii noştri cei de demult, pentru că nu poate vrăjmaşul a unelti altă ispită mai îndemânatică pentru a pierde pe oameni decât femeia; căci, uneltind această armă, adică pe femeie, obişnuieşte a birui pe oamenii cei mari, precum ştiţi că prin femeie a biruit pe marele David, pe strămoşii şi nepoţii lui. De aceea, se cade să rugăm şi noi de-a pururea pe Dumnezeu, ca să ne izbăvească de nişte ispite ca acestea ale vrăjmaşului."
- După aceasta Sfântul Paisie s-a rugat lui Hristos:
- Doamne Iisuse Hristoase, Fiule şi Cuvîntul lui Dumnezeu, nu lăsa zidirea mâinilor Tale să piară până în sfârşit, ci caută cu nerăutate spre dânsul, din cereştile Tale locaşuri. Primeşte rugăciunile ce-Ţi aduc, pentru cel ce s-a lepădat de Tine mai înainte, că acum a venit iarăşi întru sine şi îşi cunoaşte greşeala ce a făcut-o. Deci, rog bunătatea Ta, să-l chemi din nou la pocăinţă!
- Și a ascultat Hristos rugăciunea?
- Da. Hristos i S-a arătat Sfântului Paisie și i-a spus:
- Nu cumva sluga Mea, Paisie, se roagă pentru acela care s-a lepădat de Mine, care a ieşit din rânduiala Mea şi s-a dus cu potrivnicii Mei, acel care era monah şi acum s-a făcut evreu?
- Pentru acela mă rog, Iubitorule de oameni, Doamne, căci, căutând la îndurările Tale Care totdeauna chemi la pocăinţă şi nu voieşti moartea păcătosului, ci aştepţi întoarcerea lui, am îndrăznit să rog bunătatea Ta pentru el şi ca un milostiv ce eşti, cheamă iarăşi oaia Ta cea rătăcită, a răspuns Cuviosul Paisie.
- Dacă voieşti să miluiesc pe acest păcătos şi lepădat de credinţă şi din nou să-l chem la pocăinţă, se cade să iau din răsplătirile şi nevoinţele tale şi să dau iubirea Mea de oameni aceluia, care este vrednic de nenumărate munci.
- Da, Doamne, primesc cu bucurie! Însă eu nu ştiu de se află în mine vreun lucru care să fie plăcut înaintea Ta! Dar din a Ta bunătate, mai ales, prin care şi mie făcându-mi-se bine în fiecare zi, mulţumesc Ţie. Deci, revarsă peste el mila Ta, pentru că eu mă mulţumesc să mă muncesc în iad în locul aceluia, numai el să se mântuiască. Primesc osânda mai bine, decât să mă îndulcesc de ale Tale faceri de bine, iar acela să se muncească! A răspuns Sfântul Paisie.
- Vrednică şi minunată este socoteala şi dragostea ce o ai către aproapele tău, Paisie, fiindcă urmezi dragostei ce o am Eu către oameni! Deci, de vreme ce ai ales să cazi din vrednicia ta pentru mântuirea păcătosului, iată, nu vei cădea din vrednicia ta şi păcătosul se va mântui, după rugămintea ta!
- După ce a spus acestea Hristos s-a suit la cer.
- Și ce a urmat?
- Soția fostului monah a murit și el s-a dus în pustie să redevină călugăr în mănăstirea Sfântului Paisie.[298]

[298]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

Avem aici o întâmplare foarte pilduitoare din viața Sfântului Paisie cel Mare care ne spune cât de mare și cât de importantă este rugăciunea sfinților pentru noi cei simplii creștin ortodocși. Se poate vedea din această întâmplare că de multe ori sfinții creștin ortodocși sunt unii care ajung să fie un fel de substitut. Faptele lor bune sunt unele care ajung să fie un substitut pentru cei care sunt căzuți și păcătoși. Un astfel de substitut a fost în cazul fostului călugăr viața Sfântului Paisie cel Mare. Ei bine putem vedea aici că Hristos are nevoie să vadă viața unui sfânt pentru a ajunge să devină milostiv cu privire la un călugăr apostat. Iată de ce în creștinismul ortodox se pune mare accept pe puterea rugăciunii care:

- mijlocește,
- mediază,
- ajută
- și vindecă

mai multe păcate și căderi ale semenilor noștri. Acesta este unul dintre motivele pentru care Biserica Ortodoxă pune mare accent e rugăciunea unul pentru altul. Origen al Alexandriei spunea foarte inspirat: „în urma întrupării lui Hristos, Dumnezeu îndreptează nu pe aceia care nu doresc, ci pe aceia care, conform învățăturii creștine, și-au ales o viață virtuoasă, plăcută voii Sale”.[299]

CAPITOLUL 15

SFINȚII CREȘTIN ORTODOCȘI: CEI CARE SUNT STABILI ȘI STATORNICI ÎN RELAȚIA LUI CU HRISTOS

Dacă vom primii mai cu atenție în jurul nostru vom vedea că trăim într-o lume:

- trepidantă,
- bulversată,
- contorsionată,
- neliniștită
- și instabilă.

Totuși, aceasta este lumea noastră și fiind creștin ortodocși unul dintre marile noastre deziderate este *să facem din această lume mai bună.* Cu privire la faptul de a face o lume mai bună opiniile diferă. Sunt mai multe ideologii - mai ales politice - care ne spun că nu avem cu să facem o lume mai bună fără de ideologii. Omul este liber să postuleze câte ideologii vrea însă ceea ce se poate vedea este că mai multe ideologii au fost respinse de masele mari de populație. De fapt toate ideologiile politice ne promit o lume mai bună. Acest lucru numai până la proba contrarie. A face o lume mai bună este un lucru pe care fiecare om de bine de pe această planetă îl simte. Totuși, în realitate cine ajunge să o ducă mai bine sunt mari ideologi politici și politicienii, în timp ce marea majoritate de a populației o lasă de izbeliște.[300]

Prin urmare nu trebuie să credem că o lume mai bună este posibilă fără de religie. Deși religia poate să fie un termen insipid și relativ, totuși speranțele de mai bine ale umanității trebuie să știm că vin din religie. Iată de ce a investii în religie nu poate în nici un fel să fie un lucru:

- obsolet,
- învechit,
- depășit,
- fără actualitate
- și perimat.

Trebuie să știm că din moment ce această lume are un Creator, ei bine evident că El se interesează de lumea lui și de mersul ei. Iată de ce - după cum spunea marele gânditor religios Mircea Eliade - se poate spune că omul în esența lui este un om religios. Ceea ce se poate vedea este că omul deși este conștient de existența lui

---

[299]Origen, *Contra lui Celsus,* Cartea a IV-a, cap. III, în *PSB,* voi. 9, p. 231.

[300]Ideologia atee comunistă și ea a promis în secolul XX că de fapt *o lume mai bună este posibilă.* În acest sens în comunism se vorbea de *omul nou* care nu era altul decât omul comunist. Acest om era un om care nu mai avea nevoie de Dumnezeu și care prin muncă își putea croii o viață fără probleme și griji aici pe pământ. Realitatea era cu totul alta. Între ideologia omului nou comunist și realitate era o diferență cruntă. Omul comunist era un om care suferea de foame și avea o viață de multe lipsuri în timp ce mari ideologi comuniști nu duceau lipsă de nimic. Se poate vedea aici ipocrizia comunistă a omului nou, omul care vroia să Îl scoată pe Dumnezeu din istoria odată pentru totdeauna.

Dumnezeu, ei bine de multe ori el nu este stabil în relația cu el. Dacă citim Vechiul Testament mai cu atenție vom vedea că până și poporul alea al lui Dumnezeu a oscilat în istorie destul de multe între:

- credință
- și necredință.

Ceea ce trebuie să facem noi creştinii ortodocși în zilele noastre este să ne învăţăm lecţia şi să ne dăm seama că trebuie să fim stabili în relația noastră cu Hristos. Nu trebuie prin urmare să avem:

- fluctuații,
- devieri,
- răsturnări spectaculoase de situație
- și trepidații

în relația noastră cu Hristos. Aceasta fiindcă de Hristos depinde mântuirea noastră. Origen al Alexandriei spunea: „în urma întrupării lui Hristos, Dumnezeu îndreptează nu pe aceia care nu doresc, ci pe aceia care, conform învăţăturii creştine, și-au ales o viață virtuoasă, plăcută voii Sale".[301]

Este uşor să zici că vrei să te mântuieşti în timp ce în realitate să nu faci nimic pentru a câştiga această mântuire. Prin urmare în materie de religie între:

- voință
- și fapte

trebuie să existe un acord și armonie deplină.[302]

A altă arătare cu totul specială a Mântuitorului a avut loc cu Sfântul Paisie cel Mare. Sfântul Paisie se ruga în chilia lui când dintr-o dată i S-a arătat Hristos cu doi îngeri. Iisus i-a spus lui Paisie:

- Bucură-te, Paisie, că astăzi trebuie să ne găzduieşti!

Sfântul Paisie L-a primit cu Hristos cu multă evlavie și se sârguia să aducă mai multe mâncare și băutură. Apoi Sfântul Paisie a pus apă într-o spălătoare și spălat picioarele lui Hristos. Apoi Hristos văzând smerenia Sfântului Paisie i-a spus:

- Pace ție, slugii Mele.

După acesta Hristos s-a suit cu cei doi îngeri la cer.[303]

Avem aici o arătare care ne spune că Hristos cel înviat este:

- viu,
- în carne și oase,
- deplin
- și real

la fel cum a fost cu cei 12 apostoli în timp vieții Sale pământeşti. Sunt unii care ar fi tentați să creadă că Hristos:

- S-a schimbat,
- S-a modificat
- S-a metamorfozat
- și a devenit Altul

după mai bine de 2000 de ani de la învierea Lui. Ei bine se pare că acest lucru nu este adevărat. Hristos a rămas același timp chiar dacă au trecut 2000 de ani de la învierea Lui.

Din arătarea de mai sus se poate vedea smerenia Sfântului Paisie cel Mare care a ajuns să spele picioarele lui Hristos. Este cu adevărat o mare cinste să ajungi să speli picioarele lui Hristos. Cum se face că Hristos l-a ales pe Sfântul Paisie pentru acest lucru? Trebuie să ştim că de la desfrânata care a şters picioarele lui Iisus cu lacrimile sale și le-a șters cu părul capului său, ei bine nimeni nu a mai avut cinstea de a șterge picioarele lui Iisus. Totuși Sfântului Paisie i s-a dat această mare cinste. Rămâne o taină de ce acest lucru i s-a oferit Sfântului Paisie.

Cazul spălării picioarele lui Iisus de Sfântul Paisie trebuie să ştim că este unul cu totul:

- special,
- unic,
- profund
- și delicat.

---

[301]Origen,*Contra lui Celsus,* Cartea a IV-a, cap. III, în *PSB,* voi. 9, p. 231.
[302]A se vedea Nicodim Măndiță, *Dai voință, iei putere* (Editura Agapis, 2007).
[303]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

Noi creştinii ortodocşi să ne întrebăm: dacă Hristos ni S-ar arăta şi nouă oare câți dintre noi am fi dispuşi să îi spălăm picioarele? Ei bine Sfântul Paisie cel Mare a fost dispus să facă acest lucru. Știm că Sfântul Paisie cel Mare a trăit în secolul al IV-lea după Hristos şi a ajuns să Îl vadă de 8 ori după cum ne spun viețile sfinților. Aceasta fiindcă el şi-a dat seama de cine este Hristos şi de ce trebuie să îl cinstim pe Hristos. Metodiu de Olimp spune foarte frumos în acest sens: „până la (Hristos) toți oamenii erau robii celui rău şi nimeni dintre cei de demult n-a bineplăcut Domnului; legea nu era suficientă pentru a elibera omenirea de stricăciune, până când fecioria, luând locul legii, a stăpânit peste oameni la porunca lui Hristos. Cei de demult n-ar fi fost împinşi adesea la lupte, ucideri, adulter şi idolatrie, dacă dreptatea izvorâtă din lege ar fi fost capabilă să-i mântuiască. Atunci (oamenii) se găseau fără încetare în mijlocul a mari şi numeroase nenorociri. Dar, de când Hristos s-a făcut om şi şi-a împodobit trupul cu armura fecioriei, tiranul cel crud, prinţul necumpătării a fost învins, iar pacea şi credinţa domnesc (peste tot); oamenii nu mai sunt idolatri ca odinioară".[304]

Din afirmaţia lui Metodiu de Olimp se poate vedea că el vorbeşte cât se poate de clar de faptul că diavolul este:

1. tiranul cel crud,

2. prinţul necumpătării.

Aceasta fiindcă diavolul este unul care este tiran al tiranilor şi a fost eventul primul tiran din istoria tiranilor. Sunt mai mulți care sunt de părere că a ajuns să face din lumea noastră una stabilă este un lucru:

- imposibil
- şi fără putința de a fi făcut.

Acesta fiindcă spun ei că deşi noi oamenii voim o lume stabilă, ei bine diavolul ajunge să surpe stabilitatea din lumea noastră. Nu trebuie să uităm că diavolul poate să fie

- biruit
- şi înfrânt

prin puterea lui Hristos. Biblia este cât se poate de explicită când spune că dacă diavolul ne dă târcoale şi ne asaltează ei bine ceea ce trebuie să facem noi este să ne opunem şi în cele din urmă prin puterea lui Hristos diavolul va fugii de la noi.[305]

Prin urmare ceea ce am voit să atragem atenție este că trebuie să:

- facem o lume stabilă
- şi ca să facem acest lucru trebuie să fim stabili în relația noastră cu Hristos.

După cum am putut vedea sfinții au fost modele de stabilitate în relația cu Hristos. Noi creştinii ortodocşi însă suntem unii care fluctuăm în această relație cu Hristos. În acest sens creştinii de azi sunt:

- când entuziaşti,
- când dezamăgiți,
- când perplecşi,
- când extatici
- şi când pasivi

cu privire la relația lor cu Hristos. Sunt şi unii care merg din extremă în extremă: de la o relație de mare iubire cu Hristos ajung să fie unii care să nu mai fie interesați deloc de Hristos. Sunt creştini care la începutul vieții lor cu Hristos sunt cât se poate de evlavioşi pentru ca mai apoi evlavia lor să ajungă să se stingă şi să nu mai aibă nici o eficacitate. După cum ne spune Sfântul Atanasie cel Mare întruparea lui Hristos este cea care ne demonstrează că El vrea să se angajeze într-o relație cu noi: „şi, peste tot, biruinţele Mântuitorului cele câştigate prin întrupare, sunt de aşa fel şi atât de mari, că dacă ar voi cineva să le povestească, s-ar asemăna celor ce privesc la noianul mării şi voiesc să numere valurile ei. Căci precum nu poate cuprinde cineva cu ochii toate valurile, pentru că pe

---

[304]Metodiu de Olimp,*Banchetul sau despre castitate,* Discursul X (al Domninei), I, *PSB,* voi. 10, pp. 108-109.

[305]Sunt mai mulți care fiindcă le este frică de diavol ei bine ajung să îl supraestimeze. Nu trebuie să uităm că diavolul este o ființă căzută. În el trăsăturile fireşti sunt:

- stricate,
- putrezite
- deformate
- şi destabilizate.

Diavolul este de fapt un nebun fiindcă tot ceea ce caută este să facă este răul. Este ca şi cum pentru el nu ar mai exista nimic decât răul şi facerea răului. Ei bine noi creştinii ortodocşi trebuie să ştim aceste lucru şi să ajungem să nu ne temem de diavol. Aceasta fiindcă el vrea să ne fie frică de el. Vom vedea că nu avem motive să ne temem de diavol.

măsură ce se apropie copleşesc simţul celui ce încearcă să le cuprindă, la fel celui ce voieşte să cuprindă faptele lui Hristos în trup, îi este cu neputinţă să le primească pe toate, fie şi numai în cugetare, cele ce întrec gândirea lui fiind mai multe decât cele pe care socoteşte că le-a cuprins".[306]

Doi creștini discutau despre călugări.

- Știi ceva?
- Ce?
- Eu nu prea pot să îi înțeleg pe călugări.
- De ce?
- De ce se retrag ei din lume?
- Bună întrebare.
- Tu știi?
- Da.
- Păi spune-mi și mie.
- Uite tu au fost la școală nu?
- Da.
- Și la școală ai primit teme nu?
- Da.
- Și când ai venit acasă să îți faci temele putea să ți le faci dacă era gălăgie?
- Nu.
- Ei bine așa este și cu călugării.
- Adică?
- În lume există mult prea multă gălăgie și ei au voit să găsească un loc liniștit.
- Pentru ce?
- Pentru a fi în comuniune cu Dumnezeu.
- Da, acum îmi dau seama.
- Foarte bine.
- Deci pe călugări îi perturbă lumea?
- Așa este.
- Și tu știi care sunt primii călugări?
- Opiniile diferă.
- Adică.
- Se consideră că Sfântul Antonie cel Mare a fost primul călugăr creștin ortodox.
- Dar cum rămâne cu Sfântul Ioan Botezătorul?
- Adică?
- Sfântul Ioan Botezătorul a trăit în primul secol.
- Și?
- De ce nu este considerat ca fiind primul călugăr?
- Fiindcă există o diferență de context dintre el și Sfântul Antonie cel Mare.
- Ce diferență?
- Sfântul Ioan Botezătorul a fost pustnic în adevăratul sens al cuvântului însă el nu a trăit într-o lume creștină.
- Așa este.
- Ei bine Sfântul Antonie a trăit într-un context creștin.
- Știu în vremea lui Imperiul Bizantin se încreștinase.
- Așa este. Călugării au fost deranjați de modul formal și de față al vieții creștinilor de atunci.
- A, înțeleg.
- Mă bucur.
- Dar știi tu un exemplu din care să reiese că Hristos a binecuvântat modul de viață călugăresc?
- Da.
- Păi spune-mi și mie.

[306] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă, prin trup*, cap. VI, LIV, în PSB, voi. 15, p. 152.

- Este din viața Sfântului Paisie cel Mare.
- Te ascult.
- Într-o zi Sfântul Paisie se ruga în peștera lui când i S-a arătat Hristos.
- Frumos.
- Pace ție, iubitul meu Paisie!, a spus Iisus.
- Și ce a făcut Sfântul Paisie.
- S-a înfricoșat.
- Îmi dau seama.
- Iată robul Tău. Ce porunceşti, Stăpîne? Şi care este pricina pogorârii Tale către mine?
- Vezi pustia aceasta, care are atâta lungime şi lăţime? Aceasta toată am s-o umplu de pustnici, care vor slăvi numele Meu, prin mijlocirea ta! A răspuns Hristos.
- Și?
- Sfântul Paisie s-a plecat la pământ și a spus:
- Acestea care le zici, Doamne, sânt supuse mâinii Tale celei puternice şi îndată, cu voinţa Ta, le-ai şi săvârşit. Mă rog însă bunătăţii Tale, de unde vor avea cele de nevoie cei ce se vor aduna în pustia aceasta?
- Crede mie, că de îi voi afla pe dânşii având dragoste între ei - maica tuturor faptelor bune - şi, de vor păzi poruncile Mele, eu voi avea toată grija de dânşii, încât nu le va lipsi nimic din cele trebuincioase! A răspuns Hristos.
- Încă odată întreb bunătatea Ta: cum vor trece ei cursele vrăjmaşului şi cum vor scăpa de cumplitele lui ispite? A răspuns Sfântul Paisie.
- De vor păzi cu blândețe, cu dreptate și cu inimă smerită, precum ți-am zis, poruncile Mele, nu numai că îi voi elibera de războaiele vrăjmaşului şi de cursele lui cele viclene, ci îi voi arăta şi moştenitori ai împărăţiei cerurilor!
- Și ce a urmat?
- După aceasta Hristos s-a suit la cer.
- Și asta a fost toată arătarea lui Hristos?
- Da.
- Foarte interesant.
- Este.
- Deci Hristos este aproape de călugări?
- Nu numai.
- Dar ce?
- Îi și iubește pe călugări.
- Acum încep să îmi dau seama.
- Arătarea de mai sus a lui Hristos în viața Sfântului Paisie tocmai pe călugări i-a avut în vedere.
- Și eu credeam că monahii sunt lepădați și uitați.
- În nici un caz.
- Dar se poate spune că monahii creștin ortodocși disprețuiesc lumea.
- Nu.
- De ce?
- Ei iubesc lumea și se roagă pentru ea.
- Lumea pe care ei au părăsit-o nu?
- Călugării iubesc lumea dar disprețuiesc răul din ea.
- Așa este.
- Mă bucur că m-ai lămurit.
- Plăcerea a fost de partea mea.[307]

Avem mai sus expusă o arătare a lui Hristos către Sfântul Paisie cel Mare care a avut în vedere pe călugări. Este bine să știm că monahii sunt oameni simpli care nu au parte de iubirea lui Hristos. Dacă Hristos s-a arătat în persoană pentru a se interesa și pentru a profeții despre călugări înseamnă că El vrea să fie alături de călugări. Să nu uităm că în zilele noastre călugării sunt dezbinați mai ales de monahismul catolic care are mai multe ordine monahale:

[307]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

- franciscan,
- dominican,
- capucin,
- augustinian,
- benedictin etc.

Vedem că Hristos s-a referit în mod expres la monahismul creștin ortodox din această arătare a lui Hristos către Sfântul Paisie cel Mare. Acest lucru evident că ar trebuii să fie unul mult mai atent studiat de frații noștri călugări.[308]

Sunt mulți creștini ortodocși care sunt nestatornici în credința lor. Ei sunt unii care la începutul relației cu Hristos sunt cât se poate de:
- entuziaști,
- încântați,
- bucuroși
- și veseli.

Ei bine mai apoi în viața lor creștin ortodoxă încep să apară mai multe necazuri. Încet, încet ei devin refractari față de Hristos. De ce? Fiindcă în viață greutățile parcă îi înving. Acest lucru a fost enunțat și de Mântuitorul Hristos care îl pilda semănătorului a spus că o parte din sămânță cade pe un loc în care vor crește spini și aceia vor face ca grâul cel bun să se ofilească. Spinii sunt grijile și problemele lumii cu care cei mai mulți dintre noi ajungem să ne confruntăm. Trebuie să știm însă că acestor griji ale lumii putem să le supraviețuim. Cum? Prin:
- credință,
- răbdare,
- rugăciune
- și nădejde.

Este evident că statornicia în credința noastră trebuie să fie una care să ne însuflețească. Acesta fiindcă numai așa vom ajunge să fim unii care să ne dăm seama de prioritățile lumii noastre.[309]

Ca să ne dăm seama de ce trebuie să facem ca să ajungem să fim statornici în Hristos, trebuie să ne aducem aminte de ce a făcut Hristos pentru noi. Sfântul Atanasie cel Mare spune: „E şi aceasta un semn al bunătății arătate de El nouă, că am fost înălţaţi prin faptul că este în noi Domnul cel Preaînalt şi că I s-a dat harul pentru noi, pentru că S-a făcut om ca noi Domnul care ne dă harul. Şi însuşi Mântuitorul S-a smerit pe Sine luând trupul nostru smerit; şi a luat chip de rob, îmbrăcând trupul robit păcatului. Şi n-a avut nimic de la noi spre îmbunătățire; căci El nu are nevoie de nimic şi e deplin Cuvântul lui Dumnezeu. Ci mai vârtos noi ne-am îmbunătățit de la El”.[310]

Este bine să conștientizăm că Hristos:
- iasă,
- vine,
- ne așteaptă
- și purcede

în întâmpinarea noastră. Hristos prin urmare nu este Unul care ne lasă ca noi să facem toată munca de a intra în comuniune cu El. Prin Dumnezeu Tatăl Hristos este Fratele nostru Cel mare. Prin urmare este bine să ne aducem aminte de aceste lucruri când:
- greutățile,
- necazurile,
- încercările,
- problemele
- și dificultățile

vin asupra noastră. De ce lasă Hristos toate aceste încercări și greutăți să vină asupra noastră? El lasă aceste lucru fiindcă vrea să ne testeze credința. Să ni-L imaginăm pe Hristos ca un profesor care din timp în timp ajunge să

---

[308]A se vedea Derwas J. Chitty, *Pustia – cetatea lui Dumnezeu. O introducere in studiul monahismului egiptean si palestinian din timpul Imperiului creștin* (București, 2009).
[309]A se vedea Radu Teodorescu, *Statornicia în creștinismul ortodox* (Cugir, 2015).
[310] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor, Cuvântul întâi,* XLIII, în PSB, voi. 15, p. 208.

ne testeze cu examene. Dacă am învățat și ne-am pregătit vom trece cu brio aceste examene. Dacă nu am învățat și nu ne-am pregătit, ei bine vom pica. Trebuie să învățăm din greutățile acestei lumi și să ajungem:

- să ne fortificăm
- să ne întărim,
- să ne motivăm
- și să ne desăvârșim.

Tot Sfântul Atanasie cel Mare ne reamintește cine este Hristos pentru noi: „căci dacă nu S-ar fi făcut Domnul om, n-am fi înviat noi din morţi, răscumpăraţi de păcate, ci am fi rămas morţi sub pământ; nici n-am fi fost înălţaţi la cer, ci am zăcea în iad".[311]

Tot Viețile sfinților vorbesc de o altă arătare a Mântuitorului Hristos către Sfântul Paisie cel Mare:

Iar Mântuitorul, cu iubire de oameni, i S-a arătat iarăşi robului Său Paisie şi i-a zis:

- Ce Mă mai rogi pentru hrană, de vreme ce nu mănânci nimic. De-ți trebuie ceva, cere!

El i-a zis:

- Mă rog Domnului meu, când ies din această pustie şi mă duc spre cercetarea fraților, să am voie să vin îndată înapoi în pustie, pentru că nu sufăr să zăbovesc în cercetarea altora şi să mă lipsesc de a Ta!

Iar Domnul i-a zis:

- Nu te întrista de asta, căci atunci când ieşi din pustie Eu nu mă depărtez de tine, ci sânt cu tine.

Pe urmă Paisie I-a zis:

- Mă rog Ţie, Hristoase al meu, întăreşte-mă pe mine!

Iar Domnul i-a zis:

- De voieşti a birui mânia şi iuţimea, ia aminte să nu răneşti ori să ocărăşti ori să defaimi pe cineva; şi, de vei păzi acestea, nu te vei mânia.

Paisie iarăşi L-a întrebat, zicând:

- Stăpâne, Iubitorule de oameni şi îndelung răbdătorule, dacă cineva face poruncile Tale şi se duce la cei ce Te iubesc pe Tine, să slujească la trebuinţele lor, oare are câştig din aceasta, sau pagubă?

Domnul i-a răspuns:

- Precum cel ce lucrează într-o ţarină, ia plată de la stăpânul ţarinii, aşa şi cei ce fac binele şi ajută sau învaţă pe alţii, vor lua în ceruri plată însutită.

Apoi Paisie L-a mai întrebat:

- Domnul meu, dacă cineva se nevoieşte la fapta bună şi slujeşte şi pe alţii, iar altul se nevoieşte numai pentru sine şi pe alţii nu-i slujeşte, se deosebeşte unul de altul?

Domnul i-a răspuns:

- Cel ce se nevoieşte numai pentru el este ucenicul meu, iar cel ce se nevoieşte pentru el şi slujeşte şi pe alţii este fiu şi moştenitor al Meu!

Paisie a întrebat iarăşi:

- Dacă cineva se sârguieşte a face slujba altuia şi se nevoieşte şi pentru sine cât îi este cu putinţă, însă, fiind împiedicat de slujirea altuia, nu ajunge la nevoinţele celor ce nu au nici o împiedicare, unul ca acesta va lua aceeaşi plată ca cei care se nevoiesc mai mult?

Mântuitorul i-a răspuns:

- Da, aceeaşi plată va lua.

Zicând aceasta, s-a suit la cer."[312]

Avem aici o discuție dintre Mântuitorul Hristos și Sfântul Paisie aproape ca de la prieten la prieten. De fapt mai multe texte din Biserica Ortodoxă ni-i prezintă pe sfinți ca fiind prietenii și amicii lui Dumnezeu. Se pare că un astfel de sfânt a fost și Sfântul Paisie cel Mare care se poate vedea că a ajuns să vorbească cu Hristos de la prieten la prieten. Nu trebuie să credem că dacă Hristos ajunge să vorbească cu sfinții ca de la prieten la prieten acest lucru ar fi:

- o blasfemie,
- o hulă
- sau o profanare.

În nici un caz. Hristos a fost pentru prietenie și cum să dai un exmeplu de prietenie altora dacă tu nu ești un bun prieten? De fapt știm că Hristos a spus: "mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca cineva

---

[311] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul întâi, XLIII, în PSB, voi. 15, p. 208.

[312]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

sufletul său să-și pună pentru prietenii săi.” (Ioan 15, 13) Este evident că Hristos vrea ca noi să avem prieten fiindcă cu adevărat prietenia poate să fie ceva cu adevărat sublim. Așa se face că prietenia este cea care ajunge să ne motiveze să cultivăm iubirea. La fel de bine după cum suntem statornici în prieteniile noastre cu cei care trec prin greutăți și le suntem alături, la fel de bine trebuie să fim prieteni și cu Hristos. Hristos este Prietenul nostru prin excelență. Este bine să ne gândim la Hristos nu numai în termenii unu Mântuitor universal și în termenii unui prieten:

- bun
- și adevărat.

Aceasta fiindcă în timp ce Hristos este prietenul nostru, ei bine diavolul este dușmanul nostru cel care vrea distrugere noastră și condamnarea noastră la iad.[313]

Dacă vom ajunge să fim statornici în creştinismul ortodox mai de vreme sau mai târziu vom ajunge să gustăm și roadele unei astfel de prietenii. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că Hristos este Cel care ne va da mai multe lucruri:

- har,
- pace sufletească,
- iluminare mistică,
- liniște
- și sănătate.

Statornicia este o filosofie de viață. Sunt mulți care nu ajung să reuşească în viață fiindcă nu sunt statornici. Sunt mai mulți care vedem că merg din meserie în meserie și din loc de muncă în loc de muncă fără să își dea seama că în cele din urmă ceea ce contează este să cunoască o meserie singură ș bună. Oamenii nestatornici sunt cu adevărat o pacoste. Sunt o pacoste fiindcă ei sunt unii care evident că nu știu în ce direcție apucă. Ei se poate spune că sunt oameni:

- de suprafață,
- superficiali,
- instabili
- și ușor influențabili.

Trebuie să știm că de nestatornicie omul se poate vindeca. Este mai greu dar nu imposibil. Sunt unii care trebuie să exerseze mult până ce vor ajunge să devină statornici. Să ne aducem aminte de bâlbâitul Demostene care nu putea să țină discursuri în public fără să nu se bâlbâie. Ei bine Demostene a ajuns să meargă pe malul mării grecești și să ia pietre în gură și să vorbească așa. După mai multe exerciții cu pietrele în gură în cele din urmă s-a vindecat și a ajuns unul dintre cei mai prestigioși oratori din Grecia antică. Înțelegem prin urmare că acolo unde este voință, în cele din urmă nestatornicia ajunge să fie învinsă.[314]

Hristos a fost un exemplu de statornicie în relația Lui cu poporul ales. Aceasta fiindcă se poate vedea că în cei mai bine de 5000 de ani de istorie a Vechiului Testament Hristos din nou și din nou și-a reînnoit legământul cu poporul ales. Sfântul Atanasie cel Mare spunea în acest sens: „legea prin îngeri s-a grăit şi ea n-a desăvârşit pe nimeni, căci avea nevoie de venirea Cuvântului, cum a spus Pavel. Iar venirea Cuvântului a desăvârşit lucrul Tatălui”.[315]

Statornicia putem să vedem că este un proces:

- progresiv,
- treptat,
- ascendent,
- sigur
- și de cele mai multe ori ireversibil.

Creștinul trebuie să ne dăm seama că la fel ca sfinții este un om:

---

[313]A se vedea Seneca, *Despre prietenie* (Editura Seneca, 2018).

[314]Nu greșim dacă spunem că nestatornicia poate să devină un mod de viață fiindcă ea este una care ajunge să ne facă să fim unii care să nu mai știm în ce direcție să apucăm. Aceasta fiindcă omul nestatornic este un om care nu are o discreție stabilă în viață. Sunt mai mulți oameni care de exemplu sunt foarte talentați în muzică dar fiindcă sunt nestatornici ajung să nu își mai folosească acest dar frumos primit de la Dumnezeu. Este evident că efectele pe termen lung și scurt ale nestatorniciei pot să fie unele dezastroase. Trebuie să fim statornici și așa vom ajungem să fim unii care să știm în ce direcție în mergem în viață.

[315] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul întâi, LIX, în PSB, voi. 15, p. 225.

- de cuvânt
- şi de caracter.

Aceasta fiindcă el îşi i-a în serios chemarea lui de a fi creştin şi ştie că are numai de beneficiat de pe urma acestei vocaţii. Sfântul Atanasie cel Mare spune: „iar dacă nu S-ar fi creat pentru noi nu ne-am fi creat în El. Iar dacă n-am fi fost creaţi în El, nu L-am avea pe El în noi, ci L-am fi avut în afară, adică am fi primit de la El învăţătura ca de la un învăţător. Iar dacă ne-am fi aflat noi astfel, păcatul ar fi împărăţit tot aşa de mult peste trup, rămânând în trup şi nefiind scos din el”.[316]

Un elev de liceu discuta cu profesorul lui de religie.
- Domnule profesor am să discut ceva cu dumneavoastră.
- Ce anume?
- Am o mare nelămurire.
- Te ascult.
- Ne-ați vorbit zilele acestea la ora de religie despre post.
- Așa este.
- Să știți că eu nu înțeleg.
- Ce să înțelegi?
- De ce trebuie să postim?
- Nu au fost atent la oră?
- Ba da.
- Și atunci?
- Tot nu am înțeles.
- Bine îți voi spune.
- Vă ascult.
- Postul trebuie să știi că este o jertfă, un sacrificiu.
- Pentru cine?
- Pentru Dumnezeu?
- Dar de ce?
- Uite tu ai părinți nu?
- Da.
- Și părinților tăi le place să fi ascultător nu?
- Da.
- Și nu este uneori greu să fi ascultător?
- Ba da.
- Ei vezi, așa este și cu postul.
- Adică?
- Deși este greu uneori să postești noi voim să spunem prin aceasta că Îl iubim pe Dumnezeu.
- Deci renunțăm la mâncare pentru Dumnezeu?
- Da.
- Asta o înțeleg.
- Mă bucur.
- Dar cum se face că unii postesc mai mult decât alții?
- Asta este o problemă diferită.
- Nu ar trebuii să postim toți la fel?
- Depinde.
- De ce?
- De cât de mult poate fiecare.
- Înțeleg.
- Uite ca să fie mai clar îți voi da un exemplu din Viețile sfinților.
- Vă ascult.
- Tu ai auzit de Sfântul Paisie cel Mare?
- Nu.

[316] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul al II-lea, LVI, în PSB, voi. 15, p. 293.

- A fost un sfânt care a trăit în secolul al IV-lea.
- Și?
- Într-o zi acestui sfânt i s-a arătat Hristos.
- Și?
- O, alesul meu, Paisie, mult rău pătimeşti pentru Mine!
- Ce mare lucru este această proastă şi rea pătimire, o, bunul meu Stăpân! Mai ales că bunătatea Ta îmi dă putere, a răspuns Paisie.
- Tot lucrul bun, este bineprimit de Mine şi, celor ce-l fac, le voi da plată întocmai cu ostenelile lor; deci, urmează-Mă! a spus Hristos.
- Hristos l-a dus pe Sfântul Paisie la intrarea într-o peşteră. Apoi Iisus a spus:
- Intră înăuntru şi vezi un bărbat cu adevărat nevoitor!
- Sfântul Paisie a intrat și a putut să vadă un nevoitor care se tăvălea pe pământ, care-şi freca gura şi faţa de pământ.
- De ce se nevoieşte aşa de mult? L-a întrebat Sfântul Paisie pe Hristos.
- Ai văzut pe nevoitorul Meu, ce fel de osteneli mari rabdă pentru Mine?
- L-am văzut, Stăpâne, şi m-am înspăimântat de ostenelile nevoinţei lui; dar rog bunătatea Ta să-mi descopere cum are atâta nevoinţă?
- Iisus a spus:
- Are numai două zile de postire şi, iată, îl vezi în ce fel se chinuieşte de foame şi de sete?
- Și cum eu, care am douăzeci şi două de zile de post, n-am pătimit nimic asemenea?
- Iisus a răspuns:
- Pentru că tu te întăreşti de darul Meu şi posteşti fără de osteneală, iar acela ca un pătimitor, din însăşi voia lui posteşte cu multă osteneală şi, încălzindu-se de dorul pe care-l are către Mine, suferă să pătimească mai presus de puterea sa.
- Ce plată are să ia de la bunătatea Ta, pentru cele două zile? A întrebat Paisie.
- Acesta va lua aceeaşi plată pentru cele două zile, la fel cu plata ce ai s-o iei tu pentru cele douăzeci şi două de zile! Și voi zice deopotrivă: "Intră în bucuria Domnului tău, şi ţie care ai luat cinci talanţi şi aceluia care a luat doi, căci întocmai aţi făcut binele şi amândoi v-aţi arătat vrednici după puterea voastră!
- După aceasta Iisus s-a făcut nevăzut.
- Frumoasă povestea.
- Este.
- Deci unii post postii mai mult ca alții.
- Așa este.
- Dar este bine să postim nu?
- Da, dar contează și dispoziția în care postim.
- Adică?
- Degeaba postești cu gura dacă nu postești și cu faptele.
- În ce sens să postești cu faptele?
- Postul cu faptele înseamnă să ajungi să nu mai faci răutăți.
- A, înțeleg.
- Mă bucur.
- Domnule profesor cred că acum sunt lămurit.
- Foarte bine.
- La revedere.
- La revedere.[317]

Avem aici o arătare a lui Hristos care face parte din arătările teo-pedagogice sau mai bine spus hristo-pedagogice în care Hristos îi descoperă unui sfânt modul în care El vede lumea și faptul că vede lucruri care sunt ascunse. Deși noi oamenii credem că putem să ne ascundem de Dumnezeu ei bine acest lucru este imposibil. Nu avem cum să ascundem faptele rele pe care le facem dar la fel de bine nu avem cum să ascundem și faptele bune pe care le facem. Iată de ce imaginea lui Hristos ca un drept judecător este cât se poate de:
- evidentă,

[317]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-19-cv_paisie_cel_mare.html (accesat pe 14.08.2021).

- bine conturată,
- frumoasă,
- înălțătoare
- și pilduitoare.

Trebuie să ajungem să vedem în Hristos dincolo de granițele acestei lumi fiindcă El este dincolo de această lume. Deşi Hristos este dincolo de lume prin întruparea Sa, El este alături de noi: „şi precum Domnul, îmbrăcând trupul, S-a făcut om, aşa noi oamenii suntem îndumnezeiţi, fiind preluaţi de Cuvântul prin trupul Lui, şi de aceea moştenim viaţa veşnică".[318]

CAPITOLUL 16

DE LA SMERENIA DOMNULUI IISUS HRISTOS LA SMERENIA SFINȚILOR

Dintre toate religiile lumii creştinismul ortodox este cel care accentuează cel mai mult nevoia de smerenie. Este cu adevărat imposibil în creştinismul ortodox să nu fi smerit și în același timp să fi în comuniune cu Hristos Dumnezeu. Aceasta fiindcă aceste lucruri sunt incompatibile. Trebuie să spunem că practica smereniei creştin ortodoxe merge cumva împotriva tendințelor
- psihologice
- sociologice
- și comportamentale

ale lumii de azi. În lumea de azi se pune mare accent pe propria personalitate și pe propriile puteri. Ne sunt puse în față mai multe modele de oameni de afaceri și mari magnați care au ajuns să dețină averi colosale prin
- eforturile
- și încercările

proprii. Ei bine în asemenea cazuri nici că se mai vorbește de smerenie și de modestie. De ce? Fiindcă se găsește că smerenia și modestia sunt noțiuni:
- perimate,
- învechite
- neactuale
- și fără de sens.

Totuși dacă este să îl raportăm pe om la măreția universului vom vedea că el este o ființă minusculă și foarte neînsemnată. Ei bine nu și pentru omul de azi care se ambiționează de multe ori să creadă că în această lume este atotputernic.[319]

Omul de azi trebuie să se raporteze la Hristos care a venit în persoană în această lume pentru a Îl mântuirii pe om. Se poate vedea multă smerenie în actul întrupării lui Hristos fiindcă El a ajuns să asume ceea ce nu este al Lui. Sfântul Atanasie cel Mare spune: „dar nici făcându-Se trup n-a încetat să fie Dumnezeu; şi nici, pentru că e Dumnezeu, nu ocoleşte omenescul. Să nu fie! Ci mai vârtos, Dumnezeu fiind, a luat trupul şi fiind în trup a îndumnezeit trupul".[320]

Este esențial să înțelegem de ce smerenia este necesară și de ce mai toții sfinții creștin ortodocși au fost oameni ai smereniei. Smerenia este necesară fiindcă ea ne ajută să fim persoane care să trăim în adevăr. După cum ne spun sfinții părinți lipsa de smerenie ne face să pierdem contactul cu realitatea. Cum? Omul care nu este smerit adevărul este că trăiește într-o lume a iluziilor. Este o lume a iluziilor care ne face să credem că de fapt noi suntem capabilă să trăim chiar fără de Dumnezeu și că suntem mai capabili decât Dumnezeu. Istoria este plină de persoane care au ajuns să se considere adevărați dumnezei pe pământ. În momentul când ne credem
- mai buni decât Dumnezeu

---

[318] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul al III-lea, XXXIV, în PSB, voi. 15, p. 365.

[319]"Atotputernicia" omului în raport cu lumea și cu universul este susținută de faptul că știința a făcut mari progrese în zilele noastre. Sunt mai multe descoperiri ale omului care ajung să îl facă să creadă că el poate să facă aproape orice dorește cu această lume. Ei bine lucrurile nu sunt chiar așa. Trebuie să știm că omul de azi este la fel de limitat de lumea din jur ca omul medieval sau omul antic. Aceasta fiindcă în cele din urmă omul de azi este la fel de opac față de Hristos la fel ca antecedenții lui. Este de la sine înțeles că falsa atotputernicie a omului de azi este una care s-a născut și încă se naște din lipsa de smerenie și modestie.

[320] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul al III-lea, XXXVIII, în PSB, voi. 15, pp. 368-369.

- și un fel de dumnezei pe pământ

ne putem da seama cât de departe am ajuns. Aceasta fiindcă asemenea persoane evident că nu Îl cunosc și nici nu vor să Îl cunoască pe Hristos. Iată de ce trebuie să ştim că trebuie să existe o reciprocitate între noi şi Hristos. Tot Sfântul Atanasie cel Mare spunea: „fiindcă precum El, luând trupul nostru, a imitat ale noastre, aşa noi, primidu-L pe El, ne împărtăşim de nemurirea Lui".[321]

O altă arătare a Domnului Iisus Hristos o avem din viața Sfântului Procopie prăznuit în Biserica Creştin Ortodoxă pe date de 8 iulie. Sfântul Procopie (pe numele lui inițial Neania) a trăit pe vremea Imperiului Roman sub împăratul Diocleţian. Sfântul se va încreştina și va mărturisii credința lui creştină în fața autorităților păgâne. Pentru acest lucru Sfântul Procopie a fost arestat și întemnițat. Pe cum el stătea în temniță pe la miezeul nopți s-a făcut lumină mare și ușile temniței s-au deschis și legăturilor tuturor celor din temniță au căzut. În lumina din temniță s-au arătat Iisus cu sfinții îngeri. Îngerii au zis către mucenic:

- Caută spre noi și vezi!

Mucenicul, căutând spre dânşii, le-a zis:

- Cine sânteți voi?

Ei au răspuns:

- Noi sântem îngeri, trimişi la tine de Domnul!

Mucenicul le-a grăit:

- Dacă sunteți îngeri ai Domnului, atunci închinaţi-vă Domnului înaintea ochilor mei şi vă îngrădiţi cu semnul Sfintei Cruci, ca să vă cred.

Îngerii, făcând aceasta, i-au zis:

- Acum crezi că Domnul ne-a trimis la tine?

Mucenicul a grăit:

- Ştiu că numai la cei trei tineri aruncaţi în cuptorul Babilonului a fost trimis un înger de la Domnul, ca să le răcorească focul; dar eu ce lucru am făcut, sau în ce foc sânt aruncat, ca să mă fac vrednic de cercetarea îngerească?

Mucenicul grăind acestea cu smerenie, deodată i s-a arătat în slavă nespusă Domnul nostru Iisus Hristos şi, atingându-se de mucenic, i-a tămăduit rănile şi l-a făcut sănătos. Apoi, botezându-l, i-a zis:

- De acum nu te vei mai numi Neania, ci Procopie. Deci, îmbărbătează-te şi te întăreşte, pentru că, împuternicindu-te, vei putea să aduci Tatălui Meu turmă aleasă.

Procopie, bucurându-se şi înspăimântându-se, a căzut la pământ şi s-a închinat Domnului, rugându-L să-l întărească în pătimiri, ca să nu se teamă de cumplitele munci. Domnul i-a zis:

- Nu te teme, că Eu sânt cu tine!

Domnul, zicând aceasta, s-a înălțat la cer."[322]

Din nou avem aici o arătare a lui Hristos care vine într-un moment:

- critic,
- dificil,
- greu
- și crucial.

Venirea lui Hristos la Sfântul Mucenic Procopie ne spune că Hristos este alături văzut și nevăzut față de cei care Îl slujesc. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „Căci în Hristos s-a surpat peretele despărţiturii şi noi cei ce eram odinioară depărtaţi şi despărţiţi, din pricina păcatului, ne-am unit prin El şi în El cu Dumnezeu şi Tatăl, desfiinţând vechea duşmănie. Căci El este pacea noastră, cum zice Scriptura *(Efeseni 2,* 14)."[323]

Hristos prin urmare și actualizează în persoana Sfântului Mucenic Procopie prezența lui în lume și ne încredințează că a Îl slujii și a Îl urma în nici un fel nu este:

- o pierdere,
- o deșertăciune,
- un lucru inutil
- o pierdere de vreme
- și ceva fără de sens.

---

[321] Sf. Atanasie cel Mare, *Trei cuvinte împotriva arienilor,* Cuvântul al III-lea, LVII, în PSB, voi. 15, p. 389.

[322]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiul/07-08-sf_procopie.html (accesat pe 14.08.2021).

[323] Sf. Chiril al Alexandriei,*Închinare în Duh și Adevăr,* Cartea a III-a, în *PSB,* voi. 38, pp. 107-108.

Trebuie să avem aceste lucruri în vedere și să vedem dubla minune făcută de Hristos cu Sfântul Procopie. Hristos nu numai că S-a arătat Sfântului Procopie dar l-a și vindecat de rănile făcute de persecutori. Este de remarcat aici că Sfântul Mucenic Procopie a decis să își dea viața pentru Hristos și acest lucru nu poate să fie trecut prea ușor cu vederea. Mucenicii și-au dat seama că în fața stadiului religios căzut al lumii lor pierderea vieții este mai mult un câștig decât o pierdere.[324]

Mucenicii au fost oameni care nu au făcut nici un fel de compromis cu:

- decadența religioasă,
- minciuna,
- demonolatria păgână,
- necredința
- și perversiunea.

Pentru acest lucru se poate vorbii de sfinții mucenici ca modele de smerenie pentru noi cei de azi. Aceasta fiindcă trebuie să avem modele de smerenie care să ne încredințeze că smerenia este o cale care duce la:

- reușită,
- la succes,
- la împlinire
- și la desăvârșire.

Toate acestea fiindcă Hristos s-a întrupat și ne-a oferit calea spre mântuire. Sfântul Macarie cel Mare spune cât se poate de clar: „Hristos (Fiul lui Dumnezeu), mişcat de bunătatea Sa, cea mai presus de minte şi de cuvânt, Se micşorează şi Se întrupează, Se amestecă şi Se îmbracă cu sufletele, prietenele Lui*, făcând cu ele un duh (1 Corinteni* 4, 17), după cum spune un cuvânt al Sfântului Apostol Pavel. Sufletul (Său se uneşte) cu sufletul (omenesc), firea sa cu firea (omenească), încât sufletul trăieşte în Dumnezeire, se face părtaş la viaţa cea nemuritoare şi se desfată cu plăcerea cea nestricăcioasă şi cu slava cea negrăită”.[325]

Prin urmare după Sfântul Macarie Egipteanul sufletul care este unit cu Hristos:

- trăiește în Dumnezeire,
- este părtaș la viața cea veșnică,
- se desfată de plăcerea nestricăcioasă
- și are parte de mărirea cea negrăită.

Toate acestea pot să fie câștigate de suflet dacă el se smerește.

Sfinții părinți ne spun că sunt mai multe forme de mândrie dintre care ea mai periculoasă este mândria spirituală. Care este mândria spirituală? Este mândria de care a dat dovadă fariseul din Pilda vameșului și a fariseului. Știm că fariseul își etala în rugăciune în templu toate virtuțile și faptele lui bune și se compara cu un vameș[326] care și el se ruga lui Hristos în templu și care se vedea pe sine ca fiind cel mai păcătos.

Mândria spirituală este una care este mai greu de depistat dar care evident că poate să fie fatală sufletului. Această mândrie ne spune că noi suntem:

- cei mai avansați duhovnicește,
- cei mai mari postitori,
- cei mai credincioși,
- adevărate exemple de virtute,
- oameni care am ajuns la desăvârșire
- persoane cu totul excepționale sufletește
- și modele duhovnicești demne de a fi urmate.

Au fost mai mulți mari asceți care au fost cuprinși de această periculoasă mândrie spirituală și care cu mare greutate au ajuns să o învingă. Sfântul Antonie cel Mare știm că a fost cuprins de o astfel de mândrie spirituală și a ajuns să se întrebe dacă mai este cineva la fel de desăvârșit ca el. Dumnezeu i-a răspuns și i-a spus să meargă în orașul Alexandria și acolo va întâlnii pe cineva care este mult mai avansat duhovnicește decât el. În

---

[324]A se vedea Gheronda Iosif Vatopedinul, *De la moarte la viață* (București, 2017).

[325] Sf. Macarie Egipteanul,*Alte șapte omilii*, „Despre înălțarea minții”, 6, în *PSB,* voi. 34, p. 317.

[326]Vameșii au fost o categorie de oameni desconsiderată de evreii de la timpul lui Hristos fiindcă el colectau taxele pentru Imperiul Roman. Pentru aceasta ei erau considerați de evrei:

- trădători
- și asupritori.

Alexandria Sfântul Antonie ştim că a găsit un curelar care era mult mai avansat duhovniceşte şi care pe lângă obiceiul de a fi un bun creştin totdeauna când mucea spunea: toţi se vor mântuii numai eu mă voi pierde.[327]

Doi monahi discutau.

- Ştii ce am citit azi?
- Nu.
- Viaţa Sfântului Procopie cel Mare.
- Ca să fiu sincer nu am auzit de acest sfânt prea mult.
- Eu îl găsesc foarte interesant.
- De ce?
- Ştii că el s-a învrednicit să îl vadă pe Hristos înviat?
- Nu, nu ştiam.
- Vrei să discutăm despre el şi să îţi spun viaţa lui?
- Da. De ce nu?
- Sfântul Procopie s-a născut pe timpul Imperiului Roman la Ierusalim.
- Și când este prăznuit?
- Pe data de 8 iulie.
- Bine.
- Tatăl lui era un creştin evlavios.
- Și mama?
- Mama lui era păgână.
- Păcat.
- După ce tatăl lui a murit mama lui l-a dus la împăratul Diocleţian pentru a îl face mare demnitar peste Alexandria şi pentru ca să îi persecute pe creştini.
- Şi ce a făcut?
- Sfântul i-a spus împăratului că nu poate să îi persecute pe creştini.
- Şi ce a făcut?
- Sfântul s-a dus spre Alexandria dar pe drum i s-au arătat mai multe semne.
- Ce semne?
- S-au făcut mai multe fulgere şi tunete şi din cer s-a auzit un glas care i-a spus:
- Eu sunt Iisus cel răstignit, Fiul lui Dumnezeu.
- Mulţumesc Doamne pentru toate.
- De azi nu te cei mai numii Neania ci Procopie.
- După aceasta i s-a arătat o cruce de cristal.
- Şi ce a urmat?
- Sfântul s-a întors la Schitopolis şi a dat ordin să i se facă o cruce de aur şi argint după cea pe care o văzuse în vedenie.
- Frumos.
- Imediat după ce a primit crucea pe ea au apărut 3 icoane cu scrie în evreieşte cu numele de Emanuil pe mijloc şi Mihail de-o parte şi Gavriil de cealaltă parte.
- Şi ce a urmat?
- A urmat o victorie asupra saracinilor.
- Şi unde era sfântul acum?
- Sfântul era Ierusalim.
- Deci s-a întors acasă.
- Da.
- Şi?
- Ei bine mama lui i-a cerut să jertfească idolilor.
- Nu pot face aceasta, a răspuns el mamei sale.
- De ce?
- Fiindcă sunt creştin.

[327]Din *Patericul egiptean* (Alba Iulia, 1991) de la Ava Antonie.

- Ca tatăl tău.
- Da.
- Bine, o să vezi ce o să se întâmple.
- Și ce a făcut mama?
- S-a dus și și-a pârât fiul împăratului Diocleţian.
- Când a auzit aceasta împăratul Diocleţian a a dat ordin ighemonului Ulchie al Cezareei Palestinei să se ocupe de cazul Sfântului Procopie.
- Și s-a ocupat?
- Da.
- Ulchie a dat ordin ca sfântul să fie chinuit.
- Ca păcat.
- În timpul chinurilor sfântului i S-a arătat Hristos care l-a întărit sufletește și trupește.
- Apoi Ulchie a dat ordin ca sfântul să fie dus la capiştea idolească și să jertfească.
- Și?
- Sfântul s-a rugat și capiştea s-a surpat.
- Ce minunat.
- Așa este. Dar să vezi ce a urmat?
- Când au văzut că rugăciunile sfântului au surpat capiştea idolească otașii a două căpetenii cu triubunii lor Nicostrat și Antioh și două femei singlitice dimpreună cu mama lor Teodosie au crezut în Hristos.
- Frumos.
- Atunci soldații le-au tăiat captele și pe femei le-au chinuit.
- Doamne câtă cruzime.
- Așa este.
- Și?
- Sfântul a fost chinuit din nou.
- Dar fără rezultat nu?
- Da.
- Atunci ighemonul Ulchie l-a mai întrebat odată:
- Te lepezi de Hristos?
- Nu.
- Bine atunci vei fi decapitat.
- Și l-a decapitat?
- Da. A dat ordin să vină niște soldați care l-au luat și i-au tăiat capul.
- Trist.
- Așa este.
- Oricum nu știam că Sfântul Procopie l-a văzut pe Hristos înviat.
- Ei bine știi acum.
- Așa este.
- Să ne mântuim pentru rugăcinule Sfântului Procopie.
- Amin.[328]

Am enunțat mai sus într-o formă dialogică viața Sfântului Mucenic Procopie și modul cum el a ajuns să Îl vadă pe Hristos. Vedem că Hristos îi schimbă numele sfântului din Neania în Procopie. Hristos a făcut acest lucru pentru a îi da sfântului o nouă identitate. Este vorba de indentitatea creştin ortodoxă. Trebuie să ştim că au fost mai mulți sfinți care au ajuns să își schimbe numele lor păgâne și să își ia nume mai creștine. La fel de bine deși era creştin Sfântul Procopie avea nevoie de o încredințare că este:
- pe drumul cel bune,
- pe calea spre Hristos.
- pe pământul cel bun al credinței
- și se îndrepta spre mântuire.

[328]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/iulie/iulie08.htm (accesat pe 14.08.2021).

Sfântul Mucenic Procopie este un sfânt din ce în ce mai uitat. Să nu îl uităm şi noi creştinii ortodocşi fiindcă dacă îl ținem minte și îi facem pomenirea ei bine sfântul se va ruga lui Hristos pentru noi. Acest lucru este posibil - ca sfinții să mijlocească la Hristos pentru noi - fiindcă Hristos a fost primul care a venit la noi. Sfântul Chiril al Alexandriei spune cât se poate de explicit: „Căci ceea ce pricinuieşte primăvara în munţi şi dumbrăvi, înconjurând arborii cu frunză nouă, aceea a împlinit venirea Mântuitorului nostru la noi. Iar aceasta a avut loc la vremea sa, adică în anul al doilea şi nu în timpul dintâi, în care era în vigoare legea şi ceata prorocilor, şi în care stăpânea moartea. Căci aceasta a (stăpânit) împărăţit de la Adam şi până la Moise (*Romani* 5, ;14)”.[329]

Hristos este Cel care în cei trei ani ai misiunii pământeşti a predicat smerenia. Însă Hristos trebuie să ştim că nu numai că a predicat teoretic smerenia ci la fel de bine a ajuns și să fie un exemplu de smerenie. Știm că Iisus la Cine cea de Taină a ajuns să spele picioarele ucenicilor. Știm că Sfântul Petru a refuzat acest lucru dar Iisus i-a spus că dacă nu Îl lasă să îi spele picioarele nu v avea parte de el. Atunci ştim că Sfântul Petru a spus:

- Doamne spală-mi nu numai picioarele ci și trupul și capul.

Spălarea picioarelor ucenicilor este cu adevărat un gest și un act de mare smerenie. Trebuie să vedem smerenia lui Hristos. Dar cea mai mare smerenie a lui Hristos a fost că a acceptat să moară pe cruce între noi tâlhari. Este bine să ştim că actul întrupării lui Hristos a fost un act de mare smerenie. A fost un act de mare smerenie fiindcă Hristos a ajuns să se limiteze pe Sine sau mai bine spus a ajuns să *golească pe Sine.* Acest act a fost ceea ce teologia creştin ortodoxă denumeşte ca fiind *kenoza (golirea de Sine)* a Fiului lui Dumnezeu. Este cu adevărat un lucru extraordinar să ajungem să Îl vedem pe Hristos creatorul cosmoului și al pământului cum vine ca un miel și se smerește pe Sine la modul:

- total,
- deplin
- și complet.

Sfântul Chiril al Alexandriei spune şi el în acest sens: „luând în Sine cele omeneşti, şi coborând în chip iconomic în cele ale noastre cele ale Lui, nu se ruşinează să ne numească fraţi, odată ce am fost chemaţi la înfiere *(Efeseni* 1, 5), prin El”.[330] Este smerenia cea care ne face frați cu Hristos. Cum? Trebuie să ştim că Hristos ne vrea frați cu Sine însă în nici un fel nu ajungem să fim frați cu Hristos dacă nu facem:

- faptele,
- acțiunile
- și lucrurile

care sunt pe placul lui Hristos. Este bine să ştim că Hristos ajunge să ne facă să fim frații Lui dacă urmăm smereniei. Este cu adevărat un lucru inutil să ajungem să avem toate virtuțile și să nu fim smeriți. De ce? Fiindcă fără de Hristos nu avem nici un:

- sens,
- rost,
- menire
- și direcție

în viața noastră. Este Hristos cel care ajunge să ne facă să fim unii care să mergem pe calea smerenie pe care el a deschis-o în fața noastră.[331]

Trebuie să ştim că sunt mai mulți care de fapt ajung să confunde kenoza lui Hristos cu smerenia lui Hristos. Kenoza se poate spune că este modul în care Hristos a ajuns să se deşerteze pe Sine pentru ca să Îl poată mântuii pe om. Trebuie să ştim că kenoza și smerenia sunt lucruri sinonime dar nu identice. Aceasta fiindcă omul poate ajunge la smerenie dar nu poate ajunge a kenoză. Nu poate ajunge la kenoză fiindcă acest lucru este imposibil. Omul nu are de ce să se deşerteze pe sine fiindcă el nu se poate mântui pe sine. Trebuie să ştim acest lucru fiindcă teologic smerenia și kenoza nu sunt identice. Sfântul Chiril al Alexandriei spune în acest sens. „(...) Dumnezeu fiind prin fire S-a pogorât prin golire (prin chenoză) (Filipeni 2, 7) şi S-a făcut trup şi S-a

---

[329] Sf. Chiril al Alexandriei,*închinare în Duh și Adevăr,* Cartea a X-a, în *PSB,* voi. 38, p. 329.

[330] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Ieșire*, Cartea a Il-a, 1, în *PSB,* voi. 39, p. 295.

[331]Este bine să Îl vedem pe Hristos ca un *deschizători de drumuri.* Aceasta nu numai fiindcă Hristos a ajuns să deschidă ușile raiului și a distrus porțile iadului ci fiindcă El a devenit un model de desăvârşire. Orice om cu mintea sănătoasă poate să își dea seama de acest lucru: Hristos este modelul suprem de virtute și smerenie. Nu trebuie să uităm acest lucru în zilele noastre când oferta de pe piața religioasă este largă și mare. Trebuie să ajungem să vedem pe Hristos ca țelul suprem al vieții noastre. Aceasta fiindcă numai aşa vom ajunge să fim unii care să ne dăm seama de cum putem să câştigăm mântuirea.

sălăşluit între noi, după Scripturi (Ioan 1, 14), s-au îmbogăţit cu harul dumnezeiesc şi atotpreţios. Căci celor ce L-au primit pe El, le-a dat lor putere să se facă fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12)".[332]

Un alt sfânt creştin ortodox care s-a învrednicit de arătarea lui Hristos a fost Sfântul Mare Mucenic Pantelimon. Știm că Sfântul Pantelimon a trăit pe vremea împăratului roman Maximian. Știm că Sfântul Pantelimon a fost creştin și a mărturisit acest lucru în public lucru pentru care a ajuns să fie dat în judecata împăratului Maximian. Maximian a început să îi spună sfântului de chinurile pe care le-au suferit alți mucenici. Sfântul a spus că nu se teme de aceste chinuri. Atunci Maximian a dat ordin ca sfântul să fie legat de stâlp și să îi fie sfâşiat trupul cu gheare de fier. Apoi a dat ordin ca rănile să îi fie arse cu făclii de foc. Ei bine în acest moment a intervenit Hristos. Hristos s-a arătat Sfântului Pantelimon sub chipului părintelui său duhovnicesc Ermolae. Hristos i-a spus:

- Nu te teme, copilul meu, căci sunt cu tine și îți voi fi de ajutor în tot ceea ce vei suferi pentru Mine.

Apoi rănile sfântului au fost vindecate. Împăratul Maximian a dat ordin:

- Să fie aruncat la animalele sălbatice.

- Sfântul Pantelimon a fost aruncat la animalele sălbatice dar Hristos s a venit în mod nevăzut și a îmblânzit animalele. Atunci împăratul a dat ordin ca sfântul să fie legat de o roată cu lame ascuțite și să fie lăsat să se rotească. Și aici Hristos a venit în chip nevăzut și a dezlegat pe sfânt. Împăratul l-a întrebat pe sfânt:

- De unde ai o astfel de putere?

- De la Hristos.

- Ei eu îți voi arăta că puterea zeilor este mai mare.

- Zeii sunt deşertăciune.

- Să fie decapitat.

În cele din urmă Sfântul Pantelimon a fost executat. La locul execuției când călăul a ridicat sabia aceasta s-a topit deşi era de fier. Mai mulți soldați văzând minunea l-au mărturisit pe Hristos. Sfântul a mai avtu timp să spună o ultimă rugăciune și de sus s-a auzit o voce:

- Slujitor credincios, dorința ta va fi acum îndeplinită, porțile cerului îți sunt deschise, cununa ta e pregătită. Tu vei fi de-acum înainte adăpost deznădăjduiților, ajutor celor încercați, doctor bolnavilor și teroare demonilor, de aceea numele tău nu va mai fi Pantoleon ci Pantelimon" (care înseamnă"prea milostiv").[333]

Putem să vedem din viața Sfântului Pantelimon că el a fost un sfânt care a ajuns să îl vadă pe Hristos sub chipul părintelui său duhovnicesc Ermolae. Aceasta fiindcă Hristos a voit să fie alături de mucenicul lui. Se poate vedea aici că Hristos se poate arăta pe Sine:

- în persoană,
- sub chipul unui cunoscut
- sau în mod nevăzut ca Unul care controlează elementele naturii din jur.

Acest lucru evident că ține mai mult de voința lui Hristos. Aceasta fiindcă Hristos știe mult mai bine decât noi cum să se arate și cum să ne vină de ajutor.

Evident că arătările lui Hristos sunt existențiale în cazul mucenicilor fiindcă ei au trecut prin momente:

- crunte,
- limită,
- dificile
- și grele.[334]

Totuși trebuie să ştim că există și un fel de smerenie deşartă. Această smerenie deşartă este una care este făcută dar fără de Hristos. Știm că sunt mai multe religii și curente religioase care și el:

- propovăduiesc,
- predică

[332] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la a doua Lege,* 1, în PSB, voi. 39, p. 440.

[333]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/iulie/iulie27.htm (accesat pe 14 iulie 2021).

[334]Faptul ne spune că Hristos este alături de noi în momentele grele și în necazuri. Trebuie să știm că Hristos nu se leapădă de noi în necazuri chiar dacă noi avem impresia că nu mai este nimic de făcut. Aceste situații limită care vin peste noi sunt lucruri pe care numai Dumnezeu le știe și are explicația lor. Nu trebuie să uităm că Hristos nu se rușinează de noi când dăm de greu. El este la fel de accesibil cum a fost înainte ca aceste situații neplăcute să vină peste noi. Hristos prin urmare nu se schimbă în raport cu noi în funcție de:
- condiția socială pe care o avem
- sau de statutul special
pe care îl avem.

- și fac reclamă
smereniei. Totuși, această smerenie se poate spune că la un anumit nivel este deșartă. Este deșartă fiindcă ea nu este una care mântuiește. Nu mântuiește fiindcă afară de Hristos nu există mântuire. Ei bine se poate spune că aici se poate vedea o diferență dintre smerenia în Hristos și modestie. Smerenia se poate spune că este una care se leagă Hristos în timp ce modestia este mult mai generică și poate să fie chiar și una secularistă. Trebuie să ne dăm seama de sensul smereniei care își găsește
- rațiunea de a fi,
- plinătatea
- și ființa
în Hristos.[335]

Smerenia este cea care ne unește cu Hristos și face ca Hristos să trăiască în noi. Se poate vedea că atunci când smerenia ajunge să fie una care să ne unească cu Hristos știm foarte bine e avem de făcut în viața noastră duhovnicească. Prin urmare nu putem să ajungem la smerenie și să nu fim uniți cu Hristos. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „căci, dacă nu S-ar fi făcut om, nici noi nu ne-am fi învrednicit de o unire cu El (de o altoire a firii noastre în firea Lui), sădindu-ne în El ca niște mlădițe și primind de la El puterea rodirii, prin împărtășirea de Duhul, ca să producem rodul viețuirii de Dumnezeu iubitoare, pe care-1 numește mult, declarându-l pe cel din slujirea Legii rămas în urmă și arătându-1 ca fiind între cele mici și puține. Căci Legea n-a desăvârșit nimic, după cuvântul lui Pavel (Evrei 7,18)".[336]

Sunt mai mulți care citesc de smerenie și chiar admiră pe sfinții care au ajuns să trăiască smerenie la nivel:
- total
- și integral
dar care în cele din urmă consideră că smerenia este numai o teorie a sfinților. Cum să fi smerit când ești în trafic și trebuie să acorzi prioritate? Cum să fi smerit când te afli la ghișeu și funcționarea încă vorbește la telefon? Cum să fi smerit când stai la coadă la bilete și lucrurile se mișcă greu? Cum să fi smerit cu vecinul care nu are aceleași capacități intelectuale?

Smerenia prin urmare nu este numai o teorie ci trebuie să știm că ea este mult mai mult decât atât. Smerenia este un lucru pe care trebuie să facem efortul să o aducem în:
- concret,
- în viața de zi cu zi,
- în realitate
- și în aplicabilitate.

La ce folos să citim cărți de spiritualitate creștin ortodoxă dacă noi suntem:
- orgolioși,
- plini de sine,
- mândrii,
- egocentrici
- și înfumurați?

Toate aceste lucruri sunt unele care ne spun că trebuie să fim mult mai atenție cu smerenia și să ne dăm seama că ea este o adevărată filosofie de viață. Sunt din ce în ce mai puțini creștin ortodocși care văd că smerenia este o filosofie de viață. Nu este numai o filosofie care sună frumos teoretic ci la fel de bine este o modalitate de a ajunge să trăim:
- frumos,
- deplin,
- cu bun simț
- și pe placul lui Dumnezeu.

Dacă Hristos s-a smerit pe Sine ei bine trebuie să știm că și noi trebuie să fim unii care să ajungem să practicăm smerenia. Vom vedea lumea cu totul diferit dacă ajungem să fim smeriți. Aceasta fiindcă smerenia este un fapt care ajunge:
- să ne motiveze,
- să ne smerească,

[335]A se vedea Radu Teodorescu, *Smerenia și modestia ca paradigme creștin ortodoxe* (Cugir, 2015).
[336] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a X-a, cap. al II-lea, în PSB, voi. 41, p. 944.

- să ne unească cu Hristos
- să ne facă să fim mult mai înțelepți.

De pe urma smereniei trebuie să știm că avem numai de câștigat. Avem numai de câștigat fiindcă smerenia este cea care ne ține aproape de Hristos și Îl actualizează pe Hristos în noi. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „(...) a reînnoit firea, sau ca să spunem mai adevărat a înnoit-o şi a readus-o la străvechea frumuseţe a nestricăciunii prin sfântul Lui trup însufleţit raţional, pe care l-a luat din noi; ba mai mult, i-a procurat firii cu generozitate îndumnezeirea, din care nu mai poate nicidecum cădea, fiind întrepătrunsă cu însuşi Dumnezeu cel întrupat, ca sufletul cu trupul, printr-o unire neamestecată şi primind, datorită arătării Lui prin ea, să se ascundă atât de mult, cât de mult S-a făcut El arătat prin ea şi S-a socotit ieşit din ascunzimea Sa naturală”.[337]

Un călugăr dintr-o mănăstire din pustie discuta cu egumenul său.

- Părinte aș vrea să discut ceva cu sfinția ta.
- Ce fiul meu?
- Părinte tot am auzit de cultul morților în Biserica Ortodoxă.
- Da.
- Ce este acela cultul morților?
- Cultul morților este unul care ne spune că deși oamenii sunt morți trupește ei sunt vi cu sufletul.
- Asta o știu.
- Și atunci?
- De ce trebuie să ne rugăm pentru morți?
- Deci asta nu înțelegi tu?
- Da.
- Ne rugăm pentru morți fiindcă încă mai avem timp.
- Adică?
- Biserica Ortodoxă consideră că până la judecata de apoi sufletele mai pot să fie ajutate.
- Adică?
- Dacă noi cei vii ne rugăm pentru un mort care a ajuns în iad, ei bine pentru rugăciunile noastre Dumnezeu poate să scoată acel suflet din iad.
- Dar nu este acest lucru la fel cu doctrina purgatoriului din catolicism?
- Nu.
- Cum?
- Sufletele damnate nu merg în purgatoriu ci în iad.
- Deci nu există purgatoriu.
- Nu. Hristos nu a vorbit niciodată pe purgatoriu.
- Asta o știu.
- Foarte bine.
- Deci rugăciunile noastre pentru morți îi pot scoate din iad?
- Da.
- Și pentru aceasta avem cultul morților?
- Da. Dar nu numai atât.
- Adică?
- Dacă un mort a ajuns în rai și el se poate ruga pentru noi.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Până la judecata de apoi cei mântuiți se pot ruga pentru cei vii.
- Înțeleg.
- Uite că să fiu mai clar îți voi da un exemplu.
- Ascult.
- Ai auzit de Sfânt Eupraxia?
- Nu.

[337] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, partea a doua, 109, în PSB, voi. 80, p. 273.

- Este o sfântă pe care o prăznuim pe data de 25 iulie.
- Și?
- Tatăl sfintei Eupraxia a murit.
- Așa.
- După câțiva ani o egumenă care era prietenă mama Sfintei Eupraxia i-a spus acesteia.
- Am să îți spun ceva.
- Ce?
- Să te gândești să rânduiești viața fiicei tale Eupraxia.
- De ce?
- Am avut o vedenie în care L-am văzut pe soțul tău mort stând în fața lui Hristos în mărire.
- Și?
- Soțul tău i-a cerut lui Hristos să te dezlege de legăturile acestei vieți să ajungi și tu în mărirea raiului.
- Și ce a spus Hristos?
- A fost de acord.
- Mama Sfintei Eupraxia a chemat-o pe sfântă care avea 12 ani și i-a spus:
- Fiica mea eu nu mai am mult de trăit.
- Nu vorbii așa mamă.
- Toate ale mele vor fi ale tale.
- Eupraxia a început să plângă.
- Nu plânge fiica mea.
- Cum să nu plâng mamă?
- Maica egumenă va avea grijă de tine.
- Ei bine la trei zile după aceasta mama Sfintei Eupraxia a murit.
- Interesantă poveste, a spus călugărul.
- Așa este.
- Deci cei mântuiți pot intervenii în evenimentele de pe pământ.
- Da, dar cu o singură condiție.
- Care?
- Dacă le îngăduie Hristos.
- Evident.
- Acum ești lămurit.
- Sunt.
- Mă bucur.
- Eu credem că cultul moților nu are nici un sens.
- Ai greșit.
- Îmi dau seama.
- Foarte bine.
- Mulțumesc pentru dialog.
- Plăcerea a fost de partea mea.
- De aici înainte mă voi ruga mai mult pentru morți.
- Așa să faci.
- Sper ca și ei să se roage pentru mine din rai.
- Sunt sigur că asta o fac deja.
- Sper.
- Să nu mai ai îndoieli de credință.[338]

Avem mai sus o întâmplare care Îl are protagonist pe Hristos în mod indirect. Aceasta fiindcă putem vedea că o egumenă de mănăstire ajunge să Îl vadă pe Hristos în vedenie și acesta ajunge să asculte rugăciunile unui suflet mântuit de a o aduce în rai și pe soția lui rămasă pe pământ. Se poate vedea de aici că Hristos se află într-o stare dialogică cu sufletele mântuite și să de multe ori le ascultă rugăciunile. Nu știm numele acestei egumene de pe vremea Sfintei Eupraxia dar ceea ce știm este că Hristos ascultă rugăciunea acestui suflet mântuit și ajunge să o aducă pe soția lui în rai. Evident că acest lucru este o veste bună pentru noi fiindcă ajungem să ne

[338]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiul/07-25-cv_eupraxia.html (accesat pe 14.08.2021).

dăm seama că iubirea dintre soț și soție se continuă și după moarte. Hristos însă a făcut mult mai mult decât atât atunci când a asumat natura umană. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „(...) a reînnoit firea, sau ca să spunem mai adevărat a înnoit-o şi a readus-o la străvechea frumuseţe a nestricăciunii prin sfântul Lui trup însufleţit raţional, pe carel-a luat din noi; ba mai mult, i-a procurat firii cu generozitate îndumnezeirea, din care nu mai poate nicidecum cădea, fiind întrepătrunsă cu însuşi Dumnezeu cel întrupat, ca sufletul cu trupul, printr-o unire neamestecată şi primind, datorită arătării Lui prin ea, să se ascundă atât de mult, cât de mult S-a făcut El arătat prin ea şi S-a socotit ieşit din ascunzimea Sa naturală".[339]

CAPITOLUL 17

IISUS HRISTOS: SENSUL FINAL AL VIEȚII OMULUI

Din studiul filosofiei reiese că aceasta are mai multe teme centrale pe care le studiază:
- adevărul,
- libertatea,
- dreptatea,
- frumosul,
- binele
- sau viața și problemele ei.

Totuși una dintre temele centrale ale filosofiei este și sensul vieții. Sunt mai mulți filosofi care au ajuns să se întrebe care este sensul vieții. De ce trăiește omul pe pământ? De ce i-a fost dată această viață? Deși nu o recunosc trebuie să știm că sunt mulți oameni care trăiesc în această lume în virtutea unei inerții. Acesta fiindcă ei nu s-au întrebat și nici nu și-au ridicat serios problema sensului vieții. Sunt și mulți care sunt conștienți că viața are un sens dar nu știu care. După cum am spus viața trăită din inerție nu se poate sune că este viață în adevărul sens la cuvântului. De ce? Fiindcă omul are nevoie de:
- sens,
- cursivitate în viață,
- înțeles
- și noimă.

Ei bine după creștinismul ortodox sensul vieții omului este Mântuitorul Hristos și tot ceea ce rezultă din aceasta. Este Hristos care este sensul vieții noastre ca Unul care ne-a dat viață și care a câștigat mântuirea pentru noi. Sfântul Maxim Mărturisitorul este cât se poate de plastic în acest sens: „El însuşi m-a luat pe mine întreg împreună cu ale mele, ca să-mi dăruiască mie întreg mântuirea, dezlegând tot blestemul păcatului. Căci ceea ce nu a fost luat a rămas nevindecat şi ceea ce a fost unit cu Dumnezeu, aceea se şi mântuieşte, cum zice cel cu numele de Teologul".[340]

Nu greșim dacă spunem că Hristos este o coincidență de sensuri. De ce? Fiindcă Hristos este în același timp
- fizic
- și metafizic.

Urmând Sfântului Ioan Teologul care Îl numea pe Hristos Logosul (Cuvântul) lui Dumnezeu, ei bine Hristos se descoperă ca sensurile întregii creații.[341]

Filocalia este cartea care ne pune în față un exemplu de mare finețe. Ne spune că în această viață oamenii sunt ca linia unui cerc. Cu toții vor să meargă către centrul cercului. Cu cât se apropie de centrul cercului care este Hristos cu atât mai mult se apropie unii de alții. Prin aceasta voim să spunem că este bine să știm că:
- Hristos este sensul vieții
- dar și faptul că fiecare dintre noi avem o cale spre Hristos.

---

[339] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* partea a doua, 109, în PSB, voi. 80, p. 273.
[340] Sf. Maxim Mărturisitorul, Epistole, Partea a Il-a, Scrieri, 8, în PSB, voi. 81, p. 249.
[341]Din aceasta înțelegem că nu numai omul are nevoie de sens ci la fel de bine și lumea din jurul lui. Cu toții suntem în căutare de sens și de multe ori trebuie să deslușim acest sens. Știm la nivel teoretic că Hristos este sensul vieții însă fiecare avem un sens personal în această viață și trebuie să fim conștienți de acest fapt. Sensul vieții prin urmare nu este numai o teorie abstractă ci ceva cât se poate de personal și de concret.

Trebuie să știm acest lucru și să ne dăm seama de el. Cu toții suntem în drum spre Hristos însă calea prin care ajungem la Hristos poate să difere de la persoană la persoană și de la om la om. Trebuie să avem foarte bine definit acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt mai multe curente care ne învață că nu Hristos este sensul vieții. Trebuie să știm acest lucru fiindcă nu se cuvine să fim naivi. Sensul vieții este privit diferit de mai multe religii care cu toate au propria interpretare la sensul vieții. Hristos nu se ascunde ci este smerit și așa că sensul vieții poate să fie aflat numai în smerenie. Sfântul Ioan Hristostom spune: „nu era minunat numai când făcea minuni, ci chiar când se arăta era plin de farmec. Lucrul acesta a vrut să-l spună profetul prin cuvintele: împodobit cu frumusețea, mai mult decât fiii oamenilor (Psalmii 44, 3); iar când Isaia spune că n-avea chip, nici frumusețe (Isaia 43, 2), Isaia spune cuvintele acestea sau pentru că pune în comparație frumusețea Lui omenească cu frumusețea și slava nespusă și negrăită a Dumnezeirii Sale sau pentru că istorisește cele ce se vor petrece în timpul patimilor, necinstea suferită în vremea răstignirii și smerenia arătată în toate împrejurările de-a lungul întregii Sale vieți."[342]

O altă arătare a lui Hristos o avem în cazul Sfântului Mucenic Evsignie care este prăznuit pe data de 5 august. Știm că Sfântul Evsignie era de meserie soldat și a trăit sub mai mulți împărați ai vremurilor:

- Diocleţian,
- Maximian,
- Constațiu Chlor
- și în cele din urmă Constantin cel Mare.

Ei bine pe vremea împăratului Maximian știm că el s-a învrednici să Îl vadă pe Hristos. Aceasta fiindcă el a fost de față când a fost martirizat Sfântul Mucenic Vasilisc. Prin voia lui Dumnezeu când i-a fost tăiat capul Sfântului Vasilic, Sfântul Evsignie a putut să vadă cum cerurile se deschid și acolo era mulțime mare de îngeri cu Hristos în mijloc. Sufletul Sfântului Vasilisc a fost primit de Hristos. În urma acestei vedenii Sfântul Evsignie va deveni creștin. La fel de bine se mai spune de acest sfânt că a și el a ajuns să vadă crucea care s-a arătat pe cer Sfântului Constantin. Lucrurile vor lua însă o turnură negativă în viața Sfântului Evsignie când la conducerea imperiului a venit Iulian Apostatul. Știm că doi închinători la idoli se certau pentru o pricină oarecare. Ei au cerut ca Sfântul Evsignie să le facă judecată fiindcă el fusese ostaș. Sfântul le-a făcut și cel care nu a avut dreptate s-a umplut de ură pentru sfânt și a mers și l-a pârât împăratului Iulian Apostatul și i-a spus că Evsignie este creștin. Când a auzit aceasta împăratul Iulian a dat ordin ca sfântul să fie prins și să îi fie tăiat capul. La vremea martiriului său se știe că Sfântul Evisgnie avea 110 ani.[343]

Avem de a face în viața Sfântului Evsignie cu o convertire destul de inedită fiindcă am putut vedea că fiind încă ostaș păgân Sfântul Evsignie a putut să vadă la martiriul Sfântului Vasilisc:

- cum cerurile s-au deschis
- și cum Hristos a primit sufletul Sfântului Vasilisc în împărăția cerurilor.

Evident că se pot face mai multe speculații cu privire la această vedenie a Sfântului Evsignie însă probabil că Hristos a voit să îl atragă la Sine și a și găsit o modalitate de a o face. Sunt mai multe cazuri de păgâni care au fost atrași spre Hristos în mod miraculos.[344]

Un alt lucru pe care trebuie să îl remarcăm din vedenia Sfântului Evsignie a lui Hristos este că aceasta Îl arată pe Hristos ca Unul care primește sufletele celor drepți. Evident că acest lucru trebuie să fi fost o mare motivație pentru sfânt să accepte martiriul fiindcă el a devenit conștient că sufletul nu se pierde pur și simplu după moarte ci dacă a dus o viață curată și bună, el ajunge să se unească cu Hristos. Trebuie să știm acest lucru și să ne fie o încredințare și nouă care avem moartea în față. Din vedenia Sfântului Evsignie ne dăm seama că dacă suntem creștini:

- sinceri,
- autentici

---

[342] Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* Omilia XXVII, II, în PSB, voi. 23, pp. 345-346.

[343] https://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-05-sf_evsignie.html (consultat pe 24.01.2022).

[344] Nu înseamnă că pentru noi toți Hristos trebuie să facă un miracol pentru a ne atrage la Sine și pentru a ne face să credem în El. Totuși după cum am spus Hristos s-a arătat în mod miraculos la mai mulți păgâni și trebuie să interpretăm acest lucru ca având loc fiindcă Hristos știa foarte bine care este condiția sufletească a păgânilor. Aceasta fiindcă este bine să știm că Hristos este alături de cei care sunt:

- curați,
- puri sufletește
- și buni.

- vredici
- şi buni

după moarte şi sufletul nostru va merge la Hristos. După Sfântul Ioan Hristostom simpla arătare a lui Hristos este un lucru cu totul special: „după cum pe munte mulțimile au stat lângă Hristos nu numai când vorbea, ci L-au urmat şi după ce a terminat cuvântarea Sa, tot aşa şi acum; L-au înconjurat nu numai când făcea minuni, ci şi după ce a terminat. Aveau mare folos chiar numai uitându-se la chipul Domnului. Gândeşte-te cât trebuie să fi strălucit chipul Stăpânului nostru obştesc atunci, dacă Moise avea faţa plină de slavă (Ieşirea 34, 30), iar Ştefan arăta ca un înger? (Faptele Apostolilor 6, 15) Poate că mulți s-au aprins acum de dorinţa de a vedea chipul Domnului; dar dacă voim, vom vedea un chip cu mult mai frumos decât cel de atunci. Dacă vom duce viaţa aceasta cu îndrăznire, îl vom primi pe Domnul pe nori, întâmpinându-L într-un trup nemuritor şi nestricăcios (1 Tesaloniceni 4,17)".[345]

Sunt oameni care suferă foarte mult fiindcă pur și simplu nu știu:

- pentru ce trăiesc,
- care rostul vieții lor,
- de unde vin,
- cine sunt
- în ce direcție se îndreaptă
- și care este sensul vieții lor.

Aceasta fiindcă aceste persoane resping creștinismul ortodox. Nu poate să fie decât

- o mare pace,
- multă bucurie
- și multă fericire

faptul că noi creștinii ortodocși știm că sensul vieții noastre este Hristos. Sfântul Atanasie cel Mare spune foarte bine în acest sens: „cele pe care nu le cuprind oamenii, socotind că sunt cu neputință, pe acelea le dovedeşte El ca fiind cu putință; şi cele ce oamenii le batjocoresc, ca necuvenite lui Dumnezeu, pe acelea le face El ca întru totul cuvenite bunătății Lui; şi cele pe care oamenii, făcând pe înțelepții, le iau în râs ca fiind omeneşti, pe acelea le arată dumnezeieşti prin puterea Lui, risipind prin Cruce nălucirea idolilor, cu părută Lui smerenie şi înduplecându-i pe nevăzute, pe cei ce râd de El şi nu cred, să recunoască dumnezeirea şi puterea Lui".[346]

Sunt mai mulți în zilele noastre chiar și dintre creștinii ortodocși care sunt sceptici cu privire la Hristos ca fiind sensul vieții fiindcă ei consideră că de fapt din moment ce nu Îl putem vedea pe Hristos cu ochii noștri cum putem să ne dăm seama că El este sensul pentru care noi trăim? În acest sens în lumea noastră au fost mai mulți care au ajuns să Îl înlocuiască pe Hristos ca sensul vieții cu multe alte surogate. Așa se face că pentru mai mulți sensul vieții sunt:

- plăcerile trupești,
- banii,
- averile,
- faima
- sau marile funcții.[347]

Evident că sunt mai mulți care eventual nici nu își ridică problema sensului vieții fiindcă ei consideră că un astfel de demers este mult prea:

- teoretic,
- filosofic,
- idealist
- și fără consecințe imediate.

Omul de azi este pragmatic și concret și trebuie să știm că el nu are nici un interes să vadă acest sens al vieții ca fiind unul pe care trebuie:

---

[345] Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* Omilia XXVII, II, în PSB, voi. 23, p. 346.

[346] Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă, prin trup,* Introducere: Unitatea lucrării lui Dumnezeu, I, în *PSB,* voi. 15, p. 90.

[347]Trebuie să știm că deși idolatria a fost în mare eradicată în lumea noastră, totuși în om există încă o tendință idolatră în om. Această tendință idolatră este una care îl atrage pe om în spre această lume și îi spune că din moment ce Dumnezeu nu poate fi văzut ei bine El nu există sau nu este sensul vieții. Creștinismul ortodox știm că a fost cât se poate de explicit în acest sens: Hristos este sensul vieții însă noi suntem cei care trebuie să Îl căutăm pe Hristos. Hristos ne-a căutat odată pentru totdeauna când a venit pe pământ. De atunci noi trebuie să fim unii care să ajungem să Îl căutăm pe Hristos.

- să îl investigheze,
- să îl cerceteze
- şi să îl studieze.

După Sfântul Ioan Hristostom Hristos a adeverit că El este sensul vieții noastre prin întruparea Lui: „da, este un lucru cu totul neobişnuit că Dumnezeul Cel negrăit, Cel netălmăcit, Cel neînţeles, Cel asemenea Tatălui, a primit să vină pe pământ din pântece fecioresc, a primit să Se nască din femeie şi să aibă strămoşi p eDavid şi pe Avraam. Dar pentru ce spun pe David şi pe Avraam? Lucru plin cu totul de spaimă şi uimire este că a avut strămoşi pe acele femei păcătoase despre care am vorbit mai înainte. Când auzi acestea, ridică capul sus! Nu te gândi la ceva umilitor. Dimpotrivă, minunează-te că, fiind Fiu al Dumnezeului celui fără de început şi adevărat Fiu, a primit să audă spunându-I-se Fiu al lui David, pentru ca pe tine să te facă fiu al lui Dumnezeu! A primit să Se facă rob Tatălui, pentru ca ţie, robului, să-ţi facă Tată pe Stăpânul".[348]

Doi pelerini se aflau la o mănăstire din vechiul Novgorod.

- Și ce știi despre Novgorod.
- A fost la un moment dat capitala Rusiei.
- Da?
- Da.
- Și acum nu mai este.
- Capitala s-a mutat la Moscova.
- Știu asta.
- Oricum din Novgorod a venit un mare sfânt.
- Care?
- De Sfântul Antonie Romanul ai auzit?
- Nu.
- O, a fost un mare sfânt.
- Cum așa?
- Știm asta din Viețile sfinților.
- Da?
- Da.
- Și ce știm despre el.
- După cum am spus se trăgea din familie de creștini evlvioși.
- Și?
- Știm că acest sfânt se nevoia stând pe o piatră.
- Piatră?
- Da.
- Interesant.
- Ei bine era anul 1106 când ceva deosebit s-a întâmplat.
- Ce anume?
- Sfântul Antonie Romanul stătea pe piatră când dintr-o dată s-a făcut un vânt puternic.
- Vânt?
- Da.
- Cum așa?
- Ascultă și o să îți spun.
- Bine.
- Și piatra pe care se afla cuviosul Antonie Romanul a început să zboare.
- Minune.
- Da.
- Sfântul a început să se roage cu putere Maicii Domnului.
- Și eu m-aș fi rugat.
- Să nu cadă piatra?
- Da.
- Ei bine acum ceva minunat a putut să vadă cuviosul.

[348] Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* Omilia II, II, în PSB, voi. 23, p. 29.

- Ce?
- Sus pe un nor a putut să o vadă pe Sfânta Maria cu pruncul Iisus.
- Ce frumos.
- Da. Sfântul s-a învrednici să Îl vadă pe Hristos ca prunc.
- Și unde l-a dus acea piatră?
- Pe la Roma, pe la Volga, pe râul Neva și în multe alte locuri.
- Și cuviosul pur și simplu zbura?
- Da.
- Minune.
- Așa este.
- Apoi piatra l-a dus până într-un oraș pe care cuviosul nu îl știa.
- Ce oraș?
- Asta a voit să afle și cuviosul.
- Și a aflat?
- Da.
- Cum?
- A văzut un negustor care știa mai multe limbi și l-a întrebat unde este?
- Negustorul i-a răspuns în grecește că este în orașul Novgorod.
- Deci piatra l-a adus până aici unde suntem noi?
- Da.
- Foarte interesant.
- Este.
- Dumnezeu poate face minuni.
- Asta am voit să îți spun și eu.
- Mi-am dat seama.
- Oricum minunea de mai sus este foarte interesantă.
- Da. Nu s-a mai auzit de o piatră care să zboare.
- Așa este.
- Totuși minunea a avut loc pentru marea credință a Cuviosului Antonie Romanul.
- Eu credem că sfinții nu pot schimba elementele lumii fizice.
- Ba pot.
- Din câte se pare.
- Și cine era țar în Rusia în acel timp?
- Mistislav Vladimirovici Monomahovici.
- Nu am auzit de el.
- Era un țar din vremurile de demult.
- Așa este.
- Patriarh al Rusiei era Nichita.
- Frumos.
- Mă bucur că ți-a plăcut minunea.
- Cum să nu îmi placă?
- Asta așa este.[349]

Avem mai sus o minune dublă:

1. o piatră pe care se nevoia Cuviosul Antonie Romanul ajunge să zboare
2. și Sfântul Antonie Romanul ajunge să vadă pe Hristos ca prunc în brațele Sfintei Maria.

Trebuie să ne aducem aminte că o astfel de vedenie a avut și Sfântul Maxim Kavsokalivitul în Muntele Athos când și el a ajuns să îl vadă pe Hristos ca prunc în brațele Sfintei Maria. Sunt mai multe relatări în viețile sfinților care Îl au ca protagonist pe Iisus ca prunc. Mai mulți sfinți și părinți duhovnicești au ajuns să Îl vadă pe Hristos ca prunc care se jertfește pe masa sfântului altar. Cum este posibil ca Hristos deși S-a înălțat la cer să ajungă să se arate pe Sine ca fiind prunc? Acest lucru este posibil fiindcă trebuie să știm că Hristos din moment

[349]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-03-cv_antonie_romanul.html (accesat pe 16.08.2021).

ce a fost om se poate arăta pe Sine mistic în toate formele umanului. Trebuie să ştim că Hristos fost copil şi prin urmare El se poate:

- arăta,
- descoperii,
- revela
- şi manifesta

şi ca un prunc. Ştim din viaţa Sfântului Onufrie cel Mare că atunci când acesta i-a dat o pâine lui Hristos pruncul din icoana cu Maica Domnului îi răspunde şi primeşte pâinea. Şi aici se poate vedea că avem o hristofanie în care Hristos se arată ca prunc. După cum ne spune Sfântul Chiril al Alexandriei scopul ultim al lui Hristos este să ne mântuiască: „Făcătorul tuturor, Cuvântul lui Dumnezeu Cel Unul-Născut, coborându-Se pe Sine spre deşertare (chenoză), s-a uns de către Tatăl şi s-a făcut ca noi. Şi scopul chenozei (deşertării) a fost să mântuiască pe cei de pe pământ”.[350]

Evident că deşi Hristos este sensul vieţii întregii umanităţi, acest sens poate să fie deraiat şi dus în direcţii străine. Aceasta fiindcă trebuie să fim conştienţi că şi diavolul ajunge să opereze în această lume. Diavolul este unul care prin:

- minciună,
- înşelăciune,
- viclenie,
- manipulare
- şi măsluire

ajunge să schimbe sensul vieţii noastre.

Nu este de mirare să vedem că deşi la începutul vieţii noastre suntem motivaţi să urmăm lui Hristos ei bine mai apoi lucrurile nu mai sunt atât de clare. Ne scade:

- evlavia,
- zelul,
- motivaţia
- şi dorinţa

de a urma lui Hristos.

De ce? Fiindcă diavolul intervine. Diavolul nu vrea ca noi să urmăm lui Hristos. De ce? Fiindcă atunci când urmăm lui Hristos lucrurile sunt:

- clare,
- evidente,
- frumoase
- şi simple.

Aceasta fiindcă trebuie să ştim că dacă omul nu mai ştie că viaţa lui are un sens, ei bine el va ajunge să sufere.[351]

Sensul vieţii este un lucru care ne motivează:

- pe termen lung
- dar şi pe termen scurt.

Aceasta fiindcă ajungem să fim unii care să ne dăm seama de faptul că nu trăim în van. Sunt şi oameni care dintr-o dată îşi dau seama că viaţa lor nu are sens fiindcă sunt pur şi simplu fără de motivaţie pe termen lung. Este evident că este mare diferenţă dintre omul motivat şi cel care nu mai ştie ce este cu sine şi pe ce cale să apuce. Motivaţia este un lucru care ne face să fim unii care să fim:

- treji,
- vigilenţi,
- plini de încredere
- şi stăpâni pe noi înşine.

---

[350] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere*, Cartea a V-a, 1, în PSB, voi. 39, p. 177.

[351]Suferinţa provocată de lipsa sensului vieţii este una asemenea lui Sisif. Ştim din mitul lui Sisif că acesta fiindcă a fost un om rău în timpul vieţii după moarte a fost pedepsit de zei să urce o piatră până în vârful unui mare deal. Când ajungea cu piatra sus ea se rostogolea înapoi. Aceasta pentru ca a doua zi povestea să înceapă din nou. Ei bine când viaţa noastră nu mai are nici un sens viaţa noastră devine o viaţă asemănătoare lui Sisif. Trebuie să ştim că sensul vieţii este unul care ne face să ne simţim plini de încredere în noi înşine aceasta fiindcă ştim pentru ce şi de ce trăim.

Acesta fiindcă după cum am spus trebuie să știm că viața are sens și ne motivează să mergem înainte spre direcția noastră:

- primă
- și finală

care este Hristos. Sfântul Chiril al Alexandriei spune foarte frumos: „de dragul nostru, n-a ţinut să rămână în demnităţi excelente şi supreme, adică în chipul şi egalitatea Tatălui, ci a ales golirea (chenoza) în trup, cu toate urmările ei normale şi cuvenite, socotind această umilire ca nimic, numai ca să restabilească integritatea noastră, recreând firea de la început în El spre înnoirea vieţii în Duhul”.[352]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfântului Eustație care a trăit la Roma pe vremea împăratului Traian (deci în jurul anului 100). Știm că Sfântul Eustație ca păgân a avut numele de Placid și soția lui se numea Tatiana (după ce se va încreștina va lua numele de Teopista). Sfântul Eustatie a avut doi fii:

- Agapie,
- și Teopist.

Sfântul Eustație era general dar ducea o viață foarte curată și deși era foarte bogat era foarte milostiv cu cei săraci. Ei bine Hristos a voit să îl aducă la Sine pe Eustație. A făcut acest lucru într-un mod miraculos. Prin urmare cum a avut loc convertirea Sfântului Eustatie de la păgânism la creștinism? Într-o zi pe când acesta se afla vânătoare i-a ieșit în cale un cerb mare. Eustație s-a apropiat de cerb și a putut să vadă între coarnele cerbului crucea lui Hristos care strălucea mai mult decât soarele. Pe cruce a apărut chipul lui Hristos și din cruce a ieșit o voce care i-a spus:

- O, Placide ! pentru ce Mă prigoneşti ? Eu sunt Hristos, pe Care tu Îl cinsteşti fără să ştii prin lucrările tale cele bune.

După aceasta se spune că Sfântul Eustație a căzut la pământ unde a stat inconștient mai multe ceasuri. Mai apoi a devenit creştin. Mântuitorul i-a apărut şi a doua oară, ca să fie încredinţat de adevărul din prima vedenie şi ca să-i spună ca El este Dumnezeu, Creatorul cerului şi al pământului, şi că din iubire pentru om a luat firea omenească şi s-a întrupat pentru noi. Atunci Placide a crezut cu toata inima sa şi s-a botezat, el şi toată casa lui. Iar din botez el s-a numit Eustatie, soţia lui, Teopista, iar cei doi copii ai lor : Agapie şi Teopist. Văzând credinţa şi virtuţile sale, Domnul i-a apărut din nou şi i-a spus că o sa ajungă, ca Iov, să îndure mari încercări din partea diavolului, dar că Harul va fi cu el. Mai știm despre Sfântul Eustație că pe vremea Împăratului Traian s-a luptat cu barbarii care au atacat Roma și i-a învins. Totuși sub împăratul Adrian identitatea lui de creştin va ajunge să fie cunoscută. Sfântul Eustație și familia lui au fost aruncați într-un cazan în care se afla alamă înroșită și acolo și-au găsit sfârșitul.[353]

Prin urmare Sfântul Eustație a ajuns să Îl vadă pe Hristos cel înviat de 3 ori:

1. i-a văzut fața lui Hristos și i-a auzit vocea din mijlocul coarnelor unui cerb,
2. Iisus i se arată a doua oară și îl încredințează că ceea ce a văzut nu este o halucinație
3. și Iisus i se arată a treia oară și îi spune viitorul în care sfântul va ajunge să sufere pentru Hristos.

Avem aici un caz care se poate spune că este asemănător cu cel al Sfântului Apostol Pavel care pe drumul Damascului a ajuns să vadă și să audă pe Hristos cel înviat. La fel și Sfântul Eustație ajunge să se convertească la creștinism în mod miraculos.

Sunt mulți care evident că sunt sceptici cu aceste miracole pe care Hristos le-a făcut mai ales cu mucenicii fiindcă ele nu mai au loc în zilele noastre. Ceea ce trebuie să știm este că aceste arătări ale lui Hristos au două sensuri:

1. îi privesc pe cei cărora Hristos li S-a arătat direct
2. și indirect ne privesc și pe noi simplii creștini care ajungem să ne folosim și să ne întărim în credință.

Este evident că arătările lui Hristos sunt autentice și nu trebuie să avem nici o îndoială asupra lor. De ce Hristos îi alege pe unii și îi trece cu vederea pe alții în ceea ce privește arătările Lui este:

- o taină,
- un mister,
- o necunoscută
- și un lucru care trebuie să îl acceptăm prin credință.

[352] Sf. Chiril al Alexandriei, *Despre Sfânta Treime,* Cuvântul V, în PSB, voi. 40, p. 188.
[353]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/septembrie/septembrie20.htm (accesat pe 24.01.2022).

Aceasta fiindcă este bine să ştim că Hristos ştie mult mai bine ce să facă şi mai ales când să facă. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă se cuvine să fim unii care să fim încredințați de rostul lui Hristos în această lume. Totuşi, dacă arătările lui Hristos din viața sfinților sunt lucruri care îi priveşte mai mult pe sfinți trebuie să ştim că întruparea lui Hristos ne priveşte pe noi pe toți. Sfântul Chiril al Alexandriei spune cât se poate de bine: „de dragul nostru, n-a ţinut să rămână în demnităţi excelente şi supreme, adică în chipul şi egalitatea Tatălui, ci a ales golirea (chenoza) în trup, cu toate urmările ei normale şi cuvenite, socotind această umilire ca nimic, numai ca să restabilească integritatea noastră, recreând firea de la început în El spre înnoirea vieţii în Duhul”.[354]

Cei care sunt înclinați spre speculație evident că vor ajunge să speculeze asupra sensului vieții. Aceasta fiindcă aceste persoane sunt unele care vor ajunge să răstălmăcească adevărul. Aceste persoane vor fi unele care vor ajunge să arate că de fapt sensul vieții poate să fie şi:

- Buda,
- Pantajali,
- Zoroastru
- sau Mohamed.

Sensul vieții evident că variază în istoria religiilor. Sunt din ce în ce mai mulți care sunt cât se poate de confuzi cu privire la el și ceea ce este cel mai trist este că ei ajuns să își ia confuzia lor ca pe o revelație pe care ajung să o împărtăşească şi altora. Astfel mai ales în filosofie se poate vedea că sensul vieții variază. Mai toți marii filosofi vin cu alt sens al vieții care este diferit de al restului filosofilor. În acest sens fie că vorbim de:

- Platon,
- Aristotel,
- Epicur,
- Hegel,
- Kant
- sau Heidegger

ei bine cu toții au venit cu interpretări proprii la sensul vieții.[355]

Ceea ce trebuie să ştim este că sensul vieții nu poate să fie speculat. Sunt lucruri care pot să fie speculate:

- istoria,
- bursa de valori,
- filosofia
- sau finanțele

totuşi sensul vieții nu poate să fie speculat fiindcă el nu este unul care stă în putere omului. Putem să speculăm lucruri care stau în puterea noastră însă viața nu este un lucru care stă în puterea noastră. Nu stă în puterea noastră fiindcă viața este un lucru:

- creat,
- imaginat
- și plănuit

de Dumnezeu Tatăl. Iată de ce trebuie să fim cât se poate de atenți cu sensul vieții. Dacă unii se îndoiesc că sensul vieții este Hristos ar fi bine să citească mai atenți Viețile sfinților. Sfinții au fost persoane care nu au avut nici o îndoială că Hristos este sensul vieții. Hristos a creat viața și a voit ca viața:

- să tindă,
- să se ghideze
- să aspire
- și să urmeze

Lui. De ce? Fiindcă Hristos este iubire și El nu suportă ca viața creată de El să ajungă să meargă departe de El. Se cunoaşte imaginea lui Dumnezeu din Vechiul Testament ca fiind “gelos” fiindcă El îl vrea pe om aproape de Sine. Sfântul Chiril al Alexandriei spune cât se poate de bine în acest sens: „Căci dacă S-a smerit pe Sine, a dispreţuit ruşinea (Evrei 12, 2) şi, facându-Se om pentru tine, a luat micimea smereniei tale (Filipeni 2, 8), mare fiind cinstea Celui ce a primit-o. Şi mă mir că, auzind că S-a deşertat (fiindcă S-a deşertat pentru noi - Filipeni 2, 7), nu te gândeşti la plinătate, ci, privind numai la smerenie, nu înţelegi înălţimea. Căci, cum S-ar fi deşertat, dacă n-ar fi fost desăvârşit ca Dumnezeu? Şi în ce mod S-ar fi deşertat, dacă nu cugeţi la înălţimile firii Lui negrăite? De aceea, fiind deplin şi atotdesăvârşit, ca Dumnezeu, S-a deşertat pentru tine, pogorându-Se la asemănarea cu

[354] Sf. Chiril al Alexandriei, *Despre Sfânta Treime,* Cuvântul V, în PSB, voi. 40, p. 188.

[355]A se vedea Daneil Klein, *Everytime I find the meaning of life, they change it* (Oneworld Publications, 2016).

tine; şi, fiind înalt, ca Fiu al lui Dumnezeu şi din însăşi fiinţa Tatălui, S-a smerit pe Sine Cel ce S-a coborât din înălţimile slavei dumnezeieşti atât de mult, încât a cunoscut firea (noastră)”.[356]

Se spune că doi istorici discutau:

- Și ce mai faci?
- Bine.
- Ce ai mai citit?
- O am citit ceva extraordinar.
- Chiar?
- Da.
- Ce?
- Am citit un istoric bisericesc.
- Cine?
- Nichifor Calist.
- Nu au auzit de el.
- Păcat.
- De ce?
- El ne istorisește o întâmplare uimitoare.
- Care.
- Este lungă.
- Păi am tot timpul.
- Deci vrei să o asculți?
- Da.
- Întâmplarea a avut loc pe vremea Împăratului arian Atanasie.
- Când a trăit acest împărat?
- În secolul al IV-lea.
- Și era arian?
- Da.
- Ce credeau arienii?
- Că Iisus nu este Fiul lui Dumnezeu ci numai o creatură a lui Dumnezeu Tatăl.
- Îmi aduc aminte acum.
- Ei bine acest împărat Atanasie a făcut multă tulburare în Biserică.
- De ce?
- Fiindcă îi prigonea pe ortodocși.
- Vai, nu se poate.
- Ba se poate.
- Cum?
- El susținea că tot Imperiul Bizantin trebuie să devină arian.
- Ce inepție.
- Mai mult decât atât.
- Ce?
- Pe acea vreme patriarh al Constantinopolului era Sfântul patriarh Ioan.
- ȘI?
- Împăratul Atanasie căuta metode prin care să îl depună.
- Ce păcat.
- Este. Numai că nu a apucat.
- De ce?
- Fiindcă a murit subit.
- Pedeapsă de la Dumnezeu.
- Da.
- Dar cum putem să fim sigur că a fost pedeapsă de la Dumnezeu?
- Ne-o spune istoricul Nichifor Calist.

---

[356] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a XH-a, Cap. 1, în PSB, voi. 41, pp. 1149-1150.

- Cum?
- Cu puține zile înainte de moartea sa împăratul Atanasie a avut o vedenie.
- Și ce a văzut?
- A putut să vadă un Om înfricoșat care stătea pe tronul de judecată și în fața lui stăteau mulți.
- Era Iisus?
- Da.
- Continuă.
- Împăratul care şedea pe tron a deschis o carte în care a găsit scris numele împăratului Atanasie. Împăratul Hristos i-a spus:
- Eu voiam să te las să trăieşti mai mult; dar pentru necredinţa ta voi şterge din viaţa ta paisprezece ani.
- Și?
- Împăratul Atanasie s-a trezit din somn și i-a spus visul său vedenie celui mai credincios sfetnic al său pe nume Amatie. Amatie i-a spus:
- În noaptea aceasta am văzut şi eu o vedenie înfricoşată: mi se părea că stau în faţa împărăteştii tale feţe, ca şi cum aş sluji, şi iată o scroafă mare, alergând, m-a apucat de haină de deasupra şi m-a trântit la pământ.
- Ce să fie acest vis?
- Nu ştiu majestate.
- Știu eu ce să facem.
- Ce?
- Vom chema pe vrăjitorul Proclu și el ne va spune tâlcul lor.
- Bine.
- Împăratul și slujitorul său Amatie și-au spus visele lor lui Proclu și acesta le-a spus:
- Amândoi ve-ți murii foarte curând.
- Nu se poate.
- Ba așa va fi.
- Și ce a a urmat? a întrebat istoricul?
- La puțin timp după aceasta un fulger a lovit palatul lui Atanasie și l-a ucis.
- Vai, s-a întâmplat cum a spus Hristos.
- La conducerea Imperiului a venit Iustin care l-a prins pe Amatie.
- Și ce i-a făcut?
- L-a condamnat la moarte.
- Și cu el s-a adeverit vedenia.
- Așa este.
- Și acum bănuiesc că ordinea a revenit în imperiu.
- Da.
- Sfântul Patriarh Ioan a fost repus în drepturi?
- Da.
- Împăratul Iustin a convocat un sinod local format din 40 de episcopi.
- Pentru ce?
- Pentru a îl anatematiza pe ereticul Svir.
- Frumos.
- După aceasta a avut loc sinodul IV Ecumenic la Calcedon.[357]

Ceea ce este de remarcat în această arătare a lui Hristos către împăratul arian Atanasie este că Hristos i S-a arătat unui eretic. Noi creștinii ortodocși am fi atentați să credem că Hristos:

- nu se arată,
- nu se descopere,
- nu se revelează
- și nu se face văzut

ereticilor. De ce? Fiindcă ereticii au o credință:

- strâmbă,

[357]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-30-sf_alexandru_ioan_si_pavel.html (accesat pe 16.08.2021).

- eronată
- greșită
- și neadevărată

Totuși, trebuie să fim atenți cu contextul în care Hristos se arată împăratului Atanasie: i se arată pentru a îi spune că deși viața lui trebuie să fie mai lungă, fiindcă a devenit eretic și a ajuns să îi prigonească pe ortodocși viața lui se va scruta cu 14 ani.

De ce? Fiindcă el a căzut în erezie. Ceea ce este mai trist este că după această arătare Împăratul Atanasie nu se pocăieşte ci continuă să creadă în erezia lui. Ereticii uită că trebuie să aştepte ca Hristos să li se descopere și să nu ajungă să speculeze lucrurile cu privire la Hristos. Cel mai bine adevărul despre Hristos îl cunosc sfinții. Acesta fiindcă sfinții trăiesc pe Hristos și nu speculează asupra Lui. Iată ce ne spunea Sfântul Maxim Mărturisitorul despre întruparea lui Hristos: „Să vestim cu binecredincioşie şi taina coborârii neschimbate pentru noi prin trup a Dumnezeului tuturor, mărturisind deodată pe Hristos cu adevărat Dumnezeu şi om: Dumnezeu fiind în mod necauzat pentru Sine, iar om facându-Se pentru noi mai pe urmă. N-a părăsit ceea ce era pentru ceea ce S-a făcut, căci e neschimbat; nici n-a negat ceea ce S-a făcut pentru ceea ce era, căci era de oameni iubitor. Pentru că numai Lui, Care este propriu-zis, îi era cu putinţă din belşugul de putere să Se facă fără schimbare în mod neamestecat ceea ce nu era şi să rămână propriu ceea ce era şi ceea ce S-a făcut”.[358]

CAPITOLUL 18

MÂNTUITORUL IISUS HRISTOS CA VIAȚĂ, LUMINĂ ȘI IUBIRE AGAPICĂ

Când Noul Testament a fost scris Sfântul Ioan Teologul a avut mai mult un rol de încheiere în ceea ce am putea denumii ca informațiile despre viața Mântuitorului Iisus Hristos. Aceasta fiindcă în timp ce primii 3 evangheliști au scris evangheliile lor sinoptic - adică s-au ocupat mai mult de Iisus din punct de vedere istoric - ei bine Sfântul Ioan Teologul a scris o evanghelie

- teologică,
- duhovnicească,
- profundă
- și chiar filosofică.

În evanghelia Sfântului Ioan Teologul trebuie să știm că avem mai multe elemente teologice care după unii sunt alegorice. Cele mai importante teme ale evanghelii Sfântului Ioan Teologul sunt faptul că Iisus este:

1. viață,
2. lumină
3. și iubire agapică.

Viața este un miracol. Aceasta fiindcă cu excepția mamelor care nasc, omul nu poate crea viață. Viața este un lucru care vine de la Hristos. Dacă este să găsim un autor al vieții pe pământ fără doar și poate că va trebuii să o găsim la Hristos.[359]

Sunt mai mulți care și azi caută originile vieții pe pământ ca și cum Dumnezeu nu ar exista și nici nu ar fi avut nici un rol în apariția vieții pe pământ. Trebuie să fim conștienți că Hristos este discret. El nu trâmbițează pe toate drumurile că este Autor al vieții. Viața este un dar gratuit de la Hristos. Am primit viața de la Hristos și iată de ce avem o obligație morală să întoarcem această viață tot la Hristos. Când Hristos s-a întrupat El a asumat această viață a lumii pentru a o mântuii. Acest lucru nu înseamnă că Hristos a suferit ca un fel de cădere din Dumnezeirea Lui prin faptul că a devenit parte din viața lumii. Sfântul Maxim Mărturisitorul explică: „căci a binevoit să Se facă El însuşi sămânța întrupării Sale, ca să Se facă și om cu adevărat și să arate, prin zămislirea fără de sămânță și prin naşterea nestricăcioasă și firea înnoită, dar nepătimind prin înnoire nici o micşorare. Căci taina aceasta a fost o coborâre (chenoză) de bună voie a lui Dumnezeu la oameni pentru bunătatea Lui. Dar

[358] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea întâi, ep. 16, în PSB, voi. 81, pp. 144-145.

[359] După cum știm teoria evoluționistă inițiată de englezul Charles Darwin susține că viața de pe pământ nu are nevoie de Dumnezeu fiindcă ea a apărut ca proces al evoluției. Orice om de bine și sănătos la minte își poate da seama de greșeala și aporia teoriei lui Darwin. Aceasta fiindcă viața nu are cum să apară din sine. Nu se poate ca din materie pur și simplu să apară viață fără ca să nu fie o voință superioară care să o creeze. Acest lucru poate să fie văzut din faptul că din câteva mii de ani speciile de animale au rămas identice și nu au apărut unele noi. Totuși sunt mai mulți biologi și oameni de știință care se încăpățânează să creadă că viața de pe pământ este produsul evoluției.

această coborâre de bună voie prin trup n-a fost o cădere a Dumnezeirii (din dumnezeire). Căci a rămas ceea ce era, deși S-a făcut ceea ce nu era. Căci era neschimbabil. Și a păstrat ceea ce S-a făcut, rămânând însă ceea ce era. Fiindcă era de oameni iubitor”.[360]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfinților mucenici Iustin și Iustina. Sfânta Iustina s-a născut în Antiohia din părinți păgâni. Ba mai mult, tatăl ei era slujitor idolesc și mama ei se numea Cleidonia. Într-o zi pe când Sfânta Iustina stătea la fereastră a putut să audă pe un diacon creştin nu numele de Prailie că propovăduia pe Hristos. Sfânta Iustina a fost mişcată de această predică şi a voit să afle mai mult de Hristos. În taină a început să meargă la biserică și așa a reuşit să aducă la credinţa creştină pe mama ei Cleidonia. Mai apoi încet, încet şi tatăl ei a devenit creştin. Tatăl sfintei a început să fie preocupat de o întrebare:

- Cum pot fi idolii dumnezei din moment ce sunt făcut din mâini omenești?

Cugetând el acestea într-o noapte în vis a avut o vedenie. A putut să vadă o mulțime luminată de îngeri și în mijlocul lor pe Domnul Iisus Hristos care a spus:

- Veniți la Mine și vă voi da vouă cerească împărăție.

El s-a trezit și cu soția lui a mers la episcopul cetății pe nume Optat și a cerut să fie botezat.[361]

Avem aici o arătare a lui Hristos care a venit într-un moment crucial al vieții unei anumite persoane. Acesta fiindcă trebuie să știm că tatăl Sfintei Iustina credea în Hristos dar avea mai multe îndoieli. Aceasta fiindcă el era preot idolesc și evident că mai multe lucruri din inima lui îl țineau atras de idoli. Evident că vot fi și unii care vor susține că această hristofanie este:

- nulă,
- fără valoare,
- fără sens
- și falsă.

Aceasta fiindcă Hristos a venit și S-a arătat în timpul somnului. Cei mai mulți dintre noi nu credem în vise însă trebuie să știm că sunt și vise care vin de la Dumnezeu. Sunt vise care sunt inspirate de Hristos și în ele ni se comunică voia lui Dumnezeu. Trebuie să știm că mai nou există o parte a psihologiei care se ocupă cu interpretarea viselor. Este adevărat că nu trebuie să credem orice vis însă visul de mai sus nu a fost orice vis ci trebuie să știm că el este unul care a fost inspirat de Hristos fiindcă în el Hristos s-a revelat pe Sine.

După cum există vise care vin de la Hristos la fel de bine trebuie să ne dăm seama că sunt vise care vin de la diavol. Sunt mai mulți care au avut vise diavolești și care din cauza credinței lor slabe au ajuns să fie înșelați. Înșelările demonice trebuie să știm pot să fie depășite. Aceasta fiindcă este evident că sunt și metode prin care ne putem da seama dacă un vis vine:

- de la Dumnezeu,
- de la diavol
- sau este produsul creierului.

Sfinții părinți ne spun că dacă avem un vis care ne spune ceva din lumea duhovnicească să ne rugăm și dacă visăm acel vis de cel puțin 3 ori înseamnă că el vine de la Hristos.

Hristos este Domn al vieții și El a venit în trup: „Dumnezeul nostru Iisus a fost zămislit de Maria, după rânduiala lui Dumnezeu, din sămânța lui David (Ioan 7, 42; Romani 1, 3; 2 Timotei 2, 8) şi din Duhul Sfânt.”[362]

Viața este un lucru care este centrul de interes al mai multor științe:

- biologia,
- sociologia,
- demografia
- botanica
- și zoologia.

Aceasta fiindcă toate aceste științe studiază acest miracol numit viață. După cum am spus trebuie să știm că viața este un lucru care vine de la Hristos și pentru aceasta ea trebuie să devină conștientă de Creatorul ei. Știm că sunt mai multe grade ale vieții:

- viața vegetală,

---

[360] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea întâi, ep. 19, în PSB, voi. 81, pp. 153-154.

[361]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-02-sf_ciprian_si_iustina.html (accesat pe 16.08.2021).

[362] Sf. Ignatie Teoforul, *Epistole, „Către efeseni”*, cap. XVIII, 2, în PSB, voi. 1, p. 196.

- viața animală
- viața umană.

Totuși, în sine tot ceea ce este viață nu poate să fie cugetat fără de Hristos. Științele de azi sunt unele care studiază viața independent de Hristos. Hristos a voit să ne facă conştienţi că viaţa nu este un produs al hazardului şi al evoluţiei ci este creaţia Sa. Scriitorul bisericesc Eusebiu de Cezareea spune: „pricina hotărârii de a coborî stă - aşa cum cu mult înainte o şi spuseseră prorocii - în purtarea de grijă faţă de toate; la urma urmei este firesc ca un creator să se îngrijească de creaţia lui. Dar, de vreme ce urma ca El să ia înfăţişarea trupească şi creată şi să zăbovească un timp pe pământ (aşa cum o cereau lucrurile), şi-a rânduit o naştere zămislită fară căsnicie, adică în afara împreunării nupţiale: o naştere dintr-o Fecioară sfântă (fiind Maica Domnului fecioară). Aşa şi-a făcut fiinţa aceasta dumnezeiască intrarea în timp; aşa a devenit vizibilă esenţa cea spirituală; aşa a putut lumina cea netrupească să devină trup".[363]

Dacă se poate spune în sens real dar și metaforic că Hristos este viața, cine este atunci moartea? Biblia este explicită: Hristos nu a creat moartea. Moarta a fost creată de diavol. Stăpân al morții este diavolul. Moartea este o putere:

- irațională,
- parazitară,
- distructivă,
- negativă
- și anihilatoare

care a fost introdusă în lume prin lucrarea diavolului. Căzut de la Dumnezeu

- etern
- pentru totdeauna
- și veșnic

ei bine diavolul a devenit

- irațional

După păcat una dintre cele mai mari creații ale diavolului este moartea. Diavolul vrea ca lumea să moară și speră că chiar prin acest proces lent al morții în cele din urmă lumea - creația lui Dumnezeu - să dispară odată pentru totdeauna. Sfinții părinți ne spun cât se poate de clar că viața este un dar sacru[364] de la Dumnezeu în timp ce moartea este o lucrare a diavolului.

Ceea ce știm din Biblie este că deși trupul moare la bătrânețe ei bine sufletul ajunge să supraviețuiască morții trupești. De ce? Fiindcă sufletul este de esență spirituală. Aceasta fiindcă omul este o ființă dihotomică, adică compusă din:

- suflet
- și trup.

Prin urmare sufletul este nemuritor. Totuși sufletul poate experimenta o moarte care este diferită de cea a trupului. După ce trupul moare - știm că în mod dureros sufletul se desparte de el - în funcție de faptele lui ajunge în rai sau iad.[365]

Dacă sufletul ajunge în iad se poate spune că el a murit. Aceasta fiindcă iadul este moartea sufletului. Sufletul este și în iad conștient fiindcă el este de natură spirituală însă nu mai poate să iese de acolo și după cum ne spun sfinții părinți va rămâne acolo pentru veșnicie. Trebuie să știm că moartea sufletului este cea mai mare tragedie a omului aceasta fiindcă omul poate să se vindece de multe lucruri dar de iad nu se poate vindeca. Hristos a venit în această lume pentru a ne da posibilitatea:

- să scăpăm,
- să evităm
- și să nu ajungem

în iad. Iată care a fost motivul principat în întrupării Sale. Sfântul Ioan Hrisostom spune cât se poate de inspirat: „naşterea Lui, însă, e superioară naşterii noastre, pentru că s-a născut fără căsătorie. Naşterea este o naştere omenească, îi spune îngerul Fecioarei, pentru că ai să ai în pântece; dar naşterea aceasta este mai cinstită decât o naştere omenească, pentru că se face fără împreunare. îţi spun asta ca să cunoşti în ce se aseamănă şi în ce se

[363] Eusebiu de Cezareea, *Viața lui Constantin cel Mare*, Cartea a V-a, 11.9, în PSB, voi. 14, p. 268.
[364]A se vedea John Breck, *Darul sacru al vieții* (Cluj Napoca, 2001).
[365]A se vedea Costion Nicolescu, *Sufletul între rai și iad* (Editura Meteor Press, 2016).

deosebeşte naşterea ta de celelalte naşteri. Uită-te cu câtă înţelepciune au fost făcute toate! Superioritatea naşterii Fecioarei n-a dus la pierderea asemănării şi înrudirii cu celelalte naşteri, dar nici asemănarea n-a pus în umbră superioritatea, ci prin fapte s-a arătat şi una şi alta. Pe de o parte, se aseamănă întru totul cu naşterea noastră, iar pe de altă parte, se deosebeşte întru totul".[366]

Doi pelerini din Bulgaria au ajuns la Muntele Athos la mănăstirea bulgărească Zografu.

- Ce frumos este aici la Zografu.
- Așa este.
- Nu este minunat că noi bulgarii avem o mănăstire la Muntele Athos?
- Ba da.
- De multă vreme am vrut să ajung la această mănăstire.
- Și eu.
- Și uite că în sfârșit am ajuns.
- Este o mare binecuvântare.
- Cu siguranță.
- Dar știi că mănăstirea Zografu nu este la origini bulgărească?
- Nu.
- Este macedoniană.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Mănăstirea a fost înființată în secolul al X-lea de frații Moise, Aron și Ioan care erau din Ohrida Macedonia.
- Bine de știut.
- Mai apoi mănăstirea a fost dată bulgarilor.
- Înțeleg.
- Deși mănăstirea are o istorie bogată este un lucru care mă impresionează la ea în mod special.
- Ce?
- La această mănăstire a trăit Sfântul Cosma Zograful.
- Bulgar?
- Da.
- Și ce știi despre el?
- Sfântul Cosma este prăznuit pe 22 septembrie.
- Frumos.
- Din tinerețe Sfântul Cosma Zograful a fost atras de viața monahală.
- Interesant.
- Pentru aceasta a refuzat să se căsătorească și în cele din urmă a plecat la Athos.
- A venit aici la Zografu?
- Da.
- Și ce a urmat?
- Pe drum spre Athos, diavolul a încercat să îl oprească.
- Cum?
- I-a adus o vedenie în care sfântul putea vedea Athosul înconjurat de o mare de adâncime infinită.
- Și ce a făcut sfântul?
- S-a rugat și în cele din urmă diavolul i-a dat pace.
- Ce mă bucur.
- Sfântul s-a învrednicit să îl vadă pe Hristos de două ori.
- Cum?
- Mai întâi de toate trebuie să îți spun că într-o zi el a apucat să o vadă pe Maica Domnului.
- Da?
- Da. A putut să o vadă pe Maica Domnului în tot Athosul și călugării slujindu-i.
- Ce frumos.

---

[366] Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XLIX, II, în PSB, voi. 22, p. 170.

- Sfântul a fost făcut preot și după multe rugăciuni a putut să se învrednicească de o vedenie cu totul specială.
- Ce vedenie?
- Sfântul a putut să audă vocea Maicii Domnului care îi spunea Fiului ei:
- Cum se va mântuii Cosma?
- Lasă-l să meargă în pustie, a răspuns Iisus.
- Sfântul Cosma a înțeles că trebuie să meargă în pustnicie.
- Și s-a dus?
- Da.
- Foarte bine.
- Ei bine sfântul s-a nevoit mult și a primit de la Hristos darul înainte-vederii.
- Mă bucur.
- Ei bine diavolul a venit cu mai multe încercări.
- Și a scăpat sfântul?
- Da.
- Asta este bine.
- Mai înainte de a murii Hristos i S-a arătat Sfântului Cosma.
- Și ce i-a spus?
- Hristos i-a spus sfântului că nu mai are mult de trăit și se va muta în Împărăția Cerurilor.
- Ce frumos.
- Hristos la avertizat că diavolul mai înainte de plecarea sa din trup îl va ataca cu toată forța.
- Și?
- Deși diavolul l-a atacat pe sfânt el a rezistat prin credință și rugăciune.
- Mare sfânt a fost Sfântul Cosma.
- Așa este.
- Și ce a urmat?
- În cele din urmă sfântul și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos.
- Smerit și umil nu?
- Da. Dar mai este ceva.
- Ce?
- Cum sfântul era dus la groapă mulțime mare de animale și păsări au venit să îl însoțească pe ultimul drum.
- Au simțit și ele că a murit sfântul?
- Da.
- La punerea sa în mormânt, fiecare din cele necuvântătoare au scos sunete de jale, ca un ultim omagiu adus sfântului lui Dumnezeu.
- Foarte interesant.
- După 40 de zile frați au deschis mormântul însă trupul sfântului nu mai era colo.
- Minune.
- Toate acestea au avut loc în anul 1323.[367]

Ceea ce putem să ne dăm seama din viața Sfântului Cosma este că el a ajuns să îl audă pe Hristos și la fel de bine mai înainte de a murii s-a învrednicit de a îl vedea pe Hristos cel înviat. Acesta este unul dintre motivele pentru care am ajuns să vorbim de Sfântul Cosma în această carte. Aceasta fiindcă Sfântul Cosma a fost un ales al lui Hristos căruia Hristos i-a descoperit ce trebuie să facă odată ce a ajuns în viața monahală. Sfinții sunt persoane:

- speciale,
- deosebite,
- aparte
- și minunate.

Fiindcă ei sunt dispuși să slujească lui Hristos de mai multe ori Hristos li S-a descoperit în persoană. Nu trebuie să uităm prin urmare de sfinți și în nici un fel nu trebuie să cădem în greșeala de a îi socotii ca oameni

[367]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/septembrie/septembrie22.htm (accesat p3 16.08.2021).

obişnuiţi. Sfinţii creştin ortodocşi au apărut în istorie fiindcă Hristos a făcut acest lucru posibil prin întruparea Sa. Sfântul Ioan Hrisostom spune: „Se cădea să fie netulburat pântecele acela în care a păşit Creatorul universului! Se cădea să fie lipsit de orice frământare sufletească sufletul care a fost învrednicit să slujească unor taine atât de mari! Aceasta este pricina pentru care îngerul o vesteşte pe Fecioară înainte de zămislire, iar pe Iosif, atunci când avea să nască”.[368]

Sfântul Ioan Teologul a fost cel care l-a identificat pe Hristos ca fiind lumină. Când Sfântul Ioan a spus în Evanghelia sa că: “lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o” (Ioan 1, 5) el s-a referit la Hristos. După cum am putut să vedem în arătările de mai sus Hristos se arată în lumină. Aceasta fiindcă orice lumină iasă de la Hristos. Știm că sunt mai multe feluri de lumină:

1. Lumina fizică,
2. Lumina minții sau lumina intelectuală (sapiențială)
3. Și lumina necreată a lui Dumnezeu de care ne-a vorbit Sfântul Grigorie Palama.

Lumina fizică știm care este: este lumina care vine de la soare, lună și stele. Mai nou și omul a ajuns să creeze lumină prin invenția luminii electrice. A doua categorie de lumină, lumina intelectuală trebuie să ştim că şi ea vine tot de la Hristos. Lumina minții este o lumină care îl scoate pe om din neştiinţă. Neştiinţa şi ignoranța trebuie să ştim că este asemenea unui întuneric. Omul neștiutor este un om care se află în întuneric. Iată de ce știința ajunge să îl ilumineze pe om și să îl scoată din întuneric. Întunericul neştiinţei are mai multe efecte negative asupra omului:

- primitivism,
- barbarie,
- grosolănie,
- ignoranță,
- neștiință,
- viața redusă doar la instinct etc.

Iată de ce omul trebuie să iese din întunericul neştiinţei şi să vină la lumina cunoştinţei de Dumnezeu. Este cu adevărat *întunericul întunericurilor* a ajunge să nu Îl cunoşti pe Dumnezeu. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că omul ajunge să fie unul care să se sălbăticească fără de Dumnezeu. Dacă este ceva care îl ridică pe om este cu adevărat relația cu Dumnezeu sau mai bine spus cunoaşterea lui Dumnezeu. Este bine să ştim că Dumnezeu i-a dat omului minte pentru:

- ca să cunoască,
- să se lumineze,
- să se edifice
- și să iese din ignoranță.[369]

Cu privire la lumina sapiențială sau mai bine spus al lumina minții trebuie să știm că oamenii nu sunt identici. Nu sunt identici fiindcă oamenii ajung să fie unii care să fie diferiți. Unii sunt genii și fac mari descoperiri științifice în timp ce alții sunt mai modești cu privire la cunoaștere. Iată de ce trebuie să avem lucrurile bine definite. Însă trebuie să știm că și lumina minții vine tot de la Hristos. Pentru aceasta noi trebuie să îi mulțumim lui Hristos pentru ea la fel cum magii au adus lui Hristos smirnă, tămâie și aur. Sfântul Ioan Hrisostom spune în acest sens: „Apoi magii nu numai că I s-au închinat, ci, deschizând vistieriile lor, I-au adus daruri; şi daruri nu ca unui om, ci ca unui Dumnezeu. Că tămâia şi smirna sunt simboluri ale lui Dumnezeu. Ce i-a făcut, dar, pe magi să se închine Lui?Aceea ce i-a făcut să plece din ţara lor şi să facă un drum atât de lung, anume: steaua şi lumina pusă de Dumnezeu în sufletul lor; ele i-au călăuzit treptat spre o cunoaştere mai desăvârşită a lucrurilor. De n-ar fi fost asta, nici nu I-ar fi arătat Pruncului o cinste atât de mare, când toate cele din jurul Lui erau sărăcăcioase. Nimic din cele văzute de ei nu era strălucitor şi mare, ci o iesle, o colibă şi o Mamă săracă, ca să vezi descoperită filosofia magilor, ca să cunoşti că n-au venit la El ca la simplu om, ci ca la Dumnezeu şi binefăcător. De aceea nu i-a smintit nimic din cele văzute, ci I s-au închinat şi I-au adus daruri,

---

[368] Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* Omilia IV, V, în PSB, voi. 23, p. 54.

[369]Mai mulți părinți filocalici vorbesc despre ignoranță ca fiind un păcat. De ce? Fiindcă Dumnezeu nu ne vrea ignoranți. La fel de bine ignoranța este un lucru care ne face mult rău fiindcă ea ne ține în întuneric intelectual. Omul trebuie să își folosească mintea și să ajungă să se bucure de rezultatele venite în urma folosirii ei. Mintea prin urmare este un lucru care ne face să fim mult mai deschiși și înțelegători cu lumea din jur și la fel de bine ne îmbunătățește viața. Nu trebuie să uităm acest lucru și trebuie să fim conștienți de el. Omul ignorant este un om care în loc să se edifice ajunge să se animalizeze. Nu că este ceva rău cu animalele ci mai mult trebuie să știm că animalizarea nu este un lucru bun pentru om.

lipsite de toată greutatea legii iudaice; că nu I-au jertfit oi și viței, ci daruri care erau aproape de filosofia Bisericii noastre, adică: credință, ascultare și dragoste”.[370]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfinților mucenici Carp, Papil, Agatodor și Agatonica. Mai precis arătarea lui Hristos a avut loc către Sfântul Carp. Acești mucenici au trăit pe vremea împăratului roman Deciu când proconsul în Asia era Valerian. Ei erau doctori de meserie. Sfântul Carp a fost episcop al tiatirilor și Papil a fost hirotonit diacon de el. S-a aflat despre ei că sunt creștini care au ajuns să fie prinși de ighemonul locului care le-a cerut să jertfească idolilor. Au fost legați de cai care au mers cu ei din Tiatira până în Sardia. Acolo au fost legați de un stâlp și strunjiți cu unelte de fier. Sfântul Agatodor a fost întărit atunci de un înger. Sfântul Agatodor a fost bătut cu toiege și așa și-a dat sufletul în mâna lui Hristos. Fiind spânzurat de lemn Sfântul Carp a râs.

- De ce râzi? L-a întrebat ighemonul.
- Fiindcă am văzut mărirea lui Hristos.

Mai apoi sfinții au fost supuși la multe alte chinuri din care au ieșit nevătămați. În cele din urmă li s-a tăria capetele.[371]

Pe ultimul plan al lui Hristos Lumina trebuie să știm că este lumina necreată a lui Dumnezeu. Această lumină a primit mai multe nume:

- lumină spirituală,
- lumină nematerială,
- lumină taborică,
- lumină necreată
- sau lumină harică.

Am putut vede că mai multe arătări ale lui Hristos au avut loc în lumină. Ei bine în Evul Mediu au fost mai mulți teologi care au voit să știe dacă această lumină este creată sau necreată. Aceste întrebări au culminat cu secolul al XIV-lea în ceea ce în teologia creștin ortodoxă se cunoaște în zilele noastre cu numele de: controversa palamită. I se spune controversa palamită fiindcă a fost Sfântul Grigorie Palama care a pus capăt acestei controverse teologice. Opinia ortodoxă susține că lumina care iasă din Dumnezeu Hristos este o lumină:

- necreată,
- nu este fizică
- și nu este materială.

Acest lucru trebuie să fie înțeles ca faptul că lumina lui Dumnezeu este una care iasă din ființa lui Dumnezeu și nu este creată ca lumina fizică.[372]

A fost catolicul Varlaam și urmașul său Alchindin care susțineau că lumina lui Hristos este una creată și că de fapt Dumnezeu poate să fie cunoscut în ființa Lui. Acest lucru a fost respins de Sfântul Grigorie Palama care a susținut că de fapt lumina lui Dumnezeu este necreată ca una care iasă din ființa lui Dumnezeu. Noi oamenii - în acest veac sau în veacul ce va să fie - ajungem să vedem lumina lui Dumnezeu dar în nici un fel nu ajungem să vedem ființa lui Dumnezeu.

Prin urmare ființa lui Dumnezeu:

- nu este accesibilă,
- nu poate fi cunoscută
- și este transcendentă

pentru om. Este și firesc să fie așa din moment ce Dumnezeu este o ființă supranaturală. Faptul că ființa lui Dumnezeu este în totalitate inaccesibilă omului nu trebuie să ne facă să credem că nu putem ajunge să Îl cunoaștem pe Dumnezeu. Cunoașterea în:

- harul,
- energia
- și lumina

lui Dumnezeu este o cunoaștere care este proprie lui omului. Această cunoaștere este posibilă și fiindcă Hristos s-a făcut om. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „dar din Sfânta Fecioară s-a născut trupul dumnezeiesc, plăsmuit negrăit în Sfânta Fecioară, neținând seama de legile firii. Căci n-a avut lipsă de o aducere în ființă prin

---

[370] Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei,* Omilia VIII, I, în PSB, voi. 23, p. 101.

[371]https://www.calendar-ortodox.ro/luna/octombrie/octombrie13.htm (accesat pe 16.08.2021).

[372]A se vedea în acest sens Dumitru Stăniloae, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama* (București, 2006 reeditare).

sămânţă întâiul născut dintre sfinţi, începătura celor ce au primit naşterea a doua din Dumnezeu prin Duhul, despre care s-a spus limpede: Care nu din sânge, nici din voia trupului, ci din Dumnezeu s-au născut (Ioan 1, 13). Deci a scăpat de osânda legii Sfânta Fecioară, nefiind însămânţată nicidecum, ci zămislind Pruncul dumnezeiesc prin lucrarea Sfântului Duh".[373]

O altă cunoaştere a lui Hristos sau mai bine spus o alt descoperire a lui Hristos este că Hristos este iubire. Ştim că iubirea este unul dintre cele mai:

- frumoase,
- sublime,
- înălțătoare
- și minunate

sentimente din lume. Iubirea a ajuns să fie:

- cântată de muzicieni,
- scrisă de poeți și scriitori,
- sculptată,
- pictată
- sau lăudată de mari retori.

Iubirea este - se poate spune - motorul acestei lumi. Acesta fiindcă prin iubire ajungem să ne deschidem unii faţă de alţii. Nici un copil nu se poate naşte în această lume dacă nu există iubire. La fel de bine pentru ca un copil:

- să se poate dezvolta
- și să poată creşte

are nevoie de iubire. S-a vorbit mai recent și de iubire ca un sentiment cosmic în ceea ce se denumeşte ca fiind cosmoza.[374]

Omul este o fiinţă care iubeşte fiindcă "Dumnezeu este iubire" (1 Ioan 4, 8) după cum ne spunea Sfântul Ioan Teologul. Iubirea este cea care l-a determinat pe Dumnezeu să aducă lumea văzută din nefiinţă la fiinţă. Înțelegem din aceasta că această lume putea sau nu putea să existe. De ce? Fiindcă a fost Dumnezeu care fiindcă este iubire a decis ca lumea și omul să vină în fiinţă. Omul trebuie:

- să fie recunoscător
- să mulțumească
- și să fie loial

lui Dumnezeu.

Iubirea este un sentiment:

- nobil,
- frumos,
- special
- și deosebit.

Noi cei care suntem în slujba lui Dumnezeu trebuie să ştim că suntem în slujba iubirii fiindcă Dumnezeul nostru este un Dumnezeu al iubirii. Dacă iubirea vine de la Dumnezeu de unde vine ura? Ura ştim că vine de la diavol care este ură pură fiindcă el urăşte pe toată lume. Diavolul urăşte atât de mult lumea creată de Dumnezeu că a ajuns să introducă moralitatea în această lume cu speranţa că lumea va fi distrusă deplin. Iată cât de mare este ura diavolului asupra lui Dumnezeu și a creației Sale. Trebuie să fim conștienți de ura diavolului și să știm că ea este veşnică şi ireversibilă. În timp ce ura dezbină, ura uneşte. Acest lucru a fost arătat de Sfântul Chiril al Alexandriei: „(...) să înţelegi şi cele despre hainele Lui. Ele s-au împărţit în patru părţi, dar cămaşa a rămas nesfâşiată. Şi nu se va greşi cu nimic, adăugându-se că, dacă cineva a luat cămaşa ţesută de sus ca un întreg nesfâşiat, în înţelesul ei mai înalt se indică Sfântul Trup al lui Hristos, pentru alcătuirea lui unitară, fară unirea şi contribuţia bărbatului şi femeii, fiind ţesut în forma cuvenită prin lucrarea şi puterea de sus a Duhului. Aceste explicaţii nu aduc nici o pagubă credinţei, ci descoperă înţelesul cel de folos, care nu trebuie respins, ci mai degrabă primit ca fiind cea mai bună descoperire a minţii".[375]

Doi creştini discutau într-o zi cele folositoare sufletului.

---

[373] Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinare în Duh și Adevăr,* Cartea a XV-a, în PSB, voi. 38, pp. 539-540.

[374]A se vedea Elena Petreşteanu, *Cosmoza* (Editura Ideea Europeană, 2014).

[375] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a XH-a, Introducere, în PSB, voi. 41, p. 1124.

- Și cum mai ești?
- Mărire Domnului, bine.
- Mă bucur.
- Și tu?
- Și eu.
- Știi ce am aflat zilele astea?
- Nu.
- Tu ai auzit vreodată de Sfântul Petru Vameșul?
- Nu.
- Păcat.
- De ce?
- Fiindcă a avut o viață foarte interesantă.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Sfântul Petru Vameșul este prăznuit în Biserica Ortodoxă pe data de 22 septembrie.
- Și?
- Sfântul Petru Vameșul a trăit în vechime în părțile Africii.
- Departe.
- Așa este.
- Continuă, te ascult.
- Ei bine el era un om necredincios.
- Adică?
- Nu credea în Dumnezeu.
- Vai ce păcat.
- Și mai mult decât atât.
- Ce?
- Era nemilostiv deși era foarte bogat.
- Nu ajuta nici un sărac?
- Da.
- Păi cum așa?
- Era foarte hapsân, zgârcit și lacom.
- Se gândea numai la sine?
- Da.
- Ce păcat.
- Se spune că în regiunea Sfântului Petru Vameșul săracii s-au adunat într-o zi și discutau.
- Uite eu am fost la o familie bogată.
- Și te-au miluit?
- Da.
- Foarte bine.
- Mă voit ruga pentru ei.
- Și noi ne rugăm pentru cei care ne-au miluit.
- Dar ce ziceți voi de Petru Vameșul?
- Este cel mai zgârcit om pe care îl știm.
- Oare nu adat milostenie nimănui?
- Nu.
- Un sărac a intervenit:
- Ce-mi veți da mie dacă eu voi merge acum și voi scoate de la dânsul milostenie?
- Săracii au făcut rămășag că nu va primii milostenie.
- A doua zi săracul s-a dus la Petru Vameșul care descărca dintr-o căruță pâine și i-a spus:
- Bogatule, fie-ți milă de mine.
- Pleacă de aici.
- Bogatule nu mă lăsa că sunt flămând.

- Pleacă, nu am nimic să îți dau.

- Bogatule te rog.

- Mânios Pentru Vameșul a aruncat o pâine după sărac în speranța că îl va alunga. Săracul a luat pâinea și a mers cu ea la restul săracilor. A câştigat rămăşagul.

- Și ce a urmat?

- După două zile Petru Vameșul s-a îmbolnăvit și a văzut în vedenie o judecată. În mijloc era o cumpănă. De-o parte a cumpenei stăteau îngeri și de cealaltă parte diavoli. Diavolii au pus în cumpănă faptele rele ale lui Petru și îngerii se întrebau:

- Ce vom face acum? Petru nu are nici o faptă bună.

- Un înger a intervenit:

- Vom pune această pâine care a aruncat-o în scârbă unui sărac.

- Imediat ce îngerul a pus pâinea în balanță ea s-a dat de partea îngerilor.

- Apoi îngerul i-a zis lui Petru:

- Mergi, sărace Petre, şi mai adaugă la pâinea aceasta, ca să nu te ia pe tine arapii aceia mârşavi şi să te ducă în chinul cel veşnic.

- Petru Vameșul s-a trezit bulversat. El și-a spus:

- Dacă o pâine, pe care am aruncat-o în faţa săracului, mi-a ajutat mie atât de mult încât nu m-au luat pe mine diavolii, cu cât mai mult milostenia cea multă, făcută cu blândeţe şi cu osârdie, va ajuta acelora care, fără cruţare, îşi împart bogăţiile lor la săraci?

- Și ce a urmat? A întrebat celălalt creștin.

- De atunci Petru Vameșul devenit foarte milostiv.

- Foarte frumos.

- Într-o zi Petru s-a întâlnit cu un corăbier care era gol, numai piele și os.

- Te rog ajută-mă, i-a spus el lui Petru.

- Cu ce?

- Am nevoie de o haină cu care să îmi acopăr goliciunea trupului.

- Bine. Ia-o pe asta, a spus Pentru dându-i haine lui.

- Petru s-a schimbat.

- Așa este.

- Și?

- Mai apoi a putut să vadă haina lui de vânzare la târg.

- Corăbierul mințise.

- Da. Petru a mers acasă trist. Dar în acea noapte a avut un vis în care L-a văzut pe Hristos purtând haina lui.

- Este haina pe care am dat-o, a spus Petru.

- Nu te mâhni, dar, iată, de când ai dat-o săracului Eu am luat-o şi o port, precum Mă vezi, şi laud schimbarea ta cea bună, că M-ai îmbrăcat pe Mine, cel pierit de frig.[376]

Această arătare a lui Hristos circulă în lumea ortodoxă sub mai multe forme în care Sfântul Petru Vameșul nu este numit însă am voit să facem aici clar că cel care a avut această vedenie a lui Hristos cu haina este Sfântul Petru Vameșul. Este cu adevărat o vedenie remarcabilă cea avută de Sfântul Petru Vameșul. El este mințit de corăbier că are nevoie de o haină și Sfântul Petru îi dă haina sa pe care corăbierul merge și o vinde pentru ca mai apoi - cine știe - să își cumpere alcool. Sfântul Pentru Vameșul este dezamăgit de ceea ce are loc fiindcă el a crezut că a făcut o faptă bună. Ei bine Hristos intervine și i se arată în vis Sfântului Petru Vameșul îmbrăcat cu haina acea. Sfântul Petru Vameșul își dă seama că nu a îmbrăcat pe corăbier ci chiar pe Hristos. Acest lucru ne spune că orice milostenie cât de mică o facem este bine-primită de Hristos.

Putem să vedem gradul de intimitate la care a ajuns Sfântul Petru Vameșul cu Mântuitorul Hristos. Aceasta fiindcă Hristos a ajuns să poarte haina lui. Această vedenie a Sfântului Petru Vameșul este una:

- explicativă,
- clarificatoare,
- iluminatoare
- dar și pedagogică.

[376]https://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-22-sf_petru_vamesul.html (accesat pe 16.08.2021).

Vedenia este pedagogică fiindcă ea ne face conştienţi că Hristos primeşte milostenia pe care o facem noi chiar dacă noi nu vedem acest lucru.[377]

CAPITOLUL 19

ELEMENTUL IMPREVIZIBIL ȘI SPONTAN AL ARĂTĂRILOR MÂNTUITORULUI HRISTOS

Din arătările Domnului Hristos către sfinții creștin ortodocși se poate vedea că Hristos este:
- imprevizibil
- și spontan.

Aceasta fiindcă după cum am spus nu există o metodă sigură de a ajunge să Îl vezi pe Hristos cel înviat. Totuși se poate vedea că de cele mai multe ori Hristos s-a arătat pe Sine în momente:
- critice,
- de răscruce,
- dificile
- și grele.

Acest lucru nu înseamnă că există o formulă a arătărilor lui Hristos. Ceea ce trebuie să știm este că Hristos nu se arată asemenea unui formule magice. Sunt unii care deși nu practică magia au o mentalitate magică. Aceasta fiindcă ei cred că Hristos funcționează magic. Rostești formula și imediat obții rezultatul. Ei bine lucrurile nu stau așa cu Hristos. Aceasta fiindcă Hristos este:
- liber,
- de Sine stătător,
- cu voință proprie
- și cu discernământ propriu.

Totuşi se poate vedea că mai în toţi cei 2009 de istorie creştin ortodoxă, Hristos s-a descoperit pe Sine prin arătările Sale unor aleşi ai Lui. Am putut vedea că arătările lui Hristos au fost mai intense la începuturile creştinismului când El a venit în persoană pentru a îi întării pe mucenici să treacă cu bine proba martiriului. Aceasta fiindcă Hristos a fost alături de mucenicii lui.[378]

Este bine să ne dăm seama că sunt situații pe care noi creștinii ortodocși simpli le credem
- extreme,
- limită
- și dificile.

Se poate ca Hristos să nu creadă acest lucru fiindcă El are o cu totul altă perspectivă asupra vieții noastre fiindcă El este creatorul ei. Totuși Hristos a ieșit în întâmpinarea noastră prin întruparea Sa. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „(...) luând El trupul din Neprihănita Fecioară ca dintr-un pământ nespurcat, iar de la Sine sădind viaţa, pe care Scriptura o socoteşte suflet mintal şi chip al lui Dumnezeu, a făcut omenitatea Sa, sau S-a făcut pe Sine însuşi de bunăvoie om pentru noi în chip neschimbat, prin primirea trupului însufleţit mintal şi raţional, ca Atotputernicul”.[379] Ain aceasta trebuie să înțelegem că Hristos are două feluri de a se arăta pe Sine nouă:

1. prin întruparea Sa El a venit la noi toți
2. ;i prin arătările la sfinți El a venit în întâmpinarea unei categorii aparte de creștini.

După cum am spus în rândurile de mai sus Hristos nu discriminează și trebuie să știm că El are o cu totul altă logică care ne este net superioară. De ce logica lui Hristos ne este superioară? Fiindcă logica și gândirea noastră sunt limitate în timp ce a logica lui Hristos este:
- supranaturală,
- infinită
- și veșnică.

Este mult mai bine să ne lăsăm în logica lui Hristos decât în logica noastră ce poate s fie greșită și eronată.[380]

---

[377]A se vedea Ignatie Briancianinov, *Despre vedenii, duhuri și minuni* (București, 2017).
[378]A se vedea Florin Caragiu, *Şcoala martiriului* (Editura Platytera, 2017).
[379] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* Partea a Il-a, 111, în PSB, voi. 80, pp. 277-278.
[380]A se vedea Vasilios Bacoianis, *Hristos necunoscut. Ceea ce nu ştiam despre Iisus Hristos* (Editura De suflet, 2014).

O altă arătare a Domnului Hristos o avem din viața Sfântului Mucenic Artemie. Sfântul Artemie a mărturisit că este creştin şi pentru aceasta a fost prins şi chinuit. Mai apoi împăratul Iulian Apostatul a dat poruncă să fie închis în temniță şi să fie chinuit cu foamea şi cu setea. După acestea împăratul Iulian Apostatul s-a dus la Dafne să vorbească cu zeul Apolo aducând jertfe multe animale. Iulian Apostatul vroia să ştie de la zeu dacă îi va înfrânge pe persani fiindcă se pregătea de război. Deşi diavolul din statuia lui Apolo de obicei răspundea la întrebări, de această dată a tăcut fiindcă mai mulţi creştini au adus aproape de acel loc moaştele Sfântului Vavila. Iulian Apostatul a dat ordin să fie duse moaştele de acolo pentru a putea vorbii cu demonul Apolo. Moaştele au fost duse însă în mod neaşteptat s-a pogorât foc din cer care a ars capiştea lui Apolo.

În tot acest timp Sfântul Mucenic Artemie stătea în temniță singur când dintr-o dată i S-a arătat Hristos cu sfinții îngeri. Hristos i-a spus:

- Artemie, îmbărbătează-te, căci Eu sunt cu tine, scoţându-te din toate chinurile şi gătindu-ţi ţie cununa slavei. Precum tu M-ai mărturisit pe Mine înaintea oamenilor pe pământ, aşa şi Eu te voi mărturisi înaintea Tatălui meu Cel din ceruri. Îndrăzneşte şi te bucură, căci cu Mine vei fi în împărăţia Mea.

Din acel moment Sfântul Artemie nu a mai gustat mâncare de pe pământ fiindcă îngerii îi aduceau mâncare din cer. În cele din urmă Sfântul Artemie a fost ucis.[381]

Se poate vedea şi aici un oarecare caracter spontan al arătării lui Hristos. Aceasta fiindcă Sfântul Artemie se poate vedea că se afla într-un moment dificil. Era în temniță pentru convingerea sa de creştin. Vedem că Hristos îl vizitează pe sfânt și îl asigură de mântuirea care îi era înainte. Aceasta fiindcă arătările lui Hristos au scopul de a:

- mângâia,
- vindeca,
- întării
- fortifica
- și încredința.[382]

Arătările lui Hristos din viețile sfinților nu sunt numai spontane și neaşteptate dar la fel de bine sunt unele care au un mesaj universal: că credința creştin ortodoxă este cea adevărată. Aceasta fiindcă se poate vedea că în lumea noastră există un conflict al credinței. Sunt mai multe credințe religioase:

- diferite,
- contradictorii,
- sincretice,
- universaliste
- sau globaliste

care ne fac să ne dăm seama că trebuie să avem mai multe dovezi că Hristos este:

- viu,
- lucrător,
- eficient
- și efectiv

în credința creştin ortodoxă.

Trebuie să ştim că Acelaşi Hristos care a trăit acum 2000 de ani în Israel cu apostolii este Cel care S-a arătat sfinților creştin ortodocşi după cum ne spun Viețile sfinților. Hristos şi-a păstrat prin urmare umanitatea și a continuat să se arate ca om sfinților. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „deodată cu zămislirea, care nu trebuie cugetată nici o clipă ca anterioară, Domnul a primit şi Duhul de-viață-facător, adică insuflarea ce ţine de omenitatea Lui, sau sufletul mintal, împreună cu trupul cel din Neprihănita Fecioară, şi nu după zămislire”.[383]

Ceea ce putem deduce din arătările lui Hristos în viețile sfinților este că viața în Hristos nu este o viață:

- monotonă,

[381]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-20-sf_artemie.html (accesat 16.08.2021).

[382]Hristos vrea să ne încredințeze prin arătările Lui către sfinți că nevoințele și efortul nostru pentru El nu sunt în van ci sunt foarte:
- importante
- și prețioase
pentru El.
Ceea ce este și mai important de aici este că trebuie să deducem că Hristos este alături de noi în momente grele. Deși în aceste momente simțim că suntem singuri și părăsiți ei bine Hristos nu se părăseşte.

[383] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* Partea a II-a, 111, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, voi. 80, p. 278.

- plictisitoare,
- greoaie
- și deprimantă.

În viața în Hristos ne întâlnim cu mai multe greutăți:
- patimi,
- păcate,
- lucruri mai greu de a discerne,
- noi ispite
- și tentații neașteptate.

Fiecare dintre noi cei care suntem creştin ortodocşi trebuie să ştim că suntem unii care trebuie să ne dăm seama că cu toții avem o cale proprie şi personală a ajunge la Hristos. Calea spre Hristos prin urmare este un lucru care ne priveşte pe toți:
- personal,
- propriu
- și plenar.

Aceasta fiindcă Hristos a venit la noi însă noi trebuie să răspundem lui Hristos. Răspunsul nostru pozitiv în fața lui Hristos şi el este unul:
- spontan,
- uneori imprevizibil,
- activ
- și dinamic.

Se poate vorbii de o dinamică a vieții lui în Hristos. Aceasta fiindcă această dinamică este una care ne face să fim deschiși spre ceea ce are să ne ofere Hristos. De la Hristos trebuie să primim pe cele bune dar la fel de bine trebuie să primim și pe cele rele. Aceasta fiindcă Hristos este Unul care nu poate fi:
- negociat,
- târguit,
- condiționat
- și limitat.

Aceasta fiindcă Hristos vrea să ne înnoiască pe toți. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune în acest sens: „Săvârşind taina cu adevărat atotnouă, pentru care şi prin care au fost acelea, cea a întrupării Sale pentru noi, a înnoit firea în ce priveşte modul, dar nu raţiunea, luând trupul prin mijlocirea sufletului mintal, zămislindu-Se negrăit fără de sămânţă şi născându-Se fără stricăciune cu adevărat, ca om adevărat, având suflet mintal cu trup de la însăşi zămislirea cea negrăită”.[384]

Ceea ce este evident este că Hristos vrea să fie un motiv existenţial în viața noastră. El a spus cât se poate de clar în acest sens că: “cel ce iubeşte pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubeşte pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine” (Matei 19, 37). Ceea ce putem deduce din această afirmație este că Hristos nu vrea să fie în viața noastră ceva:
- auxiliar,
- secundar,
- fără importanță
- și fără se semnificație.

Hristos vrea ca toată viața noastră să graviteze în jurul Lui. Se poate spune că aceasta este o viață spontană fiindcă nu mai ajungem să facem voia noastră ci permanent trebuie să ne raportăm la voința lui Hristos. Aceasta fiindcă Hristos prin naşterea Sa din fecioară a venit la noi. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „(Umanul din Mântuitorul - n.n.) a fost luat din fiinţa noastră prin asumarea negrăită din sângele Preasfintei şi Neprihănitei Născătoare de Dumnezeu, cu care unindu-Se Cuvântul lui Dumnezeu ca o sămânţă, S-a făcut trup, neieşind din faptul de a fi Dumnezeu după fiinţă. Şi S-a făcut om desăvârşit ca noi, afară numai de păcat”.[385]

Un fiu duhovnicesc s-a dus la părintele lui duhovnicesc să discute cu el.
- Binecuvântați părinte.
- Domnul fiul meu.

---

[384] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, Partea aII-a, 114, în PSB, voi. 80, p. 293.

[385] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea a Il-a, „Către Preacuviosul presbiter Gheorghe”, 3, în PSB, voi. 81, p. 209.

- Cum mai sunteți părinte?
- Cu mila Domnului sunt bine.
- Mă bucur.
- Dar de ce ai venit?
- Părinte vreau să discut ceva cu sfinția ta.
- Ce anume?
- Am tot auzit în biserică de ispite.
- Da.
- Ce este acea o ispită?
- Este mai mult o încercare, un test, un examen.
- Atunci de ce unii sunt ispitiți mai mult decât alții?
- Este simplu.
- Adică?
- Oamenii sunt diferiți.
- Asta o știu.
- Unii sunt mai avansați în virtute și alți mai slabi.
- Da înțeleg.
- Ispitele vin peste noi dar noi avem libertatea să le respingem.
- Și de ce sunt mulți care nu le respins?
- Fiindcă sunt slabi în credință.
- Dar cum se face că unii sfinți au reușit să treacă peste ele?
- Asta este o discuție lungă.
- Am tot timpul părinte.
- Uite ca să îți dai seama cum sunt ispitiți sfinții îți voi spune ceva din viața Sfântului Averchie.
- Sfântul Averchie?
- Da.
- Nu am auzit de el.
- Sfântul Averchie este prăznuit de Biserica Creștin Ortodoxă pe data de 22 octombrie.
- Continuați vă ascult.
- Ei bine diavolul a prins multă ură pe Sfântul Averchie.
- De ce?
- Fiindcă era un om al virtuții.
- Și?
- Și ce a făcut diavolul?
- Ce?
- A luat chipul unei femei și s-a apropiat de sfânt.
- Binecuvântați părinte, a spus diavolul.
- Domnul, a răspuns Sfântul Averchie.
- Dar vai ce s-a întâmplat atunci.
- Ce?
- Sfântul a voit să se întoarcă cu fața să o vadă pe femeie fiindcă era cu spatele.
- Și?
- S-a împiedicat, a căzut și și-a făcut o rană la gleznă.
- Hahahaha, a început să râdă diavolul care s-a arătat pe sine în tot chipul lui hidos.
- Tu ești diavolul, a spus sfântul.
- Să nu mă socotești că sânt din diavolii cei proști şi nici pe care tu în multe feluri i-ai izgonit. Dimpotrivă, eu sânt mai-marele lor şi această rană de la mine ți-a venit, căci tămăduind pe alții de dureri să fii şi tu bolnav, a răspuns diavolul.
- Vai nu se poate, a spus fiul duhovnicesc.
- Și ce a făcut diavolul?
- A intrat în unul dintre tinerii care stăteau cu sfântul.
- Nu se poate.
- Ei bine Sfântul Averchie s-a rugat cu putere la Hristos.

- Și?

- Diavolul a ieșit din tânăr urlând:

- Multe rele îmi faci mie, Averchie şi nu mă laşi să vieţuiesc aici cu pace, dar mă voi sârgui să-ţi răsplătesc şi la bătrâneţile tale te voi sili să alergi la cetatea Romei, spus diavolul.

- Și după aceasta diavolul a dispărut.

- Și ce a făcut sfântul?

- 7 zile s-a rugat ca Hristos ă nu îi dea putere asupra lui.

- Și?

- În a VII-a noapte i S-a arătat Hristos.

- Și ce a i-a spus Hristos?

- Averchie, cu a Mea purtare de grijă vei merge la Roma, ca să fie şi mai bine cunoscut numele Meu acolo; deci nu te teme, căci darul Meu va fi cu tine.

- Deci Hristos nu l-a părăsit pe Sfântul Averchie?

- În nici un caz.

- Și s-a dus Sfântul la Roma?

- Da.

- Dar Hristos a fost cu sfântul nu?

- Evident.

- Foarte interesant.

- Este. Deci vezi cum a fost ispitit Sfântul Averchie?

- Da. A venit diavolul în persoană.

- Diavolul totdeauna vine în persoană numai că nu este lăsat să fie văzut.

- De ce?

- Fiindcă este urât și ne-am speria de el de moarte.

- Da?

- Da.

- Deci toate ispitele vin de la diavol?

- Nu toate.

- Dar de unde mai vin?

- Mai vine de la lume și de la noi înșine.

- Înțeleg părintele meu.

- Deci vezi că Sfântul Averchie l-a văzut pe Hristos.

- Da.

- Acum ești lămurit cu privire la ispite?

- Da părintele meu.[386]

Avem aici o nouă arătare a lui Hristos în viața Sfântului Averchie care se poate vedea că a venit când Sfântul a trecut prin mai multe:

- încercări,
- ispite,
- neplăceri
- și dureri

pe care diavolul l-a adus în fața lui. Din lucrarea diavolului se poate vedea că Sfântul Averchie a ajuns să aibă o mare rană la gleznă fiindcă diavolul a voit să i-o facă ca răzbunare la faptul că sfântul vindeca oameni prin rugăciune. Se poate vedea aici cât de:

- căzut,
- nociv,
- răzbunător
- și rău este diavolul.

Știm că Sfântul Averchie a trăit pe vremea Imperiului Roman în timpul împăratului Marcu Aureliu. Iisus i S-a mai arătat Sfântului Avechie și cu altă ocazie. Era un praznic idolesc în care păgânii dănțuiau pe lângă statuile dolilor ca ieșiți din minți. Sfântul a simțit părere de rău și s-a rugat lui Hristos: „Dumnezeul veacurilor și Doamne al milei, Cel ce ai zidit lumea și o stăpânești, Cel ce ai trimis pe Unul născut, Fiul Tău, pe pământ, ca să

[386]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-22-sf_averchie.html (accesat pe 16.08.2021).

se întrupeze pentru om, Tu caută acum din cer spre toată partea cea de sub cer şi nu trece cu vederea nici această cetate în care m-ai pus pe mine păstor oilor Tale celor cuvântătoare, ci vezi pe oamenii cei întunecaţi din ea, care cinstea ce Ţi se cuvine Ţie o dau necuraţilor idoli şi lucrului făcut de mâinile lor. Izbăveşte pe aceşti rătăciţi de pierzarea lor, din întuneric adu-i pe ei la lumina Ta şi să-i numeri cu turma Ta cea aleasă".

Atunci Hristos i S-a arătat în chipul unui tânăr frumos cu un toiag în mână şi i-a spus:

- Averchie, în numele Meu acum să mergi şi cu acest toiag să sfărâmi pe începătorii rătăcirii.

Sfântul s-a dus şi a distrus capiştea zeului Apolo.[387]

Dacă este să privim viața din prismă biblică trebuie să ştim că aceste arătări ale lui Hristos nu ar fi fost menite să fie:

- spontane,
- rare,
- neaşteptate
- și dintr-o dată.

Ştim că în Eden primii oameni se bucurau de vederea lui Dumnezeu permanent. Ei bine omul ajunge să păcătuiască și prin păcat să se separe de Dumnezeu. Este evident că în acest mod arătările lui Dumnezeu - şi implicit a lui Hristos - ajung:

- să se rărească,
- se împuținează
- să devină tot mai puține.

Dacă omul ar fi rămas în grădina raiului el ar fi fost într-o comuniune:

- totală,
- deplină
- integrală
- și plenară

cu Dumnezeu.[388]

Arătările lui Hristos din Viețile sfinților sunt o invitație pe care fiecare dintre noi creştinii ortodocşi trebuie să o acceptăm fiindcă în acest mod vom ajunge să fim unii care să ne dăm seama de faptul că suntem:

- chemați,
- meniți
- și destinați

la o viață cu Hristos. Viața cu Hristos nu este o viață fără de greutăți și fără de ispite însă este o viață frumoasă. Este o viață frumoasă fiindcă ea se bazează pe ceea ce este esențial. Se poate vedea că în lumea noastră sunt mulți care sunt atrași de tot felul de:

- deșertăciuni,
- lucruri fără importanță,
- lucruri efemere
- și realități perisabile.

Dincolo de toate aceste deșertăciuni ale lumii trebuie să ştim că omul lumii de azi caută ceva mai profund. Acest lucru profund nu poate fi altul decât Hristos. Hristos este disponibil să fie Unul cu care să fim în comuniune. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „omenescul Lui se deosebeşte de al nostru nu pentru rațiunea firii, ci pentru modul nou al naşterii, fiind Acelaşi ca noi, dar nu Acelaşi după naşterea fără sământă, deoarece nu e umanitatea simplă, ci cu adevărat a Celui ce S-a făcut om pentru noi. Deci şi capacitatea Lui de a voi era adevărat naturală ca a noastră, dar era întipărită totodată dumnezeieşte într-un chip mai presus de noi. Căci e

[387]https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfantului-ierarh-intocmai-cu-apostolii-averchie-episcopul-ierapolei (accesat pe 26.01.2022).

[388]Aşa este explică cum arătările lui Hristos sunt atât de rare şi sporadice în istoria lumii. Mai muli mai că nu ştiu mai nimic despre ele. Iată de ce am considerat că a scrie o carte despre hristofaniile lui Hristos din viețile sfinților ar putea să împrospăteze pentru mulți realitatea lui Hristos. Hristos este viu și El este:

- dincolo
- sau mai bine spus

transcendent istoriei. Cu Hristos acum nu ne întâlnim ca Unul ce este parte din istorie (la fel cum au făcut apostolii) ci ca Unul care este superior și dincolo de istorie.

vădit că naşterea fără de sămânţă şi cea prin sămânţă nu taie firea (a Lui de a noastră), ci ele sunt deosebiri păstrând aceleaşi firi, precum şi nenaşterea şi naşterea".[389]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Cuvioasei Levchipia. Se spune că această sfântă a cerut Cuviosului Onufrie să o boteze. După aceasta pentru ca să nu se împreuneze cu soțul ei sfânta s-a prefăcut că este bolnavă timp de 8 zile. După aceste 8 zile sfânta a putut să îl vadă pe Hristos pe cruce cum i-a spus mai multe cuvinte de mângâiere și de încurajare. Apoi Hristos i-a spus că îi va dezlega nerodirea și va naște un fiu care îi va urma în patimile Sale și va moștenii împărăția Sa. După această vedenie Sfânta Levchipia a simțit multă mângâiere duhovnicească și de atunci a avut o pomenire a patimilor pentru toată viața.[390]

Avem aici o arătare cu totul specială. Aceasta fiindcă se poate vedea că Hristos se arată pe cruce. Sunt mai multă arătări ale sfinților care ajung să Îl vadă pe Hristos pe cruce. De ce? Pentru a împrospăta în memoria sfinților și a noastră a creştinilor ortodocşi simplii că Hristos a fost răstignit. Nu trebuie să uităm de răstignirea lui Hristos, unul dintre cele mai rușinoase moduri de moarte din lume. Atunci când noi uită de viața lui Hristos și de modul cu El:

- a trăit,
- a viețuit,
- a suferit
- și a pătimit

trebuie să știm că se poate ca Însuși Hristos să ne reamintească aceste lucruri.

La fel de bine se poate vedea că Hristos deși era pe cruce o mângâie pe Cuvioasa Levchipia și mai mult decât atât profețește. Iisus profețește că sterilitatea cuvioasei se va deschide și ea va avea un fiu. Este același Hristos care i-a spus Sfântului apostol Petru că nu va cânta cocoşul în noaptea prinderii Sale până el nu se va fi lepădat de Hristos de 3 ori. Acest lucru trebuie să ne facă să vedem asemănarea dintre profeția făcută Cuvioasei Levchipia și profeția făcută Sfântului apostol Petru.

Dacă este să studiem mai amănunțit detaliile din viața lui Hristos din Noul Testament și Viețile sfinților vom putea vedea mai multe:

- asemănări,
- lucruri comune,
- paralelisme
- și similarități.

Aceasta fiindcă Același Hristos din Noul Testament a lucrat și cu sfinții din Viețile sfinților. Trebuie să vedem acest lucru deși el este negat de mai multe alte religii. Pentru restul religiilor Hristos nu este nimic mai mult decât un simplu:

- profet,
- guru,
- învățător
- sau iluminat.

Pentru noi creştinii ortodocşi Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu întrupat. El și-a arătat dumnezeirea Sa nu numai apostolilor în timpul vieții Sale pământeşti ci la el de bine și sfinților creştin ortodocşi de după El. Scriitorul bisericesc Eusebiu de Cezareea spune: „(...) n-avea nici să decadă din ce fusese El mai înainte şi să se lepede de dumnezeirea Sa. Fiindcă dacă nici măcar razelor soarelui nu li se întâmplă nimic - deşi ele răzbat până-n tot locul şi se aştern în drumul lor, printre altele, şi peste necurăţia mortăciunilor - ei bine cu atât mai puţin ar putea pătimi netrupeasca putere a Cuvântului lui Dumnezeu, în sinea ei; şi cu atât mai puţin va fi fost ea afectată sau degradată din starea ei anterioară, de vreme ce legătura ei cu trupul va fi fost făcută în afara legilor trupului".[391]

Din afirmația de mai sus înțelegem că Hristos este asemenea unei lumini care ajunge să lumineze pe toți chiar și pe cei care sunt necredincioși și nu vor să știe de Hristos. Deși Hristos îi luminează totuși ei:

- nu răspund,
- nu se deschid,
- nu vor să primească

[389] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea a Il-a, „Către Preacuviosul presbiter Gheorghe", 3, în PSB, voi. 81, p. 210.

[390]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-05-sf_galaction_si_epistimia.html (accesat pe 17.08.2021).

[391] Eusebiu de Cezareea, *Viața lui Constantin cel Mare*, „Despre Sfântul Mormânt", 14.4, în PSB, voi. 14, p. 234.

- și nici nu vor să găzduiască

lumina lui Hristos. Eusebiu de Cezareea ne spune că după cum soarele luminează "necurăția mortăciunilor" fără să fie vătămat, ei bine la fel și lumina lui Hristos vine la:

- cei răi,
- ce păcătoși,
- cei nedrepți,
- ci vicleni
- și la cei mincinoși.

Aceasta fiindcă este bine să știm că vrea să cuprindă întreaga lume. Au fost mai mulți teologi care au spus că Hristos a murit pe cruce cu brațele deschis fiindcă a voit să cuprindă cu ele întreaga umanitate. Sfântul Grigorie de Nyssa spune și el în acest sens: „când ne uităm la o lumină aprinsă, vedem lumina, dar şi materia din care se alimentează şi mintea le distinge pe una de alta, dar nu le poate despărţi spre a arăta într-un loc focul şi în altul materia respectivă, ci amândouă formează un întreg, o torţă. Tot aşa şi în ceea ce ne preocupă. Fiindcă nimeni nu are voie să obiecteze că, de exemplu, în pilda respectivă, focul e trecător şi nu reţinem decât ceea ce e esenţial luminării, restul nu ne interesează. După cum vedem, aşadar, că se întinde flacăra torţei pe toată faţa materiei, dar n-o vedem închizându-se şi mărginindu-se numai la volumul ei, tot aşa, în legătură cu unirea firii dumnezeieşti sau cu apropierea ei de cea omenească, cine ne opreşte să ne formăm cu privire la această unire sau apropiere o idee vrednică de Dumnezeire, convinşi fiind că, deşi se află în om, această Dumnezeire n-are margini?"[392]

Din afirmația Sfântului Grigorie de Nyssa înțelegem că:

1. lumina lui Hristos cuprinde întreaga lume
2. și este destul de multă lumină care să cuprindă lumea.

Totuși Hristos respectă

- libertatea
- și voința

omului. Hristos nu îl forțează pe om să Îl primească. Aceasta fiindcă omul este liber să ajungă să primească sau să respingă pe Hristos. Hristos însă vine la toți dintre noi sub o formă sau alta. Aceasta fiindcă El este Unul care știe că șansa mântuirii trebuie să o aibă orice om. Asemenea unui doctor Hristos vine să ne vindece fără ca el să se contamineze cu bolile noastre spirituale:

- păcatul,
- patima,
- răutatea
- sau ura.

Tot Sfântul Grigorie de Nyssa spune: „dacă (...) am afirma că Dumnezeu S-a unit cu firea noastră, care ea însăşi tot din El îşi are începutul şi fiinţa, atunci în ce constă greşeala credinţei noastre cu privire la ideea despre Dumnezeu, câtă vreme nu există nicăieri în această credinţă a noastră despre Dumnezeu nici o înclinare spre patimă sau spre slăbiciune? Căci noi nu zicem, că doctorul care vindecă pe bolnav, trebuie neapărat să se îmbolnăvească şi el, ci vom spune că, chiar dacă ia contact cu boala, el tot rămâne teafăr".[393]

Hristos vrea să ne vindece sufletele noastre însă noi trebuie să fim sinceri și să mergem să ne spovedim păcatele noastre cele pe care nu le știe nimeni. Numai așa vom ajunge să ne vindecăm și să ajungem să fim unii care să ne punem leac pe rănile care ne dor. Trebuie să știm că vindecarea lui Hristos vine numai în măsura în care Îl lăsăm pe Hristos să acționeze asupra noastră. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „Nimeni nu s-a suit la cer, decât Cel ce S-a pogorât din cer, Fiul Omului. Dumnezeu-Cuvântul, pogorându-Se din cer, zice că S-a pogorât Fiul Omului, refuzând să spună că S-a împărţit după întrupare în două Persoane şi neîngăduind unora să spună că altul este Fiul, Cel ce a luat templul din Fecioară pentru trebuinţa noastră, şi altul Cuvântul, Cel ce a odrăslit din Tatăl, cu păstrarea celor proprii fiecăruia după fire. Căci, precum este Cuvânt din Dumnezeu, aşa este şi om din femeie. Dar Unul este Hristos din amândouă, neîmpărţit în fiimea şi în slava demnă de Dumnezeu. Dar cele ce se cuvin numai Cuvântului le face proprii templului luat din Fecioară şi îşi împropriază cele ce se cuvin numai trupului. De aceea zice că S-a pogorât din cer Fiul Omului. Dar Se teme şi Se înspăimântă şi Se nelinişteşte în vremea patimii. Căci s-au înfăţişat ca suferite de El patimile cuvenite numai umanităţii".[394]

---

[392] Sf. Grigorie de Nyssa,*Marele cuvânt catehetic,* cap. 10, în *PSB,* voi. 30, pp. 306-307.

[393] Sf. Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic,* cap. 16, în PSB, voi. 30, p. 312.

[394] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Cartea a Il-a, cap. I, în PSB, voi. 41, p. 175.

Doi călugări dintr-o mănăstire din Grecia discutau.
- Știi ce mă întrebam eu zilele astea?
- Ce anume?
- Cum trebuie să fie un patriarh?
- Patriarh?
- Da.
- Trebuie să fie un model şi un exemplu în toate cele duhovniceşti.
- Îmi dau seama de asta.
- Și atunci?
- Eu nu am prea avut contacte cu patriarhi.
- Și?
- Nu prea ştiu cum este viața de patriarh.
- Îți voi spune eu.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Uite zilele astea am citit viața Sfântului Atanasie Patriarhul Constantinopolului.
- Nu am auzit de el.
- A fost un patriarh care fiindcă a stat în pustie a fost de două ori patriarh.
- Când?
- Prima dată 1289 și 1293 și a doua oară între 1303-1311.
- Și de ce s-a retras din scaunul de patriarh.
- Îți voi spune pe măsură ce voi povestii viața lui.
- Sfântul patriarh Atanasie s-a născut în cetatea Adrianopolis.
- Deci era grec nu?
- Da. Numele lui de mirean a fost de Alexie.
- Frumos nume.
- Iubind viața de monah a părăsit casa de baştină şi s-a dus la Tesalonic unde a fost călugărit cu numele de Acachie.
- Interesant.
- După aceasta s-a dus la Muntele Athos la mănăstirea Esfigmenu unde ceva minunat s-a întâmplat.
- Ce anume?
- A primit darul lacrimilor.
- Ce frumos.
- Se spune despre Acachie că era plăcut la toți călugării de la Esfigmenu fiindcă era potolit și blând în purtarea sa.
- Ca un sfânt nu?
- Da. În această perioadă a făcut un pelerinaj la Ierusalim și mai apoi la Muntele Patra unde a stat ca pustnic o perioadă de timp.
- S-a nevoit?
- Da. De aici a plecat la mănăstirea Auxention, după care la Muntele Galanteea la Mănăstirea sfințitului Lazăr unde a primit schima îngerească și a primit numele de Atanasie.
- A, deci de aceea se numeşte Sfântul Atanasie.
- Da. Dar aici a avut loc o minune.
- Ce minune?
- A putut să audă cum vocea lui Iisus a ieşit dintr-un crucifix și îl chema la slujirea preoțească.
- Minunat.
- Așa este.
- Și ce a urmat?
- După zece ani Sfântul Atanasie din nou la Athos.
- Mult timp.
- Fiindcă la Athos au apărut mai multe tulburări s-a retras din nou la Mănăstirea din Galanteea.
- Și?

- Pe acea vreme patriarh al Constantinopolului era Ioan Bekkos. Fiindcă au fost mai mult e tulburări scaunul patriarhal a rămas liber.

- Și ce s-a întâmplat?

- Binecredincniosul împărat Andronicos Paleologos a făcut un consiliu care l-a ales pe Sfântul Atanasie patriarh în anul 1289.

- Ce bine.

- Ca patriarh Sfântul Atanasie a fost extrem de strict lucru ce a atras cu sine nemulțumirea așa că în anul 1293 clerul aflat la putere în Constantinopol l-a obligat pe Sfântul Atanasie să se retragă din scaun.

- Și ce a făcut sfântul?

- S-a retras din scaun la mănăstirea sa.

- Și mai apoi a fost chemat din nou ca patriarh?

- Da. A doua oară a stat patriarh până în anul 1311 când s-a retras din nou la mănăstirea sa. Aici din nou a avut loc un lucru minunat.

- Ce?

- Sfântul a putut să Îl vadă pe Hristos cu mâinile întinse pe cruce care i-a spus:

- Pentru ce ai lăsat oile ce ţi s-au încredinţat în mâinile tale, singure şi nepăscute, şi le risipesc lupii şi le mănâncă? Eu, Dumnezeu fiind, am primit să port trup omenesc şi să Mă răstignesc pentru mântuirea oamenilor, iar tu nu rabzi greutatea clevetirii, ci te-ai depărtat de Biserică, ca un ostaş fricos şi mic la suflet.

- Și ce a făcut sfântul?

- A căzut la pământ și și-a cerut iertare de la Hristos.

- Foarte frumos.

- Este.

- Și ce a urmat?

- Sfântul nu s-a ridicat de pământ până nu a simțit în inima lui că Hristos l-a iertat.

- Foarte impresionat.

- Dar sfântul nu s-a mai întors pe scaunul de patriarh.

- Nu?

- Nu. S-a nevoit așa până în ceasul în care a murit.

- Și asta este toată viața Sfântului Patriarh Atanasie?

- Da.

- Ei da, acesta a fost un patriarh adevărat.

- Așa este.

- Mulțumesc de exemplul dat.[395]

Din cele spuse mai sus se poate vedea că Sfântul patriarh Atanasie a ajuns să Îl vadă pe Hristos de două ori:

1. prima dată a putut să Îl audă pe Hristos dintr-un crucifix care i-a spus că trebuie să accepte taina preoției

2. și a doua oară Hristos i se arată sfântului la finalul vieții când a fost din nou scos din scaunul de patriarh din cauza stricteții sale.

Sfântul Patriarh Atanasie trebuie să știm că a fost unul care fiindcă a fost

- curat,
- cinstit
- și onest

a avut de suferit în această viață. Totuși el nu a făcut nici un:

- rabat,
- compromis
- și cădere

cu tulburările lumii din jur. Era foarte simplu pentru Sfântul Atanasie să meargă după dictonul *lasă-te dus de val*. Se poate vedea că el nu a lăsat nimic rău şi nici o neorânduială să îl depăşească. El a urmat lui Hristos cu toată inima fiindcă a ştiut că după cum ne spune Sfântul Chiril al Alexandriei: „El legiuieşte cele ce le voieşte, şi a fost

[395]Din *Viețile sfinților* pe Octombrie la Sfântul Atanasie patriarhul Constantinopolului p. 165.

Mijlocitor în înțelesul că în El s-au întâlnit şi s-au adunat într-o unitate Dumnezeirea şi omenitatea. Căci prin Hristos se înțeleg acestea amândouă deodată".[396]

CAPITOLUL 20

SFINȚII CREŞTIN ORTODOCȘI: MAI ACTUALI CA NICIODATĂ ÎNTR-O LUME BULVERSATĂ

Trăim într-o lume care se poate vedea că merge pe căi străine de adevăr. Aceasta fiindcă omul de azi în loc să aibă nişte:

- repere,
- modele
- și exemple

sănătoase de urmat ajunge să se compromită cu ultima modă. Se consideră în zilele noastre că sfinții creştin ortodocși sunt persoane care nu mai au nimic să ne spună. Pentru cei mai mulți contemporani de ai noştri sfinții creştin ortodocși sunt total necunoscuți. De ce? Fiindcă lumea de azi a renunțat de multă vreme să mai creadă în sfinți. Sfinții sunt persoane:

- desuete,
- demodate,
- învechite
- și revolute

care nu mai au nimic să ne comunie şi să ne transmită. Acesta fiindcă oamenii de azi uită foarte uşor că chemarea la sfințenie a fost făcută de Mântuitorul Hristos care s-a făcut om din iubire pentru noi. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „ci precum a fost desăvârşit în Dumnezeire, aşa şi în umanitate, dar compus în chip negrăit şi mai presus de minte în Unul".[397]

Trebuie să ne aducem aminte că mai mulți sfinți vorbesc despre faptul că a merge prea mult după lume poate să fie un lucru nociv. Să ne aducem aminte de călugării creştin ortodocși care pleacă din lume. Aceasta fiindcă ei sunt cumva dezamăgiți de lumea în care trăiesc.[398] Lumea se poate spune că este:

- instabilă,
- împătimită,
- efemeră,
- perisabilă
- sau nestatornică.

Este evident că se poate vorbii de o dinamică a lumii și a modului în care ea își duce existența. Totuși această lume se poate vedea că nu pune mare preț pe sfinții creştini. Aceasta fiindcă sfinții creştini ortodocși îndeamnă la:

- renunțare,
- asceză,
- nevoință,
- castitate
- și a alege calea cea strâmtă care duce la Împărăție.

Lumea prin urmare ajunge să Îl trateze pe Hristos:

- superficial
- și de fațadă.

Nu acelaşi lucru l-au făcut și sfinții creştin ortodocși care au fost unii ce au devenit conștienți de șansa și oportunitatea care este Domnul Hristos.[399]

---

[396] Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinare în Duh și Adevăr,* Cartea a Il-a, în PSB, voi. 38, p. 61.
[397] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Facere,* Cartea a Vl-a, 4, în PSB, voi. 39, p. 198.
[398]În lumea creştin ortodoxă dacă se spune despre cineva că *este cu lumea* ei bine se înțelege că acea persoană este una neduhovnicească. Aceasta fiindcă lumea nu merge după căile înduhovnicirii. Trebuie să ştim că chiar sfinții apostoli au criticat de mai multe ori lumea şi nu au fost de acord cu ceea ce are loc în lumea noastră. Lumea după sfinții părinți este asemănată patimilor. Aceasta fiindcă patimile pot foarte bine să stăpânească această lume cu propriul ei acord. Iată de ce pentru creştinul ortodox de azi este nevoie ca el să aibă discenământ când vine vorba despre lume. Aceasta fiindcă sunt multe lucruri negative în lume care trebuie să fie evitate.
[399]A se vedea Radu Teoodrescu, *Iisus Hristos Mântuitorul șansa umanității* (Cugir, 2017).

O altă arătare a Domnului Iisus Hristos o avem din viața Sfinților Mucenici Achindin, Pigasie, Anempodist, Elpidifor, Aftonie şi a celor împreună cu dânşii prăznuiți pe data de 2 noiembrie. Ei bine aceşti mucenici au trăit și ei pe vremea persecuțiilor anticreştine. Fiindcă sfinții au mărturisit că sunt creştini au fost aduşi la judecată și fiindcă nu s-au lepădat de Hristos au fost supuşi la mai multe chinuri. Au fost chinuiți mult și ar fi trebuit să moară însă Hristos i-a întărit. Pentru aceasta împăratul s-a speriat și a căzut de pe tron. Mucenicii i-au spus:

- Domnul nostru, Care ți-a dat ție viața, Acela te ridică pe tine iarăşi, ca să vezi în noi puterea Lui.

Apropiații împăratului au crezut că el a murit dar încă mai sufla greu când s-a ridicat de jos. Împăratul a dat ordin ca mucenicii să fie legați şi sub ei să se aprindă un foc să moară în dureri. Mucenicii au început să cânte:

- Luminătorul şi Făcătorul nostru, Cel ce ai fost vândut pentru noi şi ai fost scuipat, ocărât şi, ca un făcător de rele, ai fost spânzurat pe lemn, Stăpâne, Cel ce ţii toate cu mâna, vino acum şi caută spre pătimirea noastră şi ne arată nouă mântuirea Ta. Priveşte spre durerile noastre şi ne miluieşte şi arată tuturor că noi pe Tine, Unul Dumnezeu, Te avem, în cer.

După ce au terminat de cântat această cântare și S-a arătat Hristos ca om strălucind în lumină mare. Prin arătarea Lui focul s-a sting şi mucenicii s-au dezlegat. Apoi mucenicii au stat în fața împăratului ca şi cum nu ar fi suferit nici un chin.

- Cum s-a întâmplat aceasta? A întrebat împăratul.

- Oare nu vezi ce s-a făcut, că ne-a mântuit pe noi Hristos, Dumnezeul nostru, din tirania ta? Vezi puterea Lui şi te ruşinează!

După aceasta în cele din urmă mucenicii au fost executați.[400]

Se poate vedea și aici intervenția lui Hristos într-un moment critic al vieților sfinților mucenici care ne demonstrează că Hristos a fost:

- împreună,
- alături,
- de partea
- și susținându-i

pe sfinții mucenici.

Ne putem da seama că lumea de azi are mulți eroi ca nu sunt nici un sfert din mucenicii creștin ortodocși. Aceasta fiindcă mucenicii creștin ortodocși au fost exemple de:

- determinare,
- și integritate.[401]

Sfinții mucenici sunt exemple de integritate fiindcă ei sunt unii care au știut că trebuie să nu facă

- nici un rabat
- și nici un compromis

în materie de credință. Dacă ar fi făcut-o evident că ar fi fost un lucru rău. Ar fi fost un lucru rău fiindcă sfinții mucenici au ştiut că de ei depindea viitorul religios la umanității. Aceasta fiindcă după cum am spus fiindcă era decadent păgânismul inspirat de demoni trebuia să moară. Nu era nici o pierdere ci numai un câştig. Aceasta fiindcă sfinții mucenici au fost conştienți că prin întruparea Sa Hristos a oferit umanității șansa de a se mântuii. Nu este nici o altă şansă de mântuire decât Hristos. Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „(...) Unul Născut fiind Viață şi născut din Viața lui Dumnezeu şi Tatăl ca printr-o curgere din El, S-a unit într-un mod oarecare cu umanitatea din pământ, ca apa cu pământul. Căci în Hristos a locuit trupeşte toată plinătatea Dumnezeirii (Coloseni 2, 9). Deci s-a unit cu firea omenească, cum nu poate înțelege și exprima cineva".[402]

Creştinii ortodocşi trebuie să ştim că sunt oamenii care vor cel mai mult binele lumii. Aceasta contrar faptului că sunt mai mulți:

- politicieni,
- vedete,

---

[400]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-02-sf_achindin_pigasie.html (accesat pe 17.08.2021).

[401]Mucenicii creştin ortodocşi au fost extrem de determinați când s-a pus problema să aleagă dintre Hristos şi păgânism. Aceasta fiindcă ei au fost cât se poate de conştienți că păgânismul este o religie decadentă ce trebuia să fie înlocuită. Trebuia să fie înlocuită cu credința în Hristos. Nu se poate să nu remarcăm determinarea sfinților mucenici într-o lume care se mintea să creadă în minciuna păgânismului. Probabil că dacă nu ar fi fost determinarea mucenicilor creştin ortodocşi şi în zilele noastre am trăi într-o lume păgână. Este evident că şi în zilele noastre avem nevoie de determinare în credința noastră creştin ortodoxă.

[402] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Ieșire,* Cartea a II-a, 4, în PSB, voi. 39, p. 329.

- magnați
- sau celebrități sociale

care cu toții ne spun că lucră pentru o lume mai bună.

Deviza *pentru o lume mai bună* este în zilele noastre nimic mai mult decât un slogan

- politic,
- electoral
- sau social

sub care de fapt se ascund mai mult sau mai puțin interese meschine. Nu trebuie credem că toți cei care spun că lucră pentru o lume mai bună o și fac în realitate. Ei bine trebuie să ne aducem aminte de mucenicii creştin ortodocşi care chiar au ajuns să facă o lume mai bună. Au ajuns să facă o lume mai bună într-o lume în care păgânismul făcea ravagii. Păgânismul a ținut umanitatea într-un întuneric:

- moral
- spiritual
- și religios

fără precedent. La fel de bine păgânismul nu accepta concurență. Duşmanii păgânismului trebuiau să fie eliminați cu orice preț. Se poate spune că mucenicii şi-au dat viața pentru o lume mai bună. Aceasta fiindcă în Hristos lumea avea mai multe şanse să fie o lume mai bună. Sfântul Chiril al Alexandriei spune în acest sens: „Observă cum, deşi aştepta să Se despartă numai după trup (căci este totdeauna împreună cu noi prin puterea Dumnezeirii), zice că va mai fi puţin timp cu noi, indicându-Se prin parte pe Sine în întregime, ca nu cumva să încerce cineva să taie pe Hristos în doi, ci să înțeleagă și să primească pe Cuvântul născut din Dumnezeu-Tatăl şi templul Său luat din Sfânta Fecioară ca Unul, nu pentru că ar fi de aceeaşi fiinţă, ci pentru că, după unirea negrăită, tăierea Lui nu este conformă dreptei credinţe. Căci Hristos este Unul din două”.[403]

Hristos a fost evident subestimat de lumea de la vremea Lui. A fost atât de subestimat că a fost pus pe cruce. Ei bine mucenicii şi sfinţii creştin ortodocşi şi-au dat seama de acest lucru şi au voit să ofere lumii şansa pe care a dat-o Hristos. Aceasta fiindcă după cum spune Sfântul Chiril Al Alexandriei: "taina lui Hristos este greu de privit."[404]

Este adevărat că Hristos este o taină fiindcă nu avem cum să înțelegem că Hristos s-a făcut pe Sine om Dumnezeu fiind. Aceasta trebuie să ştim că a fost cunoscut de Hristos care a fost Unul care a ştiu că poate schimba lumea. Prin sfinți și prin mucenici trebuie să ştim că lumea s-a schimbat fiindcă păgânismul a murit. Sfinții creştin ortodocşi prin eforturile și nevoințele lor au schimbat lumea. Noi creştinii de zi avem datoria de a duce mai departe ceea ce au:

- realizat,
- înfăptuit
- și împlinit

sfinţii creştin ortodocşi.

Sfințenia este un lucru care niciodată nu a fost egocentric. De ce? Fiindcă ea întotdeauna i-a privit pe cei de lângă noi. Aceasta fiindcă modelul sfințeniei trebuie să ştim că a fost Dumnezeu. După cum Dumnezeu comunică sfințenia cu sfinții, la fel de bine sfinții comunică harul sfințeniei cu noi. Este vorba aici de o inter-comuniune pe care trebuie să o analizăm mai mult. De ce? Fiindcă numai așa vom ajunge și noi la sfințenie. Nu se poate vorbii de sfințenie fără de:

- comuniune,
- dialog,
- consens
- și înțelegere.

Acestea sunt valorile sfințeniei pe care chiar Domnul Hristos le-a practicat. Aceasta fiindcă Hristos a asumat natura umană pentru a o putea mântuii. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „a devenit unul, dar nu una, a zis învăţătorul (Sf. Grigorie Teologul - n.n.) arătând că şi în identitatea ipostasului cel unic a rămas necontopită eterogenitatea celor unite. Căci primul termen indică ipostasul, iar al doilea, firea”.[405]

---

[403] Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan,* Cartea a IX-a, Introducere, în PSB, voi. 41, pp. 818-819.

[404] Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Ieșire,* Cartea a III-a, 2, în PSB, voi. 39, p. 348.

[405] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* Partea I, 3, în PSB, voi. 80, p. 50.

După o oră de istorie bisericească universală într-un seminar teologic ortodox un seminarist discuta cu profesorul lui.

- Părinte profesor aş vrea să discut ceva.
- Ce anume?
- Nu vă deranjez nu?
- Nu.
- Este în legătură cu Grigorie al Galiei.
- Da. Sfântul Grigorie de Tours. Ce este cu el?
- Este sfânt?
- Da.
- Dar în Biserica Ortodoxă nu se vorbeşte mult despre el.
- Asta așa este.
- De ce?
- Dintr-un motiv istoric.
- Anume?
- După marea schismă de la 1054 mai mulți sfinți din vest au început să nu mai fie cinstiți la fel de mult.
- Și asta s-a întâmplat și cu Grigorie al Galiei?
- Da.
- Nu ştiam.
- Totuși Sfântul Grigorie de Tours a fost un mare sfânt.
- Cred și eu.
- Acest sfânt a trăit pe vremea împăraților Grațian și Valentinian ai Romei.
- Când?
- După anul 381.
- Înțeleg.
- Este ceva demn de remarcat în viața Sfântului Grigorie de Tours.
- Ce anume?
- El s-a învrednicit să Îl vadă pe Hristos cel înviat,
- Chiar?
- Da.
- Cum?
- Fiind un om curajos și priceput la război împăratul l-a trimis în fruntea unei armate de 50000 de ostași să îi înfrângă pe barbari.
- Și?
- Sfântul s-a apropiat de barbari și a văzut că sunt mulți. Așa că a început să se teamă.
- Interesant.
- Pe cum el stătea și se gândea ce să facă a venit la el un sărac care i-a cerut milostenie.
- Fie-ți milă de mine! A spus săracul.
- Sfântul Grigorie de Tours s-a uitat la el și a spus:
- Bine. Te voi miluii.
- Și l-a miluit?
- Da. A rupt o bucată din haina sa de porfiră și i-a dat-o săracului și i-a dat să mănânce și să bea.
- Îți mulțumesc mult, a spus săracul.
- Pentru nimic.
- Și ce a urmat?
- A venit noaptea și Sfântul Grigorie de Tours a adormit.
- Da, și?
- În somn a putut să îl vadă pe Domnul Iisus Hristos în chipul săracului care l-a miluit.
- A venit Hristos?
- Da. Era îmbrăcat și cu partea de haină pe care i-a dat-o.
- Ce frumos.
- Martine, pentru care pricină eşti atât de mâhnit? L-a întrebat Hristos.
- Pentru că nu pot să stau împotrivă la atâta mulţime de vrăjmaşi şi nu ştiu ce voi face.

- Îndrăzneşte şi nu te întrista nicidecum, nici să te înfricoşezi de vrăjmaşi, căci precum ieri M-ai văzut gol şi M-ai îmbrăcat şi, fiind flămând, M-ai hrănit şi însetat fiind, M-ai adăpat, întru acest chip voi da şi Eu ţie răsplătire şi te voi păzi de vrăjmaşii tăi. Pentru că aceştia, când vor vedea faţa Mea, se vor înfricoşa foarte şi vor cădea înaintea ta, făcându-ţi multe făgăduinţe şi daruri, şi vor cere pace; şi aşa te vei întoarce la Roma cu mare slavă şi cinste. Pe lângă acestea, îți voi fi ajutător toată viaţa şi chiar după moarte te voi învrednici împărăției Mele, a răspuns Hristos.

- Și ce a urmat?

- După arătarea lui Hristos Sfântul Grigorie de Tours a prins mult curaj.

- Și i-a învins pe barbari?

- Da.

- Dar ce grad avea în armată Sfântul Grigorie de Tours?

- Era general.

- A, înțeleg.

- Deci noi ortodocșii îl recunoaștem ca sfânt pe Sfântul Grigorie de Tours.

- Chiar dacă a fost din Galia.

- Da. Galia este Franța de azi.

- Știam asta.

- Mă bucur.

- Înțelegem că Hristos poate să vorbească cu noi și prin vise.

- Da. Sunt vise vedenii care vin de la Hristos.

- Îmi dau seama.

- Însă nu înseamnă că nu pot să fie și vise de la diavol.

- Poate și el să vorbească prin vise?

- Visele vedenii sunt la limita dintre lumea aceasta și lumea nevăzută.

- Înțeleg.

- Diavolul fiindcă este ființă spirituală la fel de bine poate vorbii prin vise.

- Deci nu trebuie să credem orice vis.

- Da.

- Fiindcă unele pot să fie periculoase.

- Evident.

- Deci Sfântul Grigorie de Tours l-a văzut pe Hristos.

- Așa este.

- Vă mulțumesc părinte profesor. Acum sunt lămurit.

- Mă bucur.[406]

Am enunțat mai sus încă o arătare sub formă de vedenie în vis a lui Hristos în cazul Sfântului Grigorie al Galiei (sau Grigorie de Tours). Putem vedea că Hristos mai înainte de a i se arăta Sfântului Grigorie de Tours ajunge să tatoneze terenul cum se spune fiindcă i se arată sfântului în chipul unui om sărac care avea nevoie de milostenie. Mai apoi după ce vede că sfântul este milostiv ei bine El se arată sfântului și îi spune că nu se teamă de bătălia pe care o avea înainte fiindcă o va câștiga. Prin urmare trebuie să vedem de aici că Hristos:

- cercetează,
- studiază,
- analizează
- și discerne

mai întâi dacă se cuvine sau nu să se arate unui anumit sfânt sau persoane îmbunătățită duhovnicește. Devine clar că Hristos nu se arată:

- oricum,
- oricui,
- în orice fel
- și în orice moment.

Aceasta fiindcă deși Hristos a fost om El a fost și Dumnezeu și nu judecă numai ca un om. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „și lucra ale omului mai presus de om, arătând într-o unire supremă lucrarea

[406]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-10-sf_martin.html (accesat pe 17.08.2021).

omenească concrescută cu puterea dumnezeiască. Pentru că şi firea (omenească) era întrepătrunsă în întregime de firea dumnezeiască, unită în mod necontopit cu aceea, şi neavând nicidecum ceva dezlegat şi despărțit de dumnezeirea unită cu ea după ipostas".[407]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfintei Mucenițe Varvara. Trăind și ea pe vremea persecuțiilor anticreștine știm că sfânta a fost prinsă și chinuită fiindcă nu a voit să se lepede de Hristos. După ce ighemonul a chinuit-o în cele din urmă sfânta a fost închisă în temniță pentru a lăsa timp ighemonului să își dea seama ce mai trebuie să facă eu ea. În temniță Sfânta Varvara a început să se roage la Hristos asemenea Sfântului psalmist David care spunea:

- Nu mă lăsa pe mine, Doamne Dumnezeul meu, nu te depărta de la mine. Ia aminte spre ajutorul meu.

Rugându-se sfânta la miezul nopții a strălucit o lumină mare și sfânta a început să se teamă:

- Ce o fi această lumină? Se întreba ea.

Totuși ea simțea să Hristos s-a apropiat de ea. În lumină S-a arătat Hristos cel înviat care i-a spus sfintei:

- Îndrăzneşte, mireasa Mea şi nu te teme. Eu sânt cu tine şi privind la nevoinţa ta, uşurând durerile tale, pregătindu-ţi pentru acesta răsplătirea veşnică în cămara Mea cea cerească; deci rabdă până la sfârşit, ca degrabă să te îndulceşti de veşnicele bunătăţi, întru împărăţia Mea.

În acel moment Sfânta Varvara a simțit cum curajul vine din nou la ea. După aceasta Hristos a dispărut și sfânta a putut să simtă multă veselie duhovnicească. După aceasta sfânta îndurat toate chinurile și a murit pentru Hristos.[408]

Avem aici o hristofanie care se înscrie în ordinea tipică a arătărilor lui Hristos către sfinții mucenici. După cum am evidențiat la începutul acestei cărți Hristos s-a arătat cel mai mult mucenicilor în Viețile sfinților. Aceasta fiindcă ei aveau cel mai mult nevoie de:

- încredințare,
- binecuvântarea Lui,
- ajutor
- și curaj.

Lumea de azi crede că Hristos ar trebuii să fie un fel de:

- vedetă,
- mare magnat
- sau mare celebritate

care să apară pe micul și marele ecran însă ceea ce se poate vedea este că de multe ori Hristos alege oameni și locuri obscure pentru a Se revela și descoperii. Aceasta fiindcă este bine să știm că Hristos este:

- discret,
- simplu,
- smerit
- și gingaș.

Pe Hristos nu Îl vom vedea pe micul ecran ca fiind știrea de ultimă oră (breaking news) fiindcă El este Unul care se ține pe Sine pentru ceea ce este cu adevărat important. Sunt multe lucruri pe care noi le considerăm importante în timp ce pentru Hristos nu sunt. Nu sunt importante fiindcă Hristos nu se lasă prin în *logica lumescului* ce de multe ori este manipulată de demoni. Totuși deși este căzută de la Dumnezeu, Hristos iubește această lume și a venit în ea pentru a o restaura. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „pentru ea (iubirea) însuşi Făcătorul firii (lucru cu adevărat înfricoşător de auzit!) îmbracă firea noastră, unind-o pe aceasta, fără schimbare, cu Sine după ipostas, ca s-o oprească de a fi purtată încolo şi încoace şi să o aducă la Sine, adunată în ea însăşi şi neavând faţă de El sau faţă de ea nimic care să o despartă prin socotinţă".[409]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfântului Nicoale al Mirelor Lichiei. Se spune că deși Sfântul Nicolae era demn de a fi un arhiereu el a refuzat această demnitate. Aceasta fiindcă el se considera nevrednic de o asemenea cinste. Ei bine în puțin timp Ioan arhiepiscopul Lichiei a murit și scaunul de arhiepiscop a rămas vacant. Sfântul Metodie al Constantinopolului ne spune că Sfântul Nicolae a avut în acea noapte un vis-vedenie în care a putut să Îl vadă pe Hristos în mărire mare stând aproape de Sfântul Nicolae. Hristos i-a dat evanghelia

---

[407] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua,* partea întâi, 5d, în PSB, voi. 80, p. 59.
[408]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-04-sf_varvara.html (accesat pe 17.08.2021).

[409] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 2, în PSB, voi. 81, p. 36.

lui Nicolae. Era o evanghelie împodobită cu aur și mărgăritare. De cealaltă parte s-a arătat Maica Domnului care a pus pe umerii lui un omofor arhieresc. Sfântul Nicolae s-a trezit din somn și și-a dat seama că acesta este semnul prin care trebuie să accepte treapta arhieriei. La puțin timp Sfântul Nicolae a fost ales arhiepiscop al acelei cetăți (Lichia).[410]

Această arătare a lui Hristos a avut loc în secolul al IV-lea. Se poate vedea aici că Hristos vine să îl ajute pe Sfântul Nicolae care era:

- confuz,
- nedeterminat,
- nehotărât
- și sceptic

dacă să accepte sau nu să fie episcop. Ei bine Hristos vine în ajutorul sfântului și îl lămurește că este voia Lui ca el să ajungă episcop. Se poate vedea aici la fel ca și în cazul Sfântului Policarp al Smirnei - care a putut să vadă picioarele lui Hristos la hirotonia sa - că Hristos apare pentru:

- a clarifica,
- a lămurii,
- a aduce împăcare
- și a își face cunoscută voia Lui.

Ceea ce trebuie să știm este că sub o formă sau alta Hristos întotdeauna își face cunoscută voia Lui. Sfinții părinți creștin ortodocși și moraliștii ne spun că Dumnezeu își face cunoscută voia prin glasul conștiinței din noi. Totuși sunt și cazuri în care Hristos intervine în persoană în anumite situații pentru a își comunica voia. Voia lui Hristos este foarte importantă în viața duhovnicească fiindcă noi avem tendința să credem că lucrurile:

- merg de la sine,
- se subînțeleg,
- se deduc
- și pot să fie descifrate.

Ei bine de mai multe ori se poate vedea în lumea noastră că noi una ajungem să credem despre un anumit lucru și în realitate Hristos ajunge să creadă altceva. Poate cel mai concludent caz este crucea lui Hristos. Romanii și evreii credeau că crucea este cel mai rușinos lucru cu putință. Era moartea cea mai de jos în Imperiul Roman să ajungi să mori pe cruce. Ei bine Hristos are o cu totul altă înțelegere a crucii. Hristos acceptă crucea de bună voie și prin ea ajunge să îl mântuiască pe om. Sfântul apostol Pavel a fost cât se poate de plastic în acest sens când le-a scris corintenilor: "însă noi propovăduim pe Hristos cel răstignit: pentru iudei, sminteală; pentru neamuri, nebunie. Dar pentru cei chemaţi, şi iudei şi elini: pe Hristos, puterea lui Dumnezeu şi înţelepciunea lui Dumnezeu. Pentru că fapta lui Dumnezeu, socotită de către oameni nebunie, este mai înţeleaptă decât înţelepciunea lor şi ceea ce se pare ca slăbiciune a lui Dumnezeu, mai puternică decât tăria oamenilor. Căci, priviţi chemarea voastră, fraţilor, că nu mulţi sunt înţelepţi după trup, nu mulţi sunt puternici, nu mulţi sunt de bun neam; ci Dumnezeu Şi-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să ruşineze pe cei înţelepţi; Dumnezeu Şi-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să le ruşineze pe cele tari; Dumnezeu Şi-a ales pe cele de neam jos ale lumii, pe cele nebăgate în seamă, pe cele ce nu sunt, ca să nimicească pe cele ce sunt Ca nici un trup să nu se laude înaintea lui Dumnezeu" (1 Corinteni 1, 23-189).

Se poate vedea aici cât se poate de bine că logica lui Hristos nu este identică cu cea a lumii. Logica lumii este una care se dă în vânt după:

- bani,
- averi,
- plăceri trupești,
- faimă,
- celebritate,
- ranguri înalte
- sau senzații tari.

Se poate vedea că Hristos are cu totul altă judecată și cu totul alte priorități după care judecă lumea și pe om. Hristos se dovedește a fi centrul unirii dintre pământesc și ceresc sau mai bine spus Cel care ajunge să

[410]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-06-sf_nicolae.html (accesat pe 17.08.2021).

unească pe om cu Dumnezeu. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „părinții învățându-ne pururea rațiunile celor adunate împreună, ne arată că înseşi cele adunate au concurat amândouă într-o Persoană şi într-un ipostas al Fiului. Iar dacă e aşa, cum nu e necesar ca, iarăşi după Părinţi, odată ce ştim păstrate raţiunile, să afirmăm şi deosebirea lor şi că după unire se păstrează în proprietatea cea după fire fiecare dintre cele adunate; iar mărturisind că amândouă sunt o Persoană unică şi un ipostas unic al Fiului, să cunoaştem cu exactitate că acestea sunt neîmpărțite."[411]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfintei Mucenițe Ecaterina a Alexandriei. Se spune că într-o noapte Sfânta Ecaterina se ruga cu mare evlavie. La un moment dat a adormit. Atunci a putut să o vadă în mare mărire pe Maica Domnului cu pruncul Iisus în brațe. Sfânta Maria și pruncul Iisus căutau spre Sfânta Ecaterina cu mare milostivire și blândețe. Sfânta Maria l-a întrebat pe pruncul Iisus:

- Îți place Ție Fiul meu, fecioara aceasta?

- Foarte plăcută îmi este, pentru că acum este prealuminată şi mărită, pe când mai înainte era ruşinată şi ocărâtă. Acum este bogată şi înţeleaptă, pe când mai înainte era săracă şi nepricepută; acum o iubesc pe dânsa, pe când mai înainte o compătimeam; şi atât de mult o iubesc, încât voiesc să Mi-o logodesc mireasă.

Atunci Sfânta Ecaterina a căzut la pământ și a spus către Maica Domnului:

- Nu sânt vrednică, Preaslăvite Stăpâne, a vedea împărăţia Ta; ci mă învredniceşte ca să fiu împreună cu robii Tăi.

Maica Domnului a luat-o pe sfântă de mâna cea dreaptă şi a spus lui Iisus:

- Dă-i Fiul meu, inel de logodnă şi o fă pe dânsa mireasa Ta, ca să o învredniceşti împărăţiei Tale.

Pruncul Iisus a luat un inel preafrumos şi a spus:

- Iată, astăzi te primesc pe tine mireasa Mea veşnică; deci să păzeşti arvuna aceasta cu dinadinsul şi să nu mai primeşti nicidecum arvună de la alt mire pământesc.

După aceasta vedenia s-a terminat.[412]

Avem aici o vedenie cu adevărat profetică. Acesta fiindcă Hristos îi cere Sfintei Ecaterina să nu se căsătorească ci să trăiască numai pentru Hristos. Se poate vedea aici :

- separația
- și ruptura

de planuri dintre Hristos și lumea noastră. Aceasta fiindcă Hristos o preferă pe Sfânta Ecaterina decât multe alte:

- regine,
- prințese
- împărătese
- sau femei de rang înalt.

Se poate vedea din arătarea lui Hristos de mai sus că deși Hristos este Cel care a creat această lume, ei bine această lume este departe de a fi unul care:

- să urmeze,
- să vină
- și să facă

voia lui Hristos.

Sfântul Maxim Mărturisitorul ne spune cât se poate de clar că în ipostastul Său Hristos a unit Dumnezeirea cu creatul pentru ca omul să poată să aibă șansa să fie mântuit: „înţeleptul Chiril zice limpede: Nici nu se amestecă firile între ele, prin faptul că constituie un ipostas al Fiului, nici nu se împart (se despart) între ele prin faptul că sunt şi rămân şi se cugetă una şi alta (evident după fiinţă) după unire. Fiecare rămâne cu proprietatea şi deosebirea ei naturală. Prin aceasta Cuvântul este Dumnezeu după fire şi nu trup, deşi Şi-a făcut trupul propriu în chip iconomic, iar trupul nu este după fire Dumnezeu, deşi a devenit propriu al Cuvântului după unire".[413]

Un pelerin creștin ortodox a ajuns la Mănăstirea Sfintei Ecaterina de pe Muntele Sinai.

- Bine ai venit fiul meu, a început un părinte călugăr.

- Bine v-am găsit.

- Te așteptam.

---

[411] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 12, în PSB, voi. 81, p. 71.

[412]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-25-sf_ecaterina.html (accesat pe 17.08.2021).

[413] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 12, în PSB, voi. 81, p. 72.

- Da, știu m-am anunțat.
- Și cum a fost drumul?
- Căldură puternică.
- Așa este aici la Sinai.
- Dar nu îmi pare rău.
- Vine să te răcorești.
Pelerinul s-a răcorit după care s-a închinat la moaștele Sfintei Ecaterina.
- Părinte aş vrea să discut cu sfinția ta.
- Da fiul meu.
- De ce se numește această mănăstire Sfânta Ecaterina?
- Fiindcă ea este hramul mănăstirii.
- Fiindcă sunt moaștele ei aici?
- Da.
- Interesant.
- Trebuie să știi că Sfânta Ecaterina a fost o mare sfântă.
- Asta am auzit-o și eu.
- Da dar în zilele noastre este o sfântă din ce în ce mai uitată.
- De ce părinte?
- Fiindcă lumea se secularizează tot mai mult.
- Adică cum se secularizează?
- Oamenii de zi simt că nu mai vor să aibă o viață religioasă.
- Și asta este secularizarea?
- Da și nu numai.
- Dar mai ce?
- Secularizarea este o mare înșelăciune.
- De ce?
- Ea începe prin a fi foarte corectă politic.
- Adică?
- Adepții secularizării ne spun că nu trebuie să amestecăm religia cu politica.
- Așa este.
- Nu.
- Atunci?
- Asta este numai începutul fiindcă până la urmă secularizarea înseamnă să îl scoți pe Dumnezeu de tot din viața omului.
- Asta nu este bine.
- Sigur că nu este bine.
- Dar să revenim la Sfânta Ecaterina părinte.
- Da. Sfânta Ecaterina s-a învrednicit să Îl vadă pe Hristos cel înviat.
- Cum?
- După ce sfânta a decis că vrea să devină creștină a găsit un bătrân duhovnicesc care să o îndrume.
- Și a îndrumat-o?
- Da.
- Și ce a urmat?
- Într-o zi bătrânul i-a dat icoana Maicii Domnului cu pruncul Iisus în brațe și i-a spus:
- Aceasta este închipuirea Fecioarei şi a Maicii tânărului Aceluia, de Care ți-am spus nişte asemenea minunate vrednicii. Deci, ia-o în casa ta, şi închizând uşile cămării tale, fă rugăciune către dânsa cu bună cucernicie, toată noaptea; iar numele ei este Maria. Apoi roag-o pe dânsa, ca să-ți arate pe Fiul său; şi am nădejde că de o vei ruga cu credință, te va asculta pe tine şi te va învrednici a vedea pe Acela de Care dorește sufletul tău.
- Sfânta Ecaterina a luat icoana și a mers cu ea acasă unde a început să se roage.
- Și?
- A adormit după multă socoteală și a putut să o vadă pe Maica Domnului cu pruncul într-o lumină mare.
- Frumos.

- Când însă Sfânta Ecaterina a dat să Îl privească pe Iisus pruncul, Acesta și-a întors privirea de la ea și s-a ascuns.

- De ce?

- Asta Iisus a făcut-o de 3 ori. Atunci Sfânta Ecaterina s-a rugat Maicii Domnului.

- Vezi, Fiule, pe roaba Ta Ecaterina, cât este de frumoasă şi cu chip cuvios, a spus Maica Domnului.

- Foarte întunecată este şi grozavă, încât nu pot privi la dânsa! A răspuns Iisus.

- Dar oare nu este mult mai înţeleaptă decât toţi ritorii, mai bogată şi mai de bun neam decât fecioarele tuturor cetăţenilor? A întrebat Maica Domnului.

- Adevăr zic ţie, Maica Mea, că fecioara aceasta este fără de minte, săracă şi de neam prost; căci se află în păgânătate şi de aceea nu voi căuta spre dânsa, nici nu voiesc ca să Mă vadă la faţă.

- Rogu-te, Fiul meu preadulce, nu trece cu vederea zidirea Ta, ci o învaţă pe ea şi-i spune ce să facă, ca să se îndulcească de slava Ta şi să vadă prealuminata şi preadorita Ta faţă pe care doresc îngerii să o vadă.

- Să meargă la bătrânul care i-a dat ei icoana şi precum o va învăţa acela, aşa să facă; şi atunci Mă va vedea şi va afla de la Mine dar.

- După aceasta Maica Domnului cu Pruncul s-au făcut nevăzuți.

- Și ce a făcut Sfânta Ecaterina?

- S-a dus la venerabilul bătrân creștin și i-a spus:

- Vreau să devin creștină.

- Bine te voi învăța (catehiza).

- Și așa Sfânta Ecaterina a devenit creștină nu?

- Da.

- Dar această vedenie cu Maria și Pruncul a avut loc câtă vreme sfânta încă era păgână nu?

- Da. Pe acea vreme mai toți erau păgâni.

- Și Hristos s-a descoperit sfintei nu?

- Da, dar nu oricum.

- Sub chip de prunc.

- Da.

- Întâmplarea asta nu o știam.

- De acea noi spunem că Sfânta Ecaterina este mare sfânt fiindcă s-a învrednicit să Îl vadă pe Hristos.

- Îmi dau seama.

- Cei care neagă sfințenia Sfintei Ecaterina se înșeală.

- Așa este.

- Deci să ne rugăm Sfintei Ecaterina să mijlocească la Hristos pentru mântuirea noastră.[414]

Avem mai sus o arătare a lui Hristos care ne spune că acolo unde există:

- interes,
- voință
- și dorință

de a devenii un creştin ortodox veritabil trebuie să ştim că Hristos imediat acţionează. Vedem că Sfânta Ecaterina deşi era păgână a devenit interesată de Hristos. Ei bine Hristos nu s-a lăsat pe Sine aşteptat fiindcă imediat a intervenit în viaţa sfinte. Aceasta fiindcă El vrea să aibă o relaţie personală cu noi. Acesta a fost şi motivul pentru care S-a întrupat şi a venit în lume. Hristos însă nu a devenit om pentru a rămâne numai om şi a îşi pierde dumnezeirea ci mai mult El voit prin unire firilor dumnezeiască şi omenească:

- să mântuiască,
- să sfințească,
- umple de har
- și să ilumineze

firea omenească cea căzută prin păcat. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „deci trebuie să se spună două (firi), ca să nu afirmăm numai deosebirea simplă. Şi numai pentru aceasta se foloseşte numărul: pentru a arăta că a rămas deosebirea celor ce s-au adunat la un loc ca a unora ce s-au păstrat după unire şi nu s- au împărţit (despărţit)”.[415]

---

[414]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-25-sf_ecaterina.html (accesat pe 17.08.2021).

[415] Sf. Maxim Mărturisitorul, Epistole, Partea I, ep. 12, în PSB, voi. 81, p. 73.

După cum am spus în introducerea acestei cărți motivația pentru a o scrie a fost de a arăta că Hristos a fost o prezență constantă și insistentă în viețile sfinților creștin ortodocși. La fel de bine trebuie să știm că fiindcă unii dintre sfinții creștin ortodocși au ajuns să se bucure de prezența lui Hristos în viața lor acest lucru nu îi face simple persoane care restul. Sfinții au avut ceva:

- special
- deosebit,
- particular
- și aparte

ca unii care au ajuns să Îl vadă pe Hristos cel înviat.

După cum am spus au fost sfinții cei care au ajuns să Îl actualizeze pe Hristos cel înviat în lumea noastră. Iisus a spus după învierea lui puternicele cuvinte: „iată Eu sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului“ (Matei 28, 19). Se poate vedea că prin sfinții creștin ortodocși Hristos este alături de noi. Prin urmare este greșit să credem că Hristos:

- ne-a părăsit,
- ne-a abandonat,
- S-a lepădat de noi
- și a uitat de noi.

Hristos din cer credem că este Unul care ne urmărește și care caută și așteaptă un motiv prielnic pentru a Se arăta și a intervenii în istoria umană. Iată de ce Sfântul Maxim Mărturisitorul în controversa monotelită[416] ne spune foarte clar câte voințe și firi sunt în Hristos: „deci mărturisim pe Domnul nostru Iisus Hristos compus din două firi drept compus din Dumnezeire şi umanitate; şi în două firi, ca cei ce-L cunoaştem fiind în Dumnezeire şi umanitate. Căci precum spunând din două firi, credem că El e din Dumnezeire şi umanitate, aşa spunând şi în două firi, îl arătăm pe El, cum se cuvine, existând în Dumnezeire şi umanitate, ca nedespărţit după unire de niciuna dintre cele două firi din care S-a constituit, ci ca existând şi fiind cunoscut în ele, din care şi este pururea”.[417]

Este adevărat că această carte nu și-a propus să fie un fel de ispitire a lui Hristos cu privire la arătările Sale. Am voit să arătăm că Hristos este viu dincolo de această lume în ceruri și au fost mai mulți sfinți creștin ortodocși care au ajuns să se bucure de vederea Lui. Acești sfinți sunt cei care adeveresc că Hristos nu este o:

- nălucă,
- himeră,
- imaginație,
- halucinație
- ori delir.

Hristos este unul care are în Sine două firi: dumnezeiască și omenească și El a unit aceste firi pentru a putea să ne unească cu El și făcând așa să ne:

- mântuiască,
- sfințească
- și umple de har.

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune în acest sens: „Cei ce voiesc să fie cu adevărat binecredincioşi, trebuie să mărturisească şi o fire a lui Dumnezeu-Cuvântul întrupată, ca să arate prin aceasta unirea extremă (culminantă) şi să spună iarăşi două firi, ca să se arate deosebirea celor adunate împreună şi păstrate neamestecat după unire, şi nu pentru aceasta şi numai pentru aceasta să se folosească de număr”.[418]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfinților Mucenici Mina, Ermoghen și Evgraf. Acești sfinți au trăit pe vremea persecuțiilor anticreștine. Fiindcă au mărturisit că sunt creștini au fost torturați. După ce ultimul mucenic Ermoghen a fost aruncat în temniță, la al treilea ceas din noapte în temnița lor a strălucit o lumină puternică asemenea fulgerului și S-a arătat Hristos. Hristos s-a apropiat de mucenicul Ermoghen și el a putut să simtă o bucurie în sufletul lui. Apoi Hristos pe rând i-a tămăduit:

[416]Monoteliții susțineau că în Hristos există numai o singură voință: voința dumnezeiască.
[417]Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 12, în PSB, voi. 81, pp. 92-93.

[418] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 12, în PSB, voi. 81, p. 78.

- ochii,
- picioarele,
- și l-a făcut cu totul sănătos.

Apoi Iisus a spus către Sfântul Mina:

- Ia aminte, Mina, Eu sânt Iisus Hristos, pentru care tu pătimeşti. Şi am venit ca să te cercetez, fiind de la început aproape de tine, privind la nevoinţa ta şi aşteptând să se cunoască de judecători şi de stăpânitori dragostea ta către Mine. Și de vreme ce acum s-a cunoscut, voi fi de faţă împreună cu tine, sprijinindu-te. Iar pe Ermoghen cel ce vrăjmăşeşte asupra Mea şi nu iubeşte numele Meu, dimineaţă îl vei avea smerit şi rugându-se ţie; iar după puţin îţi va fi şi el tovarăş în nevoinţă, căci împreună cu tine va da mărturie pentru Mine, împreună cu tine va pătimi, împreună se va şi încununa. Pentru că nu este drept ca multele sale fapte bune să piară pentru neştiinţa lui.

Apoi Hristos a suflat asupra lui Duh Sfânt. După aceasta Hristos a dispărut.[419]

Se poate deduce de aici un lucru care este cât se poate de evident: sfinții nu se aleg singuri ci Hristos îi alege. Prin urmare trebuie să știm că cultul sfinților în Biserica Creştin Ortodoxă nu este:

- inutil,
- fără semnificație,
- fără sens
- și o simplă fabulație.

Dacă este să privim la viața noastră de simpli creştini ortodocși și la viețile sfinților vom vedea că ei au ajuns să se învrednicească de vederea lui Hristos. Este adevărat că cei mai mulți sfinți creștin ortodocși au ajuns să Îl vadă pe Hristos în situații limită:

- prigoană,
- persecuție,
- opresiune
- sau mari dificultăți.

Acest lucru trebuie să ne încurajeze pe noi creștinii simpli că Hristos nu se leapădă de noi când dăm de greutăți. Aceasta fiindcă Hristos nu este laș ci ne iubește. Iată de ce trebuie să ajungem să Îl cunoaştem pe Hristos. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „Ca să nu cădem sub vina blasfemiei, nu vom înceta să mărturisim, precum s-a spus, pe Hristos din două firi, ca fiind din Dumnezeire și umanitate; şi două firi şi în două firi, ca fiind în Dumnezeire și umanitate; şi două firi, crezându-L pe Acelaşi ca fiind Dumnezeu şi totodată Acelaşi fiind om. Căci nu e numai din acestea, ci şi acestea;şi nu numai acestea, ci şi în acestea, cunoscându-L ca fiind întreg din părți şi un întreg în părți şi un întreg prin părți”.[420]

Este evident că sfinții creștini ortodocși au fost unii care au ajuns să vadă ceea ce cu toții ne dorim: pe Hristos. Faptul că ei au ajuns să se învrednicească să Îl vadă pe Hristos nu trebuie să ne facă să renunțăm la viața de creştini ortodocşi. De ce? Fiindcă trebuie să știm că Hristos vrea să existe o ierarhie a credinței între creştini. Aceasta fiindcă El ajunge să se arate ca Unul care este liber să aleagă când și cum să se descopere pe Sine. Hristos a venit spre noi prin întrupare și acest lucru nu trebuie să ne lasă fără de nici o replică sau să ne facă să renunțăm la Hristos. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „nu voim să facem unirea Cuvântului cu trupul produsă fără voie şi fără o hotărâre liberă, nici pe Dumnezeu-Cuvântul de o vârstă cu trupul în venirea la existență, sau trupul co-etern Cuvântului prin existența ăară de început, precum nu-L definim pe Hristos nici ca neavând în El nimic mai mult decât celelalte specii, văzute, după firea lor generală, ca părți spre completarea totului conform celorlalte specii, produse de puterea care a întemeiat toate”.[421]

O altă arătare a lui Hristos o avem din viața Sfântului Nifon al Constanțianei care a mai fost amintit la începutul acestei cărți. Sfântul Nifon a petrecut 4 ani din viața lui luptându-se cu diavolul. Era la capătul puterilor în această încleștare de forțe. A ajuns într-un moment critic când se îndoia de Dumnezeu. Totuși a mai găsit putere să atingă icoana lui Hristos și să spună:

- Doamne, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai lăsat pe mine. Vesteşte-mi dacă eşti tu Dumnezeu şi nu este altul afară de Tine, ca să nu mă plec către sfatul vrăjmaşului.

După ce a sus acestea a putut să vadă icoana lui Hristos strălucind ca soarele și o bună mireasmă a umplut tot acel loc. Pe Sfântul Nifon a început să îl cuprindă spaima și a spus:

[419]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-10-sf_mina_ermoghen_si_evgraf.html (accesat pe 17.08.2021).
[420] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 12, în PSB, voi. 81, p. 93.
[421] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 13, în PSB, voi. 81, p. 103.

- Stăpâne, iartă-mă că te-am ispitit îndoindu-mă de Tine, Dumnezeul meu, iată, de acum cred că Tu singur eşti Dumnezeu şi Ziditor a toată făptura.

Sfântul Nifon zăcea la pământ şi şi-a ridicat privirea să privească la icoana lui Hristos. A putut vedea un lucru minunat: chipul icoanei a prins viață și ochii și sprâncenele din icoană se mișcau ca a unui om viu. Atunci Sfântul Nifon a spus:

- Bine este cuvântat Dumnezeul meu şi bine este cuvântat numele slavei Lui, acum şi în veci, amin.

După această arătare a lui Hristos Sfântul Nifon nu a mai fost ispitit de diavol și de atunci avea o bucurie duhovnicească permanentă.[422]

Trebuie să remarcăm aici că această arătare a lui Hristos este foarte asemănătoare cu cea a Sfântului Serafim de Sarov care și el a ajuns să Îl vadă pe Hristos cum intră într-o icoană și dispare în ea. La fel de bine arătarea lui Hristos se poate vedea în cazul Sfântului Nifon că este cumva similară cu cea a Sfântului Serafim de Sarov. Această arătare a lui Hristos în icoană că către Sfântul Nifon este una care ne spune că cultul icoanelor este:

- adevărat,
- autentic,
- veridic,
- real
- și după voia lui Hristos.

Dacă Hristos nu ar fi încuviințat cultul icoanelor în nici un fel El nu s-ar fi arătat Sfântului Nifon într-o icoană. Icoanele sunt și ele prezența harice ale lui Hristos fiindcă orice reprezentare a lui Hristos este una care atrage cu sine har. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă sunt din ce în ce mai mulți care consideră că icoanele sunt idoli. Icoanele nu sunt nici o metodă de a Îl idolatriza pe Hristos ci mai mult sunt metode prin care Îl cinstim pe Hristos.

La fel ca arătările lui Hristos către sfinți trebuie să știm că și icoanele sunt actualizări ale lui Hristos în lumea noastră. Trebuie să știm acest lucru și să îl studiem mai mult. Hristos a venit în lume pentru toți dar în mod expres pentru sfinţii creştin ortodocşi El a ajuns să intervină în momente dificile. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „(...) Dumnezeu şi Cuvântul, Care există dinainte de toţi vecii, ba, vorbind mai propriu, e Făcătorul veacurilor şi Şi-a făcut coborârea (chenoza) la noi oamenii cu voia şi prin libera hotărâre şi S-a întrupat spre îndreptarea şi înnoirea, dar nu spre completarea întregului”.[423]

Am ajuns să trăim într-o lume în care sunt mai multe:

- crize,
- gol duhovnicesc,
- probleme,
- dificultăți,
- răsturnări tragice de situație,
- ură
- și răutate.

Noi creștinii ortodocși de multe ori simțim că avem nevoie de repere și de ajutor în această lume. Ei bine ajutorul poate să ne fie dat și de sfinții creștini ortodocși ca unii care sunt:

- prietenii,
- intimii
- și apropiații

lui Hristos. Sfinții sunt unii care ne pot ajuta și pe noi în confruntarea cu problemele acestei lumi fiindcă ei sunt unii care nu sunt egoiști și individualiști ci sunt deschiși spre umanitate.[424]

Un creştin ortodox s-a dus la părintele lui duhovnicesc.

- Doamne ajută părinte.
- Doamne ajută fiul meu.
- Ce mai faceți părinte?
- Păcate.

---

[422]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-23-sf_ierarh_nifon.html (accesat pe 17.08.2021).
[423]Sf. Maxim Mărturisitorul, *Epistole,* Partea I, ep. 13, în PSB, voi. 81, p. 103.
[424]A se vedea Anton Caragea, *Sfântul și cultul sfinților* (București, 2009).

- Sfinția voastră nu faceți păcate.
- Ba da. Cu toții facem păcate.
- Asta așa este.
- Biblia spune că dacă ar fi omul să trăiască o singură zi, de dimineața până seara tot ar face un păcat sau două.
- Părinte să mă iertați.
- Ce este?
- Am venit să discut cu sfinția ta ceva ce mă preocupă.
- Ce anume fiul meu?
- Vedeți părinte am tot auzit la biserică faptul că Hristos s-a arătat sfinților.
- Așa este.
- De ce numai sfinților?
- Fiindcă sfinții au ajuns să merite acest lucru.
- Cum?
- Tu ai auzit de mucenici?
- Da. Sunt martiri creștin ortodocși.
- Așa este.
- Și ce este cu ei?
- Hristos de multe ori s-a arătat mucenicilor.
- De ce?
- Fiindcă ei au decis să își dea viața pentru Hristos.
- Dar nu este prea mult?
- Pentru noi simplii păcătoși este.
- Dar pentru mucenici nu?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă ei au ajuns să Îl iubească cu toată ființa pe Hristos.
- Înțeleg.
- Vezi tu asta este marea diferență dintre noi și mucenici.
- Care?
- Noi Îl iubim doar parțial pe Hristos.
- Și mucenicii L-au iubit total?
- Da.
- Dar părinte Hristos înviat S-a arătat numai sfinților?
- Nu.
- Și necreștinilor?
- Da și îți voi da un caz în acest sens.
- Care?
- Este vorba de Sfântul Grigorie arhiepiscopul Omiriților prăznuit pe 19 decembrie.
- Ce este cu el?
- Vezi tu, Sfântul Grigorie a intrat în dispută cu un grup de evrei.
- Despre ce?
- Despre faptul că Hristos este adevăratul Mesia.
- Și au crezut evreii?
- Nu. După mai multe polemici au spus că vor crede numai dacă se arară Hristos.
- Câtă necredință.
- Așa este. Așa că Sfântul Grigorie s-a pus pe rugăciune:
- Arată-Te, Stăpâne, de față acestor împietriți și orbiți cu răutatea; arată-Te pentru slava numelui Tău celui sfânt și cu ochii cei trupești să vadă omenirea Ta, cea făcătoare de viață, întru care Te-ai îmbrăcat pentru noi smeriții și cu care Te-ai înălțat la ceruri, pentru ca, văzându-Te, să creadă întru Tine, Dumnezeul cel adevărat și întru Părintele cel adevărat Care Te-a trimis, cum și întru Duhul Tău cel Sfânt.
- Și ce a urmat?
- Dintr-o dată s-a cutremurat pământul.

- Venea Hristos nu?
- Da. Din spre răsărit cerul s-a deschis și s-a putut vedea un nor luminos cu raze de soare și văpaia de foc.
- Parcă a fost ca la parusie.
- Ei bine în mijlocul acestui foc s-a putut vedea un Bărbat frumos.
- Era Hristos nu?
- Da.
- Apoi Hristos a venit și a stat deasupra Sfântului Grigorie.
- Ce frumos.
- Este.
- Și evreii ce au făcut?
- S-au speriat.
- Cred și eu.
- Evreii au dat să fugă fiindcă lumina lui Hristos îi ardea.
- Îmi dau seama.
- Dar o putere nevăzută îi ținea pe evrei să nu se poată mișca.
- Sfântul Grigorie a spus către mai marele evreilor:
- Iată, Ervane, Acela de Care multe cuvinte ai auzit, vezi-L şi te încredinţează: că unul este Sfînt, unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin!
- Erevan era însă ca un mort și nu mai putea răspunde nimic.
- Nu cred că se aștepta la așa ceva.
- Nu.
- Și ce a urmat?
- Hristos a spus:
- Pentru rugăciunea episcopului, vă vindecă pe voi Cel ce S-a răstignit de părinţii voştri.
- Și?
- Evreii au căzut cu toții la pământ.
- Îmi dau seama.
- După acea norul ce Îl ținea pe Hristos s-a ridicat încet, încet la cer.
- Frumoasă arătare.
- Ca să știi că Hristos s-a arătat și necreștinilor.[425]

Am ales în finalul acestei cărți să spunem despre arătarea lui Hristos la rugăciunile Sfântului Grigorie al Omiriților fiindcă credem că ea este foarte pilduitoare. Este foarte pilduitoare fiindcă ea ne spune despre faptul că sfinții la cerere Îl pot ruga pe Hristos să se arate. Pentru noi creștinii ortodocși trebuie să știm că acest lucru este de mare mângâiere și unul care ne pricinuiește nădejde în Dumnezeu. Este bine să vedem în Hristos pe Unul care nu ne uită și nici nu ne abandonează fiindcă Hristos este Creatorul nostru. Nici un creator nu se bucură dacă creația lui se pierde și se strică. Prin urmare se poate spune că Hristos are un interes personal cu fiecare dintre noi. Prin prezenta carte sperăm să punem în fața creștinilor ortodocși - și nu numai - o resursă care să ne întărească în credință și să ne adeverească că Hristos este cu noi. Că Dumnezeu este cu noi[426] a spus-o în antichitate Sfântul proroc Isaia care a spus celebrele cuvinte: cu noi este Dumnezeu. Cartea de față am scris-o fiindcă până în prezent nu am găsit în lumea creștin ortodoxă o expunere sistematică a arătărilor (hristofaniilor) lui Hristos în viețile sfinților. Sperăm ca ea să fie de folos la câți mai mulți cititori.

[425]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-19-sf_ierarh_grigore.html (accesat pe 17.08.2021).
[426]A se vedea Ambrozie Iurasov, *Cu noi este Dumnezeu* (Galați, 2009).